

EBA/GL/2022/03

---

18. märts 2022

Suunised

---

järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise
protsessi ning järelevalvelise stressitestimise
ühiste menetluste ja meetodikate kohta

Vastavus- ja aruandluskohustused

Käesolevate suuniste staatus

1. Käesolev dokument sisaldab määruse (EL) nr 1093/2010¹ artikli 16 kohaselt väljastatud suuniseid. Määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 16 lõike 3 kohaselt peavad pädevad asutused ja finantseerimisasutused võtma mis tahes meetmeid, et suuniseid järgida.
2. Suunistes esitatakse EBA seisukoht nõuetekohase järelevalvetava kohta Euroopa Finantsjärelevalve Süsteemis ehk kuidas tuleks liidu õigust konkreetses valdkonnas kohaldada. Suuniste adressaadiks olevad määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 4 lõikes 2 määratletud pädevad asutused peaksid suuniseid järgima, kaasates need sobival viisil oma järelevalvetavadesse (nt muutes oma õigusraamistikku või järelevalvemenetlusi) ka siis, kui suunised on mõeldud eelkõige finantseerimisasutustele.

Aruandlusnõuded

3. Määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 16 lõike 3 kohaselt peavad pädevad asutused teatama EBA-le hiljemalt 27.12.2022, kas nad järgivad või kavatsesid järgida kõnealuseid suuniseid, või vastasel juhul mittejärgimise põhjused. Kui selleks tähtajaks teadet ei saada, peab EBA pädevat asutust nõudeid mitte täitvaks. Teated tuleb saata EBA veebilehel avaldatud vormil, märkides viite EBA/GL/2022/03. Teate peaksid saatma isikud, kes on asjakohaselt volitatud esitama oma pädeva asutuse nimel nõuete järgimise teateid. Nõuete järgimise staatuse mis tahes muutusest tuleb EBA-le teada anda.
4. Kooskõlas EBA määruse artikli 16 lõikega 3 avaldatakse teated Euroopa Pangandusjärelevalve veebilehel.

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1093/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Pangandusjärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/78/EÜ (ELT L 331, 15.12.2010, lk 12).

Jaotis 1. Sisu, mõisted, kohaldamise tasand ja rakendamine

1.1 Sisu

5. Käesolevates suunistes sätestatakse järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi ühised menetlused ja meetodikad, millele viidatakse direktiivi 2013/36/EL² artiklis 97 ja artikli 107 lõike 1 punktis a, sealhulgas need, millega hinnatakse direktiivi artiklites 76–87 viidatud riskide liigitamist ja käsitlemist, sealhulgas rahapesu ja terrorismi rahastamist ning direktiivi artiklite 98, 100, 101, 102, 104, 104a, 104b, 104c, 105, artikli 107 lõike 1 punkti b ja artikli 117 alusel kasutusele võetud protsesse ja meetmeid. Lisaks on käesolevate suuniste eesmärk pakkuda ühiseid meetodikaid, mida pädevad asutused saavad kasutada järelevalveliste stressitestide läbiviimiseks oma järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kontekstis, nagu on viidatud direktiivi 2013/36/EL artikli 100 lõikes 2.
6. Käesolevad suunised ei sätesta stressitestide meetodikaid, mida EBA viib läbi koostöös teiste pädevate asutustega vastavalt määruse (EL) nr 1093/2010 artiklile 22. Need kirjeldavad siiski mitmesuguseid stressiteste, mis aitavad luua asjakohase konteksti EBA tulevaste stressitestide kaalumiseks järelevalveliste stressitestide osana.
7. Käesolevad suunised on suunatud EBA määruse artikli 4 lõike 2 punktides i ja viii viidatud pädevatele asutustele.

1.2 Mõisted

8. Kui ei ole sätestatud teisiti, on käesolevate suuniste mõistetel sama tähendus kui määruises (EL) nr 575/2013³, direktiivis 2013/36/EL⁴, direktiivis 2014/59/EL või EBA suunistes finantseerimisasutuste stressitestide kohta⁵ kasutatud ja määratletud mõistetel. Käesolevates suunistes kasutatakse järgmisi mõisteid.

---

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/36/EL, mis käsitleb krediitiasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediitiasutuste ja investeerimisühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ (ELT L 176, 27.6.2013, lk 338).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 575/2013 krediitiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta (ELT L 176, 27.6.2013, lk 1).

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/59/EL, millega luuakse krediitiasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik ning muudetakse nõukogu direktiivi 82/891/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2001/24/EÜ, 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2005/56/EÜ, 2007/36/EÜ, 2011/35/EL, 2012/30/EL ja 2013/36/EL ning määruseid (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 648/2012 (ELT L 173, 12.6.2014, lk 190).

⁵ [EBA suunised finantseerimisasutuste stressitestide kohta](#) (EBA/GL/2018/04).

„Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutus“ – pädev asutus, mille ülesanne on kontrollida finantsinstitutsiooni vastavust direktiivi (EL) 2015/849 sätetele.

„Kapitalipuhvri nõuded“ – direktiivi 2013/36/EL VII jaotise 4. peatükis sätestatud omavahendite nõuded.

„Konsolideeriv finantsinstitutsioon“ – finantsinstitutsioon, millelt nõutakse usaldatavusnõuete järgimist konsolideeritud olukorra alusel kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 I osa II jaotise 2. peatükiga.

„Käitumisrisk“ – finantsinstitutsiooni praegune või tulevane kahjurisk, mis tuleneb tahtlikust või hooletusest tingitud väärkäitumisest, sealhulgas asjakohast finantsteenuste osutamisest.

„Tasakaalustamissuutlikkus“ – finantsinstitutsiooni suutlikkus säilitada või saada juurdepääs täiendavale likviidsusele lühiajalises, keskpikas ja pikas perspektiivis stressistsenaariumidele reageerimiseks.

„Krediidimarginaali risk“ – krediidimarginaali kõikumisest põhjustatud võlaväärtpaberite turuväärtuse muutustest tekkiv risk.

„Rahastamisrisk“ – risk, et finantsinstitutsioonil ei ole keskpikas ja pikas perspektiivis stabiilseid rahastamisallikaid, mis põhjustab praeguse või tulevase riski, et ta ei suuda kas üldse või ilma rahastamiskulusid vastuvõetamatult palju suurendamata täita oma finantskohustusi (nt maksed ja tagatise vajadused), kui need kuuluvad keskpikas või pikas perspektiivis tasumisele.

„Välisvaluutas laenu andmine“ – laenamismõimaluse õiguslikust vormist sõltumatu laenu andmine laenuvõtjale (nt koos tasumise edasilükkamise või muude sarnaste finantstehingutega) muus valuutas kui laenuvõtja asukohariigi seaduslik maksevahend.

„Välisvaluutas laenu andmise risk“ – praegune või võimalik risk finantsinstitutsiooni tulule ja omavahenditele, mis tekib riskimaanduseta laenuvõtjatele välisvaluutas laenu andmisest.

„Sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsess“ – direktiivi 2013/36/EL artikli 73 kohaselt finantsinstitutsiooni rakendatud sisemise kapitali väljaselgitamise, mõõtmise, juhtimise ja jälgimise protsess.

„Sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsess“ – likviidsuse väljaselgitamise, mõõtmise, juhtimise ja jälgimise protsess, mida finantsinstitutsioon rakendab vastavalt direktiivi 2013/36/EL artiklile 86.

„Finantsinstitutsiooni kategooria“ – finantsinstitutsiooni süsteemse tähtsuse näitaja, mis on määratud tema suuruse ja keerukuse ning tegevusulatuse alusel.

„Intressirisk“ – praegune või tulevane risk finantsinstitutsiooni tulule ja omavahenditele, mis tekib intressimäärade ebasoodsatest muutustest.

„Päevisene likviidsus“ – tööpäeva jooksul kättesaadavad vahendid, mis võimaldavad finantsinstitutsioonil teha reaalses maailmas makseid.

„Päevisene likviidsusrisk“ – praegune või tulevane risk, et finantsinstitutsioon ei suuda oma päevisesid likviidsusvajadusi tõhusalt hallata.

„Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) risk“ – konfidentsiaalsuse rikkumisest, süsteemide ja andmete usaldusväärsusega seotud tõrgetest, süsteemide ja andmete asjakohasusest või mittekättesaadavusest või võimetusest muuta infotehnoloogiaid mõistliku aja ja kuludega, kui keskkond või äritegevuse nõuded muutuvad (st võimekus), tekkiva kahju risk.

„Makrotasandi usaldatavusnõue“ või „makrotasandi usaldatavusmeede“ – pädeva või määratud ameti poolt makrotasandi usaldatavusriski või süsteemse riski käsitlemiseks kehtestatud nõue või meede.

„Oluline valuuta“ – valuuta, milles finantsinstitutsioonil on olulised bilansi- või bilansivälised positsioonid.

„Rahapesu ja terrorismi rahastamise risk“ – risk, mis on määratletud EBA riskipõhise järelevalve suunistes⁶.

„Üldine kapitalinõue“ – järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise kogukapitalinõude, kapitalipuhvri nõuete ja makrotasandi usaldatavusnõuete summa, kui see on väljendatud omavahendite nõueteana.

„Üldine finantsvõimenduse määra nõue“ – järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise finantsvõimenduse määra puhvri nõude ja määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõike 1 punkti a kohaselt globaalse süsteemselt olulise ettevõtja finantsvõimenduse määra puhvri nõude summa.

„Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamine“ – finantsinstitutsiooni üldise elujõulisuse ajakohane hindamine järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide hindamise alusel.

„Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldskoor“ – järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamisele tuginev finantsinstitutsiooni elujõulisusele avalduva üldriski arvnäitaja.

„Teise samba kapitalisuunised“ – finantsinstitutsiooni enda üldisi kapitalinõudeid ületavate omavahendite tase ja kvaliteet, mida finantsinstitutsioon peab omama ja mis on kindlaks määratud vastavalt käesolevates suunistes sätestatud kriteeriumidele.

---

⁶ EBA suunised rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise riskipõhise lähenemisviisi põhimõtete ja riskitundlikkusest lähtuva järelevalve läbiviimise etappide kohta vastavalt direktiivi (EL) 2015/849 artikli 48 lõikele 10 (millega muudetakse ühiseid suuniseid ESAs/2021/16) („Riskipõhise järelevalve suunised“) (EBA/GL/2021/16).

„Teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised“ – finantsinstitutsiooni enda üldise finantsvõimenduse määra nõuet ületavate omavahendite tase ja kvaliteet, mida finantsinstitutsioon peab omama, ning mis on kindlaks määratud käesolevates suunistes sätestatud kriteeriumide alusel.

„Teise samba kapitalinõue“ või „täiendavate omavahendite nõue“ – täiendavate omavahendite nõue, mis on kehtestatud kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktiga a, et käsitleda muid riske, kui ülemäärase finantsvõimenduse risk.

„Teise samba kapitalinõue ülemäärase finantsvõimenduse riski kohta“ või „täiendavate omavahendite nõue ülemäärase finantsvõimenduse riski käsitlemiseks“ – täiendavate omavahendite nõue, mis on kehtestatud kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktiga a, et käsitleda ülemäärase finantsvõimenduse riski.

„Mainerisk“ – praegune või tulevane risk finantsinstitutsiooni tulule, omavahenditele või likviidsusele, mis tekib tema maine kahjustamisest.

„Riskivalmidus“ – nende riskide agregeeritud tase ja tüübid, mida finantsinstitutsioon on valmis võtma oma riskisuutlikkuse piires kooskõlas oma ärimudeliga, et saavutada oma strateegiaeesmärgid.

„Riskiskoor“ – kapitalile, likviidsusele ja rahastamisele avalduvate individuaalsete riskide järelevalvealast hinnangut kokku võttev arvnäitaja, mis kajastab tõenäosust, et riskil on finantsinstitutsiooni usaldatavusele oluline mõju (nt võimalik kahju) pärast finantsinstitutsiooni riskijuhtimise ja kontrollide kaalumist ning enne seda, kui on kaalutud selle võimet leevendada riske olemasolevate kapitali- või likviidsusvahendite abil.

„Kapitalile avalduvad riskid“ – eriomased riskid, mis avaldumise korral mõjutavad oluliselt finantsinstitutsiooni omavahendite usaldatavust järgmise 12 kuu jooksul. See hõlmab muu hulgas direktiivi 2013/36/EL artiklites 79–87 käsitletud riske.

„Likviidsusele ja rahastamisele avalduvad riskid“ – eriomased riskid, mis avaldumise korral mõjutavad oluliselt finantsinstitutsiooni likviidsuse usaldatavust eri ajavahemike jooksul.

„Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi element“ – üks järgmistest elementidest: ärimudeli analüüs, sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate riskikontrollide hindamine, kapitalile avalduvate riskide hindamine, järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kapitali hindamine, likviidsusele ja rahastamisele avalduvate riskide hindamine või järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi likviidsuse hindamine.

„Struktuurne välisvaluuta risk“ – risk, mis tuleneb hoitavast omakapitalist, mis on rakendatud *offshore*-filiaalides ja tütarettevõtjates emaettevõtja aruandlusvaluutast erinevas valuutas.

„Järelevalve võrdlusalused“ – pädeva asutuse poolt välja töötatud riskipõhised kvantitatiivsed vahendid, mille eesmärk on hinnata määrusega (EL) nr 575/2013 hõlmamata riskide või riskielementide katmiseks vajalikke omavahendeid.

„Üleelamisperiood“ – aeg, mille vältel finantsinstitutsioon saab stressitingimustes jätkata tegevust ja maksekohustuste täitmist.

„Koguriskipositsioon“ – määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 92 määratletud koguriskipositsioon.

„Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõue“ – määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõike 1 punktides a–c sätestatud omavahendite nõuete ja käesolevates suunistes sätestatud kriteeriumide kohaselt kindlaks määratud täiendavate omavahendite nõuete summa, et käsitleda muid riske, kui ülemäärase finantsvõimenduse risk.

„Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogu finantsvõimenduse määra nõue“ – määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõike 1 punktis d sätestatud omavahendite nõuete ja käesolevates suunistes sätestatud kriteeriumide kohaselt määratud täiendavate omavahendite nõuete summa, et käsitleda ülemäärase finantsvõimenduse riski.

„Riskimaanduseta laenuvõtjad“ – ilma loomuliku või finantsilise riskimaanduseta jaeklientidest ja VKEdest laenuvõtjad, kes on avatud laenuväringu ning riskimaandusväringu erinevusest tulenevale riskile; loomulik riskimaandus sisaldab erijuhte, kui laenuvõtjad saavad välisvaluutas tulu (nt rahaülekandeid/eksporditulu), ning finantsilise riskimaanduse korral eeldatakse tavaliselt lepingu olemasolu finantsinstitutsiooniga.

„Elujõulisuse skoor“ – arvnäitaja, mis võtab kokku järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elemendi järelevalvealase hindamise ning kajastab hinnatud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elemendist finantsinstitutsiooni elujõulisusele avalduvat riski.

1.3 Kohaldamise tasand

9. Pädevad asutused peaksid kohaldama käesolevaid suuniseid vastavalt direktiivi 2013/36/EL artiklis 110 määratud kohaldamise tasandile, järgides direktiivi 2013/36/EL artiklites 108 ja 109 sätestatud nõudeid ja erandeid.
10. Konsolideerimisega hõlmatud emaettevõtjate ja tütarettevõtjate korral peaksid pädevad asutused kohandama hinnangute põhjalikkust ja detailsust, et see vastaks kohaldamise tasandile, mis on sätestatud määruse (EL) nr 575/2013 I osa II jaotise nõuetega, eelkõige arvestades määruse (EL) nr 575/2013 artiklite 7, 10 ja 15 ning direktiivi 2013/36/EL artikli 21 alusel kohaldatavaid erandeid.
11. Kui finantsinstitutsioonil on samas liikmesriigis tütarettevõtja, kuid määruse (EL) nr 575/2013 I osas sätestatud erandeid ei ole antud, võib kohaldada kapitali ja likviidsuse adekvaatsuse hindamisel proportsionaalset lähenemist, keskendudes kapitali ja likviidsuse ettevõtjatele

jaotamise ning grupi piires kapitali või likviidsuse ülekantavuse võimalike takistuste hindamisele.

12. Piiriüleste konsolideerimisgruppide korral tuleks kohaldada menetlusnõudeid koordineeritud viisil direktiivi 2013/36/EL artikli 116 või 51 alusel asutatud järelevalvekolleegiumide raamistikus. Jaotises 11 selgitatakse üksikasjalikult, kuidas käesolevaid suuniseid kohaldatakse piiriülestele konsolideerimisgruppidele ja nende ettevõtjatele.
13. Kui finantsinstitutsioon on asutanud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 8 kohaselt likviidsusalagrupi, peaksid pädevad asutused hindama likviidsusele ja rahastamisele avalduvaid riske ning võtma järelevalvemeetmeid alagrupiga hõlmatud ettevõtjate suhtes likviidsusalagrupi tasandil.

1.4 Kohaldamise alguskuupäev

14. Neid uuendatud suuniseid kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2023. []

1.5 Kehtetuks tunnistamine

15. EBA 19. detsembri 2014. aasta suunised järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi ning järelevalvealase stressitestimise ühiste menetluste ja meetodikate kohta (EBA/GL/2014/13) ning 19. juuli 2018. aasta muutmissuunised (EBA/GL/2018/03) tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2023. Viiteid kehtetuks tunnistatud suunistele käsitatakse viidetena käesolevatele suunistele.

Jaotis 2. Ühine järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsess

---

2.1 Ühise järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi raamistiku ülevaade

16. Pädevad asutused peaksid tagama, et finantsinstitutsiooni järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessis käsitletakse järgmisi valdkondi:

- a. finantsinstitutsiooni kategoriseerimine ja kategoriseerimise perioodiline läbivaatamine;
- b. põhinäitajate jälgimine;
- c. ärimudeli analüüs;
- d. sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide hindamine;
- e. kapitalile avalduvate riskide hindamine;
- f. likviidsusele avalduvate riskide hindamine;
- g. finantsinstitutsiooni omavahendite adekvaatsuse hindamine;
- h. finantsinstitutsiooni likviidsete vahendite adekvaatsuse hindamine;
- i. järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamine ning
- j. järelevalvemeetmed (ja vajaduse korral varajase sekkumise meetmed).

2.1.1 Finantsinstitutsioonide kategoriseerimine

17. Pädevad asutused peaksid liigitama kõik nende järelevalve alla kuuluvad finantsinstitutsioonid järgmistesse kategooriatesse:

- ▶ 1. kategooria – kõik määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punkti 146 kohaselt „suurte finantsinstitutsioonidena“ määratletud finantsinstitutsioonid ning, kui asjakohane, muud finantsinstitutsioonid, mille pädevad asutused on kindlaks määranud, tuginedes finantsinstitutsiooni suuruse ja sisemise korralduse ning tema tegevuse laadi, ulatuse ja keerukuse hindamisele. Pädevad asutused võivad otsustada liigitada määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punkti 146 kohased „suured finantsinstitutsioonid“, mis ei ole globaalsed süsteemselt olulised

ettevõtjad või muud süsteemselt olulised ettevõtjad, kui asjakohane, 2. kategooria finantsinstitutsioonideks, tuginedes finantsinstitutsiooni riskiprofiili hindamisele.

- ▶ 2. kategooria – keskmise suurusega kuni suured finantsinstitutsioonid, v.a 1. kategooriasse kuuluvad finantsinstitutsioonid, mis ei ole väikesed ja mittekeerukad finantsinstitutsioonid määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punkti 145 tähenduses ning tegutsevad riigisiselt või olulise piiriülese tegevusega mitmes ärivaldkonnas, sealhulgas pangandusväline tegevus, ning pakuvad jae- ja äriklientidele krediidi- ja finantstooteid; süsteemselt mitteolulised spetsialiseerunud finantsinstitutsioonid, millel on oluline turuosa oma äri- või maksesüsteemides või finantsbörsidel; finantsinstitutsioonid, mida peetakse oluliseks oma suuruse, tegevuse või ärimudeli tõttu (nt krediidasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemi keskasutused, kesksed vastaspooled, keskodepositooriumid, keskpankade ühistupangad või hoiupangad), majanduse (nt koguvarana võrreldes sisemajanduse koguproduktiga) või konkreetse liikmesriigi pangandussektori jaoks.
- ▶ 3. kategooria – väikesed ja keskmise suurusega finantsinstitutsioonid, v.a 1. ja 2. kategooriasse kuuluvad finantsinstitutsioonid, mis ei ole väikesed ja mittekeerukad finantsinstitutsioonid määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punkti 145 tähenduses ning mis tegutsevad riigisiselt või ebaoluliste piiriüleste tehingutega ning tegutsevad piiratud arvus ärivaldkondades, pakkudes peamiselt krediiditooteid jae- ja äriklientidele, ning mille finantstoodete pakkumine on piiratud; spetsialiseerunud finantsinstitutsioonid, millel on vähem oluline turuosa oma äri- või maksesüsteemides või finantsbörsidel.
- ▶ 4. kategooria – kõik finantsinstitutsioonid, mis on määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punkti 145 kohaselt määratletud kui „väikesed ja mittekeerukad finantsinstitutsioonid“, ning kõik muud väikesed mittekeerukad finantsinstitutsioonid, mis ei kuulu kategooriatesse 1–3 (nt piiratud tegevusulatus ja ebaolulised turuosad oma ärivaldkondades).

18. Kategoriseerimine peaks kajastama finantsinstitutsioonidest finantssüsteemile avalduva süsteemse riski hindamist. Pädevad asutused peaksid kasutama seda proportsionaalsuspõhimõtte kohaldamise alusena, nagu on sätestatud punktis 2.4, ning mitte finantsinstitutsiooni kvaliteeti kajastava vahendina.

19. Pädevad asutused peaksid kategoriseerimisel lähtuma järelevalvelise aruandluse andmetest ning esialgsel ärimudeli analüüsil saadud teabest (vt punkt 4.2). Kategoriseerimine tuleks läbi vaadata perioodiliselt või ettevõtjaga seotud olulise sündmuse korral, näiteks suuremahuline võõrandamine, ühinemine, omandamine, tähtis strateegiline meede jm.

2.1.2 Riskide pidev hindamine

20. Pädevad asutused peaksid pidevalt hindama finantsinstitutsioonile avalduvaid või avalduda võivaid riske järgmiste tegevuste kaudu:
- a. põhinäitajate jälgimine, nagu on sätestatud jaotises 3;
  - b. ärimudeli analüüs, nagu on sätestatud jaotises 4;
  - c. sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide hindamine, nagu on sätestatud jaotises 5;
  - d. kapitalile avalduvate riskide hindamine, nagu on sätestatud jaotises 6, ning
  - e. likviidsusele ja rahastamisele avalduvate riskide hindamine, nagu on sätestatud jaotises 8.
21. Hinnata tuleks kooskõlas punktis 2.4 sätestatud proportsionaalsuskriteeriumidega. Hinnangud tuleks uut teavet arvestades läbi vaadata.
22. Pädevad asutused peaksid tagama, et eespool kirjeldatud hindamiste tulemused
- a. on tulemuste kokkuvõttes selgelt dokumenteeritud;
  - b. kajastatakse skooris, mis on määratud käesolevates suunistes elemendipõhises jaotises esitatud erisuuniste kohaselt;
  - c. toetavad teiste elementide hindamisi või annavad aluse kõnealuste elementide hindamiste vastuolude põhjalikuks uurimiseks;
  - d. annavad oma osa järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamisse ja skoori ning
  - e. tingivad tulemusena järelevalvemeetmed, kui asjakohane, ja annavad teavet nende meetmete suhtes tehtavate otsuste jaoks.

2.1.3 Kapitali ja likviidsuse adekvaatsuse perioodiline hindamine

23. Pädevad asutused peaksid selleks, et tagada finantsinstitutsioonile avalduvate või avalduda võivate riskide usaldusväärne katmine, vaatama perioodiliselt läbi finantsinstitutsiooni omavahendite ja likviidsuse adekvaatsuse järgmiste hindamiste abil:
- a. järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kapitali hindamine, nagu on sätestatud jaotises 7, ning
  - b. järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi likviidsuse hindamine, nagu on sätestatud jaotises 9.

24. Perioodilised hindamised tuleks teha kooskõlas punktis 2.4 sätestatud proportsionaalsuskriteeriumidega. Pädevad asutused võivad hinnata ka sagedamini. Pädevad asutused peaksid vaatama hindamise läbi, arvestades järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi riskihindamise uusi olulisi tulemusi, kui need võivad pädevate asutuste hinnangul oluliselt mõjutada finantsinstitutsiooni omavahendeid ja/või likviidseid vahendeid.
25. Pädevad asutused peaksid tagama, et eespool kirjeldatud hindamiste tulemused
- a. on kokkuvõttes selgelt dokumenteeritud;
  - b. kajastatakse finantsinstitutsiooni kapitali ja likviidsuse adekvaatsuse skooris, mis on määratud elemendipõhises jaotises esitatud suuniste kohaselt;
  - c. annavad oma osa järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamisse ja skoori ning
  - d. võtavad arvesse järelevalvenõuet ja teavitavad järelevalvenõudest, mille kohaselt finantsinstitutsioonil peavad olema määruses (EL) nr 575/2013 sätestatud miinimumnõudeid ületavad omavahendid ja/või likviidsed vahendid, või muudest järelevalvemeetmetest, kui asjakohane.

2.1.4 Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamine

26. Pädevad asutused peaksid pidevalt hindama finantsinstitutsiooni riskiprofiili ning tema elujõulisust järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamise raames, nagu on sätestatud jaotises 10. Pädevad asutused peaksid järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamise kaudu kindlaks määrama riskide potentsiaali põhjustada finantsinstitutsiooni maksejõuetust, arvestades omavahendite ja likviidsete vahendite, juhtimissüsteemi, kontrollide ja/või ärimudeli või strateegia adekvaatsust, ning selle alusel vajaduse võtta varajase sekkumise meetmeid ja/või määrata, kas finantsinstitutsiooni võib pidada maksejõuetuse ohus olevaks või tõenäoliselt maksejõuetusse sattuvaks.
27. Hinnangut tuleks riskihindamiste tulemuste või järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kapitali ning likviidsuse hindamise tulemuste alusel pidevalt läbi vaadata.
28. Pädevad asutused peaksid tagama, et eespool kirjeldatud hindamiste tulemused
- a. kajastatakse finantsinstitutsiooni üldise elujõulisuse skooris, mis on määratud jaotises 10 esitatud suuniste kohaselt;
  - b. on selgelt dokumenteeritud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamise kokkuvõttes, mis sisaldab järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi skooore (üldist ja individuaalsete elementide kohta) ja eelmise 12 kuu jooksul saadud mis tahes järelevalvelisi tulemusi, ning

- c. on alus järelevalve raames kindlaks määramiseks, kas finantsinstitutsiooni võib pidada direktiivi 2014/59/EL artikli 32 järgi maksejõuetuse ohus olevaks või tõenäoliselt maksejõuetusse sattuvaks.

2.1.5 Suhtlus finantsinstitutsioonidega, järelevalvemeetmete kohaldamine ning tulemustest teatamine

29. Pädevad asutused peaksid punktis 2.4 kirjeldatud minimaalse sekkumise mudeli kohaselt suhtlema finantsinstitutsioonidega, et hinnata järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi individuaalseid elemente, nagu on sätestatud elemendipõhistes jaotistes.
30. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamise alusel ning tuginedes järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi individuaalsete elementide hindamisele peaksid pädevad asutused võtma järelevalvemeetmeid, nagu on sätestatud jaotises 10. Käesolevate suuniste järelevalvemeetmed on rühmitatud järgmiselt:
  - a. kapitalimeetmed,
  - b. likviidsusmeetmed ja
  - c. muud järelevalvemeetmed (sh varajase sekkumise meetmed).
31. Kui põhinäitajate jälgimise, järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide hindamise või mis tahes muu järelevalvetegevuse jaoks on vaja kohaldada järelevalvemeetmeid vahetute probleemide lahendamiseks, siis ei tohiks pädevad asutused oodata järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kõigi elementide hindamise lõpetamist ning protsessi üldhindamise ajakohastamist, vaid peaksid tegema otsuse hinnatud olukorra parandamiseks vajalikud meetmete kohta ning seejärel ajakohastama järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamist.
32. Pädevad asutused peaksid samuti käsitlema teabevahetuses järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamise tulemusi koos nendega seotud järelevalvemeetmetega ning teatama finantsinstitutsioonile protsessi lõpus talle järgimiseks kohustuslikud järelevalvemeetmed, nagu on kirjeldatud punktis 2.4.

2.2 Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessis skoori määramine

33. Pädevad asutused peaksid määrama riski ja elujõulisuse skoorid, et võtta kokku järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi raamistiku mitmesuguste riskikategooriate ja elementide hindamise tulemused.
34. Pädevad asutused peaksid järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi individuaalsete elementide hindamisel kasutama skooride vahemikku – 1 (väike risk), 2 (keskmine või väike risk), 3 (keskmine või suur risk), 4 (suur risk) –, mis kajastab järelevalvelist

arvamust, mis põhineb skoori määramise tabelitel igas elemendipõhises jaotises. Pädevad asutused peaksid kasutama järelevalvelise hinnangu toetuseks nendes suunistabelites esitatud kaasnevaid kaalutlusi (st finantsinstitutsioon ei pea täitma skoori 1 saamiseks kõiki skooriga 1 seotud kaalutlusi) ja/või arendama neid edasi või lisama täiendavaid kaalutlusi. Pädevad asutused peaksid määrama skoori 4, et vältida halvimat võimalikku hindamistulemust (st isegi kui finantsinstitutsiooni positsioon on skoori 4 kaalutlustega ette nähtust halvem, tuleb ikkagi määrata skooriks 4).

35. Pädevad asutused võivad suuniste rakendamisel kasutada asutusesiselt, näiteks ressursside planeerimiseks, detailsemat skoori määramist, kui järgitakse käesolevates suunistes sätestatud üldist skoori määramise raamistikku.
36. Pädevad asutused peaksid tagama, et kõik skoorid vaadatakse regulaarselt läbi vähemalt punktis 2.4 määratletud sagedusega ja ilma asjatu viivitusteta, lähtuvalt olulistest uutest tulemustest või arengutest.

2.2.1 Riskiskoorid

37. Pädevad asutused peaksid kindlaks määrama kapitalile avalduvate individuaalsete riskide skoorid vastavalt jaotises 6 sätestatud kriteeriumidele ning likviidsusele ja rahastamisele avalduvate riskide skoorid vastavalt jaotises 8 sätestatud kriteeriumidele. Need skoorid kajastavad tõenäosust, et risk avaldab finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulist mõju (nt võimalik kahju) pärast seda, kui on kaalutud riskikontrollide kvaliteeti selle mõju leevendamiseks (st jääkrisk), kuid enne, kui arvestatakse finantsinstitutsiooni võimet riski maandada olemasolevate kapitali- või likviidsusressursside abil.
38. Pädevad asutused peaksid määrama kindlaks riskiskoori peamiselt olemusliku riski hindamise teel, kuid nad peaksid samuti vältida riskijuhtimise ja kontrollide kaalutlusi. Eelkõige võib juhtimise ja kontrollide adekvaatsus suurendada või teatud juhtudel vähendada usaldatavusele avalduva olulise mõju riski (s.o olemusliku riski kaalutlused võivad riskitaset ala- või ülehinnata, olenevalt juhtimise ja kontrollide adekvaatsusest). Olemusliku riski ning juhtimise ja kontrollide adekvaatsuse hindamisel tuleks võtta arvesse tabelites 4–7, 9 ja 10 esitatud kaalutlusi.
39. Käesolevate suuniste rakendamisel võivad pädevad asutused kasutada mitmesuguseid meetodeid individuaalsete riskiskooride määramiseks. Olemusliku riski taset ning juhtimise ja kontrolli kvaliteeti võidakse hinnata eraldi (saades vahepealse ja lõpliku skoori) või agregeeritult. Pädevad asutused võivad võtta kasutusele ka agregeerimismeetodikaid kapitali-, likviidsus- ja rahastamishinnangute individuaalsete riskide agregeerimiseks.

2.2.2 Elujõulisuse skoorid, sealhulgas järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldskoor

40. Pädevad asutused peaksid määrama skoorid, mis võtavad kokku finantsinstitutsiooni elujõulisusele avalduva riski taseme vastavalt järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi nelja elemendi hindamise tulemustele:

- a. ärimudel ja -strateegia vastavalt jaotises 4 sätestatud kriteeriumidele;
  - b. sisejuhtimine ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavad kontrollid vastavalt jaotises 5 sätestatud kriteeriumidele;
  - c. kapitali adekvaatsus vastavalt jaotises 7 sätestatud kriteeriumidele, ja
  - d. likviidsuse adekvaatsus vastavalt jaotises 9 sätestatud kriteeriumidele.
41. Kapitali adekvaatsuse ja likviidsuse adekvaatsusega seoses väljendavad need skoorid järelevalvelist arvamust finantsinstitutsiooni kapitali ja likviidsuse suutlikkuse kohta maandada/katta kapitalile, likviidsusele ja rahastamisele avalduvaid, jaotistes 6 ja 8 kirjeldatud individuaalseid riske ja/või teisi, jaotises 7 kirjeldatud elemente, mille jaoks on määratud täiendavaid omavahendeid.
42. Pädevad asutused peaksid kindlaks määrama ka järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldskoori vastavalt jaotises 10 sätestatud kriteeriumidele. See skoor tuleks määrata järelevalvelise hinnangu alusel ja see peaks kajastama järelevalvelist arvamust finantsinstitutsiooni üldise elujõulisuse kohta.
43. Pädevad asutused peaksid tagama, et ärimudeli, sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide, kapitali adekvaatsuse, likviidsuse adekvaatsuse skoori ja järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldskoori määramisega saavutatakse järgmised eesmärgid:
- a. näidatakse tõenäosust, et probleemide käsitlemiseks võib olla vaja võtta järelevalvemeetmeid vastavalt jaotises 10 sätestatud kriteeriumidele;
  - b. toimitakse varajase sekkumise meetmete võtmise käivitajana vastavalt EBA suunistega varajase sekkumise meetmete kasutamise käivitajate kohta⁷; ning
  - c. aidatakse kaasa järelevalvehandite prioriseerimisele ja planeerimisele ning järelevalvealase kontrolliprogrammi prioriteetide seadmisele.
44. Pädevad asutused peaksid tagama, et järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi nelja elemendi ohtude koondhinnangu alusel määratud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldskoor näitab finantsinstitutsiooni üldist elujõulisust, sealhulgas seda, kas finantsinstitutsioon on „maksejõuetu või tõenäoliselt maksejõuetuks jääv“ direktiivi 2014/59/EL artikli 32 tähenduses, võttes arvesse ka EBA suuniseid maksejõuetuse või tõenäoliselt maksejõuetuks jäämise kohta⁸. Kui järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamise tulemus näitab, et finantsinstitutsiooni võib pidada maksejõuetuks või tõenäoliselt maksejõuetuks jäävaks, peaksid pädevad asutused kohaldama skoori „F“ ja järgima

---

⁷ EBA suunised varajase sekkumise meetmete kasutamise käivitajate kohta ([EBA/GL/2015/03](#)).

⁸ EBA suunised erinevate asjaolude tõlgendamise kohta, mille puhul peetakse krediidiasutust või investeerimisühingut direktiivi 2014/59/EL artikli 32 lõike 6 kohaselt maksejõuetuks või tõenäoliselt maksejõuetuks jäävaks (EBA/GL/2015/07)

kriisilahendusasutustega suhtlemise protsessi, nagu on sätestatud direktiivi 2014/59/EL artiklis 32.

2.3 Organisatsiooniline korraldus

45. Pädevad asutused peaksid tagama, et nende organisatsiooniline korraldus sisaldab järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi teostamisel vähemalt järgmist:

- a. seoses järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi teostamisega järelevalvetöötajate rollide ja vastutusala ning asjakohaste aruandlusahelate kirjeldus nii tava- kui ka erakorralises olukorras;
- b. tulemuste ja järelevalvelise hinnangu dokumenteerimise ning registreerimise menetlused;
- c. tulemuste ja skooride heakskiitmise kord ning eskalatsioonimenetlused pädevas asutuses esinevate eriarvamuste korral nii tava- kui ka erakorralises olukorras;
- d. finantsinstitutsiooniga suhtluse organiseerimise kord, mis järgib minimaalse sekkumise mudelit, nagu on sätestatud punktis 2.4, et hinnata järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi individuaalseid elemente, ning
- e. finantsinstitutsiooniga konsulteerimise ning järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi tulemuste finantsinstitutsioonile teatamise kord, mis kajastab ka suhtlemist piiriüleste konsolideerimisgruppide ja nende üksuste järelevalvekolleegiumides, samuti vastavalt komisjoni rakendusmäärusele (EL) nr 710/2014⁹.

46. Finantsinstitutsioonidega suhtlemise korra määratlemisel peaksid pädevad asutused kaaluma finantsinstitutsioonidele skooride määramise võimalikku mõju seoses nende avalikustamiskohustustega vastavalt määruse (EL) nr 596/2014¹⁰ ning direktiivide 2014/57/EL¹¹ ja 2004/109/EÜ nõuetele¹².

---

⁹ Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 710/2014, 23. juuni 2014, milles sätestatakse rakenduslikud tehnilised standardid seoses krediitiasutuse- või investeerimisühingupõhiste usaldatavusnõuete kohta ühisotsuste tegemise protsessi kohaldamise tingimustega vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2013/36/EL (ELT L 188, 27.6.2014, lk 19).

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 596/2014, mis käsitleb turukuritarvitusi (turukuritarvituse määrus) ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/6/EÜ ja komisjoni direktiivid 2003/124/EÜ, 2003/125/EÜ ja 2004/72/EÜ (ELT L 173, 12.6.2014, lk 1).

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/57/EL turukuritarvituse korral kohaldatavate kriminaalkaristuste kohta (turukuritarvituse direktiiv) (ELT L 173, 12.6.2014, lk 179).

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 2004. aasta direktiiv 2004/109/EÜ läbipaistvuse nõuete ühtlustamise kohta teabele, mis kuulub avaldamisele emitentide kohta, kelle väärtpaberid on lubatud reguleeritud turul kauplemisele, ning millega muudetakse direktiivi 2001/34/EÜ (ELT L 390, 31.12.2004, lk 38).

2.4 Proportsionaalsus ja järelevalveline sekkumine

47. Pädevad asutused peaksid kohaldama proportsionaalsuse põhimõtet seoses järelevalvelise sekkumise ning finantsinstitutsiooniga suhtlemise ulatuse, sageduse ja intensiivsusega ning järelevalvealaste eeldustega standardite kohta, mida finantsinstitutsioon peaks täitma vastavalt tema kategooriale. Igal juhul peaks kapitaliriskide ning likviidsuse ja rahastamisega seotud riskide hindamine hõlmama vähemalt kõige olulisemate individuaalsete riskide hindamist.
48. Olenemata finantsinstitutsiooni kategooriast peaksid pädevad asutused järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamise tulemuste kohta teabe andmisel esitada eelkõige järgmised andmed:
- a. aruanne nende omavahendite koguse ja koosseisu kohta, mida finantsinstitutsioon peab hoidma määruses (EL) nr 575/2013 ja määruse (EL) 2017/2402¹³, 2. peatükis sätestatud nõudeid ületavas koguses seoses kõnealuste määrustega hõlmamata riskide ja riskielementidega;
  - b. aruanne nende omavahendite koguse ja koosseisu kohta, mida finantsinstitutsioon peab hoidma direktiivi 2013/36/EL VII jaotise punktis a ja 4. peatükis sätestatud nõudeid ületavas koguses;
  - c. aruanne likviidsete varade ja pädeva asutuse poolt määratud mis tahes likviidsuse erinõuete kohta ning
  - d. aruanne muude järelevalvemeetmete kohta, sealhulgas mis tahes varajase sekkumise meetmete kohta, mida pädev asutus kavatseb võtta.
49. Järelevalvelise sekkumise sageduse ja intensiivsusega seotud proportsionaalsuse osas peaksid pädevad asutused järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi tegevusi planeerides järgima minimaalse sekkumise mudelit järgmiselt (nagu on selgitatud tabelis 1).

2.4.1 1. kategooria finantsinstitutsioonid

50. Et tagada järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessiga seotud järelevalvetegevuste asjakohane sagedus 1. kategooria finantsinstitutsioonide korral, peaksid pädevad asutused tegema järgmist:
- a. jälgima kord kvartalis põhinäitajaid;

---

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2017. aasta määrus (EL) 2017/2402, millega kehtestatakse väärtipaberistamise üldnormid ning luuakse lihtsa, läbipaistva ja standarditud väärtipaberistamise erinormid ning millega muudetakse direktiive 2009/65/EÜ, 2009/138/EÜ ja 2011/61/EL ning määrusi (EÜ) nr 1060/2009 ja (EL) nr 648/2012 (ELT L 347, 28.12.2017, lk 35).

- b. esitama vähemalt kord aastas järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamise dokumenteeritud kokkuvõtte;
- c. vähemalt kord aastas ajakohastama järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kõigi individuaalsete elementide hinnanguid;
- d. teavitama finantsinstitutsiooni vähemalt kord aastas järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamise tulemusest;
- e. olema pidevas ühenduses ja pidama dialoogi finantsinstitutsiooni juhtorgani ja kõrgema juhtkonnaga, nagu on määratletud direktiivi 2013/36/EL artikli 3 punktis 9, et hinnata kõiki järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elemente.

2.4.2 2. kategooria finantsinstitutsioonid

51. Et tagada järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessiga seotud järelevalvetegevuste asjakohane sagedus 2. kategooria finantsinstitutsioonide korral, peaksid pädevad asutused tegema järgmist:

- a. jälgima kord kvartalis põhinäitajaid;
- b. esitama vähemalt kord aastas järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamise dokumenteeritud kokkuvõtte;
- c. vähemalt iga 2 aasta tagant ajakohastama järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kõigi individuaalsete elementide hinnanguid;
- d. teatama finantsinstitutsioonile vähemalt iga 2 aasta tagant järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamise tulemused;
- e. olema pidevas ühenduses ja pidama dialoogi finantsinstitutsiooni juhtorgani ning kõrgema juhtkonnaga järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi iga elemendi hindamisel.

2.4.3 3. kategooria finantsinstitutsioonid

52. Et tagada järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessiga seotud järelevalvetegevuste asjakohane sagedus 3. kategooria finantsinstitutsioonide korral, peaksid pädevad asutused tegema järgmist:

- a. jälgima kord kvartalis põhinäitajaid;
- b. esitama vähemalt kord aastas järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamise dokumenteeritud kokkuvõtte;

- c. ajakohastama järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kõigi individuaalsete elementide hinnanguid vähemalt iga 3 aasta tagant või varem, arvestades uut olulist teavet tekkivate riskide kohta;
- d. teatama finantsinstitutsioonile vähemalt iga 3 aasta tagant järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamise tulemused;
- e. võtma riskipõhiselt ühendust ja pidama dialoogi finantsinstitutsiooni juhtorgani ning kõrgema juhtkonnaga (s.o kui see on vajalik) järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi iga olulise riskielemendi hindamisel.

2.4.4 4. kategooria finantsinstitutsioonid

53. Et tagada järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessiga seotud järelevalvetegevuste asjakohane sagedus 4. kategooria finantsinstitutsioonide korral, peaksid pädevad asutused tegema järgmist:
- a. jälgima kord kvartalis põhinäitajaid;
  - b. esitama vähemalt kord aastas järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamise dokumenteeritud kokkuvõtte;
  - c. ajakohastama järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kõigi individuaalsete elementide hinnanguid vähemalt iga 3 aasta tagant või varem, arvestades uut olulist teavet tekkivate riskide kohta, kohandades sellise ajakohastamise läbivaatamise ulatust ja põhjalikkust vastavalt finantsinstitutsiooni konkreetsele riskiprofiilile;
  - d. teatama finantsinstitutsioonile vähemalt iga 3 aasta tagant järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamise tulemused;
  - e. võtma ühendust ja pidama dialoogi finantsinstitutsiooni juhtorgani ning kõrgema juhtkonnaga vähemalt iga 3 aasta tagant.

2.4.5 Järelevalvelise sekkumise miinimumnõuded

Tabel 1. Järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi kohaldamine finantsinstitutsioonide eri kategooriatele

Kategooria	Põhinäitajate jälgimine	Järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi kõigi elementide hindamine (vähemalt)	Järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamise kokkuvõte	Ühenduse võtmise / dialoogi pidamise miinimumtase
1	Kord kvartalis	Kord aastas	Kord aastas	Pidev ühenduses olemine finantsinstitutsiooni juhtorgani ja kõrgema juhtkonnaga; ühenduse võtmine finantsinstitutsiooniga iga elemendi hindamisel
2	Kord kvartalis	Iga 2 aasta tagant	Kord aastas	Pidev ühenduses olemine finantsinstitutsiooni juhtorgani ja kõrgema juhtkonnaga; ühenduse võtmine finantsinstitutsiooniga iga elemendi hindamisel
3	Kord kvartalis	Iga 3 aasta tagant	Kord aastas	Riskipõhine ühenduse võtmine finantsinstitutsiooni juhtorgani ja kõrgema juhtkonnaga; ühenduses võtmine finantsinstitutsiooniga iga olulise riskielemendi hindamisel.
4	Kord kvartalis	Iga 3 aasta tagant, kui läbivaatamise ulatus ja põhjalikkus on kohandatud finantsinstitutsiooni konkreetsele riskiprofiilile	Kord aastas	Ühenduse võtmine finantsinstitutsiooni juhtorgani ja kõrgema juhtkonnaga vähemalt iga 3 aasta tagant.

54. Kui pädevad asutused tuvastavad, et finantsinstitutsioonidel on sarnased riskiprofiilid, võivad nad teha järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi temaatilised hindamised mitme finantsinstitutsiooni kohta ühe hindamise raames (nt ärimudeli analüüsi võib teha kõigi väikeste hüpoteeklaenu andjate kohta korraga, arvestades, et sellega tõenäoliselt tuvastatakse samad äritegevuse elujõulisuse probleemid kõigi nende finantsinstitutsioonide korral). Pädevad asutused võivad vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 97 lõikele 4a kasutada

järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kohaldamiseks ka kohandatud meetodikaid sarnase riskiprofiiliga, näiteks sarnaste ärimudelitega või sarnase riskipositsioonide geograafiline paiknemisega finantsinstitutsioonide korral.

55. Pädevad asutused peaksid määrama kindlaks ühe või mitme järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elemendi varasemate hindamiste tulemuste põhjal täiendava sekkumise taseme, mille abil tuleks nõuda ulatuslikumaid järelevalveressursse ning sekkumise suuremat intensiivsust ja sagedust, mis on kohandatud konkreetse finantsinstitutsiooni olukorrale seoses riskide ja haavatavustega olenemata finantsinstitutsiooni kategooriast, nende finantsinstitutsioonide korral, kelle järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldskoor on halb (vähemalt ajutiselt).
56. Direktiivi 2013/36/EL artiklis 99 nõutava järelevalve kontrolliprogrammiga hõlmatud finantsinstitutsioonide korral peaksid pädevad asutused tagama, et järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi sekkumise ja kohaldamise tasand määratakse selle programmi alusel.
57. Pädevad asutused peaksid järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi tegevuste planeerimisel pöörama erilist tähelepanu tegevuste koordineerimisele teiste hindamises otseselt või kaudselt osalevate isikutega, eelkõige kui vajatakse finantsinstitutsiooni ja/või piiriüleste konsolideerimisgruppide järelevalves osalevate teiste pädevate asutuste sisendit, nagu on sätestatud käesolevate suuniste jaotises 11.

2.4.6 Hindamise fookus ja detailsus

58. Seoses proportsionaalsusega peaksid pädevad asutused mõistma, kohaldades käesolevaid suuniseid järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessis, et jaotistes 4, 5, 6 ja 8 esitatud elemendid, meetodika aspektid ja hindamise komponendid ei ole kõigi finantsinstitutsioonide korral ühesuguse tähtsusega; pädevad asutused peaksid vajaduse korral kohaldama hindamisele erinevat detailsusastet olenevalt finantsinstitutsioonile määratud kategooriast ning ulatuses, mis on asjakohane tema suuruse ja ärimudeli, ning tema tegevuse laadi, ulatuse ja keerukuse suhtes.
59. Võttes arvesse punkte 57 ja 58, võivad pädevad asutused kindlaks määrata ka järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi erifookuse, kui valitud valdkondades tehakse üksikasjalikum hindamine, samas kui järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kõikidele muudele elementidele pööratakse vähem, kuid sisuliseks hindamiseks piisavalt tähelepanu. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi selline fookus võib põhineda finantsinstitutsiooni mitmeaastasel planeerimisel, majanduslikel asjaoludel või konkreetset olukorral. Hindamise fookuse ja detailsuse kindlaksmääramisel peaksid pädevad asutused võtma arvesse finantsinstitutsiooni riskiprofiili, eri riskide olulisust ja mis tahes muutusi neis, sealhulgas neid, mida on täheldatud jaotises 3 kirjeldatud põhinäitajate jälgimisel, jaotises 12 kirjeldatud stressitestimises või järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi varasemate hindamiste tulemustes.

Jaotis 3. Põhinäitajate jälgimine

---

60. Pädevad asutused peaksid finantsinstitutsioonide finantstingimuste ja riskiprofiilide muutuste kontrollimisel korrapäraselt jälgima rahalisi ja mitterahalisi põhinäitajaid. Pädevad asutused peaksid selle järelevalve abil tuvastama ka järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide ajakohastamise vajaduse, arvestades kavandatud järelevalvetegevuse välist uut olulist teavet. Kui järelevalvel tuvastatakse finantsinstitutsiooni riskiprofiili oluline muutus või näitajate mis tahes anomaalia, peaksid pädevad asutused uurima selle põhjusi ja vajaduse korral vaatama läbi järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi asjakohase elemendi hinnangu, arvestades uut teavet.
61. Pädevad asutused peaksid jaotises 2 käsitletud minimaalse sekkumise mudeli kohaselt jälgima vähemalt kord kvartalis kõigi finantsinstitutsioonide rahalisi ning mitterahalisi põhinäitajaid. Pädevad asutused võivad siiski olenevalt finantsinstitutsiooni või olukorra eriomadustest kehtestada sagedama jälgimise, arvestades aluseks oleva teabe (näiteks turuandmete) kättesaadavust.
62. Pädevad asutused peaksid kehtestama jälgimissüsteemid ja -skeemi, mis võimaldavad tuvastada näitajate käitumise olulisi muutusi ja anomaaliaid, ning määrama künnised, kus asjakohane. Pädevad asutused peaksid samuti kehtestama kõigi jälgitavate asjakohaste näitajate (või näitajate kombinatsioonide) jaoks eskalatsioonimenetlused, et tagada anomaaliade ja oluliste muutuste uurimine.
63. Pädevad asutused peaksid kohandama näitajate komplekti ja nende künniseid vastavalt konkreetse finantsinstitutsiooni või sarnaste omadustega finantsinstitutsioonide gruppide (näidisgrupid) eriomadustele. Näitajate raamistik, jälgimisskeemid ja künnised peaksid kajastama finantsinstitutsiooni suurust, keerukust, ärimudelit ja riskiprofiili ning peaksid hõlmama geograafilisi asukohti, sektoreid ja turge, kus ta tegutseb.
64. Pädevad asutused peaksid näitajad, mida tuleb jälgida korrapärase järelevalve abil peamiselt korrapärasest järelevalve aruannetest ja kasutades ühiste aruandlusstandardite määratlusi. Kui asjakohane, võib konkreetsete jälgitavate finantsinstitutsioonide valimise teabeallikana kasutada EBA näidikuid või EBA jälgitavaid näitajaid.
65. Kindlaks määratud näitajate raamistikku ja põhinäitajate jälgimise tulemusi tuleks samuti kasutada sisendina kapitalile avalduvate riskide ning likviidsusele ja rahastamisele avalduvate riskide hindamisel järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi vastavate elementide raames.
66. Jälgimisnäitajad peaksid sisaldama vähemalt järgmisi finantsinstitutsioonipõhiseid näitajaid:
  - a. finants- ja riskinäitajad, mis käsitlevad käesolevate suunistega hõlmatud kõiki riskikategooriaid (vt jaotis 6 ja 8);

- b. kõik suhtarvud, mis on tuletatud määruse (EL) nr 575/2013 ja direktiivi 2013/36/EL rakendavate riiklike õigusaktide kohaldamisest minimaalsete usaldatavusnõuete (näiteks 1. põhitase, likviidsuskattekindajaja, stabiilse netorahastamise kindajaja jne) arvutamiseks;
  - c. omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõuded, nagu on sätestatud direktiivis 2014/59/EL;
  - d. asjaomased turupõhised näitajad (näiteks omakapitali hind, krediidiriski vahetustehingu riskimarginaalid, võlakirjade hinnavahed jne);
  - e. finantsinstitutsiooni enda finantsseisundi taastamise kavades kasutatud finantsseisundi taastamise näitajad, kui olemas, ning
  - f. kui olemas, näitajad, mis põhinevad pädevatele asutustele esitatud aruannetes sisalduval kvantitatiivsel või kvalitatiivsel teabel, mis võib osutada rahapesu ja terrorismi rahastamise riskile.
67. Pädevad asutused peaksid lisama finantsinstitutsioonipõhiste näitajatele finantsinstitutsiooni makromajandusnäitajad, kui need on kättesaadavad, tema tegutsemise geograafilistes asukohtades, sektorites ja turgudel.
68. Kui pädevad asutused tuvastavad näitajates olulisi muutusi või anomaaliaid, eelkõige kui muutused jäävad väljapoole näidisgrupi tulemusi, peaksid nad seda käsutama täiendava uurimise alustamise ajendina. Pädevad asutused peaksid eelkõige tegema järgmist:
- a. määrama kindlaks põhjuse ja hindama finantsinstitutsiooni usaldatavusele avalduva võimaliku mõju olulisust;
  - b. dokumenteerima hindamise põhjuse ja tulemuse ning
  - c. vaatama vajaduse korral läbi riskihinnangu ning järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi skoori, arvestades uut teavet.
69. Pädevad asutused peaksid samuti kaaluma rahaliste ja mitterahaliste põhinäitajate regulaarse jälgimise täiendamist sõltumatu turu-uuringu ja -analüüsi ülevaatega, kui see on kättesaadav, mille abil võib saada alternatiivseid seisukohti.

Jaotis 4. Ärimudeli analüüs

4.1 Üldised kaalutlused

70. Käesolevas jaotises sätestatakse finantsinstitutsiooni ärimudeli ja strateegia hindamise kriteeriumid. Pädevad asutused peaksid kohaldama seda hindamist finantsinstitutsioonile samal tasandil kui järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldist hindamist, kuid seda võib kohaldada ka äri- või tootevaldkonna tasandil või temaatilisel alusel.
71. Piiramata juhtorgani kohustusi finantsinstitutsiooni tegevuse käitamisel ja korraldamisel või eelistamata konkreetseid ärimudeleid, peaksid pädevad asutused ärimudelit regulaarselt analüüsima, et hinnata äri- ja strateegiariske ning määrata kindlaks järgmised aspektid:
- ▶ finantsinstitutsiooni praeguse ärimudeli elujõulisus lähtuvalt tema võimest tekitada aktsepteeritavat tulu järgmise 12 kuu jooksul ning
  - ▶ finantsinstitutsiooni strateegia kestlikkus lähtuvalt tema võimest tekitada aktsepteeritavat tulu vähemalt järgmise 3 aasta jooksul, tuginedes oma strateegiakavadele ja finantsprognoosidele.
72. Pädevad asutused peaksid ärimudeli analüüsi tulemustega toetama järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kõigi teiste elementide hindamist. Pädevad asutused võivad hinnata ärimudeli analüüsi konkreetseid asjaolusid, eelkõige ärimudeli kvantitatiivseid näitajaid, järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi teiste elementide hindamise raames (nt rahastamisstruktuuri mõistmine võib olla osa likviidsusele avalduvate riskide hindamisest).
73. Pädevad asutused peaksid ärimudeli analüüsiga samuti toetama finantsinstitutsiooni selliste peamiste haavatavuste tuvastamist, millel on finantsinstitutsioonile kõige tõenäolisemalt oluline mõju või viivad tulevikus tema maksejõuetuseni.
74. Pädevad asutused peaksid ärimudeli analüüsi kasutama ka selleks, et hinnata neile teadaolevate rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide eelduslik mõju usaldatavusele, mis on seotud finantsinstitutsiooni ärimudeliga. Sellega seoses peaksid pädevad asutused kasutama rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutustelt saadud teavet, eelkõige nende hinnanguid rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide kohta ning mis tahes järeldusi, mis on seotud finantsinstitutsiooni rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise kontrolli oluliste puudustega, et täiendada oma pideva järelevalve tulemusi ja hinnata, kas need tekitavad usaldatavusnõuete täitmise probleeme, mis on seotud rahapesu ja terrorismi rahastamise riskiga. Kui hindamine näitab, et finantsinstitutsiooni ärimudel tekitab seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise riskiga usaldatavusnõuete täitmise probleeme, peaksid

pädevad asutused jagama ärimudeli usaldatavuse hindamise tulemusi rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutustega¹⁴.

75. Pädevad asutused peaksid tegema ärimudeli analüüsi raames järgmised toimingud:
- a. esialgne hindamine;
  - b. sihtvaldkondade tuvastamine;
  - c. ärikeskkonna hindamine;
  - d. praeguse ärimudeli kvantitatiivne analüüs;
  - e. praeguse ärimudeli kvalitatiivne analüüs;
  - f. tulevikustrateegia ja finantsplaani (sh ärimudeli planeeritud muudatuste) analüüs;
  - g. ärimudeli elujõulisuse hindamine;
  - h. strateegia kestlikkuse hindamine;
  - i. finantsinstitutsiooni ärimudelidest ja strateegiast talle tekkivate või tekkida võivate peamiste haavatavuste tuvastamine ning
  - j. tulemuste kokkuvõtete koostamine ja skoori määramine.
76. Pädevad asutused peaksid ärimudeli analüüsil kasutama vähemalt järgmisi kvantitatiivse ja kvalitatiivse teabe allikaid:
- a. finantsinstitutsiooni strateegiakava(d) koos jooksva aasta ja tulevikuprognosidega ning nende aluseks olevate majanduseeldustega;
  - b. finantsaruandlus (nt kasum ja kahjum, bilansilised kulukohustused);
  - c. nõutav aruandlus (ühisaruaanded (COREP), finantsaruanded (FINREP) ja krediidiregister, kui olemas);
  - d. sisearuanded (juhtimisteave, kapitali planeerimine, likviidsusaruanded, sisesed riskiaruanded);
  - e. finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse kavad, sealhulgas kriisilahenduskõlblikkuse hindamise tulemused, mille kriisilahendusamet on esitanud kooskõlas direktiivi 2014/59/EL artikliga 14;

---

¹⁴ Kooskõlas EBA suunistega rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise koostöö kohta (EBA/GL/2021/15).

- f. kolmandate isikute aruanded (nt auditiaruanded, omakapitali-/krediidialüütikute aruanded) ning
- g. muud asjakohased uuringud/küsitlused (nt Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF), makrotasandi usaldatavusjärelvalvet teostavate asutuste ja institutsioonide ning Euroopa institutsioonide uuringud ja küsitlused).

4.2 Esialgne hindamine

77. Pädevad asutused peaksid analüüsima finantsinstitutsiooni põhitegevusi, geograafilisi asukohti ja turupositsiooni, et tuvastada jurisdiktsiooni kõige kõrgemal konsolideerimistasandil finantsinstitutsiooni kohta järgmist:

- a. peamised geograafilised asukohad;
- b. peamised tütarettevõtjad/filiaalid;
- c. peamised ärivaldkonnad ning
- d. peamised tootevaldkonnad.

78. Selleks peaksid pädevad asutused hindamise ajal arvestama mitmesuguseid asjakohaseid parameetreid ja ajas toimuvaid muutusi. Parameetrid peaksid hõlmama järgmist:

- a. panus üldtuludesse/-kuludesse,
- b. osa varadest,
- c. osa koguriskipositsioonist ning
- d. turupositsioon.

79. Pädevad asutused peaksid kasutama esialgset hinnangut järgmiseks:

- a. määrama ärivaldkondade või -alavaldkondade olulisuse: pädevad asutused peaksid kindlaks määrama, mis geograafilised asukohad, tütarettevõtjad/filiaalid ja tootevaldkonnad on kõige olulisemad lähtuvalt nende panusest kasumisse (nt kasumi ja kahjumi alusel), riskist (nt koguriskipositsiooni või muu riskinäitaja alusel) ja/või organisatsiooni-/õigusprioriteetidest (nt avaliku sektori pankade erikohustus pakkuda konkreetseid tooteid). Pädevad asutused peaksid selle teabe alusel tuvastama valdkonnad, millele ärimudeli analüüs peaks keskenduma (vt lisateave punktis 4.3);
- b. tuvastama näidisgrupi: pädevad asutused peaksid kindlaks määrama finantsinstitutsiooni suhtes asjakohase näidisgrupi; pädev asutus peaks ärimudeli analüüsimiseks kindlaks määrama näidisgrupi konkureeriva toote-/ärivaldkonna

alusel, mis on suunatud samadele kasumiallikatele/klientidele (nt eri finantsinstitutsioonide krediitkaardiäritegevus, mille sihtrühm on krediitkaardikasutajad X riigis);

- c. toetama proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamist: pädevad asutused võivad kasutada esialgse hindamise tulemusi abivahendina finantsinstitutsioonide jaotamisel proportsionaalsuse kategooriatesse finantsinstitutsioonide tuvastatud keerukuse alusel (nagu on sätestatud punktis 2.1.1).

4.3 Ärimudeli analüüsi sihtvaldkondade tuvastamine

80. Pädevad asutused peaksid kindlaks määrama ärimudeli analüüsi fookuse. Nad peaksid keskenduma ärivaldkondadele, mis on kõige tähtsamad praeguse ärimudeli elujõulisuse või tulevase kestlikkuse seisukohast ja/või suurendavad kõige tõenäolisemalt finantsinstitutsiooni avatust olemasolevatele või uutele haavatavustele. Pädevad asutused peaksid arvestama järgmisi tegureid:

- a. ärivaldkondade olulisus – kas teatud ärivaldkonnad on kasumi (või kahjumi) tekitamise seisukohast tähtsamad;
- b. varasemad järelevalvelised tulemused – kas tulemused järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi teiste elementide kohta saavad anda teavet täiendavat uurimist vajavate ärivaldkondade kohta;
- c. sise- või välisauditite aruannete tulemused ja tähelepanekud – kas auditiga on tuvastatud konkreetseid probleeme seoses teatud ärivaldkondade kestlikkuse või elujõulisusega;
- d. olulisus strateegiakavade suhtes – kas on ärivaldkondi, mida finantsinstitutsioon soovib oluliselt suurendada või vähendada;
- e. temaatilise järelevalve tulemused – kas sektoriüleisel analüüsil on leitud ühiseid alusprobleeme, mis on täiendava asutusepõhise analüüsi ajendiks;
- f. ärimudelis täheldatud muudatused – kas ärimudelis on faktiliselt täheldatud muudatust, mis on toimunud, ilma et finantsinstitutsioon oleks teatanud mis tahes planeeritud muudatustest või avaldanud uusi strateegiakavu;
- g. võrdlus konkurentidega – kas ärivaldkonna tulemuslikkus on konkurentidega võrreldes olnud ebatavaline (olnud väljaspool konkurentide tulemusi);
- h. esialgse ärimudeli hindamise tulemused ja tähelepanekud, sealhulgas need, mis viitavad ärimudeli võimalikule avatusele rahapesu ja terrorismi rahastamise riskidele.

4.4 Ärikeskkonna hindamine

81. Pädevad asutused peaksid finantsinstitutsiooni strateegiaeelduste saavutatavuse mõistmiseks analüüsima ärikeskkonda. Selles arvestatakse praegusi ja tulevasi äritingimusi, milles finantsinstitutsioon tegutseb või tõenäoliselt tegutseb, lähtuvalt tema peamistest või olulistest geograafilistest ja ärilistest riskipositsioonidest. Hindamise osana peaksid pädevad asutused välja töötama seisukoha näidisgrupi turusuundumuste ja makromajanduse suundumuste ning strateegiakavatsuste kohta.
82. Pädevad asutused peaksid selle analüüsi abil käsitlema järgmist.
- a. Makromajanduse põhinäitajad, mille piires hinnatav asjaomane ettevõtja, toode või segment tegutseb või hakkab tegutsema, lähtuvalt selle peamistest geograafilistest asukohtadest. Põhinäitajad on näiteks sisemajanduse koguprodukt (SKP), töötuse määr, intressimäär ja elamuhindade indeksid.
  - b. Konkurentsikeskkond ja selle tõenäoline muutumine, arvestades näidisgrupi tegevust. Läbivaatamise valdkonnad on näiteks eeldatav turukasv (nt elamühüpoteekide turg) ning põhikonkurentide tegevus ja plaanid sihtturul.
  - c. Üldised turusuundumused, mis võivad mõjutada finantsinstitutsiooni tulemuslikkust ja kasumlikkust. See peaks hõlmama vähemalt regulatiivseid suundumusi (nt jaepangandustoote turustamise õigusaktide muudatused), tehnoloogilisi suundumusi (nt teatud tüüpi kauplemisel elektrooniliste platvormide kasutusele võtmine) ning ühiskondlikke/demograafilisi suundumusi (nt suurem nõudlus islami nõuetele vastavate pangandusteenuste järele).

4.5 Praeguse ärimudeli analüüs

83. Et mõista vahendeid ja meetodeid, mida finantsinstitutsioon kasutab tegutsemiseks ja kasumi tekitamiseks, peaksid pädevad asutused tegema kvantitatiivse ja kvalitatiivse analüüsi.

4.5.1 Kvantitatiivne analüüs

84. Pädevad asutused peaksid analüüsima finantsinstitutsiooni praeguse ärimudeli kvantitatiivseid omadusi, et mõista tema majandustulemusi ja mil määral mõjutab neid tema riskivalmidus võrreldes konkurentidega.
85. Pädevad asutused peaksid hindama vähemalt järgmisi valdkondi.
- a. Kasum ja kahjum, sealhulgas suundumused: pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni aluskasumlikkust (nt pärast erandlike kirjete ja ühekordsete meetmete kõrvalejätmist), sissetulevate rahavoogude jaotust, kulude jaotust, väärtuse languse eraldisi ja peamisi suhtarve (nt neto-intressimarginaal, kulu/tulu,

laenu väärtuse langus). Pädevad asutused peaksid hindama, kuidas need kirjed on muutunud viimastel aastatel, ja tuvastama põhilised suundumused.

- b. Bilanss, sealhulgas suundumused: pädevad asutused peaksid hindama varade ja kohustuste komplekti, rahastamisstruktuuri, koguriskipositsiooni ja omavahendite muutusi ning peamisi suhtarve (nt omakapitali investeringute tulusus, 1. põhitase, rahastamispuudujääk). Pädevad asutused peaksid hindama, kuidas need kirjed on muutunud viimastel aastatel, ja tuvastama põhilised suundumused.
- c. Kontsentratsioonid, sealhulgas suundumused: pädevad asutused peaksid hindama kontsentratsioone klientide, sektorite ja geograafiliste asukohtadega seotud kasumis ja kahjumis ning bilansis. Pädevad asutused peaksid hindama, kuidas need kirjed on muutunud viimastel aastatel, ja tuvastama põhilised suundumused.
- d. Riskivalmidus: pädevad asutused peaksid hindama ametlikke limiite, mille finantsinstitutsioon on kehtestanud riskitüübi alusel (krediidirisk, rahastamisrisk jt), ning nende järgimist, et mõista riske, mida finantsinstitutsioon on valmis võtma majandustulemuste parandamiseks.

4.5.2 Kvalitatiivne analüüs

86. Pädevad asutused peaksid analüüsima finantsinstitutsiooni praeguse ärimudeli kvalitatiivseid omadusi, et mõista selle edutegureid ja peamisi sõltuvusi.

87. Pädevad asutused peaksid hindama vähemalt järgmisi valdkondi.

- a. Peamised välissõltuvused: pädevad asutused peaksid kindlaks määrama peamised välistegurid, mis mõjutavad ärimudeli edukust, nt kolmandast isikust teenuseosutajad, vahendajad ning konkreetsed regulatiivtegurid.
- b. Peamised sisesõltuvused: pädevad asutused peaksid kindlaks määrama peamised sisetegurid, mis mõjutavad ärimudeli edukust, nt IT-platvormide kvaliteet ning tegevus- ja ressursisuutlikkus.
- c. Kontsessioon: pädevad asutused peaksid kindlaks määrama suhete tugevuse klientide, tarnijate ja partneritega; see võib hõlmata finantsinstitutsiooni tuginemist oma mainele, filiaalide tõhusust, kliendilojaalsust ja partnerluste tõhusust.
- d. Konkurentsieelisega valdkonnad: pädevad asutused peaksid kindlaks määrama valdkonnad, kus finantsinstitutsioonil on teiste sama valdkonna asutuste ees konkurentsieelis; need võivad hõlmata mis tahes eespool nimetatud valdkonda, näiteks finantsinstitutsiooni IT-platvormide kvaliteeti, või muid tegureid, näiteks finantsinstitutsiooni globaalset võrgustikku, äritegevuse ulatust või pakutavaid tooteid.

- e. Analüüsis peaksid pädevad asutused arvesse võtma mis tahes viiteid, et ärimudeli ja tegevusega kaasnevad suuremad rahapesu ja terrorismi rahastamise riskid, sealhulgas hoiustamine või juriidiliste isikute asutamine või kasutamine suure riskiga kolmandates riikides, mis on tuvastatud vastavalt direktiivi (EL) 2015/849 artiklile 9. Vajaduse korral tuleks neid näitajaid täiendada kvantitatiivse analüüsiga, keskendudes eelkõige sellistes suure riskiga kolmandates riikides teostatavatest tehingutest saadud tulude ja tegevustulude olulisusele, riskipositsioonide kontsentreerumine klientidele, kelle suhtes finantsinstitutsioon kohaldab tugevdatud hoolsusmeetmeid, nagu on sätestatud direktiivi 2015/849 II peatüki 3. jaos. Pädevad asutused peaksid vahetama rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutusega teavet nende näitajate kohta, nagu on sätestatud lõikes 74.

4.6 Strateegiakava ja finantsplaani analüüs

88. Pädev asutus peaks tegema finantsinstitutsiooni finantsprognoside ja strateegiakava kvantitatiivse ning kvalitatiivse tulevikuanalüüsi, et mõista äristrateegia eeldusi, usutavust ja riskantsust.
89. Pädevad asutused peaksid hindama järgmisi valdkondi:
  - a. üldstrateegia: pädevad asutused peaksid arvestama peamisi kvantitatiivseid ja kvalitatiivseid juhtimiseesmärke;
  - b. prognoositavad majandustulemused: pädevad asutused peaksid arvestama prognoositavaid majandustulemusi, kasutades samu või sarnaseid mõõdikuid kui need, mis on hõlmatud praeguse ärimudeli kvantitatiivse analüüsiga;
  - c. strateegiakava ja finantsplaani edutegurid: pädevad asutused peaksid kindlaks määrama eesmärkide saavutamiseks praeguse ärimudeli kohta tehtud peamised muudatusettepanekud;
  - d. eeldused: pädevad asutused peaksid kindlaks määrama finantsinstitutsiooni poolt oma strateegia ja prognooside kohta tehtud eelduste usutavuse ja järjepidevuse (need võivad hõlmata eeldusi sellistes valdkondades nagu makromajanduse parameetrid, turudünaamika, peamiste toodete, segmentide ja geograafiliste asukohtadega seotud maht ja marginaali kasv jm) ning
  - e. rakendussuutlikkus: pädevad asutused peaksid määrama finantsinstitutsiooni rakendussuutlikkuse lähtuvalt tema senistest tulemustest varasemate strateegiate ja prognooside järgimisel ning lähtuvalt määratud strateegia keerukusest ja ambitsioonikusest võrreldes praeguse ärimudelig. Rakendussuutlikkuse hindamisel peaksid pädevad asutused võtma arvesse ka suutlikkust rakendada strateegiat riskijuhtimise seisukohast.

90. Pädevad asutused võivad läbi viia selle analüüsi osi paralleelselt praeguse ärimudeli kvantitatiivse ja kvalitatiivse analüüsiga, eelkõige prognoositud majandustulemuste ja strateegia edutegurite analüüsiga.

4.7 Ärimudeli elujõulisuse hindamine

91. Pärast punktides 4.4 ja 4.5 käsitletud analüüse peaks pädev asutus kujundama (või ajakohastama) seisukoha finantsinstitutsiooni praeguse ärimudeli kohta lähtuvalt tema võimest saada järgmise 12 kuu jooksul aktsepteeritavat tulu, arvestades kvantitatiivset tulemuslikkust, edu põhitagureid ja ärikeskkonda.

92. Pädevad asutused peaksid hindama tulu aktsepteeritavust järgmiste kriteeriumide alusel.

- a. Omakapitali investeeringute tulusus võrreldes omakapitali investeeringute maksumusega või võrdväärne meede: pädev asutus peaks kaaluma, kas ärimudel tekitab kulusid ületavat tulu (v.a ühekordset tulu) lähtuvalt omakapitali investeeringute tulususe ja omakapitali investeeringute maksumuse võrdlusest; hindamist võivad toetada muud parameetrid, näiteks varade tootlikkus või kapitali riskiga korrigeeritud tulusus, ning samuti nende meetmete muutused tsükli vältel.
- b. Rahastamisstruktuur: pädevad asutused peaksid kaaluma, kas rahastamisstruktuuri komplekt sobib ärimudeli ja strateegiaga; rahastamise komplekti volatiilsus või ebakõlad võivad tähendada, et isegi kulusid ületavat tulu tekitav ärimudel või strateegia ei pruugi olla elujõuline või kestlik praeguses või tuleviku ärikeskkonnas.
- c. Riskivalmidus: pädevad asutused peaksid kaaluma, kas finantsinstitutsiooni ärimudel või strateegia tugineb piisava tulu loomiseks riskivalmidusele, mida peetakse individuaalsete riskide osas (nt krediidi-, tururisk) või üldiselt suureks või mis on näidisgrupis erandlik.

4.8 Finantsinstitutsiooni strateegia kestlikkuse hindamine

93. Pärast punktides 4.4–4.6 kirjeldatud analüüse peaks pädev asutus kujundama (või ajakohastama) seisukoha finantsinstitutsiooni strateegia kestlikkuse kohta, lähtuvalt tema võimest saada eespool kirjeldatud viisil vähemalt järgmise 3 aasta jooksul aktsepteeritavat tulu lähtuvalt tema strateegiakavadest ja finantsprognoosidest ning arvestades ärikeskkonna järelevalvealast hindamist.

94. Pädevad asutused peaksid eelkõige hindama finantsinstitutsiooni strateegia kestlikkust järgmise alusel:

- a. finantsinstitutsiooni eelduste ja prognoositud majandustulemuste usutavus, võrreldes järelevalvelise arvamusega praeguse ja tuleviku ärikeskkonna kohta;

- b. mõju prognoositud majandustulemustele järelevalvelises arvamuses ärikeskkonna kohta (kui see erineb finantsinstitutsiooni eeldustest); ning
- c. strateegia riskitase (st strateegia keerukus ja ambitsioonikus võrreldes praeguse ärimudeliga) ning sellest tulenev edu tõenäosus lähtuvalt finantsinstitutsiooni tõenäolisest rakendussuutlikkusest (mida mõõdetakse tema edu järgi sarnase ulatusega varasemate strateegiate rakendamisel või strateegiakava senise rakendamise tulemuslikkuse alusel ning võttes arvesse strateegia teostamise suutlikkust riskijuhtimise seisukohast).

4.9 Peamiste haavatavuste tuvastamine

95. Pärast ärimudeli analüüsimist peaksid pädevad asutused hindama finantsinstitutsiooni ärimudelist ja strateegiast tekkivaid või tekkida võivaid peamisi haavatavusi, arvestades mis tahes järgmist aspekti:

- a. eeldatavad halvad majandustulemused;
- b. tuginemine ebarealistlikule strateegiale;
- c. ülemäärane kontsentreerumine või volatiilsus (nt tulud, sissetulekud, kliendid, kelle suhtes kohaldatakse direktiivi 2015/849 II peatüki 3. jaos sätestatud tugevdatud hoolsusmeetmeid, suure riskiga kolmandad riigid vastavalt kõnealuse direktiivi artiklile 9, hoiused ja hoitavad/hallatavad varad, mis on seotud selliste suure riskiga kolmandate riikidega);
- d. liigsete riskide võtmine;
- e. rahastamisstruktuuri probleemid;
- f. olulised asutusevälised probleemid (nt regulatiivohud, nagu äriüksuste eraldamise nõue); ning
- g. keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisriskid ning nende mõju ärimudeli elujõulisusele ja kestlikkusele ning finantsinstitutsiooni pikaajalisele vastupanuvõimele.

96. Pärast seda hindamist peaks pädev asutus kujundama seisukoha finantsinstitutsiooni ärimudeli elujõulisuse ja strateegia kestlikkuse ning probleemide lahendamiseks vajalike meetmete kohta.

4.10 Tulemuste kokkuvõte ja skoori määramine

97. Pädevad asutused peaksid ärimudeli elujõulisuse ja kestlikkuse hindamise alusel kujundama üldise seisukoha ärimudeli elujõulisusest ja strateegia kestlikkusest ning mis tahes võimalikest riskidest, mis hindamise alusel ohustavad finantsinstitutsiooni elujõulisust. See seisukoht peaks

kajastuma tulemuste kokkuvõttes, mis esitatakse koos tabelis 2 kirjeldatud kaalutluste alusel määratud elujõulisuse skooriga.

Tabel 2. Ärimudeli ja strateegia skoori määramise järelevalvelised kaalutlused

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
1	Ärimudel ja -strateegia põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele väikest riski.	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsioon saab kindlat ja stabiilset tulu, mis on tema riskivalmidust ja rahastamisstruktuuri arvestades aktsepteeritav. • Puuduvad olulised varade kontsentratsioonid või jätkusuutmatud kontsentreeritud tuluallikad. • Finantsinstitutsioon on tema valitud turgudel kindel konkurentsipositsioon ja seda tõenäoliselt tugevdav strateegia. • Finantsinstitutsioon on koostanud finantsproгноosid tulevase ärikeskkonna usutavate eelduste alusel. • Strateegiakavad on praegust ärimudelit ja juhtkonna rakendussuutlikkust arvestades asjakohased.
2	Ärimudel ja strateegia põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele keskmist või väikest riski.	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsioon saab võrreldes konkurentidega ja/või varasema tulemuslikkusega keskmist tulu, mis on tema riskivalmidust ja rahastamisstruktuuri arvestades üldjoontes aktsepteeritav. • Esinevad teatud varade kontsentratsioonid või kontsentreeritud tuluallikad. • Finantsinstitutsiooni toodetele/teenustele avaldub konkurentsiturve ühel või mitmel peamisel turul. Olukorra lahendamise strateegias esineb teatud küsitavusi. • Finantsinstitutsioon on koostanud finantsproгноosid tulevase ärikeskkonna suhtes optimistlike eelduste alusel. • Strateegiakavad on praegust ärimudelit ja juhtkonna rakendussuutlikkust arvestades mõistlikud, kuid mitte riskita.
3	Ärimudel ja strateegia põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele keskmist või suurt riski.	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsioon saab sageli väikest või ebastabiilset tulu või tugineb nõuetekohase tulu saamiseks riskivalmidusele või rahastamisstruktuurile, mis tekitab järelevalveküsimusi. • Esinevad olulised varade kontsentratsioonid või kontsentreeritud tuluallikad.

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
		<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsioonil on valitud turgudel oma toodete/teenuste osas nõrk konkurentsipositsioon ja tal võib olla vähe heade perspektiividega ärivaldkondi. Finantsinstitutsiooni turuosa võib oluliselt väheneda. Olukorra lahendamise strateegias esineb küsitavusi. • Finantsinstitutsioon on koostanud finantsproгноosid tulevase ärikeskkonna suhtes liiga optimistlike eelduste alusel. • Strateegiakavad ei pruugi olla usutavad, arvestades praegust ärimudelit ja juhtkonna rakendussuutlikkust.
4	Ärimudel ja strateegia põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele suurt riski.	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsioon saab väga väikest ja väga ebastabiilset tulu või tugineb nõuetekohase tulu saamiseks vastuvõetamatule riskivalmidusele või rahastamisstruktuurile. • Finantsinstitutsioonil on äärmuslikud varade kontsentratsioonid või jätkusuutmatud kontsentreeritud tuluallikad. • Finantsinstitutsioonil on valitud turgudel toodete/teenuste osas väga nõrk konkurentsipositsioon ja ta osaleb väga halva perspektiiviga ärivaldkondades. Strateegiakavad suure tõenäosusega ei lahenda olukorda. • Finantsinstitutsioon on koostanud finantsproгноosid tulevase ärikeskkonna suhtes väga ebarealistlike eelduste alusel. • Strateegiakavad ei ole usutavad, arvestades praegust ärimudelit ja juhtkonna rakendussuutlikkust.

Jaotis 5. Sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide hindamine

---

5.1 Üldised kaalutlused

98. Pädevad asutused peaksid hindama seda, kas finantsinstitutsiooni sisejuhtimiskord on adekvaatne ja vastab finantsinstitutsiooni riskiprofiilile, ärimudelile, olemusele, suurusele ja keerukusele. Nad peaksid välja selgitama, mis ulatuses täidab finantsinstitutsioon ELis ja riiklikul tasandil kohaldatavaid usaldusväärse sisejuhtimiskorra nõudeid ning tuvastama mis tahes puudused. Pädevad asutused peaksid hindama eelkõige seda, kas sisejuhtimiskord võimaldab riskide usaldusväärset juhtimist ning hõlmab asjakohaseid sisekontrolle ja järelevalvet. Pädevad asutused peaksid kindlaks tegema, kas esineb halvast sisejuhtimiskorrast tulenevaid olulisi riske ja kuidas need võivad mõjutada finantsinstitutsiooni riskiprofiili ja kestlikkust.
99. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi korral peaks finantsinstitutsiooni sisejuhtimise ning kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide hindamine hõlmama järgmiste valdkondade hindamist:
- a. sisejuhtimise üldraamistik, mis peaks sisaldama selget organisatsioonistruktuuri;
  - b. juhtorgani ja selle komiteede (kui asutatud) koosseis, korraldus ja toimimine;
  - c. ettevõtte- ja riskikultuur;
  - d. tasustamispoliitika ja -tavad;
  - e. sisemine kontrolliraamistik, mis peaks sisaldama hästi toimivaid sõltumatuid riskijuhtimise, vastavuskontrolli ning siseauditi funktsioone;
  - f. riskijuhtimise raamistik, sh sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsess, sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsess, uue toote heakskiitmise protsess, sh toodete, süsteemide ja protsesside olulised muudatused ning erandlikud tehingud;
  - g. haldus- ja raamatupidamiskorra terviklikkus;
  - h. tegevuse edasiandmise poliitika ja strateegia;
  - i. info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ning talitluspidevus; ning
  - j. finantsseisundi taastamise kava.

100. Sisejuhtimise hindamine peaks andma teavet riskijuhtimise ja kontrollide hindamiseks, mida on käsitletud jaotistes 6 ja 8, samuti sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi hindamiseks järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kapitali hindamise raames (jaotis 7) ning likviidsuse hindamiseks järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi raames (jaotis 9). Samamoodi peaksid jaotise 7 alusel läbivaadatud sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi arvutuste / kapitalihinnangute riskipõhine analüüs ja selle käigus tuvastatud mis tahes puudused andma teavet käesoleva jaotise alusel hinnatava sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi üldise raamistiku hindamiseks.
101. Kooskõlas EBA suunistega sisejuhtimise kohta¹⁵ peaks sisejuhtimise raamistiku hindamine hõlmama juhtimiskorra ja -mehhanismide olemasolu kontrollimist, millega tagatakse, et finantsinstitutsioon täidab kohaldatavaid rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõudeid, ning võtma arvesse rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutuselt saadud mis tahes täiendavat teavet kõnealuse korra ja mehhanismide hindamise kohta.

5.2 Sisejuhtimise üldine raamistik

102. Kooskõlas EBA suunistega sisejuhtimise kohta, ESMA ja EBA ühiste suunistega juhtorgani liikmete ja võtmeisikute sobivuse hindamise kohta¹⁶, EBA suunistega avalikustamisnõuete kohta¹⁷, EBA suunistega tegevuse edasiandmise kohta¹⁸ ning EBA suunistega usaldusväärse tasustamispoliitika kohta¹⁹, peaksid pädevad asutused sisejuhtimise üldraamistiku hindamisel hindama ka seda, kas finantsinstitutsioon saab tõendada vähemalt järgmist:
- juhtorgani ülesanded on selgelt määratletud, eristades juhtimise (täidesaatva) funktsiooni ja järelevalve (täitevvolitusega) funktsiooniga seotud kohustusi, ning rakendatakse sobivat sisejuhtimiskorda;
  - loodud on sobiv ja läbipaistev organisatsiooniline ja tegevusstruktuur, millel on hästi määratletud, läbipaistvad ja järjepidevad vastutusosalad, sealhulgas juhtorgani ja selle komiteede vastutusosalad;
  - juhtorgan on välja töötanud üldised äri- ja riskistrateegiad nii individuaalsel kui ka konsolideeritud tasandil ning tagab nende rakendamise, sealhulgas finantsinstitutsiooni riskivalmiduse kehtestamise individuaalselt ja konsolideeritud alusel, kaasates asjakohaselt juhtorgani;

¹⁵ EBA suuniseid sisejuhtimise kohta vastavalt direktiivile 2013/36/EL (EBA/GL/2021/05).

¹⁶ ESMA ja EBA ühissuunised juhtorgani liikmete ja võtmeisikute sobivuse hindamise kohta direktiivi 2013/36/EL ja direktiivi 2014/65/EL kohaselt (EBA/GL/2021/06).

¹⁷ [Määruse \(EL\) nr 575/2013 VIII osa kohaste avalikustamisnõuete suunised](#) (EBA/GL/2016/11).

¹⁸ [EBA suunised tegevuse edasiandmise kohta](#) (EBA/GL/2019/02).

¹⁹ [EBA suunised usaldusväärse tasustamispoliitika kohta](#) kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikli 74 lõikega 3 ja artikli 75 lõikega 2 ning avalikustamise kohta kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikliga 450 (EBA/GL/2021/04).

- d. poliitikate ja nende rakendamise kaudu on riskikultuur, sealhulgas teabevahetus ja koolitus, asjakohane;
- e. rakendatud on juhtorgani liikmete ja võtmeisikute valiku- ja sobivuse hindamise protsess;
- f. on olemas adekvaatne ja tõhus sisejuhtimise ja sisekontrolli raamistik koos sõltumatu riskijuhtimise, vastavuskontrolli ja siseauditi funktsioonidega, millel on oma ülesannete täitmiseks piisavad volitused, staatus ja vahendid;
- g. rakendatud on tasustamispoliitika ja -tavad, mis on kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artiklites 92–95 sätestatud tasustamis põhimõtetega ning EBA suunistega usaldusväärse tasustamispoliitika kohta;
- h. rakendatud on kord, mille eesmärk on tagada raamatupidamis- ja finantsaruandlussüsteemide terviklikkus, sealhulgas finants- ja tegevuskontrollid ning vastavus õigusaktidele ja asjakohastele standarditele;
- i. rakendatud on tegevuse edasiandmise poliitika ja strateegiad, mis arvestavad tegevuse edasiandmise mõju finantsinstitutsiooni äritegevusele ja võimalikele riskidele;
- j. juhtorgan on kehtestanud sisejuhtimise raamistiku, teostab selle järelevalvet ja regulaarset hindamist ning
- k. sisejuhtimise raamistik on läbipaistev sidusrühmadele, sh aktsionäridele.

5.3 Juhtorgani koosseis ja toimimine

103. Pädevad asutused peaksid kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikliga 74 ja artikli 91 lõikega 12 ning EBA suunistega sisejuhtimise kohta ja ESMA ja EBA ühiste suunistega juhtorgani liikmete ja võtmeisikute sobivuse hindamise kohta hindama, kas:
- a. on loodud kord, millega tagatakse juhtorgani liikmete individuaalne ja kollektiivne ning võtmeisikute individuaalne sobivus; kas seda rakendatakse efektiivselt ametisse nimetamisel, oluliste muutuste korral (nt muutused, mis mõjutavad esialgse ja hilisema sobiva ja nõuetekohase hindamise käigus hinnatud tingimusi) ja pidevalt, sh asjakohaste pädevate asutuste teavitamine;
  - b. juhtorgani koosseis ja ametijärgluse kavandamine on asjakohane;
  - c. juhtorganil on juhtorganis mitmekesisuse edendamise poliitika, ilma et see piiraks diskrimineerimisvastaste eeskirjade kohaldamist, ja kas selline mitmekesisuse poliitika kajastub juhtorgani värbamispoliitikas, tagades piisavalt mitmekesise kandidaatide reservi; ning oluliste finantsinstitutsioonide korral, kas nad on seadnud alaesindatud soo esindatuse kvantitatiivse eesmärgi;
  - d. juhtimis- ja järelevalvefunktsiooni täitva juhtorgani vahel toimub tõhus suhtlus;

- e. juhtimisfunktsiooni täitev juhtorgan juhib asjakohaselt äritegevust ning järelevalveüksus teostab järelevalvet ja jälgib juhtimisotsuste tegemist ja tegevust;
- f. kõik juhtorgani liikmed tegutsevad sõltumatult;
- g. juhtorgani liikmed pühendavad oma ülesannete täitmisele piisavalt aega;
- h. järgitakse direktiivi 2013/36/EL artikli 91 lõikes 3 sätestatud oluliste finantsinstitutsioonide juhtkonnakohtade piiranguid;
- i. juhtorgani ja selle komiteede jaoks, kui need on asutatud, on kasutusel asjakohased sisejuhtimise tavad ja menetlused;
- j. juhtorganil, nii juhtimisfunktsioonis kui ka järelevalvefunktsioonis, ning, kui see on asutatud, riskikomiteel on asjakohane juurdepääs finantsinstitutsiooni riskiolukorra teabele.

5.4 Ettevõtte väärtused ja riskikultuur

104. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on asjakohane ja läbipaistev organisatsioonistruktuur, mis on sobiv ja usaldusväärne, järjepidevad ettevõtte väärtused ja riskikultuur, mis on terviklik ja proportsionaalne ärimudelile ja finantsinstitutsiooni tegevusele omaste riskide olemuse, ulatuse ja keerukusega ning on kooskõlas finantsinstitutsiooni riskivalmidusega.
105. Pädevad asutused peaksid kooskõlas EBA suunistega sisejuhtimise kohta hindama järgmist:
- a. juhtorgan tunneb ja mõistab täielikult finantsinstitutsiooni juriidilist, organisatsioonilist ja tegevusstruktuuri ning tagab selle kooskõla heakskiidetud äri- ja riskistrateegiate ning riskivalmidusega;
  - b. finantsinstitutsioonid ei ole loonud läbipaistmatuid või tarbetult keerukaid struktuure, millel ei ole selget majanduslikku põhjendust ega õiguslikku eesmärki, või sellised struktuurid tekitavad kahtlust, et neid võidakse kasutada finantskuritegevusega seotud eesmärgil. Keerukate struktuuride loomisel mõistab juhtorgan neid, nende eesmärki ja nendega seotud konkreetseid riske ning tagab sisekontrolliüksuste asjakohase osalemise;
  - c. finantsinstitutsioonid on töötanud välja tervikliku ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmava riskikultuuri, mis põhineb laiapõhjalisel arusaamal avalduvatest riskidest ning nende juhtimisest, võttes arvesse finantsinstitutsiooni riskivalmidust;
  - d. finantsinstitutsiooni eetiline ettevõtte- ja riskikultuur soodustab konstruktiivse kriitika keskkonda, kus otsustusprotsessid julgustavad võtma mitmesuguseid seisukohti;

- e. finantsinstitutsioonid on rakendanud sõltumatuid rikkumisest teatamise sisemenetlusi ja -protsesse, mis võimaldavad esitada teavet anonüümselt juhtorganile ja muudele vastutavatele üksustele;
- f. finantsinstitutsioonid lahendavad institutsioonilisel tasandil huvikonflikte nõuetekohaselt ja on loonud töötajate jaoks huvide konflikti käsitleva poliitika, millega hallatakse töötajate isiklike huvide ja finantsinstitutsiooni huvide konflikte;
- g. finantsinstitutsioonid tuvastavad, dokumenteerivad ja haldavad nõuetekohaselt võimalikke huvide konflikte, mis tulenevad laenudest või muudest tehingutest juhtorgani liikmete ja nendega seotud osapooltega;
- h. finantsinstitutsioonid tagavad, et töötajaid ei diskrimineerita ning kehtib sooline võrdõiguslikkus;
- i. kõiki asjaomaseid töötajaid teavitatakse selgelt, kindlalt ja tõhusalt strateegiatest, ettevõtte väärtustest, käitumisjuhendist ja/või muudest sarnastest instrumentidest, riskidest ja muudest poliitikatest, riskikultuuri kohaldatakse finantsinstitutsiooni kõigil tasanditel ning
- j. käitumisjuhendi osana esitavad finantsinstitutsioonid põhimõtted ja näited aktsepteeritavatest ja lubamatutest käitumisviisidest, mis on seotud eelkõige ebaõigete andmete esitamisega finantsaruandluses ja väärkäitumisega, majandus- ja finantskuritegudega, sealhulgas, kuid mitte ainult, pettuse, rahapesu ja terrorismi rahastamise, konkurentsivastaste tavade, finants sanktsioonide, altkäemaksu ja korrupsiooni, turuga manipuleerimise, eksitava müügi ja muude tarbijakaitsealaste õigusaktide rikkumistega, maksukuritegudega, mis on toime pandud otseselt või kaudselt, sealhulgas ebaseaduslike või keelatud dividendiarbitraaži skeemide kaudu.

5.5 Tasustamispoliitika ja -tavad

106. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on kasutusel direktiivi 2013/36/EL artiklites 92–95 sätestatud tasustamispoliitika ja -tavad töötajate jaoks, kelle tööalasel tegevusel on asutuse riskiprofiilile oluline mõju, ja nõuetekohane sooneutraalne tasustamispoliitika kõigi töötajate jaoks. Pädevad asutused peaksid kooskõlas EBA suunistega sisejuhtimise kohta ja EBA suunistega tasustamispoliitika kohta hindama, kas
- a. tasustamispoliitika on kooskõlas finantsinstitutsiooni äritegevuse ja riskistrateegiatega, ettevõttekultuuri ja väärtustega, finantsinstitutsiooni pikaajaliste huvide ja huvide konfliktide ärahoidmise meetmetega, see ei soodusta ülemääraste riskide võtmist ning juhtorgan tegeleb selle haldamise, heakskiitmise ja jälgimisega;
  - b. tasustamispoliitika on sooneutraalne ja finantsinstitutsioonid on võtnud asjakohaseid meetmeid soolise palgalõhe arengu jälgimiseks aja jooksul;

- c. töötajad, kelle ametialane tegevus mõjutab oluliselt finantsinstitutsiooni riskiprofiili (kindlaksmääratud töötajad), on nõuetekohaselt kindlaks määratud ning nõuetekohaselt kohaldatakse direktiivi 2013/36/EL artikli 92 lõikes 3 ja komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2021/923 sätestatud kriteeriume, eelkõige seoses järgmisega:
  - i. kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete kriteeriumide kohaldamisega töötajate kindlaksmääramisele ning
  - ii. sätetele selliste töötajate väljajätmise kohta, kes on kindlaksmääratud töötajad üksnes komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2021/923 artiklis 6 sätestatud kvantitatiivsete kriteeriumide alusel;
- d. finantsinstitutsioonid on nõuetekohaselt jaotanud tasu põhi- ja muutuvementide vahel, pöörates erilist tähelepanu hüvitiste või rollipõhiste maksete käsitlemisele, tagatud muutuvtasule, lahkumishüvitisele jne;
- e. muutuvtasu ja põhitasu kombinatsioon on asjakohane ning sätted muutuvtasu komponendi piiramise kohta – 100%-le põhitöötasu komponendist (200% aktsionäride kinnitusega) – on täidetud ning muutuvtasu ei maksta vahendite või meetoditega, mis lihtsustavad direktiivi 2013/36/EL või määruse (EL) nr 575/2013 nõuete täitmata jätmist;
- f. kindlaksmääratud töötajate muutuvtasu põhineb sooritusel; edasilükkamise, säilitamise, instrumentidelt väljamaksete tegemise ning maluse ja tagasinõuete rakendamise nõudeid täidetakse ning finantsinstitutsioon ei kasuta vahendeid ega tavaid, millega vältida tasustamisnõuete täitmist;
- g. finantsinstitutsioonid kohaldavad tasustamisnõudeid nõuetekohaselt konsolideeritud või allkonsolideeritud alusel kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikliga 109; ja
- h. finantsinstitutsioonid võtavad piisavalt arvesse muutuvtasuga seotud piiranguid, mis tulenevad riigi toetuse saamisest või pädevate asutuste soovitudest või otsustest.

5.6 Sisekontrolliraamistik

107. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on asjakohane sisekontrolliraamistik. Hinnata tuleks vähemalt järgmist:
- a. kas finantsinstitutsioonis on kehtestatud adekvaatne kirjalik sisekontrollipoliitika ning kas sisekontrolliraamistik on rakendatud äriüksustes, muudes asjakohastes üksustes ja sõltumatutes sisekontrolliüksustes;
  - b. kas otsuste tegemise protsess on selge, läbipaistev ja dokumenteeritud, sh kas kehtib sisekontrolliraamistiku ja selle osade rakendamisega seotud vastutuse selge jaotus;
  - c. kas vajaduse korral on tagatud ülesannete piisav lahusus ja piisavad teabetõkked;

- d. kas kõik sõltumatud sisekontrolliüksused on tõhusad ning kas neil on oma ülesannete täitmiseks asjakohased ja piisavad vahendid, volitused ja staatus ning vajaduse korral otsene juurdepääs juhtorganile oma järelevalvefunktsiooni täitmisel;
- e. kas sisekontrolliraamistik hõlmab kõiki finantsinstitutsiooni valdkondi, kusjuures äritegevus- ja tugiüksused vastutavad eelkõige adekvaatsete sisekontrollide ja riskijuhtimise menetluste kehtestamise ja säilitamise eest;
- f. kas vajalik teabevahetus, sealhulgas poliitikate, mehhanismide ja menetluste ning nende ajakohastuste vahetus on õigeaegne, mis tagab, et juhtorgan, ärivaldkonnad ja siseüksused, sealhulgas iga sõltumatu sisekontrolliüksus, saavad oma ülesandeid täita;
- g. kas finantsinstitutsioonil on olemas poliitika ja protsess uute toodete heakskiitmiseks, sh oluliste muutuste või erandlike tehingute protsess koos selgelt kirjeldatud sõltumatu riskikontrollifunktsiooni ja vastavuskontrolli funktsiooni kindlaksmääratud rolliga, mille on heaks kiitnud juhtorgan;
- h. kas finantsinstitutsioonil on võimekus koostada riskiaruandeid, kas ta kasutab neid juhtimise eesmärgil ning kas kõnealused riskiaruanded on
  - i. õigeaegsed, täpsed, kokkuvõtlikud, terviklikud, selged ja kasulikud ja
  - ii. kas neid koostatakse ja edastatakse asjaomastele isikutele asjakohase sagedusega ning
- i. kas siseauditi soovitudele kohaldatakse juhtkonna asjakohaste tasandite tehtud ametlikku järelkontrolli, et tagada soovitude tõhus ja õigeaegne järgimine ning vastav aruandlus.

Riskijuhtimisfunktsioon

108. Pädevad asutused peaksid kooskõlas EBA suunistega sisejuhtimise kohta hindama, kas finantsinstitutsioon on loonud sõltumatu riskijuhtimisfunktsiooni ja kas selline funktsioon vähemalt:
- a. on keskne organisatsiooniline lahend, mis hõlmab kogu finantsinstitutsiooni ja on üles ehitatud nii, et ta saab rakendada riskipoliitikaid ja kontrollida riskijuhtimisraamistikku, ning on kaasatud aktiivselt kõigi oluliste riskijuhtimisotsuste tegemisse;
  - b. tagab, et asjaomased ärivaldkonnad või siseüksused tuvastavad, mõõdavad, hindavad, jälgivad kõiki kontserniüleseid riske ja teatavad neist nõuetekohaselt ning et riskistrateegiat järgitakse;
  - c. hindab sõltumatult riskivalmiduse või -limiitide rikkumisi ning teavitab äriüksusi ja juhtorganit, soovitades võimalikke kaitsemeetmeid.

109. Võttes arvesse EBA suuniseid sisejuhtimise kohta, peaksid pädevad asutused hindama, kas riskijuhtimisfunktsiooni juhil on piisavad teadmised, volitused, staatus ja sõltumatus.

Vastavuskontrolli funktsioon

110. Pädevad asutused peaksid kooskõlas EBA suunistega sisejuhtimise kohta hindama, kas finantsinstitutsioon on loonud alalise, sõltumatu ja tõhusa vastavuskontrolli funktsiooni ja kas selline funktsioon vähemalt:

- a. on reguleeritud hästi dokumenteeritud vastavuspoliitikaga, millest teavitatakse kõiki töötajaid ja mille üle teostab järelevalvet juhtorgan;
- b. tagab, et vastavuskontroll tehakse struktureeritud ja täpselt määratletud vastavuskontrolliprogrammi abil ning järgitakse vastavuskontrolli poliitikat.

111. Võttes arvesse EBA suuniseid sisejuhtimise kohta, peaksid pädevad asutused hindama, kas finantsinstitutsioonid on määranud isiku, kes vastutab vastavuskontrolli funktsiooni eest kogu finantsinstitutsioonis. Kui selline isik on samal ajal riskijuhtimisfunktsiooni juht või täidab muud kõrgemat rolli, peaksid pädevad asutused hindama, kas võib esineda huvide konflikt.

Siseauditi funktsioon

112. Pädevad asutused peaksid kooskõlas EBA suunistega sisejuhtimise kohta hindama, kas finantsinstitutsioon on loonud tõhusa sõltumatu siseauditi funktsiooni, millel on järgmised omadused:

- a. järgib riiklikke ja rahvusvahelisi kutsestandardeid;
- b. sellel on otstarve, volitused ja vastutusvaldkonnad, mis on määratletud kutsestandardeid tunnustavas mandaadis ja mille on heaks kiitnud juhtorgan;
- c. selle organisatsiooniline sõltumatus ja siseaudiitori objektiivsus on kaitstud, muu hulgas ülesannete asjakohase lahususe ning otseste aruandlusliinidega juhtorganile;
- d. see hindab finantsinstitutsioonide juhtimisraamistikku, sealhulgas seda, kas olemasolevad poliitikad ja menetlused püsivad adekvaatsena ning vastavad õiguslikele ja regulatiivsetele nõuetele, juhtorgani otsustele ja finantsinstitutsioonide riskivalmidusele ja -strateegiale;
- e. see hindab, kas menetlusi rakendatakse õigesti ja tõhusalt (nt vastavus tehingute läbiviimise nõuetele või riskivalmiduse ja -limiitide tõttu tegelikult tekkinud riskitasemetele jne);
- f. see hindab, kas äriüksuste ning vastavuskontrolli funktsiooni ja sisemise riskijuhtimise funktsiooni täitjate tehtud kontrollid ja aruandlus on adekvaatsed, kvaliteetsed ja mõjusad;

- g. see hõlmab nõuetekohaselt kõiki riskipõhise auditikava valdkondi, sh sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi, sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi ja uute toodete heakskiitmise poliitikat, ning
- h. see aitab kindlaks määrata, kas finantsinstitutsioon järgib sisepoliitikaid ning asjakohaseid ELi ja riiklike õigusakte ning käsitleb neist mis tahes kõrvalekaldeid.

5.7 Riskijuhtimisraamistik

113. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioon on kehtestanud asjakohase riskijuhtimisraamistiku ja asjakohased riskijuhtimise protsessid. Pädevad asutused peaksid läbi vaatama vähemalt järgmist:

- a. kas riskistrateegia, riskivalmidus ja riskijuhtimisraamistik on asjakohased ja neid rakendatakse individuaalsel ja konsolideeritud tasandil;
- b. sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi raamistikud;
- c. stressitestide tegemise võimekus ja tulemused;
- d. kas finantsinstitutsioon on kehtestanud sõltumatu kogu organisatsiooni hõlmava riskijuhtimise funktsiooni, mis kaasatakse aktiivselt asutuse riskistrateegia ja kõigi oluliste riskijuhtimisotsuste koostamisel ning annab juhtorganile ja äriüksustele kogu asjakohase riskiteabe;
- e. kas finantsinstitutsiooni riskijuhtimise funktsioonil on juht, kellel on piisav asjatundlikkus, sõltumatus ja volitused ning vajaduse korral otsene juurdepääs järelevalvefunktsiooni täitvale juhtorganile;
- f. kas sõltumatu riskijuhtimise funktsioon tagab, et finantsinstitutsiooni riski mõõtmise, hindamise ja järelevalve protsessid on asjakohased;
- g. kas finantsinstitutsioon on kehtestanud riskide ning seotud riskikontsentratsioonide tuvastamise, mõõtmise, järelevalve, leevendamise ja teatamise poliitikat ja menetlused ning kas need on kooskõlas finantsinstitutsiooni riskilimiitide ja riskivalmidusega või kas juhtorgan on need heaks kiitnud ning
- h. kas finantsinstitutsioon on kehtestanud tugevdatud protsessid selliste otsuste heakskiitmiseks, mille kohta riskijuhtimisfunktsiooni juht või vastavuskontrolli juht on avaldanud negatiivset arvamust.

5.7.1 Riskivalmiduse raamistik ja strateegia

114. Pädevad asutused peaksid riskijuhtimisraamistiku hindamisel kaaluma, mis ulatuses see on lõimitud finantsinstitutsiooni üldstrateegiasse ja kuidas see viimast mõjutab. Eelkõige peaksid

pädevad asutused hindama, kas äristrateegia, riskistrateegia, riskivalmiduse ja riskijuhtimise raamistiku ning kapitali- ja likviidsusjuhtimise raamistike vahel on asjakohased ja järjepidevad seosed.

115. Finantsinstitutsiooni riskistrateegia, riskivalmiduse ja riskijuhtimise raamistiku läbivaatamisel peaksid pädevad asutused hindama järgmist:
- a. kas juhtorgan rakendab tegelikkuses oma vastutust seoses riskistrateegia, riskivalmiduse ja riskijuhtimise raamistikuga, tagades asjakohased suunised ja järelevalve;
  - b. kas riskistrateegia ja riskivalmiduse korral on arvestatud kõiki olulisi finantsinstitutsioonile avalduvaid riske ning kas see sisaldab riskilimiite, -taluvusi ja -künniseid;
  - c. kas riskistrateegia ja riskivalmidus on kooskõlas ja rakendatud;
  - d. kas riskivalmiduse raamistik on tulevikku suunatud, vastab äristrateegias määratud strateegilise planeerimise ajavahemikule ja kas seda vaadatakse regulaarselt läbi;
  - e. kas riskistrateegia ja riskivalmidus arvestatavad asjakohaselt finantsinstitutsiooni riskitaluvuste ja rahaliste vahenditega (st riskivalmidus peaks olema kooskõlas järelevalve omavahendite ja likviidsusnõuetega ning muude järelevalvemeetmete ja -nõuetega) ning
  - f. kas riskistrateegia ja riskivalmiduse avaldused on kirjalikult dokumenteeritud ja kas on tõendeid, et need on teatatud finantsinstitutsiooni töötajatele.

5.7.2 Sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi raamistikud

116. Pädevad asutused peaksid vaatama perioodiliselt läbi finantsinstitutsiooni sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi vastavalt teabele, mis on finantsinstitutsioonilt kogutud kooskõlas EBA suunistega järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi eesmärgil sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi raames kogutava teabe kohta²⁰ ning määrama kindlaks nende usaldusväarsuse, tõhususe ja terviklikkuse kooskõlas käesolevas punktis loetletud kriteeriumidega. Pädevad asutused peaksid samuti hindama, kuidas sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsess ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsess on lõimitud üldise riskijuhtimise ja strateegilise juhtimise tavadesse, sealhulgas kapitali ja likviidsuse planeerimisse.
117. Hindamised peaksid aitama kaasa täiendavate omavahendite nõuete arvutamisele ja kapitali adekvaatsuse hindamisele, nagu on kirjeldatud jaotises 7, ning samuti likviidsuse adekvaatsuse hindamisele, nagu on kirjeldatud jaotises 9.

---

²⁰ Suunised järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi eesmärgil sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi raames kogutava teabe kohta ([EBA/GL/2016/10](#))

Sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi usaldusvärsus

118. Et hinnata sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi usaldusvärsust, peaksid pädevad asutused kaaluma, kas kummagi protsessi moodustavad poliitika, protsessid, sisendid ja mudelid on proportsionaalsed finantsinstitutsiooni tegevuse olemuse, ulatuse ja keerukusega. Selleks peaksid pädevad asutused hindama sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi asjakohasust sisemise kapitali ja likviidsuse adekvaatse taseme hindamiseks ja säilitamiseks, et katta finantsinstitutsioonile avalduvad või avalduda võivad riskid ja et teha äriotsuseid (nt seoses äriplaani alusel kapitali eraldamisega), sealhulgas stressitingimustes kooskõlas EBA suunistega finantseerimisasutuste stressitestide kohta.
119. Sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi usaldusvärsuse hindamisel peaksid pädevad asutused vajaduse korral arvestama järgmist:
- a. kas finantsinstitutsiooni kohaldatavad meetodikad ja eeldused on asjakohased ning kõigi riskide suhtes järjepidevad, kas need tuginevad kindlatele empiirilistele sisendandmetele, kas need on usaldusvärselt kalibreeritud näitajad ja kas neid kohaldatakse võrdselt riskide mõõtmisele ning kapitali ja likviidsuse juhtimisele;
  - b. kas usaldatavustase on kooskõlas riskivalmidusega ja kas hajutamise sisemised eeldused arvestavad ärimudelit ja riskistrateegiaid;
  - c. kas finantsinstitutsiooni poolt sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi jaoks arvesse võetud kättesaadavate sisemise kapitali või likviidsuse vahendite määratlus ja koosseis on kooskõlas finantsinstitutsiooni mõõdetud riskidega ning kas need on kõlblikud omavahendite ja likviidsuspuhvrite arvutamiseks;
  - d. kas ärivaldkondadele või juriidilistele isikutele kättesaadavate sisemiste kapitali ja likviidsuse vahendite jaotus/eraldamine kajastab nõuetekohaselt riski, mis neist igähele avaldub või võib avalduda, ning võtab nõuetekohaselt arvesse nende vahendite ülekantavuse mis tahes juriidilisi või tegevuslikke piiranguid.

Sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi tõhusus

120. Pädevad asutused peaksid kummagi protsessi tõhususe hindamisel uurima nende kasutamist otsustamise ja juhtimise protsessides finantsinstitutsiooni kõigil tasanditel (nt limiitide määramine, tulemuslikkuse mõõtmine jne). Pädevad asutused peaksid hindama, kuidas finantsinstitutsioon kasutab sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi oma riski, kapitali ja likviidsuse juhtimisel (kasutuse test). Hindamisel tuleks arvestada sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi

ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi omavahelisi seoseid ja vastastikmõju riskivalmiduse raamistikuga, riskijuhtimisega ning likviidsuse ja kapitali juhtimisega, sealhulgas tuleviku rahastamisstrateegiatega, ning kas need on asjakohased finantsinstitutsiooni ärimudeli ja keerukuse suhtes.

121. Selleks peaksid pädevad asutused hindama, kas finantsinstitutsioonil on olemas poliitika, menetlused ja vahendid, et lihtsustada järgmist:

- a. Sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi eri elementide (nt modelleerimine ja kvantifitseerimine, siseaudit ja valideerimine, järelevalve ja aruandlus, probleemide eskalatsioon jne) eest vastutavate üksuste ja/või asjakohaste komiteede selge identifitseerimine;
- b. kapitali ja likviidsuse planeerimine: kapitali ja likviidsuse vahendite arvutamine tulevikku arvestades (sh eeldatud stressistsenaariumides) seoses oluliste tehingute üldstrateegiaga;
- c. kapitali ja likviidsuse vahendite jaotamine ning järelevalve eri ärivaldkondade ja riskiliikide lõikes (nt ärivaldkondade, ettevõtjate või individuaalsete riskide jaoks määratletud riskiliimid on kooskõlas finantsinstitutsiooni sisemise kapitali ja likviidsuse üldise adekvaatsuse tagamise eesmärgiga);
- d. kõrgema juhtkonna ja juhtorgani regulaarne ja kiire teavitamine kapitali ja likviidsuse adekvaatsusest (eelkõige peaks teatamise sagedus olema adekvaatne seoses riskide ja äritegevuse mahu suurenemise, olemasolevate sisepuhvide ja sisemiste otsustamisprotsessidega, et finantsinstitutsiooni juhtkond saaks võtta parandusmeetmeid enne kapitali või likviidsuse adekvaatsuse ohtu sattumist), ning
- e. kõrgema juhtkonna või juhtorgani teadlikkus ja tegevus, kui äristrateegia ja/või olulised individuaalsed tehingud ei pruugi olla kooskõlas sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja kättesaadava sisemise kapitaliga (nt kõrgem juhtkond kiidab heaks olulise tehingu, kui tehing mõjutab tõenäoliselt oluliselt kättesaadavat sisemist kapitali) või sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi ja kättesaadavate sisemiste likviidsete vahenditega.

122. Pädevad asutused peaksid hindama, kas juhtorgan näitab asjakohast pühendumist ning teadmisi seoses sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi ja nende tulemustega. Eelkõige peaksid nad hindama, kas juhtorgan kiidab heaks sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi raamistikud ja tulemused ning, kui asjakohane, nende protsesside sisevalideerimise tulemused.

123. Selleks peaksid pädevad asutused hindama, mis ulatuses on sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsess ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsess olemuslikult tulevikku arvestavad. Pädevad asutused peaksid seda tegema hinnates sisemise kapitali

adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi järjepidevust kapitali- ja likviidsusplaanide ning strateegiakavade suhtes.

Sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi terviklikkus

124. Pädevad asutused peaksid hindama sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessiga ärivaldkondade, juriidiliste isikute ning finantsinstitutsioonile avalduvate või avalduda võivate riskide hõlmamist ning kummagi protsessi vastavust õiguslikele nõuetele. Eelkõige peaksid nad hindama järgmist:

- a. kas sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi rakendatakse seoses riskide tuvastamise ja hindamisega asjaomase finantsinstitutsiooni kõigi ärivaldkondade ja juriidiliste isikute suhtes ühtmoodi ja proportsionaalselt;
- b. kas kumbki protsess hõlmab kõiki olulisi riske, olenemata sellest, kas risk tekib konsolideerimisele mittekuuluvatest ettevõtjatest (eriotstarbelised vahendid, eriotstarbelised üksused) või mitte, ning
- c. kui mis tahes ettevõtjal on grupi teistest ettevõtjatest erinev sisejuhtimiskord või erinevad juhtimisprotsessid, siis kas need erinevused on põhjendatud (nt võib põhjalike mudelite kasutusele võtmine ainult grupi osa suhtes olla põhjendatud piisavate andmete puudumisega, et hinnata teatud ärivaldkondade või juriidiliste isikute andmeid, kui nendest ei lähtu ülejäänud portfelli riskikontsentratsioon).

5.7.3 Finantsinstitutsioonide stressitestimise hindamine

125. Pädevad asutused peaksid läbi vaatama ja hindama finantsinstitutsioonide stressitestimise programme ja nende vastavust EBA suunistele finantseerimisasutuste stressitestide kohta, võttes arvesse finantsinstitutsioonide suurust ja sisemist korraldust ning nende tegevuse olemust, ulatust ja keerukust, eelkõige seoses juhtimiskorra, andmetaristu, stressitestide kasutamisega sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessis ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessis ning kõnealuste suuniste jaotises 4 osutatud juhtimismeetetele.

126. Pädevad asutused peaksid tegema stressitestimise programmide kvalitatiivseid hindamisi ja ka stressitestide tulemuste kvantitatiivseid hindamisi. Pädevad asutused peaksid kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete hindamiste tulemusi kaaluma koos järelevalveliste stressitestide tulemustega (vt jaotis 12), et hinnata kapitali ja likviidsuse adekvaatsust ja määrata asjakohane järelevalveline reageerimine tuvastatud puudustele.

127. Lisaks võivad finantsinstitutsioonide stressitestimise programmide ja finantsinstitutsiooni stressitestimise programmi osana tehtavate mitmesuguste stressitestide tulemuste

järelevalvealased hinnangud anda teavet mitmesuguste järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide, eelkõige järgmiste hindamiseks:

- a. individuaalsete riskivaldkondade riskijuhtimise ja kontrollide võimalike haavatavuste või puuduste tuvastamine. Neid tuleks kasutada lisateabe allikatena, mida pädevad asutused peaksid arvestama kapitalile avalduvate individuaalsete riskide hindamisel, nagu on viidatud käesolevate suuniste jaotises 6, või likviidsusele ja rahastamisele avalduvate riskide hindamisel, nagu on viidatud käesolevate suuniste jaotises 8. Finantsinstitutsiooni tehtud stsenaariumi- ja tundlikkusanalüüse võib kasutada, et hinnata avatust individuaalsetele riskidele ja tundlikkust sellega seotud riskitegurite suhtes.
- b. Võimalike puuduste tuvastamine üldises juhtimiskorras või kogu finantsinstitutsiooni hõlmavates kontrollides. Pädevad asutused peaksid neid kasutama lisateabe allikana sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi hindamise eesmärkidel. Finantsinstitutsiooni stressitestimise tulemusi saab kasutada finantsinstitutsiooni kapitali planeerimise hindamisel, eelkõige just selle ajalise mõõtme suhtes.
- c. Konkreetsete kvantitatiivsete likviidsusnõuete kvantifitseerimine likviidsuse adekvaatsuse hindamise kontekstis, eriti olukorras, kus pädev asutus ei ole likviidsusnõuetele koostanud konkreetset järelevalve võrdlusalust või ei rakenda likviidsuse järelevalvelist stressitestimist.

Finantsinstitutsioonide stressitestimise programmide kvalitatiivne hindamine

128. Finantsinstitutsioonide stressitestimise programmide hindamisel peaksid pädevad asutused arvesse võtma kõiki stressitestimise programmide ja meetodikate teabeallikaid, sealhulgas finantsinstitutsioonide sisehinnanguid ja -valideerimisi või sõltumatu sisekontrollifunktsiooni ülevaateid, samuti kolmandate isikute antud teavet ja hinnanguid, kui need on kättesaadavad.

129. Pädevad asutused peaksid hindama, kuidas finantsinstitutsioonid kavandavad, juhivad ja kontrollivad oma stressitestimise programme, ning nad peaksid hindama nende programmide asjakohasust, võttes eelkõige arvesse järgmist:

- a. finantsinstitutsiooni suutlikkus ja olemasolev taristu, sealhulgas seoses andmete kättesaadavuse ja agregeerimisega, et rakendada stressitestimise programmi individuaalsete ärivaldkondade ja ettevõtjate suhtes ning grupi lõikes, kui asjakohane;
- b. maksevõime ja likviidsuse stressitestide võimalike omavaheliste seoste adekvaatsus;
- c. stressitestimisprogrammide finantsinstitutsioonide tehtud hinnangu adekvaatsus, et teha kindlaks nende tulemuslikkus ja usaldusvärsus, ning

- d. stressitestide sageduse piisavus, võttes arvesse stressitesti ulatust ja tüüpi, finantsinstitutsioonide tegevuse laadi, ulatust, suurust ja keerukust, portfelli omadusi ja makromajanduslikku keskkonda.
130. Pädevad asutused peaksid hindama ka stressitestide tulemuste kasutamist finantsinstitutsioonide riski- ja strateegilises juhtimises, eelkõige järgmist:
- a. mil määral on stressitesti lõimitud finantsinstitutsiooni riskijuhtimisraamistikku ning riskivalmiduse ja -limitide kehtestamise protsessi;
  - b. kõrgema juhtkonna ja juhtorgani osalemine stressitestimise programmis ja sellega seotud finantsinstitutsiooni sisearuandluses;
  - c. stressitestimise ja selle tulemuste lõimimine kogu finantsinstitutsiooni otsustusprotsessi.
131. Stressitestide programmide, stressitestide tulemuste ja kavandatud juhtimismeetmete hindamisel peaksid pädevad asutused arvestama nii idiosünkraatilisi kui ka süsteemiüleseid perspektiive. Eelkõige tuleks juhtimismeetmeid hinnata peamiselt siseperspektiivist, seoses nende usutavusega, arvestades konkreetse finantsinstitutsiooni eripära. Pädevad asutused peaksid lisaks vaatlema juhtimismeetmeid ka süsteemiülesest perspektiivist, kuna muud finantsinstitutsioonid kaaluvad tõenäoliselt sarnaseid meetmeid, mis võivad süsteemiülese kontekstis olla ebausutavad.
132. Finantsinstitutsiooni kapitali või üldist finantsseisundit mõjutavate juhtimismeetmete hindamisel peaksid pädevad asutused kaaluma nende teostatavust stressiolukordades ja meetme rakendamise ajakava. Eelkõige tuleks juhtimismeetmeid võtta ja neid rakendada stressitesti ajal. Kui see on asjakohane, võivad pädevad asutused käsitleda ka juhtimismeetmeid, mis võetakse pärast stressitesti ajavahemiku lõppu.
133. Pädevad asutused peaksid võtma arvesse finantsinstitutsioonide stressitestimise programmide tõhusust asjakohaste äritegevuslike haavatavuste tuvastamisel ja arvestama seda finantsinstitutsioonide ärimudelite elujõulisuse ja strateegiate kestlikkuse hindamisel (vt jaotis 4).
134. Hinnates stressitestimise programme ja nende tulemusi piiriüleste konsolideerimisgruppide korral, peaksid pädevad asutused kaaluma stressitingimustes toimuvat kapitali ja likviidsuse liikumist juriidiliste isikute või äriüksuste vahel ning ka kehtestatud grupisisesel rahalise toetuse korraldust, arvestades stressitingimustes tekkivaid võimalikke rahastamisraskusi.

Finantsinstitutsioonide stressitestimise kvantitatiivne hindamine

135. Lisaks eespool kirjeldatud kvalitatiivsele hindamisele peaksid pädevad asutused hindama ja vaidlustama stsenaariumide, eelduste ja meetodite valikut ja kasutamist ning hindama eelkõige järgmist:

- a. stsenaariumide raskusaste, võttes arvesse ka vastupidises stressitestis kirjeldatud stsenaariume, nende esinemise tõenäosust ja nende asjakohasust finantsinstitutsiooni ärimudeli seisukohast;
- b. kas stsenaariumid on sobiva raskusastmega, kuid usutavad, sisemiselt järjepidevad ja tulevikku suunatud;
- c. kas stsenaariumid käsitlevad kõiki peamisi finantsinstitutsioonipõhiseid haavatavusi ning hõlmavad kõiki olulisi tooteid ja ärivaldkondi;
- d. eelduste mõju stressitestide väljunditele.

136. Finantsinstitutsioonide stressitestide stsenaariumide, eelduste ja tulemuste vaidlustamisel peaksid pädevad asutused, kui asjakohane, kasutama järelevalveliste stressitestide, sh mitmesuguste ametiasutuste, nt EBA, IMF, EKPS / Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu tehtud asjakohaste regionaalsete stressitestide, samuti eespool kirjeldatud kvalitatiivse hindamise tulemusi, stsenaariume ja eeldusi, et teha kindlaks, mil määral saab finantsinstitutsiooni stressitestimise programmi ja selle tulemusi usaldada.

137. Kui pädevad asutused tuvastavad puudusi finantsinstitutsioonide kasutatavate stsenaariumide või eelduste ülesehituses, võivad nad nõuda, et finantsinstitutsioonid teeksid uuesti stressitesti või teatud konkreetse osa stressitestimise programmist, kasutades pädevate asutuste esitatud muudetud eeldusi või konkreetseid määratud stsenaariume (nt EBA suunistes finantseerimisasutuste stressitestide kohta esitatud ankrustsenaariumid).

138. Pädevad asutused peaksid hindama stressitestide tulemusi, eelkõige seoses kapitali- ja likviidsusriski juhtimise kontekstis tehtud stressitestidega, sealhulgas sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi jaoks tehtud testidega (vt ka punkt 5.7.2), ning nad peaksid tagama, et kapitali adekvaatsuse eesmärgil kasutatava stressistsenaariumi korral mõjutab kapitali suhtarvu negatiivselt näiteks krediidireitingute liikumine, netointressimarginaalide vähenemine või kauplemiskahjum.

139. Kapitali- ja likviidsusriski juhtimise kontekstis tehtud stressitestide läbivaatamisel, sealhulgas sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi eesmärgil, peaksid pädevad asutused hindama kombineeritult stressitestide tulemuste mõju kapitali- ja likviidsusvajadustele ning muudele asjakohastele regulatiivsetele nõuetele. Selleks peaksid pädevad asutused hindama, kas finantsinstitutsioon suudab ebasoodsa stsenaariumi korral säilitada kohaldatavat järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõuet ja kas on tuvastatud juhtimismeetmed, et käsitleda võimalikke järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõudega seotud rikkumisi.

140. Pädevad asutused peaksid kaaluma ka stressitestide mõju finantsinstitutsioonide finantsvõimenduse määrale ning samuti nende kõlblikele kohustustele, mida hoitakse kõlblike kohustuste miinimumnõuete täitmiseks, nagu on sätestatud direktiivis 2014/59/EL.

141. Stressitestide tulemuste hindamisel peaksid pädevad asutused kaaluma ka kõiki teadaolevaid tulevikus rakenduvaid regulatiivmuudatusi, mis mõjutavad finantsinstitutsioone stressitesti tegemise ulatuses ja ajavahemikus. Sarnaselt peaksid pädevad asutused stressitestide tulemuste ja ärimudeli elujõulisuse hindamisel kaaluma ka kõiki teadaolevaid muudatusi tulevastest kapitalinõuetes (nt täielikke hinnanguid).

5.7.4 Uued tooted ja olulised muudatused

142. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioon on kehtestanud nõuetekohaselt dokumenteeritud ja juhtorgani kinnitatud uute toodete heakskiitmise poliitika, mis käsitleb uute turgude, toodete ja teenuste arendamist, sealhulgas nende aluseks olevaid protsesse ja süsteeme, ja olulisi muudatusi olemasolevates ning erandlikke tehinguid.

143. Pädevad asutused peaksid hindama, kas riskijuhtimis- ja vastavuskontrolli funktsioon on asjakohaselt kaasatud uute toodete või olemasolevate toodete, protsesside ja süsteemide oluliste muudatuste heakskiitmisse ning kas uute toodete heakskiitmine on seotud vastavate kontrollide asjakohasusega.

5.8 Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad ning talitluspidevuse juhtimine

144. Kooskõlas EBA suunistega sisejuhtimise kohta ning EBA suunistega IKT- ja turvariski juhtimise kohta²¹ peaksid pädevad asutused hindama, kas finantsinstitutsiooni info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad on tõhusad ja usaldusväärsed ning kas need süsteemid toetavad täielikult riskiandmete agregeerimise suutlikkust tava- ja stressiolukorras. Pädevad asutused peaksid eelkõige hindama, kas finantsinstitutsioon suudab teha vähemalt järgmist:

- a. koostada täpseid, järjepidevaid, täielikke ja usaldusväärsed agregeeritud riskiandmeid äriüksuste ja kogu finantsinstitutsiooni kohta;
- b. koguda ja agregeerida kogu finantsinstitutsiooni ulatuses kõiki olulisi riskiandmeid;
- c. koostada õigeaegselt ja piisava sagedusega kokkuvõtlikke ja ajakohaseid riskiandmeid ja riskiaruandeid ning
- d. koostada kohandatavaid agregeeritud riskiandmeid ja riskiaruandlusi, et vastata juhtorgani või pädevate asutuste mitmesugustele nõudluspõhistele taotlustele, sealhulgas muutuvatest sise- või välisvajadustest tulenevatele sihtotstarbelistele taotlustele.

145. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioon on kehtestanud tõhusa talitluspidevuse juhtimise testitud hädaolukorra- ja talitluspidevuse kavadega ning hädaolukorras finantsseisundi taastamise kavadega kõigi oma kriitiliste funktsioonide,

---

²¹ EBA suunised IKT- ja turvariskide juhtimiseks (EBA/GL/2019/04).

sealhulgas edasiantud kriitiliste funktsioonide ja vahendite jaoks, ning kas kõnealuste kavadega on võimalik need usaldusväärselt taastada.

5.9 Rahapesu ja terrorismi rahastamise riskid ja usaldatavusnõuete täitmise probleemid

146. Sisejuhtimise raamistiku ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide analüüsimisel peaksid pädevad asutused võtma arvesse ka rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutuste hinnanguid ning hindama, kas need tekitavad usaldatavusnõuete täitmise probleeme. See võib olla nii eelkõige juhul, kui tähelepanekud osutavad olulistele puudustele finantsinstitutsiooni rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise süsteemides ja kontrollides. Kui pädeva asutuse hinnangust seevastu selgub, et puudused finantsinstitutsiooni sisekontrolli- ja juhtimisraamistikus ning kogu finantsinstitutsiooni hõlmavates kontrollides tekitavad seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise riskiga usaldatavusnõuete täitmise probleeme, peaksid pädevad asutused jagama kõnealuse hindamise tulemusi rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutustega²².
147. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsiooni üldine juhtimisraamistik hõlmab ka rahapesu ja terrorismi rahastamise riski juhtimist.
148. Kooskõlas EBA suunistega sisejuhtimise kohta²³ ning ESMA ja EBA ühiste suunistega juhtorgani liikmete ja võtmeisikute sobivuse hindamise kohta²⁴ peaksid pädevad asutused hindama usaldatavusnõuete täitmise seisukohast, kas juhtorgani kohustused seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise riskidega on täidetud. Pädevad asutused peaksid arvesse võtma mis tahes lisateavet, mis on saadud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutustelt pärast nende tehtud hindamist kooskõlas EBA suunistega vastavuskontrolli juhtimise poliitikate ja menetluste ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise vastavuskontrolli eest vastutava isiku rolli ja kohustuste kohta²⁵.

5.10 Finantsseisundi taastamise kavad

149. Pädevad asutused peaksid sisejuhtimise ning kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide hindamiseks arvestama direktiivi 2014/59/EL artiklite 6 ja 8 kohaselt korraldatud finantsseisundi taastamise kavade ja nende koostamise korra hindamisel tuvastatud mis tahes tulemusi ja puudusi.

---

²² Kooskõlas EBA suunistega rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alane koostöö kohta (EBA/GL/2021/15).

²³ EBA suuniseid sisejuhtimise kohta vastavalt direktiivile 2013/36/EL (EBA/GL/2021/05).

²⁴ ESMA ja EBA ühissuunised juhtorgani liikmete ja võtmeisikute sobivuse hindamise kohta direktiivi 2013/36/EL ja direktiivi 2014/65/EL kohaselt (EBA/GL/2021/06).

²⁵ EBA suunised vastavuskontrolli juhtimise poliitikate ja menetluste ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise vastavuskontrolli eest vastutava isiku rolli ja kohustuste kohta vastavalt direktiivi (EL) 2015/849 artiklile 8 ja VI peatükile (EBA/GL/2022/05).

150. Sarnaselt tuleks finantsseisundi taastamise kavade hindamise alusena kasutada järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide, sealhulgas sisejuhtimise ning kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide korralduse hindamise tulemusi.

5.11 Konsolideeritud tasandil kohaldamine ja mõju grupi ettevõtjatele

151. Pädevad asutused peaksid lisaks eespoolsetes jaotistes kirjeldatud elementidele hindama konsolideeritud tasandil järgmist:

- a. kas konsolideeriva finantsinstitutsiooni juhtorgan mõistab nii grupi korraldust kui ka eri ettevõtjate rolle ning nende omavahelisi seoseid ja suhteid;
- b. kas grupi organisatsiooni- ja õigusstruktuur (kui asjakohane) on selge ja läbipaistev ning vastab äritegevuse ja toimingute suurusele ja keerukusele;
- c. kas finantsinstitutsioon on kehtestanud tõhusa grupiülese juhtimise teabe- ja aruandlussüsteemi, mida kohaldatakse kõigile äriüksustele ja juriidilistele isikutele, ning kas see teave on tema emaettevõtja juhtorgani jaoks õigeaegselt kättesaadav;
- d. kas konsolideeriva finantsinstitutsiooni juhtorgan on kehtestanud järjepidevad grupiüleised strateegiad, sealhulgas grupiülese riskistrateegia ja -valmiduse raamistiku;
- e. kas grupi riskijuhtimine hõlmab kõiki olulisi riske, olenemata sellest, kas risk tekib konsolideerimisele mittekuuluvatest ettevõtjatest (eriotstarbelised vahendid, eriotstarbelised üksused, kinnisvaraettevõtted, õiguslikud üksused, klientide nimel usaldusisikuna või esindajana hallatavad üksused), ja kas see loob tervikliku ülevaate kõikidest riskidest;
- f. kas finantsinstitutsioon teeb korrapäraseid stressiteste, mis hõlmavad kõiki olulisi riske ja ettevõtjaid kooskõlas EBA suunistega finantseerimisasutuste stressitestide kohta ning
- g. kas grupiülene siseauditi funktsioon on sõltumatu, sisaldab grupiülest riskipõhist auditikava, on asjakohaselt kaetud personali ja ressursidega, on asjakohase staatusega ja omab otsest aruandlusliini konsolideeriva finantsinstitutsiooni juhtorganiga.

152. Tütarettevõtjate tasandil tehtava sisejuhtimise ja grupiüleste kontrollide hindamisel peaksid pädevad asutused lisaks selles jaotises nimetatud elementidele hindama ka seda, kas grupiüleseid poliitikaid ja menetlusi rakendatakse ka tütarettevõtjate tasandil ja kas konsolideerimisgrupi ettevõtjad on võtnud meetmeid, tagamaks, et nende tegevused oleksid vastavuses kõigi kohaldatavate seaduste ja õigusaktidega.

5.12 Tulemuste kokkuvõte ja skoori määramine

153. Pärast eespool nimetatud elementide hindamist peaksid pädevad asutused kujundama seisukoha finantsinstitutsiooni sisejuhtimiskorra ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide adekvaatsuse kohta. See seisukoht peaks kajastuma tulemuste kokkuvõttes, mis esitatakse koos tabelis 3 kirjeldatud kaalutluste alusel määratud elujõulisuse skooriga.

Tabel 3. Sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide skoori määramise järelevalvelised kaalutlused

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
1	Sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmava kontrolli korralduse puudused põhjustavad väikest riski finantsinstitutsiooni elujõulisusele.	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsioonil on kindel ja läbipaistev organisatsioonistruktuur, milles on selged vastutusvaldkonnad ning riskide võtmine on eraldatud riskijuhtimis- ja kontrollifunktsioonidest. • On olemas usaldusväärne ettevõttekultuur, huvide konfliktide juhtimise ja rikkumistest teatamise protsessid. • Juhtorgani koosseis ja toimimine on asjakohane. • Juhtorgani liikmed pühendavad asjakohaselt aega ja täidavad juhtkonnakohtade arvu piirangut, kui asjakohane. • Finantsinstitutsioon on vastu võtnud mitmekesisuspoliitika, mis edendab juhtorgani koosseisu mitmekesisust ja vastab seatud eesmärkidele. • Tasustamispoliitika on kooskõlas finantsinstitutsiooni riskistrateegia ja pikaajaliste huvidega. • Riskijuhtimise raamistik ja riskijuhtimise protsessid, sealhulgas sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsess, sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsess, uute toodete heakskiitmise poliitika, stressitestide raamistik, kapitali planeerimine ja likviidsuse planeerimine, on asjakohased. • Sisekontrolliraamistik ja sisekontrollid on asjakohased. • Riskijuhtimis-, vastavuskontrolli- ja siseauditifunktsioonid on sõltumatud ja neil on piisavalt ressursse ning siseauditifunktsioon toimib tõhusalt

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
		<p>koosõlas kehtivate rahvusvaheliste standardite ja nõuetega.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad ning talitluspidevuse kord on asjakohased. • Finantsseisundi taastamise kava on usaldusväärne ning finantsseisundi taastamise kava koostamise kord on asjakohane.
2	<p>Sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide korralduse puudused põhjustavad keskmist või väikest riski finantsinstitutsiooni elujõulisusele.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsioonil on üldiselt kindel ja läbipaistev organisatsioonistruktuur, milles on selged vastutusvaldkonnad ning riskide võtmine on eraldatud riskijuhtimis- ja kontrollifunktsioonidest. • Kasutusel on üldiselt usaldusväärne ettevõttekultuur, huvide konflikti juhtimise ja rikkumistest teatamise protsessid. • Juhtorgani koosseis ja toimimine on üldiselt asjakohane. • Juhtorgani liikmed pühendavad asjakohaselt aega ja täidavad juhtkonnakohtade arvu piirangut, kui asjakohane. • Finantsinstitutsioon on vastu võtnud mitmekesisuspoliitika, mis edendab juhatuse koosseisu mitmekesisust ja on üldiselt vastavuses seatud eesmärkidega või rakendab asjakohaseid meetmeid poliitikas määratletud eesmärkide saavutamiseks. • Tasustamispoliitika on üldiselt koosõlas riskistrateegiaga ja pikaajaliste huvidega. • Riskijuhtimise raamistik ja riskijuhtimise protsessid, sealhulgas sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsess, sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsess, stressitestimise raamistik, kapitali planeerimine ja likviidsuse planeerimine, on üldiselt asjakohased. • Sisekontrolliraamistik ja sisekontrollid on üldiselt asjakohased. • Riskijuhtimis-, vastavuskontrolli- ja siseauditi funktsioonid on sõltumatud ja nende tegevus on üldiselt tõhus.

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
		<ul style="list-style-type: none"> • Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad ning talitluspidevuse kord on üldiselt asjakohased. • Finantsseisundi taastamise kava on üldiselt usaldusväärne. Finantsseisundi taastamise kava koostamise kord on üldiselt asjakohane.
3	<p>Sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide korralduse puudused põhjustavad keskmist või suurt riski finantsinstitutsiooni elujõulisusele.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni organisatsioonistruktuur ja vastutusvaldkonnad ei ole täielikult läbipaistvad ning riskide võtmine ei ole täielikult eraldatud riskijuhtimis- ja kontrollifunktsioonidest. • On kahtlusi ettevõttekultuuri, huvide konfliktide juhtimise ja/või rikkumisest teatamise protsesside asjakohasuse kohta. • On kahtlusi juhtorgani koosseisu ja toimimise asjakohasuse kohta. • On kahtlusi, et juhtorgani liikmed ei pühenda asjakohaselt aega ega täida juhtkonnakohtade arvu piirangut, kui asjakohane. • Finantsinstitutsioon ei ole vastu võtnud mitmekesisuspoliitikat või ei ole kehtestanud meetmeid, millega saavutada asjakohane mitmekesisuse tase. • On kahtlusi, et tasustamispoliitika võib olla vastuolus finantsinstitutsiooni riskistrateegia ja pikaajaliste huvidega. • On kahtlusi riskijuhtimise raamistiku ja riskijuhtimise protsesside, sealhulgas sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi, sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi, uute toodete heakskiitmise poliitika, stressitestimise raamistiku, kapitali planeerimise ja likviidsuse planeerimise asjakohasuse kohta. • On kahtlusi sisekontrolli raamistiku ja sisekontrollide asjakohasuse kohta. • On kahtlusi riskijuhtimis-, vastavuskontrolli- ja siseauditi funktsiooni sõltumatu ja tõhusa toimimise kohta. • On kahtlusi info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate ning

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
		<p>talitluspidevuse korralduste asjakohasuse kohta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Finantsseisundi taastamise kava hindamise põhjal võib kavas olla olulisi puudusi ja/või selle rakendamisel esineb olulisi takistusi ning järelevalveküsimusi ei ole täielikult käsitletud. On kahtlusi finantsseisundi taastamise kavade koostamise korra asjakohasuse kohta.
4	<p>Sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide korralduse puudused põhjustavad suurt riski finantsinstitutsiooni elujõulisusele.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni organisatsioonistruktuur ja vastutusvaldkonnad on läbipaistmatu ning riskide võtmine ei ole eraldatud riskijuhtimis- ja kontrollifunktsioonidest. • Ettevõttekultuur, huvide konfliktide lahendamise ja/või rikkumistest teatamise protsessid ei ole asjakohased. • Juhtorgani koosseis ja toimimine ei ole asjakohane. • Juhtkonna liikmed ei pühenda piisavalt aega ega täida juhtkonnakohtade arvu piirangut, kui asjakohane. • Finantsinstitutsioon ei ole vastu võtnud mitmekesisuspoliitikat, juhtorgan ei ole mitmekesine ja finantsinstitutsioon ei ole kehtestanud meetmeid, millega saavutada asjakohast mitmekesisuse taset. • Tasustamispoliitika on vastuolus finantsinstitutsiooni riskistrateegiaga ja pikaajaliste huvidega. • Riskijuhtimise raamistik ja riskijuhtimise protsessid, sealhulgas sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsess, sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsess, uute toodete heakskiitmise poliitika, stressitestide raamistik, kapitali planeerimine ja/või likviidsuse planeerimine, ei ole asjakohased. • Riskijuhtimis-, vastavuskontrolli- ja/või siseauditifunktsioon ei ole sõltumatu ja/või ei tegutse siseauditifunktsioon vastavalt kehtestatud rahvusvaheliste standarditele ning nõuetele; tegevused ei ole tõhusad. • Sisekontrolliraamistik ja sisekontrollid ei ole asjakohased.

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
		<ul style="list-style-type: none"> • Infosüsteemid ja talitluspidevuse kord ei ole asjakohased. • Finantsseisundi taastamise kava hindamise põhjal on kavas olulisi puudusi ja/või esineb olulisi takistusi selle rakendamiseks ning järelevalveküsimusi ei ole täielikult käsitletud. Finantsseisundi taastamise kava koostamise kord ei ole asjakohane.

Jaotis 6. Kapitalile avalduvate riskide hindamine

6.1 Üldised kaalutlused

154. Pädevad asutused peaksid hindama kapitalile avalduvaid riske, mis on tuvastatud finantsinstitutsiooni jaoks olulistena, ja määrama riskiskoori.
155. Käesoleva jaotise eesmärk on esitada ühismetoodikad, mida tuleks arvestada individuaalsete riskide hindamisel ning riskijuhtimise ja kontrolli raames. Loetelu ei ole ammendav ja annab pädevatele asutustele vabaduse arvestada muid lisakriteeriume, mida nad võivad pidada asjakohaseks oma kogemuse alusel ja finantsinstitutsiooni eriomaduste tõttu.
156. Jaotises antakse pädevatele asutustele suunised järgmiste kapitalile avalduvate riskide hindamiseks ja nende skoori määramiseks:
- a. krediidirisk ja vastaspoole risk;
  - b. tururisk;
  - c. operatsioonirisk;
  - d. intressirisk kauplemisega mitteseotud tegevustest.
157. Jaotises tuvastatakse iga nimetatud riskikategooria alamkategooriad, mida tuleb arvestada kapitalile avalduvate riskide hindamisel. Olenevalt alamkategooriate olulisusest konkreetsele finantsinstitutsioonile võib neid hinnata ja määrata nende skoori individuaalselt.
158. Otsus olulisuse kohta tehakse järelevalvelise hinnangu alusel. Välisvaluutas laenu andmise riski korral tuleks, arvestades Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu soovitus välisväärings laenude kohta²⁶, kasutada olulisuse määramisel järgmist künnist:
- välisvaluutas nomineeritud laenud riskimaanduseta laenusajatele moodustavad vähemalt 10% finantsinstitutsiooni kogu laenuportfelli (kõik laenud mittefinantseerimisasutustele ja majapidamistele), kui selline laenuportfell moodustab vähemalt 25% finantsinstitutsiooni koguvaradest.
159. Pädevad asutused peaksid hindama ka muid riske, mida peetakse konkreetse finantsinstitutsioon jaoks oluliseks, kuid mida ei ole eespool loetletud (nt pensionirisk,

---

²⁶ Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu soovitus välisväärings laenude kohta ([ESRB/2011/1](#)), ELT C 342, 22.11.2011, lk 1).

mainerisk, strateegiline ja äririsk, sekkumisrisk, riskisene ja -vaheline kontsentratsioon). Tuvastamisprotsessis võivad olla kasulikud järgmised tegurid:

- a. koguriskipositsiooni tegurid;
- b. finantsinstitutsiooni sisemise kapitali adekvaatsuse hindamisel tuvastatud riskid;
- c. finantsinstitutsiooni ärimudelist lähtuvad riskid (sh sarnase ärimudeli alusel tegutsevate muude finantsinstitutsioonide tuvastatud riskid);
- d. põhinäitajate jälgimisest saadud teave;
- e. sise- või välisauditi aruannete tulemused ja tähelepanekud ning
- f. EBA väljastatud soovitused ja suunised ning makrotasandi usaldatavusjärelvalve asutuste või Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu väljastatud hoiatused ning soovitused.

160. Pädevad asutused peaksid arvestama eespool nimetatud elemente ka siis, kui kavandavad järelevalvetegevuse intensiivsust seoses spetsiifilise riski hindamisega.

161. Pädevad asutused peaksid krediidi-, turu- ja operatsiooniriski korral kontrollima, kas finantsinstitutsioon vastab asjakohastes Euroopa Liidu ja riiklikes rakendusõigusaktides kehtestatud miinimumnõuetele. Samas on hindamine käesolevate suuniste kohaselt ulatuslikum kui need miinimumnõuded, et pädevad asutused saaksid kujundada tervikliku seisukoha kapitalile avalduvate riskide kohta.

162. Kapitalile avalduvate riskide hindamisel peaksid pädevad asutused arvestama ka rahastamiskulu riski võimalikku mõju kooskõlas jaotises 8 kirjeldatud meetodikaga ja nad võivad otsustada, kas on vaja meetmeid selle riski maandamiseks.

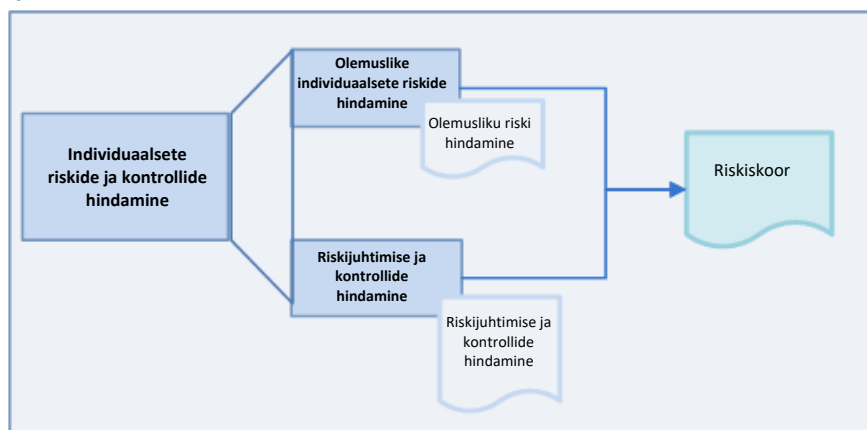
163. Pädevad asutused peaksid käesolevas jaotises kirjeldatud meetodikate rakendamisel tuvastama asjakohased kvantitatiivsed näitajad ja muud parameetrid, millega saaks jälgida põhinäitajaid, nagu on sätestatud 3. jaotises.

164. Iga olulise riski puhul peaksid pädevad asutused hindama riskiskoori ja väljendama selles järgmist:

- a. olemuslik risk (riskipositsioonid) ning
- b. riskijuhtimise ja kontrollide kvaliteet ja tõhusus.

165. Hindamiskäik on esitatud allpool joonisel 4.

Joonis 1. Kapitalile avalduvate riskide hindamine

166. Pädevad asutused peaksid hindamisi tehes kasutama kõiki saadaolevaid teabeallikaid, sealhulgas regulatiivset aruandlust, finantsinstitutsiooniga kokku lepitud sihtotstarbelist aruandlust, finantsinstitutsioonisiseseid parameetreid ja aruandeid (nt siseauditi aruanne, riskijuhtimise aruanded, sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessist saadud teave), kohapealse kontrolli aruandeid ja välisaruandeid (nt asutuse suhtlus investoritega, reitinguagentuuridega). Kuigi hindamine peaks keskenduma konkreetsele finantsinstitutsioonile, tuleks kaaluda konkurentidega võrdlemist, et tuvastada kapitalile avalduvate riskide võimalik riskipositsioon. Selleks tuleks konkurendid määratleda riskipõhiselt ja need võivad erineda ärimudeli analüüsi või muude analüüside raames tuvastatutest.
167. Kapitalile avalduva riski hindamisel peaksid pädevad asutused hindama ka omavahendite miinimumnõuete arvutuse täpsust ja usaldusväärsust, et tuvastada olukorrad, kus minimaalsete omavahendite arvutustes võib olla alahinnatud tegelikku riskitaset. Kõnealune hindamine annaks teavet punkti 7.2.3 kohaseks täiendavate omavahendite nõuete kindlaksmääramiseks.
168. Iga olulise riski hindamise tulemus peaks väljenduma tulemuste kokkuvõttes, kus esitatakse peamiste riskitegurite selgitused ja riskiskoor, nagu on täpsustatud järgmistes punktides.

6.2 Krediidi- ja vastaspoole riski hindamine

6.2.1 Üldised kaalutlused

169. Pädevad asutused peaksid hindama kõigist pangaportfelli riskipositsioonidest (sh bilansivälistest kirjetest) tekkivat krediidiriski. Samuti peaksid nad hindama vastaspoole krediidiriski ja arveldusriski, mis võib kuuluda nii panga- kui ka kauplemisportfelli alla.
170. Pädevad asutused peaksid krediidiriski hindamisel arvestama kõiki komponente, mis määravad võimalikud krediidikahjud, eelkõige järgmist: krediidisündmuse (st makseviivituse) või korrelatsiooniga krediidisündmuse tõenäosus, mis on eelkõige seotud laenuvõtjatega ja nende asjakohaste kohustuste tagasimaksmisvõimega; krediidiriskiga seotud riskipositsioonide suurus; laenuvõtjate makseviivituse korral krediidi riskipositsioonide sissenõudmise määr.

Pädevad asutused peaksid arvestama kõigi nimetatud komponentide korral võimalust, et komponendid võivad aja jooksul halveneda ning anda eeldatust halvema tulemuse.

171. Lisaks peaksid pädevad asutused pöörama tähelepanu ka sellele, kas rahapesu ja terrorismi rahastamise riske arvestatakse krediidi andmise protsessi kontekstis, sealhulgas seda, kas finantsinstitutsioonil on süsteemid ja kontrollid, mis tagavad, et laenude tagasimaksmiseks kasutatavad vahendid on pärit seaduslikest allikatest kooskõlas EBA suunistega laenude väljastamise ja jälgimise kohta.²⁷

6.2.2 Olemusliku krediidiriski hindamine

172. Pädevad asutused peaksid määrama olemusliku krediidiriski hindamise kaudu finantsinstitutsiooni krediidiriski positsiooni põhitegurid ning hindama, kui oluline on selle riski mõju tema usaldatavusele. Olemusliku krediidiriski hindamine peaks seega koosnema järgmistest põhietappidest:

- a. esialgne hindamine;
- b. krediidiportfelli olemuse ja koosseisu hindamine;
- c. portfelli krediidi kvaliteedi hindamine;
- d. krediidiriski maandamise taseme ja kvaliteedi hindamine ning
- e. eraldiste taseme ja krediidiväärtuse korrigeerimise hindamine.

173. Pädevad asutused peaksid hindama krediidiriski nii praegusest kui ka tuleviku seisukohast. Pädevad asutused peaksid kombineerima praeguse portfelli krediidiriski analüüsi finantsinstitutsiooni krediidiriski strateegia, krediidiriskivalmiduse ja krediidiriski limiitide hindamisega (potentsiaalselt osana ärimudeli analüüsi raames tehtud laiemast strateegia hindamisest). Pädevad asutused peaksid kaaluma ka seda, kuidas eeldatavad ja stressist tingitud makromajanduslikud arengud võivad mõjutada neid elemente ning lõppkokkuvõttes finantsinstitutsiooni tulusid ja omavahendeid.

174. Pädevad asutused peaksid tegema hindamise eelkõige portfelli ja varaklassi tasandil. Kui asjakohane, peaksid pädevad asutused tegema ka detailsema hindamise, potentsiaalselt konkreetsete laenuvõtjate või tehingute tasandil. Pädevad asutused võivad kasutada portfelli riski hindamisel valimi koostamise tehnikaid.

175. Pädevad asutused võivad korraldada hindamise vertikaalselt (arvestades asjakohaste alamportfellide kõiki mõõtmeid) või horisontaalselt (arvestades kogu portfelli üht mõõdet, näiteks krediidikvaliteeti).

---

²⁷ EBA suunised laenude väljastamise ja jälgimise kohta (EBA/GL/2020/06).

Esialgne hindamine

176. Pädevad asutused peaksid krediidiriski hindamise ulatuse määramisel kõigepealt tuvastama krediidiriski allikad, millega finantsinstitutsioon kokku puutub või võib kokku puutuda. Selleks peaksid pädevad asutused kasutama teadmisi, mille nad on saanud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi teiste elementide hindamisest, finantsinstitutsiooni ja konkurentide positsioonide võrdlusest ning mis tahes muudest järelevalvetegevustest.

177. Pädevad asutused peaksid arvestama vähemalt järgmisi tegureid:

- a. krediidiriskistrateegia ja -valmidus ning asjakohased limiidid;
- b. krediidiriski omavahendite nõue omavahendite kogunõudega võrreldes ning, kui asjakohane, krediidiriskile eraldatud sisekapital kogu sisekapitaliga võrreldes, sealhulgas varasemad muutused ja prognoosid, kui on olemas;
- c. finantsinstitutsiooni bilansiliste ja bilansiväliste kirjete olemus, suurus, koosseis ja kvaliteet;
- d. krediidiportfelli väärtuse languste ja mahakandmiste ning makseviivituse määrade tase ja muutused aja jooksul ning
- e. krediidiportfelli riskiga korrigeeritud tootlus.

178. Pädevad asutused peaksid arvestama esialgsel analüüsil eespool nimetatud muutusi ajas, et kujundada teabepõhine seisukoht finantsinstitutsiooni krediidiriski peamistest teguritest.

179. Pädevad asutused peaksid keskenduma hindamisel kõige olulisemaks peetavatele teguritele ja portfellidele.

Krediidiportfelli olemus ja koosseis

180. Pädevad asutused peaksid hindama krediidi riskipositsiooni olemust (s.o laenuvõtjate ja riskipositsioonide tüüpe), et tuvastada aluseks olevad riskitegurid, ja nad peaksid analüüsima finantsinstitutsiooni krediidiportfelli koosseisu. Pädevad asutused peaksid selle analüüsi läbi viima, arvestades nii praegust olukorda kui ka tulevikku, võttes arvesse üldist makromajanduslikku olukorda.

181. Sellel hindamisel peaksid pädevad asutused arvestama ka, kuidas krediidiriski positsiooni olemus saab mõjutada riskipositsiooni suurust (nt laenuvõtjate kasutatavad krediidiliinid / kasutamata kohustused, välisvaluutas nomineerimine jne), arvestades finantsinstitutsiooni õigusvõimet tühistada ühepoolset kohustuse kasutamata krediidilimiidi summad.

182. Krediidiriski olemuse hindamiseks peaksid pädevad asutused kaaluma vähemalt järgmisi krediidiriski alamkategoriaid, hinnates üksikasjalikumalt neid alamkategoriaid, mida peetakse finantsinstitutsiooni jaoks kõige asjakohasemaks:

- a. krediidi kontsentratsioonirisk;
- b. vastaspoole krediidirisk ja arveldusrisk;
- c. riigirisk;
- d. väärtpaberistamise krediidirisk;
- e. välisvaluutas laenu andmise risk;
- f. eriotstarbelised laenud;
- g. aktsiarisk pangaportfellis;
- h. kinnisvararisk ning
- i. regulatiivselt heakskiidetud mudelite mudelirisk.

Krediidi kontsentratsioonirisk

183. Pädevad asutused peaksid mõistma finantsinstitutsioonile avalduva krediidiriski kontsentratsiooni määra, nagu on viidatud direktiivi 2013/36/EL artiklis 81. Pädevad asutused peaksid eelkõige hindama riski, et finantsinstitutsioonile tekib oluline krediidikahju, mis tuleneb riskipositsioonide kontsentreerumisest väiksele laenuvõtjate grupile, sarnase makseviivituse käitumisega laenuvõtjate grupile või suure korrelatsiooniga finantsvaradele.

184. Pädevad asutused peaksid tegema kõnealuse hindamise, võttes arvesse krediidi kontsentratsiooniriski erinevaid kategooriaid, sealhulgas järgmisi:

- a. ühe alusvaraga kontsentratsioonid (sh klient või omavahel seotud klientide grupp, nagu on määratletud suurte riskipositsioonide korral);
- b. sektoripõhised kontsentratsioonid;
- c. geograafilised kontsentratsioonid;
- d. toote kontsentratsioon ning
- e. tagatise ja garantiide kontsentratsioon.

185. Pädevad asutused peaksid krediidi kontsentratsioonide tuvastamisel arvestama krediidiriski ühiseid tegureid eri riskipositsioonide korral ja nad peaksid keskenduma

riskipositsioonidele, mille korral on käitumine üldjuhul sarnane (st suure korrelatsiooniga riskipositsioonidele).

186. Pädevad asutused peaksid pöörama eritähelepanu krediidi kontsentratsiooniriski varjatud allikatele, mis võivad ilmned stressitingimustes, kui krediidiriski korrelatsiooni tase võib tavatingimustega võrreldes suurened ja bilansivälistest kirjetest võivad tekkida täiendavad krediidi riskipositsioonid.
187. Gruppide korral peaksid pädevad asutused arvestama konsolideerimisest tekkida võivat krediidi kontsentratsiooniriski, mis ei pruugi olla ilmne individuaalsel tasandil.
188. Krediidi kontsentratsioonide hindamisel peaksid pädevad asutused arvestama kattumise võimalust (nt konkreetse valitsuse suur kontsentratsioon põhjustab tõenäoliselt riigi kontsentratsiooni ja ühe alusvara kontsentratsiooni) ning nad peaksid seega vältima krediidi kontsentratsiooni mitmesuguste tüüpide lihtsat agregeerimist, arvestades selle asemel alustegureid.
189. Pädevad asutused võivad kasutada kontsentratsiooni taseme hindamiseks mitmesuguseid meetmeid ja näitajaid, millest kõige tavalisemad on Herfindahli-Hirschmani indeks (HHI) ja Gini koefitsiendid, mis võidakse lisada enam või vähem keerukatesse meetodikatesse krediidiriski täiendava mõju hindamiseks.

Vastaspole krediidirisk ja arveldusrisk

190. Pädevad asutused peaksid hindama vastaspole krediidiriski, mis tuleneb tuletisinstrumentide ja väärtpaperite finantseerimistehingute riskipositsioonidest ning arveldusriskidest, millega finantsinstitutsioonid kokku puutuvad.
191. Sellel hindamisel tuleb arvesse võtta järgmisi asjaolusid, kui asjakohane:
  - a. vastaspoolte ja asjaomaste krediidiväärtuse korrigeerimiste kvaliteet, vt ka punkt 6.3;
  - b. tehingute keerukus;
  - c. korrelatsioonirisk, mis tekib siis, kui vastaspolega seotud riskipositsioon on ebasoodsalt korrelatsioonis vastaspole krediidikvaliteediga;
  - d. vastaspole krediidiriski ja arveldusriski riskipositsioon seoses praeguste turuväärtuste ja nominaalsummaga, võrreldes krediidi üldise riskipositsiooni ja omavahenditega;
  - e. ülekannete arveldamise eest makseid tagavate finantsturgude taristute kaudu töödeldud tehingute osakaal;

- f. kesksete vastaspooltega tehtavate tehingute osakaal ja nende suhtes kohaldatavate kahjumikaitsemehhanismide tõhusus, kolmandates riikides asuvate kesksete vastaspooltega tehtavate tehingute osakaal ja nende suhtes kohaldatavate kahjumikaitsemehhanismide tõhusus ning see, kuidas vähendatakse liigset riskipositsiooni ELi-väliste kesksete vastaspoolte suhtes, eelkõige seoses komisjoni 21. septembri 2020. aasta rakendusotsusega (EL) 2020/1308,²⁸ millega antakse finantsturu osalistele aega kuni 30. juunini 2022 vähendada oma riski Ühendkuningriigi kesksete vastaspoolte suhtes;
- g. mittekeskselt kliiritavate börsiväliste tehingute osakaal ja nende kahjukaitsemehhanismide tõhusus ning
- h. tasaarvestuslepingute olemasolu, olulisus, tõhusus ja jõustatus.

Riigipõhine risk

192. Pädevad asutused peaksid hindama järgmist:

- a. riigipõhise riski positsioonide kõigi tüüpide kontsentratsiooni määr, sealhulgas valitsemissektori riskipositsioonid, proportsionaalselt kogu finantsinstitutsiooni krediidiportfelliga (võlgniku ja summa kohta);
- b. laenuvõtja riigi majanduse tugevus ja stabiilsus ning tema varasem maksete õigeaegne tasumine ja raskete makseviivituse juhtude esinemine;
- c. valitsussektori muud tüüpi sekkumiste vormid, mis võivad oluliselt piirata laenuvõtjate krediidikvaliteeti (nt krediidi külmutamine, sundvõõrandamine või karistav maksustamine);
- d. kogu riiki mõjutava sellise sündmuse (nt looduslik või sotsiaalne/poliitiline sündmus) toimumise tõenäosusest tekkiv risk, mis põhjustab võlgnike suure rühma makseviivituse (kollektiivse võlgniku risk), ning
- e. piiriülese välisvaluutas laenu andmisega seotud ülekande risk olulise piiriülese laenu andmise ja välisvaluuta riskipositsioonide puhul.

Kuigi riigipõhine risk peaks kajastuma krediidiriski all, võib selle hindamine olla aluseks ka muude riskiliikide analüüsile.

---

²⁸ [Komisjoni rakendusotsus \(EL\) 2020/1308](#), millega Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi kesksete vastaspoolte suhtes kohaldatavat õigusraamistikku käsitatakse piiratud ajavahemikul samaväärsena kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 648/2012.

Väärtpaberistamise krediidirisk

193. Pädevad asutused peaksid hindama väärtpaberistamisega seotud krediidiriski, kui finantsinstitutsioonid on algatajad, investorid, sponsorid või krediidikvaliteedi parandamise tagajad.
194. Asjakohaste riskipositsioonide ja nende võimaliku muutumise olemuse mõistmiseks peaksid pädevad asutused tegema järgmist:
- a. mõistma finantsinstitutsioonide väärtpaberistamisega seotud strateegiat, riskivalmidust ja äriajendeid;
  - b. analüüsima väärtpaberistamise riskipositsioone, arvestades nii finantsinstitutsioonide täidetavat rolli kui ka nende hoitavate väärtpaberistamise seeriade nõudeõiguse järku ning ka väärtpaberistamise tüüpi (nt tavapärase või sünteetiline, väärtpaberistamine või edasiväärtpaberistamine).
195. Väärtpaberistamise riskipositsioonidest tekkiva krediidiriski hindamisel, kui neid peetakse oluliseks, peaksid pädevad asutused hindama vähemalt järgmist:
- a. väärtpaberistamise riskipositsioonide pangaportfellile ja kauplemisportfellile eraldamise asjakohasus ning kooskõla finantsinstitutsiooni väärtpaberistamisstrateegiaga;
  - b. kas väärtpaberistamisele kohaldatakse asjakohast regulatiivset kohtlemist;
  - c. finantsinstitutsiooni hoitavate väärtpaberistamise seeriade reiting ja tulemuslikkus ning alusvara olemus, koosseis ja kvaliteet;
  - d. kapitalitoetuse kooskõla tegeliku riski ülekandega algatatud väärtpaberistamiste korral. Pädevad asutused peaksid kontrollima ka, kas finantsinstitutsioon tagab tehingutele mis tahes kujul kaudset (lepinguvälist) tuge, ning krediidiriski potentsiaalset mõju omavahenditele;
  - e. kas eristatakse selgelt väärtpaberistamisasutusele tagatud likviidsete vahendite kasutatud ja kasutamata summasid ning
  - f. finantsinstitutsiooni hallatavate varaga tagatud kommertsväärtpaberi emitentide hädaolukorra lahendamise kavade olemasolu juhul, kui kommertsväärtpaberi emiteerimine ei ole võimalik likviidsustingimuste tõttu, ning mõju tema kogu krediidiriski positsioonile.

Välisvaluutas laenu andmise risk

196. Pädevad asutused peaksid hindama riskimaanduseta jae- ja VKEdest laenuvõtjatele välisvaluutas antud laenudest tuleneva täiendava krediidiriski olemasolu ja olulisust. Eelkõige

peaksid pädevad asutused hindama tururiski ja krediidiriski vahelist mittelineaarset suhet, kui vahetuskurssidel (tururisk) võib olla ebaproportsionaalne mõju finantsinstitutsiooni välisvaluutalaenude portfelli krediidiriskile. Kui see on asjakohane, siis peaksid pädevad asutused laiendama kõnealuse hindamise ulatust muud tüüpi riskimaanduseta klientidele. Pädevad asutused peaksid eelkõige hindama suuremat krediidiriski, mis tekib järgmisest:

- a. võla jääkväärtuse ja sellise võla teenindamiseks tehtavate maksevoogude oluline suurenemine ning
- b. võla tasumata väärtuse suurenemine võrreldes kohalikus valuutas nomineeritud tagatisvara väärtusega.

197. Välisvaluutas antud laenu riski hindamisel, kui seda peetakse oluliseks, peaksid pädevad asutused hindama järgmist:

- a. vahetuskursi korra tüüp ja kuidas see võib mõjutada kohaliku ja välisvaluuta vahelise välisvaluuta vahetuskursi muutusi;
- b. finantsinstitutsiooni välisvaluutas laenu andmise, mõõtmise ja kontrolli raamistiku, poliitika ning menetluste riskijuhtimine, sealhulgas ulatus, milles need hõlmavad turu- ja krediidiriski vahelisi mittelineaarseid seoseid. Eelkõige peaksid pädevad asutused hindama järgmist:
  - i. kas finantsinstitutsioon otseselt tuvastab oma välisvaluutas laenu andmise riskivalmiduse ja tegutseb määratud piirmäärade ulatuses;
  - ii. välisvaluutas laenu andmise riski võetakse arvesse laenuvõtjate hindamisel ja välisvaluutalaenude andmisel, arvestades ka välisvaluutas laene taotlevate laenuvõtjate krediitivõimelisuse hindamise juhiseid, mis on sätestatud EBA suunistes laenude väljastamise ja jälgimise kohta²⁹;
  - iii. kas välisvaluutas laenu andmise riski, sealhulgas riski kontsentratsiooni ühes või mitmes valuutas, käsitletakse asjakohaselt sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessis;
  - iv. kas finantsinstitutsioon vaatab regulaarselt läbi laenuvõtjate riskimaandamise seisundit;
  - v. kas makseviivituse tõenäosused arvestavad vahetuskursi muutumise mõju;
- c. laenuvõtjate krediidireitingu/skoori määramise ja võla teenindamise suutlikkuse tundlikkus vahetuskursi muutumise suhtes;

---

²⁹ EBA suunistes laenude väljastamise ja jälgimise kohta (EBA/GL/2020/06).

- d. ühes välisvaluutas või piiratud arvus suure korrelatsiooniga välisvaluutades laenuandmise tegevuse võimalikud kontsentratsioonid.

Eriotstarbelised laenud

198. Pädevad asutused peaksid hindama eriotstarbelisi laene muudest laenuandmise tegevustest eraldi, sest nende riskipositsioonide risk on seotud vara või rahastatava projekti (nt kaubandusliku kinnisvara, energiatootmisjaama, transpordi, kaupade jne) ja mitte laenuvõtja (kes on tavaliselt eriotstarbeline ettevõtja) kasumlikkusega.
199. Need riskipositsioonid on tavaliselt portfelliga võrreldes olulise suurusega ja on seega pika tähtajaga krediidi kontsentratsiooni allikas, mis raskendab kasumlikkuse usaldusväärset prognoosimist.
200. Eriotstarbeliste laenude riskide hindamisel, kui neid peetakse oluliseks, peaksid pädevad asutused kaaluma järgmist:
  - a. projektide kasumlikkus ja äriplaanide aluseelduste (sh põhiklientide krediidiriski) konservatiivsus;
  - b. õigusaktide muudatuste mõju tuleviku rahavoogudele, eelkõige subsideeritud sektorites;
  - c. kui asjakohane, rahastatava objekti muutuva turunõudluse ja võimaliku tulevase müügi turu olemasolu mõju;
  - d. sündikaadi või muude krediidiriski jagavate laenuandjate olemasolu ning
  - e. sponsorite antud mis tahes vormis tagatised.

Aktsiarisk pangaportfellis

201. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni omakapaliinvesteeringute väärtuse vähenemise riski ja tagama, et see risk on asjakohaselt hõlmatud asutuse riskiraamistikuga. Selline hindamine peaks vajaduse korral keskenduma eelkõige strateegilistes osalustes (nii kindlustuses kui ka kindlustamata jätmises) osalemise riskile.

Kinnisvara risk

202. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni kinnisvarainvesteeringute väärtuse vähenemise riski ja tagama, et see risk on asjakohaselt hõlmatud asutuse riskiraamistikuga. Selline hindamine peaks vajaduse korral keskenduma ka kinnisvaraga seotud finantsinstrumentide (nt kinnisvarainvesteeringute fondid) väärtusele.

Regulatiivselt heakskiidetud mudelite mudelirisk

203. Kui finantsinstitutsioonid kasutavad krediidiriski omavahendite nõuete arvutamiseks regulatiivselt heakskiidetud sisemudeleid, peaksid pädevad asutused jälgima, kas finantsinstitutsioon täidab jätkuvalt miinimumnõudeid, ja tagama, et nendega seotud omavahendite nõudeid ei alahinnata. Mudeliriski hindamine võib põhineda tabelil, mis on saadud muude järelevõetavate meetmete, sealhulgas direktiivi 2013/36/EL artikli 101 kohaselt võetud järelevõetavate meetmete käigus.

Portfelli krediitkvaliteedi hindamine

204. Olemusliku krediidiriski hindamisel peaksid pädevad asutused võtma arvesse krediitportfelli kvaliteeti, tehes analüüsi, et teha vahet nõuetekohaselt teenindatavate, viivisnõuete ja makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuete kategooriate vahel, võttes arvesse nõudeid, mis on sätestatud EBA suunistes viivisnõuete ja makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuete haldamise kohta³⁰.

205. Pädevad asutused peaksid finantsinstitutsiooni üldise krediidiriski määramiseks hindama üldist krediitkvaliteeti portfelli tasandil ja iga eespool nimetatud kategooria eri kvaliteediklasse. Selle hindamise raames peaksid pädevad asutused analüüsima makseviivituse ja reitingute muutumise riski riskipositsiooni klasside kaupa, võttes arvesse krediitkvaliteedi suundumusi aja jooksul, ning nad peaksid kaaluma, kas tegelik krediitkvaliteet on kooskõlas teatatud riskivalmidusega, ning tegema kindlaks võimalike kõrvalekallete põhjused.

206. Krediitkvaliteedi portfelli hindamisel peaksid pädevad asutused pöörama eritähelepanu krediidiriski positsioonide klassifikatsiooni adekvaatsusele ja hindama võimaliku vale klassifikatsiooni mõju ning sellele järgnevat viivitust seoses provisjoneerimise ja kahju tuvastamisega finantsinstitutsiooni poolt. Hindamisel võivad pädevad asutused kasutada võimaluse korral võrdlust konkurentidega ja võrdlusportfelle. Samuti võivad pädevad asutused kasutada portfelli krediitkvaliteedi hindamisel laenude valimi koostamist.

Nõuetekohaselt teenindatavad nõuded

207. Pädevad asutused peaksid võtma nõuetekohaselt teenindatavate nõuete krediitkvaliteedi hindamisel arvesse portfelli muutusi seoses koosseisu, suuruse, krediitkvaliteedi, kasumlikkuse ja tulevikus väärtuse vähenemise riskiga, analüüsides võimaluse korral järgmisi elemente:

- a. laenuvõtjate krediitklassi jaotus (nt asutusesisesed ja/või -välised reitingud või krediitkvaliteedi mõõtmiseks sobiv muu teave, nt finantsvõimenduse määr, osamaksete tasumisele suunatud tulu osakaal jne);

---

³⁰ EBA/GL/2018/06.

- b. kasvumäärad laenuvõtjate, sektorite ja toodete tüüpide kaupa ning kooskõla krediidiriskistrateegiatega;
- c. laenuvõtjate krediitklasside tundlikkus või üldisemalt laenuvõtjate tagasimaksesuutlikkuse tundlikkus majandustsükli suhtes;
- d. krediitklasside varasemad muutumismäärad, viivisseisundid ja makseviivitused mitmesuguste ajavahemike jaoks ning
- e. kasumlikkus (nt krediidiriski marginaal võrreldes krediitkahjuga).

208. Nende analüüside tegemisel peaksid pädevad asutused kaaluma nii võlgnike arvu kui ka asjakohaseid summasid/mahte ning võtma arvesse portfelli kontsentratsiooni taset.

Makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuded

209. Pädevad asutused peaksid hindama makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuete ulatust ja nendest tulenevat võimalikku kahju. See peaks hõlmama vähemalt järgmist:

- a. makseraskuste tõttu restruktureerimise määrad portfelli kohta ja muutused aja jooksul, samuti võrreldes konkurentidega;
- b. erinevat liiki restruktureerimismeetmete restruktureerimismäärad, sealhulgas meetmete ajavahemikud;
- c. makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuete tagatuse tase ja kvaliteet ning
- d. makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuete nõuetekohaselt teenindatavateks nõueteks ja viivisnõueteks muutumise määrad, samuti võrreldes konkurentidega.

Viivisnõuded

210. Pädevad asutused peaksid hindama viivisnõuete olulisust, sealhulgas portfelli kohta, ja nendest tulenevat võimalikku kahju. See peaks hõlmama vähemalt järgmist:

- a. viivisnõuete määrad ja katvus portfelli, sektori, geograafilise asukoha ning aja jooksul toimunud muutuste kohta, võttes arvesse ka muutusi portfellides (nt kasvavad portfellid vs. aeguvad portfellid) ja strateegiat seoses viivisnõuetega (nt viivisnõuete hiljutine müük);
- b. riskipositsioonide jaotus viivisnõuetega klasside piires (st tähtaja ületanud, ebatõenäolised jne);
- c. tagatise liigid ja väärtused, kus asjakohane;

- d. viivisnõuete klassidest nõuetekohaselt teenindatavateks nõueteks, makseraskuste tõttu restruktureeritud nõueteks ja teisteks viivisnõuete klassideks muutumise määrad;
- e. makseraskuste tõttu restruktureeritud varad ja muutused aja jooksul;
- f. varasemad sissenõudmismäärad portfelli, majandussektori, geograafilise asukoha või tagatise liigi alusel ning sissenõudmisprotsessi kestus ning
- g. aeg, mil riskipositsioonid liigitati viivisnõueteks, mida analüüsiti ajaklasside (väljalaskeaasta) kaupa.

211. Pädevad asutused peaksid eespool nimetatud analüüsil kasutama konkurentide analüüsi ja võrdlusportfelle (st finantsinstitutsioonide gruppide jaoks ühiste laenuvõtjate portfelle), kui see on asjakohane ja võimalik.

Krediidiriski maandamise taseme ja kvaliteedi hindamine

212. Pädevad asutused peaksid krediidiriskist finantsinstitutsioonile avalduva võimaliku mõju hindamiseks arvestama ka garantiide (sh krediituletisinstrumendid) ning krediidisündmuste korral krediidikahju leevendamiseks olemasoleva tagatise taset ja kvaliteeti, sealhulgas neid, mis ei ole aktsepteeritavad kõlblike krediidiriski maandamise tehnikatena omavahendite arvutuste jaoks.

213. Pädevad asutused peaksid eelkõige arvestama järgmist:

- a. tagatiste ning portfelli, laenuvõtja tüübi, reitingu, majandussektori ja muude asjakohaste aspektide garantiidega tagatud kate;
- b. nõuetekohaselt teenindatavate ja viivisnõuete korral tagatise väärtused, sealhulgas see, mil määral need vastavad nõuetele, mis on sätestatud EBA suunistes viivisnõuete ja makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuete haldamise kohta (tagatis, mida kasutatakse viivisnõuete tagamiseks) ning EBA suunistes laenude väljastamise ja jälgimise kohta (kõik tagatised);
- c. varasemad sissenõudmise määrad tagatise ja garantiide tüübi ning summa alusel ning
- d. lahjendusriski (vt määruse (EL) nr 575/2013 artikkel 4) olulisus ostetud nõuete korral.

214. Pädevad asutused peaksid hindama ka jääkriski (vt direktiivi 2013/36/EL artikkel 80) olulisust ja eelkõige järgmist:

- a. tagatislepingute ja garantiide adekvaatsus ja jõustatavus;

- b. tagatise saamise ja garantii rakendamise aeg ning võimalus riikliku õigusraamistiku kohaselt;
- c. tagatisvara väärtuste likviidsus ja volatiilsus;
- d. tagatise sissenõutav väärtus mis tahes krediidi jõustamismeetmete alusel (nt sundtäitmise menetlused);
- e. kui see on asjakohane, siis garantii andjate krediidivõimelisus, järgides nõudeid EBA suunistes laenude väljastamise ja jälgimise kohta.

215. Pädevad asutused peaksid hindama ka garantii andjate ja tagatise kontsentratsiooni ning samuti korrelatsiooni laenuvõtjate krediidikvaliteediga (st korrelatsiooniriski) ning võimalikku mõju kaitse tõhususele.

Laenukahjumi eraldiste taseme ja krediidiväärtuse korrigeerimiste hindamine

216. Pädevad asutused peaksid hindama, kas krediidiväärtuse korrigeerimiste ja laenukahjumi eraldiste tase on asjakohane riskipositsioonide kvaliteedi jaoks ning vajaduse korral tagatise taseme jaoks. Pädevad asutused peaksid hindama järgmist:

- a. kas laenukahjumi eraldiste tase on kooskõlas eri portfelli riskitasemega aja jooksul ning võrreldes finantsinstitutsiooni asjaomaste konkurentidega;
- b. kas krediidiväärtuse korrigeerimised tuletisinstrumentide turuväärtuste suhtes kajastavad asjaomaste vastaspoolte krediidikvaliteeti;
- c. kas majandusarvestuse laenukahjumi eraldised on kooskõlas kohaldatavate majandusarvestuse põhimõtetega ja kas need on hinnanguliselt piisavad eeldatava kahjumi katmiseks;
- d. kas viivisnõuete, makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuete ja pankrotivara suhtes on kohaldatud piisavaid laenukahjumi eraldisi, võttes arvesse olemasoleva tagatise taset ja selliste nõuete väljalaskeaastat ning viivisnõuete minimaalse kahju katmise suhtes kohaldatavaid õiguslikke nõudeid, ning
- e. kas laenukahjumi eraldised on kooskõlas ajalooliste kahjudega ja asjaomaste makromajanduse muutustega ning kajastavad muudatusi asjakohastes eeskirjades (nt sundvõõrandamine, sundtäitmine, võlausaldaja kaitse jne).

217. Kui vaja, peaksid pädevad asutused hindama kohapealsete kontrollide või muude asjakohaste järelevalvemeetmetega, kas laenukahjumi eraldiste ja riskikatte tase on adekvaatne, hinnates näiteks laenude valimit.

218. Pädevad asutused peaksid samuti arvestama sise- või välisauditite mis tahes tulemusi, kui need on olemas.

Stressitestimine

219. Pädevad asutused peaksid finantsinstitutsiooni olemusliku krediidiriski hindamisel arvestama tema tehtud stressitestide tulemusi, et tuvastada varem tuvastamata krediidiriski allikad, näiteks need, mis on põhjustatud krediidikvaliteedi, krediidi kontsentratsioonide, tagatise väärtuse ja krediidiriski positsiooni muutustest stressiperioodil.

6.2.3 Krediidiriski juhtimise ja kontrollide hindamine

220. Pädevad asutused peaksid finantsinstitutsiooni krediidiriski profiili põhjalikuks mõistmiseks vaatama läbi ka tema krediiditegevuste aluseks oleva juhtimiskorralduse ja riskijuhtimise raamistiku laenu kogu elutsükli jooksul. Selleks peaksid pädevad asutused hindama järgmisi elemente, võttes arvesse ka EBA suuniseid laenude väljastamise ja jälgimise kohta ja EBA suuniseid viivisnõuete ja makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuete haldamise kohta:

- a. krediidiriskistrateegia ja -valmidus;
- b. organisatsiooniline raamistik;
- c. poliitika ja menetlused;
- d. riski tuvastamine, mõõtmine, juhtimine, järelevalve ja aruandlus;
- e. sisekontrolliraamistik.

221. Finantsinstitutsioonide korral, mille suhtes kohaldatakse viivisnõuete (vähendamise) strateegiaid ning nendega seotud juhtimis- ja tegevussuuniseid kooskõlas EBA suunistega viivisnõuete ja makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuete haldamise kohta, peaksid pädevad asutused hindama ka seda, kas finantsinstitutsioonid täidavad kõnealustes suunistes selliste strateegiatega ja nende rakendamise kohta sätestatud erinõudeid, sealhulgas seoses tarbijakaitsekohustuste täitmisega.

Krediidiriskistrateegia ja -valmidus

222. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on usaldusväärne, selgelt sõnastatud ja dokumenteeritud krediidiriskivalmidus, -strateegia ja -limiidid, mille juhtorgan on heaks kiitnud. Sellise hindamise puhul peaksid pädevad asutused arvesse võtma järgmist:

- a. kas juhtorgan väljendab selgesti krediidiriskistrateegiat ja -valmidust ning nende läbivaatamise protsessi;
- b. kas kõrgem juhtkond rakendab õigesti juhtorgani heakskiidetud krediidiriskistrateegiat ja teeb selle järelevalvet, tagades, et finantsinstitutsiooni tegevus on kooskõlas kehtestatud strateegiaga, kirjalikud menetlused koostatakse ja rakendatakse ning vastutusvaldkonnad määratakse selgelt ja nõuetekohaselt;

- c. kas finantsinstitutsiooni krediidiriski ja vastaspoole riski strateegia kajastab tema krediidiriskivalmiduse taset ning kas see on kooskõlas üldise riskivalmidusega;
- d. kas finantsinstitutsiooni krediidiriskistrateegia on tema jaoks asjakohane, arvestades tema
  - ärimudelit;
  - üldist riskivalmidust;
  - turukeskkonda ja selle rolli finantssüsteemis ning
  - finantsseisundit, rahastamissuutlikkust ja omavahendite adekvaatsust;
- e. kas finantsinstitutsiooni krediidiriskistrateegia hõlmab tema krediidiandmise tegevusi ning tagatise haldamist ja viivisnõuete haldamist ning kas see strateegia toetab riskipõhist otsustamist, kajastades asjaolusid, mis võivad hõlmata näiteks riskipositsiooni tüüpi (kaubanduslik, tarbija, kinnisvara, valitsus), majandussektorit, geograafilist asukohta, valuutat ja tähtaega, sealhulgas riskikontsentratsiooni limiite;
- f. kas finantsinstitutsiooni krediidiriskistrateegia hõlmab üldjoontes tema kõiki tegevusi, kus krediidirisk võib olla oluline;
- g. kas finantsinstitutsiooni krediidiriskistrateegias arvestatakse majanduse tsüklilisi asjaolusid, sealhulgas stressitingimustes, ning sellest tulenevaid krediidiriski portfelli koosseisu muutusi;
- h. kas finantsinstitutsioonil on kasutusel asjakohane raamistik, millega tagatakse, et krediidiriskistrateegia teatatakse tõhusalt kõigile asjaomastele töötajatele.

Organisatsiooniline raamistik

223. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on asjakohane organisatsiooniline raamistik ja juhtimiskord, et võimaldada krediidiriski tõhusat võtmist, haldamist, mõõtmist ja kontrolli nõutavate ülesannete täitmiseks piisavate (nii kvalitatiivsete kui kvantitatiivsete) inim- ja tehnilised ressursidega. Muude tegurite seas peaksid nad arvesse võtma järgmist:
- a. kas krediidiriski võtmiseks, mõõtmiseks, järelevalveks, juhtimiseks ja aruandluseks on olemas selged vastutusliinid;
  - b. kas krediidiriskikontrolli ja -järelevalve süsteemidele kohaldatakse sõltumatut läbivaatamist ning kas riskivõtjad ja riskijuhtijad on selgelt eraldatud;
  - c. kas riski juhtimise, mõõtmise ja kontrolli funktsioonid hõlmavad krediidiriski kogu finantsinstitutsioonis; ning

- d. kas krediidi andmise, krediidiriski juhtimise ja viivisnõuete juhtimisega tegelevatel töötajatel, eelkõige viivisnõuete restruktureerimisüksusel (nii ärivaldkondades kui ka juhtimis- ja kontrollivaldkondades), on oma ülesannete täitmiseks vajalikud oskused ja kogemus.

Poliitikad ja menetlused

224. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on asjakohased krediidi andmise, krediidiriski kindlaksmääramise, juhtimise, mõõtmise ja kontrollimise, sealhulgas tagatise hindamise, sissenõudmis- või müügiprotsesside poliitikad, ning kas sellised poliitikad on kooskõlas EBA suunistega laenude väljastamise ja jälgimise kohta ning EBA suunistega viivisnõuete ja makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuete haldamise kohta. Sellise hindamise jaoks peaksid pädevad asutused muu hulgas arvesse võtma järgmist:

- a. kas juhtorgan kiidab heaks krediidiriski juhtimise, mõõtmise ja kontrollimise poliitikad ning arutab neid ja vaatab neid regulaarselt läbi kooskõlas riskistrateegiatega;
- b. kas kõrgem juhtkond vastutab juhtorgani määratletud krediidiriski juhtimise, mõõtmise ja kontrollimise poliitikate ning menetluste koostamise ja rakendamise eest;
- c. kas poliitikad ja menetlused on usaldusväärsed ning kooskõlas krediidiriskistrateegiaga ja hõlmavad kõiki krediidiriski juhtimise, mõõtmise ja kontrolli põhitegevusi ja -protsesse, eelkõige järgmist:
  - krediidi andmine ja hinnakujundus: näiteks laenuvõtjad, garantii andjad ja tagatiste kõlblikkus; krediidilimiidid; finantsturgude taristute, kesksete vastaspoolte ja korrespondentpankade valimine; olemasolevate laenuvõimaluste tüübid; kohaldatavad krediidingimused (sh tagatise ja tasaarvestuslepingute nõue);
  - krediidiriski mõõtmine ja järelevalve: näiteks seotud vastaspoolte gruppide tuvastamise kriteeriumid; laenuvõtjate krediidikvaliteedi ja tagatise hindamise kriteeriumid ning nende läbivaatamise sagedus; väärtuse languste, kredidiväärtuse korrigeerimise ja eraldiste kvantifitseerimise kriteeriumid;
  - krediidihaldus: näiteks toodete ja tingimuste läbivaatamise kriteeriumid; makseraskustest tingitud või muu restruktureerimise rakendamise kriteeriumid; laenude klassifitseerimise ja viivislaenude juhtimise kriteeriumid;
- d. poliitikates ja menetlustes täpsustatakse ka seda, kuidas määratakse kindlaks, hinnatakse ja juhitakse finantsinstitutsioonile laenuandmistevõime tõttu avalduvaid rahapesu ja terrorismi rahastamise riske nii äritasandil (teenindatavate kliendiliikide, pakutavate laenutoodete, neile avatud geograafiliste asukohtade ja

kasutatavate turustuskanalite osas) kui ka individuaalse seose tasandil (võttes arvesse krediidi eesmärki, seda, mil määral vastaspool põhjustab rahapesu ja terrorismi rahastamise riski, ning krediidi tagasimaksmiseks kasutatud vahendite allika seaduslikkust);

- e. kas need poliitikad on kooskõlas asjakohaste eeskirjadega ning on finantsinstitutsiooni tegevuse olemuse ja keerukuse seisukohast adekvaatsed ning võimaldavad selgelt mõista tema toodetele ja tegevustele omast krediidiriski;
- f. kas need poliitikad on selgelt sõnastatud, kas neid teatatakse ja kohaldatakse järjepidevalt kogu finantsinstitutsioonis ning
- g. kas neid poliitikaid kohaldatakse järjepidevalt kõigi pangandusgruppide suhtes ning kas need võimaldavad jagatud laenuvõtjate ja vastaspoolte nõuetekohast haldamist.

Riski tuvastamine, mõõtmine, järelevalve ja aruandlus

225. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on olemas asjakohane krediidiriskide tuvastamise, mõistmise, mõõtmise, järelevalve ja aruandluse raamistik kooskõlas tema suuruse ja keerukusega ning kas see raamistik vastab ELi ja riikide asjakohaste rakendusõigusaktide nõuetele.

226. Sellega seoses peaksid pädevad asutused kaaluma, kas finantsinstitutsioonidel on piisav andmetaristu, mis vastab nõuetele, mis on sätestatud EBA suunistes laenude väljastamise ja jälgimise kohta ning EBA suunistes viivisnõuete ja makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuete haldamise kohta, ning kas analüüsimeetodid on asjakohased, et võimaldada finantsinstitutsioonil oma krediidiriski piisavalt juhtida ja täita järelevalvelise aruandluse nõudeid ning avastada, mõõta ja korrapäraselt jälgida kogu bilansilise ja bilansivälise tegevuse (kui see on asjakohane konsolideerimisgrupi tasandil) olemuslikku krediidiriski, eelkõige seoses järgmisega:

- a. laenuvõtja/vastaspoole/teingu krediidirisk ja nõuetele vastavus;
- b. laenuvõtjate ja, kui asjakohane, seotud laenuvõtjate gruppide krediidi riskipositsioonid (olenemata nende olemusest);
- c. garantii ja tagatise kate (sh tasaarvestuslepingud) ja selle katte nõuetele vastavus;
- d. pidev vastavus lepingute ja kokkulepete tingimustele;
- e. volitamata arvelduskrediidid ja krediidi riskipositsioonide klassifikatsiooni muutmise tingimused ning
- f. asjakohased krediidi kontsentratsiooniriski allikad.

227. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioon mõistab selgesti eri tüüpi laenuvõtjate, tehingute ja antava krediidi krediidiriski.
228. Nad peaksid samuti hindama, kas finantsinstitutsioonil on asjakohased oskused, süsteemid ja meetodikad, et mõõta riski laenuvõtja/teingu ja portfelli tasandil kooskõlas tema krediidiriskiga seotud tegevuse suuruse, olemuse, koosseisu ja keerukusega. Pädevad asutused peaksid eelkõige tagama, et süsteemid ja meetodikad
- a. võimaldavad finantsinstitutsioonidel eristada laenuvõtja ja tehingu eri tasemega riske;
  - b. annavad kindla ja usaldusväärse hinnangu krediidiriski taseme ja tagatise väärtuse kohta, eritähelpanuga elamu- ja ärikinnisvara tagatisega tagatud riskipositsioonidele;
  - c. tuvastavad krediidi kontsentratsiooniriskid ja mõõdavad neid (üks alusvara, sektoripõhine, geograafiline jne);
  - d. võimaldavad finantsinstitutsioonil prognoosida krediidiriski planeerimise ja stressitestimise eesmärgil;
  - e. võimaldavad finantsinstitutsioonil määrata kredidiväärtuse korrigeerimise ja eraldiste taseme, mida on vaja eeldatavate ja tekkinud kulude katmiseks;
  - f. kui see on oluline, on nende eesmärk tuvastada määruse (EL) nr 575/2013 nõuetega hõlmamata või täielikult hõlmamata riskielemente.
229. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsiooni juhtorgan ja kõrgem juhtkond mõistavad krediidi mõõtmise süsteemi aluseeldusi ja kas nad on teadlikud asjakohase mudeliriski määrast.
230. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioon on teinud stressiteste, et mõista ebasoodsate sündmuste mõju tema krediidiriski positsioonidele ja krediidiriski eraldistele. Nad peaksid võtma arvesse järgmist:
- a. stressitestide sagedus;
  - b. tuvastatud asjakohased riskitegurid;
  - c. stressistsenaariumi aluseeldused ning
  - d. stressitestide tulemuste sisemine kasutamine kapitali planeerimiseks ja krediidiriskistrateegiateks.
231. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioon on määratlenud ja rakendanud krediidiriski positsioonide (sh krediidi kontsentratsiooni) pideva ja tõhusa

järelevalve kogu finantsinstitutsioonis, muu hulgas konkreetsete näitajate ja asjakohaste käivitajate abil tulemuslike varajaste hoiatuste tagamiseks.

232. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioon teatab regulaarselt krediidiriski positsioone, sealhulgas regulaarselt stressitestide tulemusi juhtorganile, kõrgemale juhtkonnale ja asjaomastele krediidiriski juhtidele.

Sisekontrolliraamistik

233. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on tugev ja terviklik kontrolliraamistik ning usaldusväärsed kaitsemeetmed enda krediidiriski maandamiseks kooskõlas oma krediidiriskistrateegia ja -valmidusega ja kas selline kontrolliraamistik on kooskõlas nõuetega EBA suunistes laenude väljastamise ja jälgimise kohta ning EBA suunistes viivisnõuete ja makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuete haldamise kohta. Selleks peaksid pädevad asutused pöörama lisaks muudele teguritele eritähelepanu järgmisele:

- a. kas finantsinstitutsiooni kontrollifunktsioonide ulatus hõlmab kõiki konsolideeritud ettevõtjaid, kõiki geograafilisi asukohti ja kõiki krediiditegevusi;
- b. kas on olemas sisekontrollid, tegevuspiirangud ja muud tavad, mille eesmärk on hoida krediidiriski positsioone finantsinstitutsioonile aktsepteeritaval tasemel vastavalt parameetritele, mis on kehtestatud juhtorgani ja kõrgema juhtkonna poolt ning finantsinstitutsiooni riskivalmiduse alusel;
- c. kas finantsinstitutsioonil on olemas asjakohased sisekontrollid ja tavad, et tagada poliitikate, menetluste ja limiitide rikkumiste ning erandite korral meetmete võtmiseks õigeaegne teatamine asjakohasele juhtkonna tasandile, ning
- d. kas on kehtestatud kontrollid, et tuvastada, hinnata ja juhtida rahapesu ja terrorismi rahastamise riske, millele finantsinstitutsioon on avatud krediidiandmise tulemusena.

234. Pädevad asutused peaksid hindama limiidisüsteemi, sealhulgas järgmist:

- a. kas limiidisüsteem on finantsinstitutsiooni korralduse ja krediiditegevuste keerukuse ning tema krediidiriski mõõtmise ja juhtimise suutlikkuse jaoks adekvaatne;
- b. kas kehtestatud limiidid on absoluutsed või on võimalik limiitide rikkumine. Viimasel juhul peaks finantsinstitutsiooni poliitika selgelt kirjeldama ajavahemikku ja eritingimusi, mille korral on sellised limiitide rikkumised võimalikud;
- c. kas finantsinstitutsioonil on olemas menetlused, et hoida krediidijuhte kursis nende limiitidega ning

- d. kas finantsinstitutsioonil on olemas adekvaatsed menetlused limiitide regulaarseks ajakohastamiseks (nt järjepidevuse tagamine seoses strateegiamuudatustega).

235. Pädevad asutused peaksid hindama ka siseauditi funktsiooni toimivust. Selleks peaksid nad hindama järgmist:

- a. kas finantsinstitutsioon teeb regulaarselt krediidiriski juhtimise raamistiku siseauditeid;
- b. kas siseauditi funktsioon hõlmab krediidiriski juhtimise, mõõtmise ja kontrollide põhielemente kogu finantsinstitutsioonis ning
- c. kas siseauditi funktsioon on tõhus sisepoliitika ja asjakohaste väliseeskirjade järgimise kindlaksmääramisel ning nendest kõrvalekallete käsitlemisel.

236. Krediidiriski omavahendite miinimumnõuete määramise sisemetodi kasutusele võtnud finantsinstitutsioonide korral peaksid pädevad asutused samuti hindama, kas sisevalideerimisprotsess on usaldusväärne ja tõhus mudeli eelduste kontrollimisel ning võimalike puuduste tuvastamisel seoses krediidiriski modelleerimise, kvantifitseerimise ja juhtimise süsteemi ning ELi ja riiklikes rakendusõigusaktides sätestatud muude asjakohaste miinimumnõuetega.

6.2.4 Tulemuste kokkuvõtte ja skoori määramine

237. Pärast eespool nimetatud hindamist peaksid pädevad asutused kujundama seisukoha finantsinstitutsiooni krediidiriskist ja vastaspoole riskist. See seisukoht peaks kajastuma tulemuste kokkuvõttes, mis esitatakse mis esitatakse koos tabelis 4 kirjeldatud kaalutluste alusel määratud riskiskooriga. Kui pädev asutus otsustab teatud riski alamkategoriate olulisuse tõttu neid hinnata ja anda neile punkte eraldi, tuleks alljärgneva tabeli juhiseid kohaldada analoogia alusel nii suures ulatuses kui võimalik.

Tabel 4. Krediidiriski ja vastaspoole riski skoori määramise järelevalvekaalutlused

Riskis koor	Järelevalveline arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
1	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk väike.	<ul style="list-style-type: none"> Krediidiriskipositsiooni olemusest ja koosseisust tulenev risk on ebaoluline / väga väike. Keerukate toodete ja tehingute riskipositsioon on ebaoluline / väga väike. Krediidi kontsentratsiooniriski tase on ebaoluline / väga madal. Restruktureeritud nõuete ja viivisnõuete tase on ebaoluline / väga madal. 	<ul style="list-style-type: none"> Riskijuhtimine ja -kontrollid on piisavad seoses nõuetega, mis on sätestatud EBA suunistes laenude väljastamise ja jälgimise kohta ning EBA suunistes viivisnõuete ja makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuete haldamise kohta.

Riskis koor	Järelevalveline arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
		<ul style="list-style-type: none"> Nõuetekohaselt teenindatavate nõuete krediidirisk on ebaoluline / väga väike. Eraldise ja krediiväärtuse korrigeerimiste kattetase on väga kõrge. Garantiide ja tagatiste kattetase ja nende kvaliteet on väga kõrge. 	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsiooni krediidiriskipoliitika ja -strateegia on kooskõlas asutuse üldstrateegia ja riskivalmidusega. Krediidiriski organisatsiooniline raamistik on kindel, selles on selged vastutusvaldkonnad ja riskivõtjate ning juhtimis- ja kontrollifunktsioonide ülesanded on selgelt eraldatud. Krediidiriski mõõtmise, järelevalve ja aruandluse süsteemid on asjakohased. Krediidiriski siseliimid ja kontrolliraamistik on usaldusväärsed. Krediidiriski maandamist või piiramist võimaldavad liimid on kooskõlas finantsinstitutsiooni krediidiriski juhtimise strateegia ja riskivalmidusega.
2	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk keskmine või väike.	<ul style="list-style-type: none"> Krediidiriski positsiooni olemusest ja koosseisust tulenev risk on väike kuni keskmine. Keerukate toodete ja tehingute riskipositsioon on väike kuni keskmine. Krediidi kontsentratsiooniriski tase on madal kuni keskmine. Makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuete ja viivisnõuete tase on madal kuni keskmine. Nõuetekohaselt teenindatavate nõuete krediidirisk on väike kuni keskmine. Eraldise ja krediiväärtuse korrigeerimiste kattetase on kõrge. Garantiide ja tagatiste kattetase ning kvaliteet on kõrge. 	<ul style="list-style-type: none"> Krediidiriski positsiooni olemusest ja koosseisust tulenev risk on väike kuni keskmine. Keerukate toodete ja tehingute riskipositsioon on väike kuni keskmine. Krediidi kontsentratsiooniriski tase on madal kuni keskmine. Makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuete ja viivisnõuete tase on madal kuni keskmine. Nõuetekohaselt teenindatavate nõuete krediidirisk on väike kuni keskmine. Eraldise ja krediiväärtuse korrigeerimiste kattetase on kõrge. Garantiide ja tagatiste kattetase ning kvaliteet on kõrge.
3	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk keskmine või suur.	<ul style="list-style-type: none"> Krediidiriski positsiooni olemusest ja koosseisust tulenev risk on keskmine kuni suur. Keerukate toodete ja tehingute riskipositsioon on keskmine kuni suur. Krediidi kontsentratsiooniriski tase on keskmine kuni kõrge. Makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuete ja viivisnõuete tase on keskmine kuni kõrge. Nõuetekohaselt teenindatavate nõuete krediidirisk on keskmine kuni suur ning see võib suurendada stressitingimustes. 	<ul style="list-style-type: none"> Riskijuhtimine ja -kontrollid ei vasta nõuetele, mis on sätestatud EBA suunistes laenude väljastamise ja jälgimise kohta ning EBA suunistes viivisnõuete ja makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuete haldamise kohta. Finantsinstitutsiooni krediidiriskipoliitika ja -strateegia ei ole kooskõlas tema üldstrateegia ja riskivalmidusega.

Riskis koor	Järelevalveline arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
		<ul style="list-style-type: none"> • Eraldiste ja krediiväärtuse korrigeerimiste kattetase on keskmine. • Garantiide ja tagatiste kattetase ning kvaliteet on keskmine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Krediidiriski organisatsiooniline raamistik ei ole piisavalt kindel, selles puudub riskivõtjate ning juhtimis- ja kontrollifunktsioonide ülesannete selge eraldatus. • Krediidiriski mõõtmise, järelevalve ja aruandluse süsteemid ei ole asjakohased. • Krediidiriski siselimiidid ja kontrolliraamistik ei ole piisavalt usaldusväärsed. • Krediidiriski maandamist või piiramist võimaldavad limiidid ei ole kooskõlas finantsinstitutsiooni krediidiriski juhtimise strateegia ja riskivalmidusega.
4	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk suur.	<ul style="list-style-type: none"> • Krediidiriski positsiooni olemusest ja koosseisust tulenev risk on suur. • Keerukate toodete ja tehingute riskipositsioon on suur. • Krediidi kontsentratsiooniriski tase on kõrge. • Makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuete ja viivisnõuete tase on kõrge. • Nõuetekohaselt teenindatavate nõuete krediidirisk on suur. • Eraldiste ja krediiväärtuse korrigeerimiste kattetase on madal. • Garantiide ja tagatiste kattetase ning kvaliteet on madal. 	

6.3 Tururiski hindamine

6.3.1 Üldised kaalutlused

238. Pädevad asutused peaksid hindama tururiski seoses nende bilansiliste ja bilansiväliste positsioonidega, mis on seotud turuhindade muutustest tuleneva kahjumiga. Tururiski hindamisel finantsinstitutsioonide korral, kes ei vasta määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 94 sätestatud väikese kauplemisportfelli tingimustele, peaksid pädevad asutused võtma arvesse vähemalt järgmiste alamkategoriate asjakohasust ja olulisust, mille käigus hinnatakse üksikasjalikumalt neid alamkategoriaid, mida peetakse finantsinstitutsiooni jaoks kõige asjakohasemaks:

- a. intressirisk kauplemisportfellis;
- b. krediidiriski marginaal ja maksejõuetuse risk kauplemisportfellis;
- c. aktsiarisk kauplemisportfellis;
- d. välisvaluutarisk;
- e. kaubarisk;
- f. krediidiväärtuse korrigeerimise risk;
- g. muud riskid kui deltarisk;
- h. alusrisk;
- i. turu likviidsusrisk;
- j. regulatiivselt heakskiidetud mudelite mudelirisk.

6.3.2 Olemusliku tururiski hindamine

239. Pädevad asutused peaksid olemuslikku tururiski hinnates määrama finantsinstitutsiooni tururiski positsiooni põhitegurid ning hindama sellest tema usaldatavusele avalduva olulise mõju riski. Olemusliku tururiski hindamine peaks koosnema järgmistest põhietappidest:

- a. esialgne hindamine;
- b. finantsinstitutsiooni tururiskiga seotud positsioonide olemuse ja koosseisu hindamine;
- c. kasumlikkuse hindamine;
- d. turu kontsentratsiooniriski hindamine;

e. stressitestide tulemus.

240. Pädevad asutused võivad teha vähem detailse analüüsi finantsinstitutsioonide kohta, kes vastavad määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 94 sätestatud väikese kauplemisportfelli tingimustele.

Esialgne hindamine

241. Pädevad asutused peaksid tururiski hindamise ulatuse määramiseks kõigepealt tuvastama tururiski allikad, millega finantsinstitutsioon kokku puutub või võib kokku puutuda. Selleks peaksid pädevad asutused kasutama teadmisi, mille nad on saanud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi teiste elementide hindamisest, finantsinstitutsiooni ja konkurentide positsioonide võrdlusest ning mis tahes muudest järelevalvetegevustest.

242. Pädevad asutused peaksid arvestama vähemalt järgmisi tegureid:

- a. finantsinstitutsiooni turutegevused, ärivaldkonnad ja tooted;
- b. tururiski portfelli põhistrateegia ja riskivalmidus turutegevuste raames;
- c. tururiski positsioonide suhteline osakaal koguvaradest, muutused aja jooksul ja finantsinstitutsiooni strateegia seoses nende positsioonidega;
- d. turupositsioonide netotulu suhteline osakaal kogu tegevustulust ning
- e. tururiski omavahendite nõue võrreldes omavahendite kogunõudega ning, kui asjakohane, tururiskile eraldatud sisekapital võrreldes kogu sisekapitaliga, sealhulgas selle arvnäitaja ajaloolised muutused ja prognoosid.

243. Esialgse hindamise raames peaksid pädevad asutused samuti arvestama finantsinstitutsiooni turutegevuste olulisi muutusi, keskendudes tururiski kogu riskipositsiooni võimalikele muutustele. Hindama peaks vähemalt järgmist:

- a. tururiskistrateegia, poliitikate ja limiitide suuruste olulised muutused;
- b. nende muutuste võimalik mõju finantsinstitutsiooni riskipositsioonile ning
- c. peamised suundumused finantsturgudel ja finantsinstitutsiooni strateegia nende suunas (sh võimalikud riskid juhul, kui suundumused ootamatult pöörduvad).

Finantsinstitutsiooni tururiski tegevuste olemus ja koosseis

244. Pädevad ametiasutused peaksid analüüsima finantsinstitutsiooni tururiski positsioonide olemust, võttes arvesse punktis 238 määratletud alamkategoriaid, et tuvastada konkreetsed riskipositsioonid ja nendega seotud tururiski tegurid/ajendid (nt vahetuskursid, intressimäärad või krediidiriski marginaalid) edasiseks põhjalikumaks hindamiseks.

245. Pädevad asutused peaksid analüüsima tururiski positsioone asjakohaste varaklasside ja/või finantsinstrumentide kaupa nende suuruse, keerukuse ja riskitaseme alusel. Kõige olulisemate riskipositsioonide korral peaksid asutused hindama nendega seotud riskitegureid ja ajendeid.
246. Pädevad asutused peaksid tururiski tegevusi analüüsides käsitlema ka finantsinstrumentide (nt börsivälised tooted või mudelipõhise hindamise meetodi alusel hinnatud väärtusega tooted) ja konkreetsete turutegevuste (nt välkkauplemine) keerukust. Käsitleda tuleks järgmisi asjaolusid:
- a. kui finantsinstitutsioon hoiab tuletisinstrumentide positsioone, peaksid pädevad asutused hindama nii turuväärtust kui ka nimiväärtust, ning
  - b. kui finantsinstitutsioon tegeleb börsiväliste tuletisinstrumentidega, peaksid pädevad asutused hindama nendega seotud tehingute osakaalu tuletisinstrumentide kogu portfellis ja börsivälise portfelli jaotust lepingu tüübi (vahetusleping, forvardleping jne), alusvaraks oleva finantsinstrumendi jne alusel (nende toodetega seotud vastaspoole krediidirisk on hõlmatud krediidiriski metoodikaga).
247. Vajaduse korral peaksid pädevad asutused hindama finantsinstitutsiooni hinnangut raskustes olevate ja/või mittelikviidsete positsioonide kohta (nt „vanad portfellid“, st mittelikviidsete varade portfellid, mis on seotud lõpetatud pangandussuhete/tegevusega, mida juhitakse ammendumise mudeli alusel) ning selliste positsioonide mõju finantsinstitutsiooni kasumlikkusele.
248. Nende finantsinstitutsioonide korral, kes kasutavad regulatiivsete omavahendite nõuete arvutamiseks sisemudeli meetodit, peaksid pädevad asutused kaaluma ka järgmisi näitajaid, et tuvastada konkreetsed riskivaldkonnad ja nendega seotud riskitegurid:
- a. tururiski omavahendite nõuete jaotus riskiväärtuse, stressiolukorra riskiväärtuse, täiendavate riskide nõude ja korrelatsioonil põhineva kauplemisportfelli nõude vahel;
  - b. riskiväärtuse jaotus riskitegurite alusel;
  - c. riskiväärtuse ja stressiolukorra riskiväärtuse muutus (võimalikud näitajad võivad olla igapäevane/iganädalane muutus, kvartali keskmine ja järeltestimise tulemused) ning
  - d. riskiväärtusele ja stressiolukorra riskiväärtusele kohaldatud kordajad;
  - e. tururiski aruandluse erinõuete jaoks tehtud arvutuste tulemused, mis põhinevad määruse (EL) nr 575/2013 III osa IV jaotise 1a peatükis sätestatud alternatiivsel standardmeetodil, ning

- f. kui asjakohane, tururiski aruandluse erinõuete jaoks tehtud arvutuste tulemused, mis põhinevad määruse (EL) nr 575/2013 III osa IV jaotise peatükis 1b sätestatud alternatiivse sisemudeli meetodi kasutamisel.

249. Kui asjakohane, peaksid pädevad asutused arvestama ka finantsinstitutsioonide siseseid riskimeetmeid. Need võivad olla sisesed riskiväärtused, mida ei kasutata omavahendite nõuete või tururiski tundlikkuse arvutustes erinevate riskitegurite ja võimalike kahjude suhtes.

250. Pädevad asutused peaksid olemuslikku tururiski hinnates kaaluma ajahetke näitajate ja suundumuste kasutamist nii agregeeritud alusel kui ka portfelli kohta. Kui võimalik, peaksid seda analüüsi täiendama finantsinstitutsiooni näitajate võrdlus konkurentidega ja asjakohased makromajanduse näitajad.

Kasumlikkuse analüüs

251. Pädevad asutused peaksid hindama turutegevuste varasemat kasumlikkust, sealhulgas kasumi volatiilsust, et mõista paremini finantsinstitutsiooni turu riskiprofiili. Kõnealuse analüüsi võib teha portfelli tasandil, samuti jaotatuna ärivaldkondade, varaklasside või üksuste kaupa (võimalik, et ärimudeli analüüsi raames tehtava laiemal hindamise osana).

252. Pädevad asutused peaksid kasumlikkust hinnates pöörama eritähelepanu tururiski tegevuste kontrollimisel tuvastatud peamistele riskivaldkondadele. Pädevad asutused peaksid eristama ühelt poolt kauplemistulu ja kauplemisega mitteseotud tulu (nt vahendustasud, klientide tasud jne) ning teiselt poolt saadud ja saamata jäänud kasumit/kahjumit.

253. Ebatavalist kasumit või kahjumit tekitavate varaklasside ja/või riskipositsioonide korral peaksid pädevad asutused hindama kasumlikkust finantsinstitutsiooni poolt võetava riski tasemega võrreldes (nt riskiväärtus / kauplemiseks hoitavate finantsvarade ja kohustuste kaudu saadav netotulu), et tuvastada võimalikud vastuolud ja neid analüüsida. Kui võimalik, peaksid pädevad asutused võrdlema finantsinstitutsiooni näitajaid tema varasema tulemuslikkusega ja tema konkurentidega.

Turu kontsentratsioonirisk

254. Pädevad asutused peaksid mõistma finantsinstitutsioonile avalduva turu kontsentratsiooniriski taset, mis on tekkinud kas ühe riskiteguri või mitme korreleeruva riskiteguri riskipositsioonidest.

255. Võimalike kontsentratsioonide hindamisel peaksid pädevad asutused pöörama eritähelepanu keerukate toodete (nt struktureeritud toodete), mittelikviidsete toodete (nt kollateraliseeritud võlakohustuste) või mudelipõhise meetodi tehnikate abil hinnatud väärtusega toodete kontsentratsioonidele.

Stressitestimine

256. Pädevad asutused peaksid finantsinstitutsiooni olemusliku tururiski hindamisel arvestama finantsinstitutsiooni tehtud stressitestide tulemusi, mille eesmärk on tuvastada varem tuvastamata tururiski allikad. See on eriti tähtis järelriski sündmuste korral, mis ei pruugi olla varasemates andmetes piisavalt esindatud või võivad neis üldse puududa väikese esinemissageduse tõttu. Teine võimalike varjatud haavatavuste allikas, mida pädevad asutused peaksid arvestama, on hinnakujunduse parameetrite järskude muutuste võimalus, näiteks kaupade teatud hindade järsk muutus või hinnamullid.

6.3.3 Tururiski juhtimise ja kontrollide hindamine

257. Pädevad asutused peaksid finantsinstitutsiooni tururiski profiilist põhjalikuks mõistmiseks vaatama läbi tema turutegevuste aluseks oleva juhtimiskorralduse ja riskijuhtimise raamistiku. Selleks peaksid pädevad asutused hindama järgmisi elemente:

- a. tururiskistrateegia ja -valmidus;
- b. organisatsiooniline raamistik;
- c. poliitika ja menetlused;
- d. riski tuvastamine, mõõtmine, järelevalve ja aruandlus ning
- e. sisekontrolliraamistik.

Tururiskistrateegia ja -valmidus

258. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonidel on usaldusväärne, selgesti sõnastatud ja dokumenteeritud tururiskistrateegia, mille nende juhtorgan on heaks kiitnud. Hindamisel peaksid pädevad asutused arvestama järgmist:

- a. kas juhtorgan väljendab selgelt tururiskistrateegiat ja -valmidust ning nende läbivaatamise protsessi (nt üldise riskistrateegia läbivaatamise korral või kasumlikkuse ja/või kapitali adekvaatsuse probleemide korral);
- b. kas kõrgem juhtkond rakendab õigesti kõrgema juhtkonna heakskiidetud tururiskistrateegiat, tagades, et finantsinstitutsiooni tegevus on kooskõlas kehtestatud strateegiaga, kirjalikud menetlused koostatakse ja rakendatakse ning vastutusvaldkonnad määratakse selgelt ja nõuetekohaselt;
- c. kas finantsinstitutsiooni tururiskistrateegia kajastab nõuetekohaselt tema tururiskivalmidust ja kas see on kooskõlas üldise riskivalmidusega;
- d. kas finantsinstitutsiooni tururiskistrateegia ja -valmidus on tema jaoks asjakohane, arvestades tema

- ärimudelit;
  - üldist riskistrateegiat ja -valmidust,
  - turukeskkonda ja selle rolli finantsüsteemis ning
  - finantsseisundit, rahastamissuutlikkust ja kapitali adekvaatsust;
- e. kas finantsinstitutsiooni tururiskistrateegias määratakse kindlaks suunised erinevate tururiskiga seotud instrumentide ja/või portfelli juhtimiseks ning kas see toetab riskipõhist otsustusprotsessi;
- f. kas finantsinstitutsiooni tururiskistrateegia hõlmab üldjoontes tema kõiki tegevusi, kus tururisk on oluline;
- g. kas finantsinstitutsiooni tururiskistrateegias arvestatakse majanduse tsüklilisi asjaolusid ning sellest tulenevaid tururiski positsioonide koosseisu muutusi ning
- h. kas finantsinstitutsioonil on olemas asjakohane raamistik, millega tagatakse, et tururiskistrateegia teatatakse tõhusalt kõigile asjaomastele töötajatele.

Organisatsiooniline raamistik

259. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on nõuetekohane organisatsiooniline raamistik tururiski juhtimise, mõõtmise, järelevalve ja kontrolli funktsioonide jaoks piisavate (nii kvalitatiivselt kui ka kvantitatiivselt) inim- ja tehniliste ressurssidega. Nad peaksid arvestama järgmist:

- a. kas tururiski võtmiseks, järelevalveks, kontrollimiseks ja aruandluseks on olemas selged vastutusliinid;
- b. kas tegevusvaldkonnas on selgelt eraldatud *front office* (positsioonide võtjad) ja *back office* (mis vastutab tehingute jaotamise, registreerimise ja arveldamise eest);
- c. kas tururiski kontrolli ja järelevalve süsteem on selgelt tuvastatud organisatsioonis ning funktsionaalselt ja hierarhiliselt tegevusvaldkonnast sõltumatu ning kas seda vaadatakse sõltumatult läbi;
- d. kas riski juhtimise, mõõtmise, järelevalve ja kontrolli funktsioonid hõlmavad tururiski kogu finantsinstitutsioonis (sh tütarettevõtjates ja filiaalides) ning eelkõige kõiki valdkondi, kus tururiske saab võtta, maandada või teha nende järelevalvet, ning
- e. kas turutegevustega seotud töötajatel (nii ärivaldkondades kui ka juhtimise ja kontrolli valdkondades) on nõuetekohased oskused ja kogemus.

Poliitika ja menetlused

260. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on tururiski tuvastamise, juhtimise, mõõtmise ja kontrollimise selgesti määratletud poliitika ja menetlused. Nad peaksid võtma arvesse järgmist:

- a. kas juhtorgan kiidab heaks pangaportfelli intressiriski juhtimise, mõõtmise ja kontrollimise poliitika ning arutab neid ja vaatab neid regulaarselt läbi kooskõlas riskistrateegiatega;
- b. kas kõrgem juhtkond vastutab nende arendamise eest, tagades juhtorgani otsuste nõuetekohase rakendamise;
- c. kas turupoliitika on kooskõlas asjakohaste eeskirjadega ning finantsinstitutsiooni tegevuse olemuse ja keerukuse seisukohast adekvaatsed ning võimaldavad selgelt mõista tema toodetele ja tegevustele omast tururiski ning kas need poliitika on selgelt sõnastatud, kas need teatatakse ja neid kohaldatakse järjepidevalt kogu finantsinstitutsioonis ning
- d. kas gruppide korral kohaldatakse neid poliitikaid järjepidevalt kogu grupi piires ja kas need võimaldavad riski nõuetekohast juhtimist.

261. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsiooni turupoliitika ja -menetlused on usaldusväärsed ning kooskõlas tururiskistrateegiaga ja hõlmavad kõiki tururiski juhtimise, mõõtmise ja kontrolli põhitegevusi ja -protsesse. Hindamine peaks hõlmama eelkõige järgmist:

- a. tegevuse olemus, finantsinstrumendid ja turud, kus finantsinstitutsioon saab tegutseda;
- b. positsioonid, mis tuleb regulatiivpõhjustel kauplemisportfelli kaasata ja sealt välja jätta;
- c. sisemise riskimaanduse poliitika;
- d. finantsinstitutsiooni kauplemisüksuste määratlus, struktuur ja vastutusvaldkonnad, kui asjakohane;
- e. kauplemise ja arveldamise protsessidega seotud nõuded;
- f. tururiski piiramise ja kontrollimise menetlused;
- g. raamistik, millega tagatakse, et kõiki õiglaselt väärtuses mõõdetud positsioone korrigeeritakse täiendavalt kooskõlas komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2016/101 (regulatiivne tehniline standard usaldusväärse hindamise kohta);

- h. kriteeriumid, mida finantsinstitutsioon kohaldab, et vältida seotust isikute/rühmadega, kes on seotud pettuse ja muude kuritegudega, ning
- i. uute turutegevuste ja/või toodete menetlused; pädevad asutused peaksid tagama, et:
  - uutele turutegevustele ja/või toodetele kohaldatakse adekvaatseid menetlusi ja kontrole enne nende kasutusele võtmist või alustamist;
  - finantsinstitutsioon on analüüsinud oma võimalikku mõju üldisele riskiprofiilile.

Riski tuvastamine, mõõtmine, järelevalve ja aruandlus

262. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on olemas asjakohane tururiskide tuvastamise, mõistmise ning mõõtmise raamistik kooskõlas tema suuruse ja keerukusega ning kas see raamistik vastab ELi ja riikide asjakohaste rakendusõigusaktide asjakohastele miinimumnõuetele. Nad peaksid arvestama järgmist:

- a. kas andmed, infosüsteemid ja mõõtmistehnikad võimaldavad juhtkonnal mõõta kõigi oluliste bilansi- ja bilansiväliste tegevuste (nagu need on asjakohased grupi tasandil) olemuslikku tururiski, sealhulgas nii kauplemis- kui ka pangaportfelli korral, ning nende vastavust järelevalvelise aruandluse kohustusele;
- b. kas finantsinstitutsioonidel on piisavalt töötajaid ning meetodikad oma kauplemis- ja pangaportfelli tururiski mõõtmiseks, arvestades finantsinstitutsiooni suurust ning keerukust ja tema tegevuste riskiprofiili;
- c. kas finantsinstitutsiooni riskimõõtmisüsteem arvestab kõiki olulisi riskitegureid, mis on seotud tema tururiski positsioonidega (sh alusrisk, äriühingu võlakirjade või krediituletisinstrumentide krediidiriski marginaalid ning optioonide vega- ja gammariskid). Kui mõni instrument ja/või tegur arvatakse riskimõõtmisüsteemidest välja, peaksid pädevad asutused hindama väljaarvamiste olulisust ning määrama, kas sellised väljaarvamised on põhjendatud;
- d. kas finantsinstitutsiooni riskimõõtmisüsteemid suudavad tuvastada võimalikke tururiski kontsentratsioone, mis tekivad kas ühe riskiteguri riskipositsioonidest või korreleeritud mitme riskiteguri riskipositsioonidest;
- e. kas riskijuhid ja finantsinstitutsiooni kõrgem juhtkond mõistavad mõõtmisüsteemide aluseeldusi, eelkõige seoses keerukamate riskijuhtimistehnikatega;
- f. kas finantsinstitutsiooni kõrgem juhtkond on teadlik finantsinstitutsiooni hinnakujunduse mudelites ja riskijuhtimise tehnikates esineva mudeliriski määra

ning kas nad kontrollivad regulaarselt tururiski tegevustes kasutatavate mudelite valiidsust ja kvaliteeti.

263. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioon on rakendanud adekvaatsed stressitestid, mis täiendavad tema riskimõõtmisüsteemi. Selleks peaksid nad arvestama järgmisi elemente:

- a. stressitestide sagedus;
- b. kas asjakohased riskitegurid on tuvastatud (nt mittelikviidsus / avamis- ja sulgemishindade oluline erinevus, kontsentreeritud positsioonid, ühesuunalised turud jne);
- c. stressistsenaariumi aluseeldused ning
- d. stressitestide tulemuste sisemine kasutamine kapitali planeerimiseks ja tururiskistrateegiateks.

264. Direktiivi 2013/36/EL artiklit 101 kohaldades peaksid pädevad asutused juhul, kui finantsinstitutsioonil on volitus kasutada tururiski omavahendite nõuete määramiseks sisemudeleid, kontrollima, et ta vastaks jätkuvalt asjakohastes ELi ja riiklikes rakendusõigusaktides kehtestatud miinimumnõuetele ning et nende sisemudelite tulemusena ei alahinnataks olulist riski.

265. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on olemas adekvaatne tururiski järelevalve- ja aruandlusraamistik, millega tagatakse vajaduse korral kiire tegutsemine tema kõrgema juhtkonna või juhtorgani asjakohasel tasandil. Järelevalve süsteem peaks hõlmama konkreetseid näitajaid ja asjakohaseid käivitajaid tulemuslike varajaste hoiatuste andmiseks. Pädevad asutused peaksid arvestama järgmist:

- a. kas finantsinstitutsioonil on tõhusad infosüsteemid tururiski tegevuste täpseks ja õigeaegseks tuvastamiseks, agregeerimiseks, järelevalveks ning aruandluseks;
- b. kas juhtimise ja kontrolli valdkond esitab regulaarselt juhtorganile ja kõrgemale juhtkonnale aruandeid, mis sisaldavad vähemalt teavet praeguste turu riskpositsioonide kohta, kasumi ja kahjumi tulemusi ning riskimeetmeid (nt riskiväärtus) lepingu limiitidega võrreldes.

Sisekontrolliraamistik

266. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on tugev ja terviklik kontrolliraamistik ning usaldusväärsed kaitsemeetmed enda tururiski maandamiseks kooskõlas tema tururiski juhtimise strateegia ja riskivalmidusega. Nad peaksid arvestama järgmist:

- a. kas finantsinstitutsiooni kontrollifunktsioonide ulatus hõlmab kõiki konsolideeritud ettevõtjaid, kõiki geograafilisi asukohti ja kõiki finantstegevusi;

- b. kas on olemas sisekontrollid, tegevuspiirangud ja muud tavad, mille eesmärk on hoida tururiski positsioone finantsinstitutsioonile aktsepteeritaval tasemel kooskõlas juhtorgani ja kõrgema juhtkonna kehtestatud näitajatega ning finantsinstitutsiooni riskivalmidusega;
- c. kas finantsinstitutsioonil on olemas asjakohased sisekontrollid ja tavad, et tagada poliitika, menetluste ja limiitide rikkumiste ning erandite korral õigeaegne teatamine juhtkonna asjakohasele tasandile meetmete võtmiseks. Nad peaksid arvestama, kas finantsinstitutsiooni sisekontrollid ja tavad
  - suudavad tuvastada ametikoha või äriüksuse tasandil kehtestatud konkreetsete limiitide rikkumisi ning turutegevuste kogulimiidi rikkumisi ning
  - võimaldavad iga päev tuvastada limiitide rikkumisi ja/või erandeid ning teha nende järelevalvet.

267. Pädevad asutused peaksid hindama limiidisüsteemi, sealhulgas järgmist:

- a. kas kehtestatud limiidid on absoluutsed või on võimalik limiitide rikkumine. Viimasel juhul peaks finantsinstitutsiooni poliitika selgelt kirjeldama ajavahemikku ja eritingimusi, mille korral on sellised limiitide rikkumised võimalikud;
- b. kas limiidisüsteemiga määratakse turutegevuste kogulimiit ja peamiste riski alamkategoriate konkreetsete limiidid; kui asjakohane, peaks see võimaldama limiitide kehtestamist portfelli, ametikoha, äriüksuse või instrumendi tüübi tasandil; üksikasjalikkuse tase peaks vastama finantsinstitutsiooni turutegevuste omadustele;
- c. kas finantsinstitutsiooni kehtestatud limiidid (riskiparameetritel põhinevad limiidid, tinglikud limiidid, kahjumi kontrolli limiidid jne) vastavad tema turutegevuste suurusele ja keerukusele;
- d. kas finantsinstitutsioonil on olemas menetlused, et hoida kauplejaid kursis nende limiitidega, ning
- e. kas finantsinstitutsioonil on olemas adekvaatsed menetlused limiitide regulaarseks ajakohastamiseks.

268. Pädevad asutused peaksid hindama siseauditi funktsiooni toimivust. Nad peaksid hindama järgmist:

- a. kas finantsinstitutsioon teeb regulaarselt tururiski juhtimise raamistiku siseauditeid;

- b. kas siseauditi funktsioon hõlmab tururiski juhtimise, mõõtmise ja kontrollide põhielemente kogu finantsinstitutsioonis;
- c. kas siseauditi funktsioon on tõhus sisepoliitikate ja mis tahes asjakohaste väliseeskirjade järgimise määramisel ning nendest kõrvalekallete käsitlemisel.

269. Tururiski omavahendite nõuete määramise sisemudelit kasutavate finantsinstitutsioonide korral peaksid pädevad asutused hindama ka, kas sisevalideerimisprotsess on usaldusväärne ja tõhus mudeli eelduste kontrollimisel ning võimalike puuduste tuvastamisel seoses tururiski modelleerimise, kvantifitseerimise ja juhtimise süsteemi ning ELi ja riikide asjakohastes rakendusõigusaktides sätestatud muude asjakohaste miinimumnõuetega.

6.3.4 Tulemuste kokkuvõtte ja skoori määramine

270. Pärast eespool nimetatud hindamist peaksid pädevad asutused kujundama seisukoha finantsinstitutsiooni tururiskist. See seisukoht peaks kajastuma tulemuste kokkuvõttes, mis esitatakse koos tabelis 5 kirjeldatud kaalutluste alusel määratud riskiskooriga. Kui pädev asutus otsustab teatud riski alamkategoriate olulisuse tõttu neid hinnata ja anda neile punkte eraldi, tuleks alljärgneva tabeli juhiseid kohaldada analoogia alusel nii suures ulatuses kui võimalik.

271. Et sellised tegurid nagu turu riskipositsioonide tootluse keerukus, kontsentratsiooni tase ja volatiilsus ei pruugi olla tururiski taseme ideaalsed näitajad, peaksid pädevad asutused olemusliku tururiski hindamisel ja selle skoori määramisel arvestama kõiki kõnealuseid tegureid paralleelselt ja mitte isoleerituna ning mõistma volatiilsustrendide ajendeid.

Tabel 5. Tururiski skoori määramise järelevalvekaalutlused

Riskis koor	Järelevalveline arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
1	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise riski tase väike.	<ul style="list-style-type: none"> • Tururiski positsiooni olemusest ja koosseisust tulenev risk on ebaoluline / väga väike. • Finantsinstitutsiooni tururiski positsioonid ei ole keerukad. • Tururiski kontsentratsiooni tase on ebaoluline / väga madal. • Finantsinstitutsiooni tururiski positsioonid tekitavad mittevolaatilise tootluse. 	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni tururiskipoliitika ja -strateegia on kooskõlas asutuse üldstrateegia ja riskivalmidusega. • Tururiski organisatsiooniline raamistik on kindel, selles on selged vastutusvaldkonnad ja riskivõtjate ning juhtimis- ja kontrollifunktsioonide ülesanded on selgelt eraldatud. • Tururiski mõõtmise, järelevalve ja aruandluse
2	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise	<ul style="list-style-type: none"> • Tururiski positsiooni olemusest ja koosseisust tulenev risk on väike kuni keskmine. • Finantsinstitutsiooni tururiski positsiooni keerukus on väike kuni keskmine. 	

Riskis koor	Järelevalveline arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
	mõju avaldumise risk keskmine või väike.	<ul style="list-style-type: none"> Tururiski kontsentratsiooni tase on madal kuni keskmine. <ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsiooni tururiski positsioonid tekitavad väikse kuni keskmise volatiilsusega tootluse. 	<ul style="list-style-type: none"> süsteemid on asjakohased. Tururiski siselimiidid ja kontrolliraamistik on usaldusväärsed ning kooskõlas finantsinstitutsiooni riskijuhtimise strateegia ja riskivalmidusega.
3	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk keskmine või suur.	<ul style="list-style-type: none"> Tururiski positsiooni olemusest ja koosseisust tulenev risk on keskmine kuni suur. Finantsinstitutsiooni tururiski positsiooni keerukus on keskmine kuni suur. Tururiski kontsentratsiooni tase on keskmine kuni kõrge. Finantsinstitutsiooni tururiski positsioonid tekitavad keskmise kuni suure volatiilsusega tootluse. 	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsiooni tururiskipoliitika ja -strateegia ei ole täielikult kooskõlas tema üldstrateegia ja riskivalmidusega. Tururiski organisatsiooniline raamistik ei lahuta teineteisest piisavalt riskivõtjate ning juhtimise ja kontrollifunktsioonide kohustusi ja ülesandeid.
4	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk suur.	<ul style="list-style-type: none"> Tururiski positsiooni olemusest ja koosseisust tulenev risk on suur. Finantsinstitutsiooni tururiski positsiooni keerukus on suur. Tururiski kontsentratsiooni tase on kõrge. Finantsinstitutsiooni tururiski positsioonid tekitavad suure volatiilsusega tootluse. 	<ul style="list-style-type: none"> Tururiski mõõtmis-, järelevalve- ja aruandlussüsteeme ei rakendata piisava täpsuse ja sagedusega. Tururiski siselimiidid ja kontrolliraamistik ei ole kooskõlas finantsinstitutsiooni riskijuhtimise strateegia või riskivalmidusega.

6.4 Operatsiooniriski hindamine

6.4.1 Üldised kaalutlused

272. Pädevad asutused peaksid hindama operatsiooniriski finantsinstitutsiooni kõigi ärivaldkondade ja tegevuste korral, arvestades sisejuhtimiskorda ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide hindamise tulemusi, nagu on sätestatud jaotises 5. Hinnates peaksid nad määrama, kuidas operatsioonirisk võib tekkida (majanduskahju, ohtlik olukord, tuleviku tulu või

kasumi kaotamine) ja nad peaksid samuti arvestama muude seotud riskide (nt krediidi operatsiooniriski ja turu operatsiooniriski piirjuhtumite) võimalikku mõju.

273. Pädevad asutused peaksid hindama allhanketeenustest ja -tegevustest tekkiva operatsiooniriski olulisust ning kas need võivad mõjutada finantsinstitutsiooni võimet töödelda tehinguid ja/või osutada teenuseid või kas need võivad põhjustada õiguslikke kohustusi või kahju kolmandatele isikutele (nt klientidele ja muudele sidusrühmadele).
274. Operatsiooniriski hindamisel peaksid pädevad asutused hindama IKT-riski, sest IKT tulemuslikkus ja turvalisus on finantsinstitutsiooni äritegevuse seisukohast äärmiselt olulised. Seega peaksid pädevad asutused hindama IKT-riskide võimalikku mõju finantsinstitutsiooni kriitilistele tegevustele ning kaaluma võimalikku finantsmõju, mõju mainele, regulatiivset ja strateegilist mõju finantsinstitutsioonile ning äritegevuse katkemise võimalust.
275. Pädevad asutused peaksid hindama maineriski koos operatsiooniriskiga nende kahe tugevate seoste tõttu (nt enamikul operatsiooniriski sündmustel on suur mõju mainele). Samas ei tohiks maineriski hindamise tulemus kajastuda operatsiooniriskile määratavas skooris, vaid seda tuleks vajaduse korral pidada ärimudeli analüüsi ja/või likviidsusriski hindamise osaks, sest selle peamine mõju on finantsinstitutsiooni tulu vähenemine ja usalduse kaotamine või investorite, hoiustajate või pankadevahelisel turul osalejate rahulolematus finantsinstitutsiooniga.
276. Operatsiooniriski hindamisel peaksid pädevad asutused kasutama nii palju kui võimalik määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 324 sätestatud ja komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2018/959³¹ täpsustatud täiustatud mõõtmismeetodite korral juhtumiliigi klassifikatsiooni, et saada selgem ülevaade operatsiooniriskide spektrist ja saavutada finantsinstitutsioonide lõikes nende riskide analüüsimisel järjepidevuse tase, olenemata operatsiooniriski omavahendite nõuete kindlaksmääramiseks kasutatud lähenemisviisist. Operatsiooniriski hindamisel peaksid pädevad asutused arvesse võtma ka käitumiseriski, mudeliriski ja IKT-riski.

6.4.2 Olemusliku operatsiooniriski hindamine

277. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsioonile avalduva või avalduda võiva operatsiooniriski olemust ja ulatust. Selleks peaksid pädevad asutused põhjalikult mõistma finantsinstitutsiooni ärimudelit, tegevust, riskikultuuri ja tegevuskeskkonda, sest kõik nimetatud tegurid määravad tema operatsiooniriski positsiooni.
278. Olemusliku operatsiooniriski hindamine koosneb kahest järgmisest etapist, mida kirjeldatakse täpsemalt käesolevas jaotises:

- a. esialgne hindamine ning

---

³¹ Komisjoni 14. märtsi 2018. aasta delegeeritud määrus (EL) 2018/959, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 575/2013 seoses regulatiivsete tehniliste standarditega, mis käsitlevad sellise hindamismetoodika kindlaksmääramist, mille alusel pädevad asutused lubavad krediitiasutustel kasutada operatsiooniriski puhul täiustatud mõõtmismudelil põhinevaid meetodeid (ELT L 169, 6.7.2018, lk 1).

- b. finantsinstitutsiooni operatsiooniriski positsioonide ja operatsiooniriski alamkategoriate olemuse ja olulisuse hindamine.

Esialgne hindamine

279. Pädevad asutused peaksid operatsiooniriski hindamise ulatuse määramiseks kõigepealt tuvastama operatsiooniriski allikad, millega finantsinstitutsioon kokku puutub. Selleks peaksid pädevad asutused kasutama ka teadmisi, mis on saadud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi muude elementide hindamisest, finantsinstitutsiooni konkurentide positsioonide võrdlusest (sh asjakohased välised andmed, kui need on kättesaadavad), mis on saadud mis tahes muust järelevalvetegevusest, sealhulgas rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutustelt saadud teabest ning muudest asjakohastest teabeallikatest.

280. Pädevad asutused peaksid arvestama vähemalt järgmisi tegureid:

- a. operatsiooniriski põhistrateegia ja operatsiooniriski valmidus;
- b. äri- ja väliskeskkonnad (sh emaettevõtja ja selle üksuste ning IKT-toimingute ja andmekeskuste geograafiline asukoht), kus finantsinstitutsioon tegutseb, ning kasutatavad turustuskanalid;
- c. operatsiooniriski omavahendite nõue (mida eristatakse baasmeetodi, standardlähenumise (kaubeldavate väärtpaperite varad) ja täiustatud mõõtmismudelil põhinevate meetodite alusel) võrreldes omavahendite kogunõudega ning, kui asjakohane, operatsiooniriski sisekapital võrreldes kogu sisekapitaliga, võttes arvesse varasemad suundumused ja prognoosid, kui need on olemas;
- d. brutotulu, varade ja operatsiooniriski kahjumi tase ja muutus viimastel aastatel agregeeritud tasandil, kuid ka oluliste üksuste ja ärivaldkondade korral;
- e. hiljutised olulised ettevõtte sündmused (nt ühinemised, omandamised, võõrandamised ja ümberstruktureerimine), mis võivad olla finantsinstitutsiooni operatsiooniriski profiili muutuse aluseks lühikeses või keskpikas perspektiivis (nt põhjusel, et süsteemid, protsessid ja menetlused ei oleks lühiajaliselt täielikus kooskõlas emaettevõtja riskijuhtimispoliitikaga);
- f. IT-süsteemide ja/või protsesside olulised muutused, mis võivad põhjustada operatsiooniriski profiili muutuse (nt põhjusel, et uut või muudetud IT-süsteemi ei ole korralikult katsetatud või et uute süsteemide/protsesside ja menetlustega seotud ebapiisav koolitus võib põhjustada vigu);
- g. kohaldatavate õigusaktide või sise-eeskirjade eiramine, millest on teatanud teised järelevalveasutused (sh rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutused), välisaudiitorid ja siseauditi üksus või mis on ilmnunud avaliku

teabe alusel (arvestades praegust olukorda ning regulatiivnõuete täitmisega seotud käitumise muutumist aja jooksul);

- h. äriplaanide ning agressiivsete stiimulite ja hüvituskavade ambitsioonikus (nt müügieesmärkide osas, sh selliste klientide vastuvõtmine, kelle osas finantsinstitutsioon on tuvastanud suure rahapesu ja terrorismi rahastamise riski, või laienemine rahapesu ja terrorismi rahastamise suure riskiga jurisdiktsioonidesse või selliste uute toodete/teenuste turustamine, millega kaasneb suur rahapesu ja terrorismi rahastamise risk, töötajate arvu vähendamine jne), mis võib suurendada nõuetele mittevastavuse, inimliku eksimuse ja töötajate väärkäitumise riski;
- i. protsessid, menetlused, (müüdnud või omandatud) tooted ja IT-süsteemid (sh uute tehnoloogiate kasutamine), kui need võivad põhjustada intsidente, vigu, viivitusi, ebatäpsusi, turvarikkumisi, suuremat kokkupuudet pettustega, rahapesu/terrorismi rahastamist ja muud liiki finantskuritegusid jne, ning
- j. edasiandmise kokkulepete ja üldiselt kõigi kolmandate isikutega sõlmitud kokkulepete võimalik mõju finantsinstitutsioonide operatsiooniriskile kui ka finantsinstitutsioonide järelevalvele teenuseosutajate tegevuse tulemuslikkuse üle kõigi edasiantud teenuste osutamisel, sealhulgas teadlikkus edasiantud tegevusega seotud operatsiooniriskist ja teenuseosutajate üldisest riskipositsioonist kooskõlas EBA suunistega tegevuse edasiandmise kohta.

281. Kui asjakohane, peaksid pädevad asutused analüüsima eespool nimetatud asjaolusid ärivaldkonna / juriidilise isiku ja geograafilise asukoha ning ka sündmuse tüübi kategooria alusel, kui need andmed on kättesaadavad, ning võrdlema finantsinstitutsiooni positsiooni tema konkurentidega.

Operatsiooniriski positsioonide olemus

282. Pädevad asutused peaksid määrama kindlaks operatsiooniriski positsioonide olemuse, analüüsides operatsiooniriski peamiste teguritega seotud riskipositsioone, et kujundada tulevikku vaatav seisukoht võimalikust riskist ja kahjust. Analüüsis võib olla vaja arvestada finantsinstitutsiooni jaoks asjakohaseid ärivaldkondi, tooteid, protsesse ja geograafilisi asukohti ning samuti hinnata põhiriskitegurite (nt protsessid, inimesed, süsteemid ja välistegurid) operatsiooniriski positsioone, kasutades finantsinstitutsiooni riskihindamist ja konkurentide analüüsi.

283. Analüüsi tehes peaksid pädevad asutused võtma arvesse kõnealuste riskitegurite omavahelist mõju, määrates kindlaks finantsinstitutsiooni operatsiooniriski positsioonid (nt avatus suuremale riskitegurite arvule võib suurendada operatsioonisündmuse tõenäosust ja sellest tulenevat kahju, sh sanktsioonide kehtestamise võimalust).

Operatsiooniriski positsioonide olulisus

284. Kui operatsiooniriski tegurite põhiallikad on tuvastatud, peaks pädev asutus keskenduma nendele, millel võib olla kõige olulisem mõju finantsinstitutsioonile. Pädev asutus peaks hindama finantsinstitutsiooni operatsiooniriski võimalikku riskipositsiooni, kasutades nii eksperdihinnangut kui kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid näitajaid, mis on seotud kas finantsinstitutsiooni või temaga sarnaste asutustega, ning samuti muudelt järelevalveasutustelt (nt rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutustelt) saadud teavet.
285. Pädevad asutused peaksid operatsiooniriski positsioonide olulisust hinnates võtma arvesse finantsinstitutsioonile avalduvate sündmuste sagedust ja tõsidust, ja eristada neid, mis põhjustavad tõsiseid kahjusid, ja neid, mis esinevad suure sagedusega. Selle eristuse alusel peaksid pädevad asutused hindama operatsiooniriski kahjude suundumusi ja nende kontsentratsiooni.
286. Üks peamine teabeallikas, mida pädevad asutused peaksid arvestama, on finantsinstitutsiooni tegevuskahjumi ja sündmuste andmebaas, mis määrab olemasolu ja usaldusväärsuse korral (st täpsuse ja täielikkuse korral) tema varasema operatsiooniriski profiili.
287. Operatsiooniriski sisemudeleid kasutavate finantsinstitutsioonide korral peaks pädev asutus samuti kaaluma sisemeetodi väljundit, tingimusel et see meetod võimaldab mõõta operatsiooniriski riskipositsiooni soovitud detailsusastmega (nt toode, protsess jne) ja eeldades, et mudel on piisavalt tulevikku suunatud. Pädevad asutused peaksid siiski arvesse võtma ka sisemudelite piiranguid ja võimalikke puudusi.
288. Lisaks sellele peaksid pädevad asutused tegema kvalitatiivsema analüüsi ning kasutama finantsinstitutsiooni riskihinnangut, konkurentide analüüsi andmeid ning avalikke ja/või konsortsiumi andmebaase, kui need on olemas ja asjakohased. Pädevad asutused võivad samuti arvestada muid tegureid, mis on spetsiifilised võimalikest puudustest mõjutatud asjaomastele äriüksustele, ja muud, mis võimaldab riskipositsiooni mõõtmist.
289. Finantsinstitutsiooni riskipositsiooni hinnates peaksid pädevad asutused kasutama tulevikku suunatud meetodit, kasutades võimaluse korral finantsinstitutsiooni tehtud stsenaariumianalüüsi ja arvestades mis tahes juba võetud ja tõhusaid parandus- ning maandamismeetmeid.

Operatsiooniriski alamkategoriate hindamine

290. Pädevad asutused peaksid tuvastama ja hindama operatsiooniriski kõigi selle alamkategoriate korral (sh nende korral, mis on määratletud sündmuste tüüpide ja nende üksikasjalikuma liigenduse järgi) ning seotud riskitegureid. Pädevad asutused peaksid keskendama hindamise nendele alamkategoriatele, mida peetakse finantsinstitutsiooni jaoks kõige olulisemateks. Alamkategoria olulisust tuleks hinnata, võimendades esialgse hindamise käigus kogutud kvantitatiivset teavet, sealhulgas kahjumi taset alamkategoriate kaupa seoses

kapitalinõude ja brutotuluga. Pädevad asutused peaksid kohaldama oma eksperdihindangut ka selleks, et tuvastada olulised alamkategoriad, tuginedes kõigile kättesaadavatele sise- ja välisteabeallikatele.

291. Hindamist tehes peaksid pädevad asutused pöörama erilist tähelepanu operatsiooniriski teatud eriaspektidele tulenevalt nende sagedasest esinemisest ja nende seotusest enamiku finantsinstitutsioonidega ning samuti tulenevalt nende võimalikust mõjust usaldatavusele. Need aspektid, mis peaksid alati olema hindamise keskmes, hõlmavad järgmist:

- a. IKT-risk,
- b. käitumisrisk ja
- c. mudelirisk.

IKT-risk

292. Pädevad asutused peaksid hindama IKT-riski kooskõlas EBA suunistega IKT-riskide hindamise kohta järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi raames³² ning võttes arvesse EBA suuniseid IKT- ja turvariskide juhtimise kohta, arvestades, et IKT-risk on operatsiooniriski peamine tõukejõud.

Käitumisrisk

293. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni riskidega seotud riskipositsioonide asjakohasust ja olulisust, võttes arvesse punktides a–g loetletud tegureid, mis on finantsinstitutsiooni jaoks asjakohased. 1. kategooria ja 2. kategooria finantsinstitutsioonide korral peaksid pädevad asutused arvesse võtma kõike järgmist:

- a. toodete eksitav müük nii jae- kui hulgimüügi turgudel, sealhulgas toodete sunnitud ristmüük jaeklientidele, näiteks pangakontode paketid või lisandtooted, mida kliendid ei vaja;
- b. äritegevusega seotud huvide konfliktid;
- c. intressibaasmääradega, valutavahetuskurssidega või muude finantsinstrumentidega või indeksitega manipuleerimine finantsinstitutsiooni kasumi suurendamiseks;
- d. finantsinstrumentide eluaja jooksul nende vahetamise ja/või finantsteenuste osutajate vahetamise piirangud;

---

³² EBA suunised info- ja kommunikatsioonitehnoloogia riskide hindamise kohta järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi raames (EBA/GL/ 2017/05).

- e. puudulikult kavandatud jaotuskanalid, mis võivad võimaldada huvide konflikte valede stiimulitega;
- f. toodete automaatne uuendamine või väljumistrahvid ning/või
- g. kliendikaebuste ebaõiglane käsitlemine.

294. Et käitumisrisk hõlmab mitmesuguseid küsimusi ning võib tekkida mitmest äriprotsessist ja tootest, peaksid pädevad asutused uurima ärimudeli analüüsi tulemuse alusel stimuleerimispoliitikaid, et saada kõrgetasemeline ülevaade käitumisriski allikatest.

295. Kui asjakohane, peaks pädev asutus arvestama konkurentsi taset finantsinstitutsiooni tegutsemise turgudel ning määrama, kas üksi või väikese grupi piires domineeriv positsioon põhjustab olulise rikkumise riski (nt kartellilaadse käitumise tulemusena).

296. Käitumisriski olemasolule osutavad võimalikud näitajad on järgmised:

- a. asjaomaste ametiasutuste poolt finantsinstitutsioonile rikkumiste eest määratud karistused;
- b. konkurentidele rikkumiste eest määratud karistused ning
- c. kaebused finantsinstitutsiooni vastu seoses asjaomaste arvude või summadega.

297. Pädevad asutused peaksid siiski kohaldama tulevikku suunatud meetodit, arvestades ka regulatiivnõuete muutuste ja asjaomaste ametiasutuste tegevuse võimalikku mõju seoses tarbijakaitsega ning finantsteenuste üldise osutamisega.

Mudelirisk

298. Operatsiooniriski korral peaksid pädevad asutused hindama kahte erinevat mudeliriski vormi:

- a. risk, mis on seotud omavahendite nõuete alahindamisega regulatiivsete täiustatud mõõtmismeetodite abil ning
- b. kahju saamise risk, mis on seotud muude mudelite väljatöötamise, rakendamise või ebaõige kasutamisega finantsinstitutsiooni poolt otsuste tegemisel (nt toote hinnakujundus, finantsinstrumentide hindamine, riskilimiitide jälgimine jne), kui pädevad asutused peaksid koostama ülevaate sellistest mudelitest ja hindama nende olulisust ning hindama finantsinstitutsiooni poolt vastu võetud riskijuhtimise mudeliraamistikku.

299. Punkti 298 alapunkti a kohaldamisel peaksid pädevad asutused hindama finantsinstitutsiooni mudeliriski riskipositsiooni, mis tuleneb sisemudelite kasutamisest peamistes ärivaldkondades ja tegevustes, järgides komisjoni delegeeritud määruses (EL)

2018/959 sätestatud määratlust ja nõudeid ulatuses, milles need on kohaldatavad. Mudeliriski hindamine võib põhineda tabel, mis on saadud muude järelevalvemeetmete, sealhulgas direktiivi 2013/36/EL artikli 101 kohaselt võetud järelevalvemeetmete käigus.

300. Punkti 298 alapunkti b eesmärgil peaksid pädevad asutused võtma arvesse järgmist:
- a. mis ulatuses ja mis eesmärgil kasutab finantsinstitutsioon otsuste tegemisel mudeleid ja selliste otsuste äriolulisus. Pädevad asutused peaksid kindlaks määrama ärivaldkonna/tegevuse, kus finantsinstitutsioon kasutab mudeleid olulisel määral. Seda hinnates võivad pädevad asutused kontrollida järgmisi valdkondi, kus finantsinstitutsioonid tavaliselt kasutavad mudeleid kõige rohkem:
    - i. kauplemine finantsinstrumentidega (sh varade hindamine ja kauplemisstrateegiad);
    - ii. riski mõõtmine ja juhtimine ning
    - iii. kapitali allokeerimine (sh laenupoliitika ja toote hinnakujundus);
  - b. kui suur on finantsinstitutsiooni teadlikkus mudeliriskist ja kuidas ta seda juhib, hinnates:
    - i. kas finantsinstitutsioon on rakendanud kontrollimehhanisme (nt turunäitajate kalibreerimine, sisevalideerimine või järeltestimine, võrdluskontrollimine eksperdi hinnanguga jne), mis on meetodite, sageduse, järelkontrolli jm osas usaldusväärsed ja mis hõlmavad mudeli heakskiitmise protsessi, ning
    - ii. kas finantsinstitutsioon kasutab mudeleid konservatiivselt (nt suurendades või vähendades asjakohaseid näitajaid nende positsioonide suuna alusel jne), kui ta on teadlik mudeli puudustest või turu ja äritegevuse muutustest.
301. Pädevad asutused peaksid mudeli riskihindamist tehes arvestama kapitalile ning likviidsusele ja rahastamisele avalduvate muude riskide hinnanguid, eelkõige seoses riski mõõtmiseks, hinnakujunduseks ning varade ja/või kohustuste hindamiseks kasutatavate meetodikate adekvaatsusega. Sellise hindamise tulemused peaksid andma teavet operatsiooniriski tulemuste kohta.
302. Mudeleid oluliselt kasutatavate ärivaldkondade korral peaksid pädevad asutused seejärel hindama mudeliriski mõju võimalikku olulisust muu hulgas tundlikkuse ja stsenaariumi analüüside või stressitestimise kaudu.

6.4.3 Maineriski hindamine

303. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni maineriski positsiooni, lähtudes oma arusaamast tema juhtimiskorralduse, ärimudeli, toodete, kliendibaasi ja tegevuskeskkonna kohta. Selline hindamine peaks keskenduma ka maineriski üldraamistikule, tagades finantsinstitutsiooni võime juhtida ja leevendada mis tahes mainet mõjutavaid sündmusi asjakohaste kommunikatsioonistrateegiatega abil.
304. Mainerisk on asjakohasem suurte finantsinstitutsioonide korral, eelkõige börsil noteeritud omakapitali või võlainstrumentidega või pankadevahelistel turgudel tegutsevate finantsinstitutsioonide korral. Seega peaksid pädevad asutused maineriski hindamisel pöörama selliste omadustega finantsinstitutsioonidele rohkem tähelepanu.
305. Pädevad asutused peaksid arvesse võtma nii sise- kui ka välistegureid või -sündmusi, mis võivad tekitada probleeme seoses finantsinstitutsiooni mainega, arvestades neid punktides a–i loetletud tegureid, mis on finantsinstitutsiooni jaoks olulised. 1. kategooria ja 2. kategooria finantsinstitutsioonide korral peaksid pädevad asutused arvestama finantsinstitutsiooni maineriski hindamisel kõiki järgmisi näitajaid:
- a. ametiasutuste määratud sanktsioonide arv (mitte ainult pädevate asutuste määratud sanktsioonid, vaid ka maksude või muude arveldustega seotud sanktsioonid);
  - b. ametiasutuste käimasolevad teadaolevad uurimised finantsinstitutsiooni või selle esindajate suhtes ning sanktsioonid või käimasolevad teadaolevad uurimised või õiguslikud vaidlused, mis on seotud maksuküsimuste või muude kokkulepetega, rahapesu ja terrorismi rahastamise riski realiseerumise või rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise õigusaktide rikkumiste tõttu;
  - c. ajakirjanduskampaaniad ja tarbijaühenduste algatused, mis halvendavad avalikkuse silmis finantsinstitutsiooni tajumist ja tema mainet;
  - d. klientide kaebuste arv ja muutused selles või klientide või investorite ootamatu kaotus;
  - e. finantsinstitutsiooni konkurente kahjustavad negatiivsed sündmused, kui avalikkus seostab neid kogu finantssektori või finantsinstitutsioonide grupiga;
  - f. finantsinstitutsiooni juhtimisse kaasatud isikute maine, keda hinnatakse kooskõlas ESMA ja EBA ühiste suunistega juhtorgani liikmete ja võtmeisikute sobivuse hindamise kohta ning finantsinstitutsioonis olulist osalust omavate isikute maine kohta, mida hinnatakse kooskõlas Euroopa järelevalveasutuste ühiste suunistega

finantssektoriga seotud olulise osaluse omandamise ja suurendamise usaldatavushindamiseks³³;

- g. tegevus sektorites või jurisdiktsioonides, mis on rahapesu ja terrorismi rahastamise seisukohalt väga ohustatud,³⁴ või isikutega, keda seostatakse rahapesu ja terrorismi rahastamisest tuleneva suure riskiga;
- h. mõjutatud IKT-süsteemide ja -teenuste ning küberturvalisuse intsidentide mainemõju ja
- i. muud turunäitajad, kui need on olemas (nt reitingu langetamised või aktsiahinna muutused aasta jooksul).

306. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni maineriski positsiooni olulisust ja seda, kuidas see on seotud teiste riskidega (krediidi-, turu-, operatsiooni- ja likviidsusriskidega), tuvastades muude riskihinnangute alusel (sh muudelt järelevalveasutustelt) mis tahes võimalikud teisesed mõjud kummaski suunas (maine mõju teistele riskidele ja vastupidi).

307. Seoses operatsiooniriski analüüsiga peaksid pädevad asutused võtma arvesse finantsinstitutsiooni rahapesu ja terrorismi rahastamise riskiga seotud riskipositsioonide asjakohasust ja olulisust usaldatavusnõuete usaldatavuse seisukohast operatsiooniriski raames. Sellega seoses peaksid pädevad asutused kasutama rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutustelt saadud asjakohast teavet, et täiendada oma käimasoleva järelevalve tulemusi ja hinnata, kas need tekitavad seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise riskiga usaldatavusnõuete täitmise probleeme.

308. Pädevad asutused peaksid meeles pidama, et mis tahes finantsinstitutsioon võib olla avatud rahapesu ja terrorismi rahastamise riskile, olenemata finantsinstitutsiooni suurusest või rahalisest usaldusväärsusest. Seetõttu tuleks piisavalt tähelepanu pöörata ka finantsinstitutsioonidele, mida peetakse rahaliselt usaldusväärseks ja millel võib olla hea maine, arvestades, et just neid finantsinstitutsioone võidakse ära kasutada rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil. Tähelepanu tuleks pöörata ka finantsinstitutsioonidele, mis on väga edukad uute klientide ligimeelitamisel või turuosa suurendamisel – eelkõige mittetraditsioonilisi turustuskanaleid kasutades –, kuna see võib olla seotud kliendi suhtes rakendatavate nõrkade hoolsusmeetmetega kliendisuhete loomise etapis.

309. Pädevad asutused peaksid rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutustega jagama asjakohast teavet tuvastatud operatsiooniriski probleemide kohta, mis võivad põhjustada rahapesu ja terrorismi rahastamisega seotud riske, ning selliseid probleeme nagu puudused finantsinstitutsioonide IT-süsteemis või sisekontrolli raamistikus.

---

³³ Euroopa järelevalveasutuste ühissuunised finantssektoriga seotud olulise osaluse omandamise ja suurendamise usaldatavushindamiseks (JC/GL/2016/01).

³⁴ Vt EBA suunised rahapesu ja terrorismi rahastamise riskitegurite kohta (EBA/GL/2021/02).

6.4.4 Operatsiooniriski juhtimise, mõõtmise ja kontrollide hindamine

310. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni raamistikku ja korraldusi, mille konkreetne eesmärk on juhtida ja piirata operatsiooniriski kui individuaalset riskikategooriat. Kõnealuse hindamise raames tuleks võtta arvesse jaotises 5 käsitletud üldise riskijuhtimis- ja sisekontrolliraamistiku analüüsi tulemust, kuna see mõjutab finantsinstitutsiooni operatsiooniriski positsioone. Rahapesu ja terrorismi rahastamise riski osas peaks pädev asutus võtma arvesse rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutuse esitatud hinnanguid.
311. Pädevad asutused peaksid sellel läbivaatamisel arvesse võtma operatsiooniriski põhitegureid (inimesed, protsessid, välistegurid, süsteemid), mis võivad toimida ka maandusteguritena, ning peaksid arvestama järgmist:
- a. operatsiooniriski juhtimise strateegia ja valmidus;
  - b. organisatsiooniline raamistik;
  - c. poliitikad ja menetlused;
  - d. operatsiooniriski tuvastamine, mõõtmine, järelevalve ja aruandlus;
  - e. äritegevuse vastupanuvõime ja talitluspidevuse kavad ning
  - f. sisekontrolliraamistik, nagu seda kohaldatakse operatsiooniriski juhtimisele.

Operatsiooniriski juhtimise strateegia ja valmidus

312. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioon on määratlenud ja sõnastanud operatsiooniriski juhtimise usaldusväärse strateegia ja valmiduse taseme, mille on heaks kiitnud juhtorgan. Hindamisel peaksid pädevad asutused arvestama järgmist:
- a. kas juhtorgan väljendab selgelt operatsiooniriski juhtimise strateegiat ja valmiduse taset ning nende läbivaatamise protsessi (nt üldise riskistrateegia läbivaatamise korral või kahjumisuundumuse ja/või kapitali adekvaatsuse probleemide korral jne);
  - b. kas kõrgem juhtkond rakendab nõuetekohaselt juhtorgani heaks kiidetud operatsiooniriski juhtimise strateegiat ja teeb selle järelevalvet, tagades, et finantsinstitutsiooni operatsiooniriski maandamise meetmed on kooskõlas kehtestatud strateegiaga;
  - c. kas need strateegiad on operatsiooniriski profiili olemuse ja olulisuse seisukohast asjakohased ja tõhusad ning kas finantsinstitutsioon teeb aja jooksul järelevalvet nende tõhususe ja järjepidevuse üle seoses operatsiooniriski valmiduse tasemega;

- d. kas finantsinstitutsiooni operatsiooniriski juhtimise strateegia hõlmab tema kõiki tegevusi, protsesse ja süsteeme, sealhulgas strateegiakava alusel tulevikku suunatuna, kui operatsioonirisk on või võib olla oluline;
- e. kas finantsinstitutsioonil on kasutusel asjakohane raamistik, millega tagatakse, et operatsiooniriski juhtimise strateegia teatatakse tõhusalt kõigile asjaomastele töötajatele.

313. Pädevad asutused peaksid strateegiate usaldusväarsuse hindamisel samuti hindama, kas finantsinstitutsioon on eraldanud strateegiate rakendamiseks piisavalt vahendeid ja kas asjakohased otsused tehakse sõltumatult võimalikust kasust seoses omavahendite miinimumnõuetega (eelkõige nende finantsinstitutsioonide korral, kes kasutavad omavahendite miinimumnõuete määramiseks baasmeetodit või kaubeldavate väärtpaberite varade lähenemisviisi).

Operatsiooniriski juhtimise ja järelevalve organisatsiooniline raamistik

314. Pädevad asutused peaksid hindama organisatsioonilise raamistiku usaldusväarsust ja tõhusust operatsiooniriski juhtimise seisukohast. Sellega seoses peaksid pädevad asutused määrama kindlaks järgmise:

- a. kas operatsiooniriski tuvastamiseks, analüüsimiseks, hindamiseks, maandamiseks, järelevalveks ja aruandluseks on selged vastutusliinid;
- b. kas operatsiooniriski kontrolli ja järelevalve süsteemidele kohaldatakse sõltumatut läbivaatamist ning kas on selgelt eraldatud riskivõtjad ja riskijuhid ning nende ja riskikontrolli- ning -järelevalvefunktsioonid;
- c. kas riski juhtimise, mõõtmise ja kontrolli funktsioonid hõlmavad terviklikul viisil kogu finantsinstitutsiooni (sh filiaalide) operatsiooniriski, olenemata minimaalsete omavahendite määramise mõõtmismeetodist, ning ka edasi antud tegevuse funktsioone ja muid tegevusi;
- d. kas operatsiooniriski juhtimise raamistik tugineb piisavale arvule kvalitatiivselt asjakohastele töötajatele ning tehnilistele vahenditele.

Poliitika ja menetlused

315. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on olemas asjakohased poliitika ja menetlused operatsiooniriski, sealhulgas jääkriski juhtimiseks pärast maandamise meetmete võtmist. Hindamisel peaksid pädevad asutused arvestama järgmist:

- a. kas juhtorgan kiidab heaks operatsiooniriski juhtimise poliitika ja vaatab need regulaarselt läbi kooskõlas operatsiooniriski juhtimise strateegiatega;

- b. kas kõrgem juhtkond vastutab operatsiooniriski juhtimise poliitikate ja menetluste väljatöötamise ning rakendamise eest;
- c. kas operatsiooniriski juhtimise poliitika ning menetlused on selgesti sõnastatud ja kas neist teatatakse kogu finantsinstitutsioonile ning kas neid kohaldatakse järjepidevalt kogu organisatsioonis või vähemalt protsessides ja ärivaldkondades, kus operatsiooniriski positsioon on kõige suurem;
- d. kas poliitika ja menetlused hõlmavad operatsiooniriski juhtimise, mõõtmise ja kontrolli kõiki elemente, sealhulgas, kui asjakohane, kahjuandmete kogumist, kvantifitseerimismetodeid, maandamistehnikaid (nt kindlustuslepinguid), operatsiooniriski sündmuste põhjuslikkuse analüüsi tehnikaid, limiite ning nende limiitide erandite käsitlemist;
- e. kas finantsinstitutsioon on rakendanud uute toodete, protsesside ja süsteemide heakskiitmise protsessi, mis nõuab asjaomaste uute toodete, protsesside ja süsteemide rakendamisest ja arendamisest tulenevate võimalike operatsiooniriskide hindamist ja maandamist;
- f. kas need poliitika on finantsinstitutsiooni tegevuse olemuse ja keerukuse seisukohast adekvaatsed ning võimaldavad selgelt mõista tema toodetele ja tegevustele omast operatsiooniriski;
- g. kas finantsinstitutsioon edendab kogu organisatsioonis operatsiooniriski juhtimise kultuuri, kasutades selleks koolitust ja kehtestades tegevuskahjumi vähendamise eesmärgi.

Riski tuvastamine, mõõtmine, järelevalve ja aruandlus

316. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on olemas asjakohane operatsiooniriski tuvastamise, hindamise, mõõtmise ja järelevalve raamistik kooskõlas tema suuruse ja keerukusega ning kas see raamistik vastab vähemalt ELi ja riikide asjakohaste rakendusõigusaktide asjakohastele nõuetele, mis käsitlevad omavahendite miinimumnõudeid. Pädevad asutused peaksid arvestama järgmist:

- a. kas finantsinstitutsioon on rakendanud tõhusad protsessid ja menetlused operatsiooniriski positsiooni põhjalikuks tuvastamiseks ja hindamiseks (nt riski ja kontrolli enesehindamised) ning asjakohaste sündmuste tuvastamiseks ja täpseks kategoriseerimiseks (st kahjuandmete kogumine, juhtumid ilma kahjumita või isegi sündmused, mis toovad ootamatut kasu), sealhulgas piirjuhtumid seoses muude riskidega (nt operatsiooniriski sündmusest põhjustatud või suurenenud krediitkahju); seoses sellega peaksid pädevad asutused määrama ka finantsinstitutsiooni võime tuvastada asjaomase tegevuskahjumi peamised ajendid ja kasutada seda teavet operatsiooniriski juhtimiseks;

- b. direktiivi 2013/36/EL artiklit 101 kohaldamisel, kui finantsinstitutsioonil on luba kasutada operatsiooniriski omavahendite nõuete kindlaksmääramiseks sisemudelit, siis kas finantsinstitutsioon vastab jätkuvalt asjakohastes ELi ja riiklikes rakendusõigusaktides kehtestatud miinimumnõuetele ning kas kõnealuste sisemudelite tulemusena ei alahinnata olulist riski;
- c. kas finantsinstitutsioonil on asjakohased operatsiooniriski kvantifitseerimise või hindamise infosüsteemid ja meetodid, mis vastavad vähemalt asjakohastes ELi ja riiklikes rakendusõigusaktides sätestatud asjakohaste omavahendite määramise miinimumnõuetele (nt kaubeldavate väärtpaperite varade korral asjakohaste kasumi ja kahjumi kirjete jaotamine kaheksasse regulatiivvaldkonda; täiustatud mõõtmismudelil põhineva meetodi korral aegridade pikkus, kindlustuse, korrelatsiooni käsitus jne);
- d. kas finantsinstitutsioon on, kui asjakohane, rakendanud adekvaatse stressitestimise ja stsenaariumi analüüsi, et mõista kahjulike operatsioonisündmuste mõju oma kasumlikkusele ja omavahenditele, arvestades nõuetekohaselt ka sisekontrollide ja maandamistehnikate võimalikku ebaõnnestumist; kui asjakohane, peaksid pädevad asutused uurima nende analüüside kooskõla riski ja kontrolli enesehindamistega ning konkurentide analüüsi tulemusega;
- e. kas finantsinstitutsiooni juhtorgan ja kõrgem juhtkond mõistavad mõõtmisüsteemi aluseeldusi ja kas nad on teadlikud asjakohase mudeli riski määraast;
- f. kas finantsinstitutsioon on kindlaks määranud ja rakendanud pideva ning tõhusa operatsiooniriski positsioonide järelevalve kogu finantsinstitutsioonis, sealhulgas edasiantud tegevuste ning uute toodete ja süsteemide korral, muu hulgas konkreetsete tulevikku suunatud näitajate abil (riski põhinäitajad ja kontrolli põhinäitajad) ning tõhusate varajaste hoiatuste tagamiseks asjakohaste käivitajate abil;
- g. kas finantsinstitutsioon on määratlenud adekvaatsed meetmed jääkriskidele reageerimiseks, et hoida need riskivalmiduses määratletud limitide piires;
- h. kas finantsinstitutsioon on rakendanud operatsiooniriski, sealhulgas stressitestimise tulemuste kohta korrapäraselt aruandlust juhtorganile, kõrgemale juhtkonnale ning asjaomaste ärivaldkondade ja protsesside juhtidele, kui asjakohane.

317. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni IKT-riski juhtimise raamistikku kooskõlas EBA suunistega IKT-riskide hindamise kohta järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi raames ning võttes arvesse EBA suuniseid IKT- ja turvariskide juhtimise kohta.

Äritegevuse vastupanuvõime ja talitluspidevuse kavad

318. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on olemas põhjalikud ja testitud äritegevuse vastupanuvõime ja talitluspidevuse kavad, mis hõlmavad vähemalt kriitilisi ja olulisi funktsioone, sealhulgas neid, mis on edasi antud, et tagada tema suutlikkus pidevalt tegutseda ja tõsiste ärihäirete korral kahjusid piirata. Edasiantud tegevuse korral peaksid pädevad asutused tagama, et teenuseosutajal on asjakohane talitluspidevuse kava kooskõlas EBA suunistega tegevuse edasiandmise korra kohta.
319. Pädevad asutused peaksid kindlaks määrama, kas finantsinstitutsioon on kehtestanud talitluspidevuse kavad, mis vastavad tema tegevuse olemusele, suurusele ja keerukusele. Nendes kavades tuleks arvestada mitmesuguseid tõenäolisi või võimalikke stsenaariume, kuidas finantsinstitutsioon võib olla haavatav.
320. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni talitluspidevuse kavade koostamise protsessi kvaliteeti ja tõhusust. Seda tehes peaksid pädevad asutused hindama, kas finantsinstitutsioon järgib talitluspidevuse juhtimise tunnustatud protsesse. Sellest tulenevalt peaksid pädevad asutused kindlaks määrama, kas finantsinstitutsiooni talitluspidevuse kavade koostamise protsess hõlmab järgmist:
- a. talitlismõju analüüs;
  - b. asjakohased finantsseisundi taastamise strateegiad, mis hõlmavad sise- ja välissõltuvusi ning finantsseisundi taastamise selgelt määratletud prioriteete;
  - c. võimalike stsenaariumide lahendamise terviklike ja paindlike kavade koostamine;
  - d. kavade koostamise ja toimimise tõhususe tõhus testimine;
  - e. talitluspidevuse juhtimise teadvustamis- ja koolitusprogrammid ning
  - f. teabevahetuse ja kriisijuhtimise dokumendid ning koolitus.

Sisekontrolliraamistik

321. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on tugev kontrolliraamistik ning usaldusväärsed kaitsemeetmed enda operatsiooniriski maandamiseks kooskõlas tema operatsiooniriski juhtimise valmiduse ja strateegiaga. Pädevad asutused peaksid arvestama järgmist:
- a. kas finantsinstitutsiooni kontrollifunktsioonide ulatus hõlmab kõiki konsolideeritud ettevõtjaid ja kõiki geograafilisi asukohti;
  - b. kas on olemas sisekontrollid ja muud tavad (nt riskile reageerimine, käitumispõhimõtted, riski ülekandmise tehnikad jne), mille eesmärk on vähendada operatsiooniriski positsioone või piirata võimalikku mõju ning hoida need

finantsinstitutsioonile vastuvõetaval tasemel vastavalt juhtorgani ja kõrgema juhtkonna kehtestatud parameetritele ning finantsinstitutsiooni riskivalmiduse tasemele, ning

- c. kas finantsinstitutsioonil on olemas asjakohased sisekontrollid ja tavad, et tagada poliitikate, menetluste ja limiitide rikkumiste ning erandite korral õigeaegne teatamine meetmete võtmiseks asjakohasele juhtkonna tasandile ning pädevatele asutustele, kui asjakohane.

322. Pädevad asutused peaksid hindama ka siseauditi funktsiooni toimivust. Selleks peaksid nad määrama:

- a. kas finantsinstitutsioon teeb regulaarselt operatsiooniriski juhtimise raamistiku siseauditeid;
- b. kas siseaudit hõlmab operatsiooniriski juhtimise, mõõtmise ja kontrolli põhielemente kogu finantsinstitutsioonis;
- c. kas need auditid on tõhusad sisepoliitikate ja mis tahes asjakohaste väliseeskirjade järgimise määramisel ning nendest kõrvalekallete käsitlemisel.

323. Operatsiooniriski omavahendite nõuete määramise täiustatud mõõtmismudelil põhinevat meetodit kasutavate finantsinstitutsioonide korral peaksid pädevad asutused hindama ka, kas sisemeetod ning valideerimisprotsess on usaldusväärne ja tõhus mudeli eelduste kontrollimisel ning võimalike puuduste tuvastamisel seoses operatsiooniriski modelleerimise, kvantifitseerimise ja süsteemide ning ELi ja riiklikes rakendusõigusaktides sätestatud muude asjakohaste miinimumnõuetega.

324. Olenemata meetodist, millega finantsinstitutsioon määrab regulatiivseid minimaalseid omavahendeid, peaksid pädevad asutused juhul, kui mudeleid kasutatakse otsustamiseks (nt krediidilaenudeks, hinnakujunduseks, finantsinstrumentidega kauplemiseks jne), hindama, kas mudeliriski tuvastamiseks ja maandamiseks on olemas usaldusväärne sisevalideerimise protsess ja/või mudeli läbivaatamise protsess.

Maineriski juhtimine

325. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioon on rakendanud adekvaatsed korrad, strateegiad, protsessid ja mehhanismid maineriski juhtimiseks. Pädevad asutused peaksid eelkõige arvestama järgmist:

- a. kas finantsinstitutsioon on sõnastanud selle riski tuvastamise, juhtimise ja järelevalve poliitikad ja protsessid ning kas need poliitikad ja protsessid on proportsionaalsed tema suuruse ja asjakohasusega süsteemis;
- b. kas finantsinstitutsioon käsitleb seda riski ettevaatuspõhimõtete järgi, näiteks kehtestades limiidid või nõudes konkreetsetele riikidele, sektoritele või isikutele

kapitali eraldamise heakskiitmist ja/või kas tema hädaolukorra lahendamise kavad käsitlevad vajadust lahendada maineprobleemid kriisi korral ennetavalt;

- c. kas finantsinstitutsioon hindab maineriski mis tahes teiseseid mõjusid (nt likviidsus, rahastamiskulud, juurdepääs korrespondentpanga teenusele jne) stressitestide või stsenaariumianalüüsiga;
- d. kas finantsinstitutsioon kaitseb oma mainet kiirete teabekampaaniatega, kui toimuvad tema mainet kahjustada võivad sündmused;
- e. kas finantsinstitutsioon arvestab oma strateegia ja äriplaanide ning üldisemalt oma käitumise võimalikku mõju oma mainele.

6.4.5 Tulemuste kokkuvõtte ja skoori määramine

326. Pärast eespool nimetatud hindamist peaksid pädevad asutused kujundama seisukoha finantsinstitutsiooni operatsiooniriskist. See seisukoht peaks kajastuma tulemuste kokkuvõttes, mis esitatakse mis esitatakse koos tabelis 6 kirjeldatud kaalutluste alusel määratud riskiskooriga. Kui pädev asutus otsustab teatud riski alamkategoriate olulisuse tõttu neid hinnata ja anda neile punkte eraldi, tuleks alljärgneva tabeli juhiseid kohaldada analoogia alusel nii suures ulatuses kui võimalik.

Tabel 6. Operatsiooniriski skoori määramise järelevalvekaalutlused

Riskis koor	Järelevalveline arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
1	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk väike.	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni operatsiooniriski positsioonid piirduvad mõne suure sageduse ja väikse mõjuga kategooriaga. • Finantsinstitutsiooni operatsiooniriski positsioon on ebaoluline / väga väike, mis nähtub stsenaariumianalüüsist ja võrdlusest konkurentide kahjuga. • Finantsinstitutsiooni viimastel aastatel tekkinud brutokahju (enne sissenõudmisi ja sealhulgas krediidiportfelli kahju, mis tuleneb operatsiooniriskist) on olnud vähe oluline / väga väike või on vähenenud kõrgemalt tasemelt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni operatsiooniriski poliitika ja strateegia on kooskõlas asutuse üldstrateegia ja riskivalmidusega. • Operatsiooniriski organisatsiooniline raamistik on kindel, selles on selged vastutusvaldkonnad ja riskivõtjate ning juhtimis- ja kontrollifunktsioonide ülesanded on selgelt eraldatud. • Operatsiooniriski raamistik katab kõiki asjakohaseid riske. • Operatsiooniriski mõõtmise, järelevalve ja
2	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni operatsiooniriski positsioonid piirduvad peamiselt suure 	

Riskis koor	Järelevalveline arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
	finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk keskmine või väike.	<p>sageduse ja väikse mõjuga kategooriatega.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni operatsiooniriski positsiooni olulisus on väike kuni keskmine, mis nähtub stsenaariumianalüüsist ja võrdlusest konkurentide kahjuga. • Finantsinstitutsiooni viimaste aastate brutokahju tase on olnud madal kuni keskmine või eeldatavasti suureneb varasemalt madalamalt tasemelt või väheneb varasemalt kõrgemalt tasemelt. 	<p>aruandluse süsteemid on asjakohased.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Operatsiooniriski kontrolliraamistik on usaldusväärne.
3	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk keskmine või suur.	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni operatsiooniriski positsioonid piirduvad mõne harvaesineva / olulise tõsidusega mõjukategooriaga. • Finantsinstitutsiooni operatsiooniriski positsiooni olulisus on keskmine kuni suur, mis nähtub stsenaariumianalüüsist ja võrdlusest konkurentide kahjuga. • Finantsinstitutsiooni viimaste aastate brutokahju tase on olnud keskmine kuni kõrge või eeldatavasti suureneb varasemalt madalamalt tasemelt või väheneb varasemalt kõrgemalt tasemelt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni operatsiooniriski poliitika ja strateegia ning tema üldise strateegia ja riskivalmiduse vaheline kooskõla ei ole piisavalt arendatud või on isegi ebapiisav. • Operatsiooniriski organisatsiooniline raamistik ei ole piisavalt kindel. • Operatsiooniriski raamistik ei kata kõiki asjakohaseid riske.
4	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk suur.	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni operatsiooniriski positsioonid ulatuvad kõikidesse põhikategooriatesse. • Finantsinstitutsiooni operatsiooniriski positsiooni olulisus on suur ja suureneb, mis nähtub stsenaariumianalüüsist ja võrdlusest konkurentide kahjuga. • Finantsinstitutsiooni viimase mõne aasta brutokahju tase on olnud suur või risk on oluliselt suurenenud. 	<ul style="list-style-type: none"> • Operatsiooniriski raamistik ei ole piisavalt kindel. • Operatsiooniriski mõõtmise, järelevalve ja aruandluse süsteemid on ei ole asjakohased. • Operatsiooniriski kontrolliraamistik on nõrk.

6.5 Kauplemissportfellivälistest tegevustest tuleneva intressiriski hindamine

6.5.1 Üldised kaalutlused

327. Pädevad asutused peaksid raamatupidamisarvestuse eesmärgil hindama intressiriski, mis tuleneb bilansivälisest tegevusest (mida tavaliselt nimetatakse kauplemissportfelliväliseks intressiriskiks ehk IRRBBks), sealhulgas nende positsioonide riskimaandust, olenemata nende kajastamisest ja mõõtmisest ning olenemata kahjumi ja kasumi kajastamisest ja mõõtmisest.
328. Pädevad asutused peaksid kauplemissportfellivälise intressiriski hindamisel võtma arvesse vähemalt järgmiste alamkategoriate asjakohasust ja olulisust.
- a. Intressilõhe risk – intressimääratundlike instrumentide tähtaja struktuurist tulenev risk, mis tekib nende intressimäära muutuste ajalistest erinevustest, hõlmates intressimäärade tähtaja struktuuri muudatusi, mis toimuvad tulukõveral pidevalt (paralleelne risk) või periooditi erinevalt (mitteparalleelne risk).
  - b. Alusrisk – risk, mis tuleneb suhteliste muutuste mõjust intressiriskitundlike instrumentide intressimääradele, millel on sama tähtaeg, kuid mis on hinnastatud intressimäära eri indeksite alusel. See tekib ebaõigest korrelatsioonist erinevate intressimääratundlike, kuid muidu sarnaste määra muutuste omadustega instrumentidelt makstud ja teenitud määrade korrigeerimisel.
  - c. Optsioonirisk – optsioonidest (optsiooni tunnustega väärtpaberitest ja optsioonidest) tekkiv risk, mille korral saab finantsinstitutsioon või tema klient oma rahavoogude taset ja ajastust muuta, eelkõige just intressimääratundlikest instrumentidest lähtuv risk, mille korral omanik peaaegu kindlalt kasutab vastavat võimalust, kui see on talle majanduslikult kasulik (automaatsed optsiooni tunnustega väärtpaberid ja optsioonid), ja risk, mis lähtub intressimääratundlikes instrumentides olemuslikult või nende tähtaegades esinevast paindlikkusest, nii et intressimäärade muutus võib muuta ka kliendi käitumist (optsiooni tunnustega väärtpaberite käitumuslik risk).
329. Pädevad asutused peaksid arvesse võtma seda, kas finantsinstitutsioon rakendab asjakohaselt EBA suuniseid kauplemissportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski juhtimise kohta³⁵. See kehtib eelkõige finantsinstitutsiooni sisemise intressiriski tuvastamise, hindamise, juhtimise ja maandamise kohta.
330. Pangaportfelli intressiriski (IRRBB) hindamist tuleks eristada kauplemissportfellivälistest positsioonidest tuleneva krediidiriski marginaali hindamisest (mida tavaliselt nimetatakse CSRBBks), mida pädevad asutused peaksid samuti läbi viima. Eelkõige peaksid pädevad

---

³⁵ EBA suunised kauplemissportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski juhtimise kohta (EBA/GL/2018/02).

asutused võtma arvesse, kas finantsinstitutsioonide sisesüsteemid hindavad ja jälgivad asjakohaselt CSRBBd majandusliku väärtuse ja netointressitulu seisukohast³⁶.

6.5.2 Pangaportfelli olemusliku intressiriski hindamine

331. Pädevad asutused peaksid pangaportfelli intressiriski olemuslikku taset hinnates määrama finantsinstitutsiooni pangaportfelli intressiriski positsiooni põhitegurid ning hindama selle riski võimalikku mõju finantsinstitutsiooni usaldatavusele. Pangaportfelli olemusliku intressiriski hindamine peaks koosnema järgmistest põhietappidest:

- a. esialgne hindamine;
- b. finantsinstitutsiooni intressiriski profiili olemuse ja koosseisu hindamine;
- c. järelevalveliste võõrväärtustestide ja järelevalveliste stressitestide hindamine ning finantsinstitutsiooni intressimäärade šokistsenaariumide ja intressimäärastressistsenaariumide hindamine.

Esialgne hindamine

332. Pädevad asutused peaksid pangaportfelli intressiriski hindamise ulatuse määramiseks kõigepealt tuvastama pangaportfelli intressiriski allikad, millega finantsinstitutsioon kokku puutub või võib kokku puutuda. Selleks peaksid pädevad asutused kasutama teadmisi, mille nad on saanud sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi käigus, pangaportfelli intressiriski aruandlusest, järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi teiste elementide hindamisest, finantsinstitutsiooni ja konkurentide positsioonide võrdlusest ning mis tahes muudest järelevalvetegevustest.

333. Pädevad asutused peaksid arvestama vähemalt järgmisi tegureid:

- a. intressiriski juhtimine finantsinstitutsioonis, sealhulgas finantsinstitutsiooni pangaportfelli intressiriski põhistrateegia ning pangaportfelli intressiriskiga seotud riskivalmidus;
- b. direktiivi 2013/36/EL artikli 98 lõikes 5 sätestatud ja kõnealuse direktiivi artikli 98 lõike 5a kohaselt vastu võetud delegeeritud määrusega täpsustatud järelevalveliste võõrväärtustestide mõju;
- c. mõju netointressitulule ja majanduslikule väärtusele, mis tuleneb finantsinstitutsiooni kasutatava meetodika kohasest intressimäärade muutusest kas (lihtsustatud) standardmeetodi alusel või sisesüsteemide alusel, mida on

---

³⁶ Täiendavad juhised CSRBB-raamistiku kohta esitatakse muudetud EBA suunistes, mis koostatakse direktiivi 2013/36/EL artikliga 84 ette nähtud volituste rakendamiseks.

täpsustatud vastu võetud delegeeritud määrusega ja direktiivi 2013/36/EL artikli 84 lõigete 5 ja 6 kohaselt vastu võetud EBA suunistega, ning

- d. pangaportfelli intressiriskile eraldatud sisekapital, kui asjakohane, nii kokku kui ka osakaaluna finantsinstitutsiooni kogu sisekapitalist kooskõlas selle sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessiga, sealhulgas ajaloolised suundumused ja prognoosid.

334. Samuti peaksid pädevad asutused arvestama esialgsel hindamisel finantsinstitutsiooni pangaportfelli intressiriski positsioonide olulisi muutusi. Nad peaksid hindama vähemalt järgmisi aspekte:

- a. finantsinstitutsiooni pangaportfelli intressiriski üldise strateegia, riskivalmiduse, poliitika või üldiste limiitide olulised muutused;
- b. nende muutuste võimalik mõju finantsinstitutsiooni riskipositsioonile;
- c. suured muutused finantsinstitutsiooni modelleerimises, klientide käitumises või intressimäära tuletisinstrumentides ning
- d. peamised turusuundumused.

Finantsinstitutsiooni intressiriski profiili olemus ja koosseis

335. Pädevad asutused peaksid kujundama selge vaate selle kohta, millist negatiivset mõju võivad intressimäärad avaldada finantsinstitutsiooni netointressitulule (ja, kui asjakohane, tema tuludele) ja majanduslikule väärtusele (eeldatavate rahavoogude nüüdisväärtus), et saada nii lühi- kui ka pikemaajaline ülevaade võimalikust ohust kapitali adekvaatsusele.

336. Selleks peaksid pädevad asutused analüüsima finantsinstitutsiooni varade, kohustuste ja bilansiväliste (kui need on kättesaadavad) riskipositsioonide struktuuri ja kujundama selge seisukoha selle kohta. Eelkõige peaksid nad analüüsima järgmist:

- a. kauplemisportfelli välised eri positsioonid, nende tähtjad või ümberhindluse kuupäevad ja nende käitumise eeldused (nt teadmata tähtjaga toodetega seotud eeldused);
- b. finantsinstitutsiooni intressi rahavood;
- c. teadmata tähtjaga toodete ning optioone ja/või optiooni tunnustega väärtpapereid sisaldavate toodete osakaal, pöörates erilist tähelepanu kliendi optiooni tunnustega toodetele;
- d. finantsinstitutsiooni riskimaandamisstrateegia ning tuletisinstrumentide summa ja kasutamine riskimaanduse eesmärgil.

337. Finantsinstitutsiooni intressiriski profiili keerukuse paremaks selgitamiseks peaksid pädevad asutused mõistma ka finantsinstitutsiooni varade, kohustuste ja bilansiväliste positsioonide põhiomadusi, eelkõige järgmist:

- a. laenuportfell (nt tähtajatute laenude maht, ettemakse optsioonidega laenude maht või piirmäärade ja alammääradega ujuva intressiga laenude maht, ujuva intressiga laenulepingute maht, mis ei luba negatiivsete määrade korral ümberhindamist jne);
- b. võlakirjade portfell (nt optsioonidega investeeringute maht, võimalikud kontsentratsioonid);
- c. viivisnõuded;
- d. hoiukontod (nt finantsinstitutsiooni hoiusebaasi tundlikkus intressimäärade muutuste suhtes, sh põhihoiused, võimalikud kontsentratsioonid);
- e. tuletisinstrumentid (nt tuletisinstrumentide keerukus, müüdüd või ostetud intressimäära optsioonidega seotud kaalutlused, tuletisinstrumentide mõju kauplemissportfelli mittekuuluvate positsioonide kestvusele) ning
- f. õiglase väärtusega instrumentidesse kaasatud pangaportfelli intressiriski ulatus, sealhulgas vähemlikviidsed instrumentid, näiteks 3. taseme varad ja kohustused.

338. Finantsinstitutsiooni tulule avalduvat mõju analüüsid peaksid pädevad asutused arvestama tema mitmesuguseid tulude ja kulude allikaid ning nende osakaalu üldtulus. Nad peaksid olema teadlikud sellest, mil määral sõltub finantsinstitutsiooni tulu intressimääratundlikest positsioonidest, ja nad peaksid kindlaks tegema, kuidas intressimäärade erinevad muutused mõjutavad finantsinstitutsiooni netointressitulu, lisaks tegema kindlaks ka instrumentide turuväärtuse muutumise mõju – sõltuvalt arvestuslikust käsitlusest – näidatuna kas kasumi ja kahjumi kontrol või otse omakapitalis (nt muu koondkasumi kaudu).

339. Analüüsid mõju finantsinstitutsiooni majanduslikule väärtusele ja tuludele, peaksid pädevad asutused kõigepealt arvesse võtma direktiivi 2013/36/EL artikli 98 lõikes 5 sätestatud ja kõnealuse direktiivi artikli 98 lõike 5a kohaselt vastu võetud delegeeritud määruses täpsustatud järelevalveliste võõrväärtustestide tulemusi, et saada esialgne võrdlusalus, millega võrrelda, kuidas intressimäära muutused mõjutavad finantsinstitutsiooni. Pädevad asutused peaksid kõnealust hindamist tehes pöörama erilist tähelepanu rahavoogude tundlikkusele ümberhindamise suhtes (nii ajastuse kui ka suuruse poolest), põhieelduste muutustele (eelkõige konkreetsete ümberhindamise kuupäevadeta ja/või omakapitalita kliendikontode, kliendi optsiooni tunnustega ja/või omakapitaliga kliendikontode korral).

340. Pädevad asutused peaksid proovima mõista kõnealuste eelduste mõju ja seejärel isoleerima majandusliku väärtuse ja tootluse riskid, mis tulenevad finantsinstitutsiooni käitumise korrigeerimisest.
341. Pädevad asutused peaksid pöörama tähelepanu rahavoogude tundlikkusele kauplemisportfelliväliste õiglase väärtusega instrumentide hindamise muutuste suhtes, sealhulgas kauplemisportfelliväliste instrumentide riskimaandamiseks kasutatavate intressimäära tuletisinstrumentide suhtes (nt õiglase väärtuse instrumentide turuväärtuse muutuste mõju kasumiaruandele, riskimaandamiskonto tõhusus).
342. Lisaks direktiivi 2013/36/EL artikli 98 lõikes 5 sätestatud ja kõnealuse direktiivi artikli 98 lõike 5a kohaselt vastu võetud delegeeritud määruses täpsustatud järelevalvelise võõrväärtustesti kasutamisele võivad pädevad asutused nõuda, et finantsinstitutsioonid võtaksid arvesse muid intressimäära šokistsenaariume.
343. Pädevad asutused peaksid kvantitatiivsel hindamisel vajaduse korral arvestama ka finantsinstitutsiooni pangaportfelli intressiriski mõõtmise sise- või standardmeetodi tulemusi. Pädevad asutused peaksid nende meetodikate analüüsi kaudu mõistma paremini finantsinstitutsiooni pangaportfelli intressiriski profiili aluseks olevaid riski põhitegureid.
344. Pädevad asutused peaksid hindama, kas eri valuutades tegutsevad finantsinstitutsioonid teevad intressiriski analüüsi igas valuutas, milles neil on oluline positsioon. Pädevad asutused peaksid hindama ka finantsinstitutsioonide meetodeid, mida nad kasutavad majandusliku väärtuse ja tootluse mõõdikute agregeerimiseks üksikvaluutades.
345. Pädevad asutused peaksid nii järelevalveliste võõrväärtustestide kui ka finantsinstitutsiooni sise- või standardmeetodikate mõju tulemusi analüüsides arvestama nii hetkeväärtusi kui ka varasemaid suundumusi. Neid suhtarve tuleks võrrelda konkurentidega ja analüüsida ülemaailmse turuolukorra kontekstis.

Šokistsenaariumid ja stressitestimine

346. Pädevad asutused peaksid hindama ja arvestama intressimäära šokistsenaariumi ja stressitestide tulemusi (lisaks järelevalveliste võõrväärtustestide tulemustele), mille finantsinstitutsioon on teinud oma toimuva sisejuhtimise protsessi osana. Selles kontekstis peaksid pädevad asutused teadma finantsinstitutsiooni pangaportfelli intressiriski põhiallikaid.
347. Kui finantsinstitutsiooni šokistsenaariumide ja stressitestide tulemuste läbivaatamisel leitakse ümberhindluse/tähtaegade oluline koondumine kõvera eri punktides või kahtlustatakse selle olemasolu, võivad pädevad asutused teha lisaanalüüse.

6.5.3 Pangaportfelli intressiriski juhtimise ja kontrollide (nii riskijuhtimise kui ka vastavuskontrolli ja siseauditi kontrollifunktsioonide) hindamine

348. Pädevad asutused peaksid finantsinstitutsiooni kauplemisportfellivälise intressiriski profiili põhjalikuks mõistmiseks vaatama läbi asutuse intressimäära riskipositsioonidega seotud juhtimiskorralduse ja raamistiku.
349. Pädevad asutused peaksid hindama järgmisi elemente:
- a. pangaportfelli intressiriski strateegia ja valmidus (eraldi elementidena või laiemal tururiskistrateegia ja -valmiduse osana);
  - b. organisatsiooniline raamistik ja vastutusvaldkonnad;
  - c. poliitika ja menetlused;
  - d. riski tuvastamine, mõõtmine, sh sisemudelid, järelevalve ja aruandlus, ning
  - e. sisekontrolliraamistik.

Pangaportfelli intressiriski strateegia ja valmidus

350. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on usaldusväärne, selgelt sõnastatud ja dokumenteeritud pangaportfelli intressiriski strateegia, mille juhtorgan on heaks kiitnud. Hindamisel peaksid pädevad asutused arvestama järgmist:
- a. kas juhtorgan väljendab selgelt pangaportfelli intressiriski strateegiat ja valmidust ning nende läbivaatamise protsessi (nt riskistrateegia üldise läbivaatamise korral või kasumlikkuse või kapitali adekvaatsusega seotud probleemide korral) ja kas kõrgem juhtkond rakendab õigesti juhtorgani heakskiidetud pangaportfelli intressiriski strateegiat, tagades, et finantsinstitutsiooni tegevus on kooskõlas kehtestatud strateegiaga ning et kirjalikud menetlused koostatakse ja rakendatakse ning vastutusvaldkonnad määratakse selgelt ja nõuetekohaselt;
  - b. kas finantsinstitutsiooni pangaportfelli intressiriski strateegia väljendab õigesti tema pangaportfelli intressiriskivalmiduse taset ja kas see on kooskõlas üldise riskivalmidusega;
  - c. kas finantsinstitutsiooni pangaportfelli intressiriski strateegia ja valmidus on asutuse jaoks asjakohane, arvestades tema
    - ärimudelit,
    - üldist riskistrateegiat ja -valmidust,
    - turukeskkonda ja rolli finantssüsteemis ning

- kapitali adekvaatsust;
- d. kas finantsinstitutsiooni pangaportfelli intressiriski strateegia hõlmab üldjoontes kõiki tegevusi, kus pangaportfelli intressirisk on oluline;
- e. kas finantsinstitutsiooni pangaportfelli intressiriski strateegias arvestatakse majanduse tsüklilisi asjaolusid ning sellest tulenevaid pangaportfelli intressiriski tegevuste koosseisu muutusi ning
- f. kas finantsinstitutsioonil on kasutusel asjakohane raamistik, millega tagatakse, et pangaportfelli intressiriski strateegia teatatakse tõhusalt asjaomastele töötajatele.

Organisatsiooniline raamistik ja vastutusvaldkonnad

351. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on nõuetekohane organisatsiooniline raamistik ja selgelt määratletud vastutusvaldkonnad pangaportfelli intressiriski juhtimiseks, mõõtmiseks, jälgimiseks ja kontrollifunktsioonideks koos piisavate inim- ja tehniliste ressurssidega. Nad peaksid arvestama järgmist:
- a. kas pangaportfelli intressiriski üldiseks juhtimiseks ja pangaportfelli intressiriski võtmiseks, järelevalveks, kontrollimiseks ja aruandluseks on olemas selged vastutusliinid;
  - b. kas pangaportfelli intressiriski juhtimisele ja kontrollile kohaldatakse sõltumatut läbivaatamist, kas see on organisatsioonis selgelt tuvastatud ning on ärivaldkonnast funktsionaalselt ja hierarhiliselt sõltumatu;
  - c. kas intressiriskiga tegelevatel töötajatel (nii ärivaldkondades kui ka juhtimise ja kontrolli valdkondades) on nõuetekohased oskused ja kogemus.

Poliitika ja menetlused

352. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on pangaportfelli intressiriski juhtimiseks selgelt määratletud poliitika ja menetlused, mis on kooskõlas pangaportfelli intressiriski strateegia ja valmidusega. Nad peaksid arvestama järgmist:
- a. kas juhtorgan kiidab heaks pangaportfelli intressiriski juhtimise, mõõtmise ja kontrollimise poliitika ning arutab neid ja vaatab neid regulaarselt läbi kooskõlas riskistrateegiatega;
  - b. kas kõrgem juhtkond vastutab poliitikate ja menetluste arendamise eest ja tagab juhtorgani otsuste adekvaatse rakendamise;
  - c. kas pangaportfelli intressiriski poliitika vastavad asjakohastele eeskirjadele ning on finantsinstitutsiooni tegevuse olemuse ja keerukuse seisukohast adekvaatsed, võimaldades pangaportfelli olemusliku intressiriski selget mõistmist;

- d. kas need poliitikad on selgelt sõnastatud ning kas neist teatatakse ja kohaldatakse järjepidevalt kogu finantsinstitutsioonis;
- e. kas neid poliitikaid kohaldatakse järjepidevalt kõigile pangandusgruppidele ning kas need võimaldavad pangaportfelli intressiriski nõuetekohast juhtimist;
- f. kas pangaportfelli intressiriski poliitika määratleb uue toote arendamise, oluliste riskide maandamise või riskide juhtimise algatuste menetlused ning juhtorgan või selle asjaomane delegeeritud komitee on need heaks kiitnud. Eelkõige peavad pädevad asutused tagama, et:
  - uutele toodetele ja uutele olulistele riskide maandamise ja riskide juhtimise algatustele kohaldatakse nõuetekohaseid menetlusi ja kontrole enne nende kasutusele võtmist või alustamist ning
  - finantsinstitutsioon on analüüsinud nende võimalikku mõju oma üldisele riskiprofiilile.

Riski tuvastamine, mõõtmine, sh sisemudelid, järelevalve ja aruandlus

353. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on asjakohane pangaportfelli intressiriski tuvastamise, mõistmise, mõõtmise ja jälgimise raamistik kooskõlas tema kauplemisportfelliväliste positsioonide taseme, keerukuse ja riskiga ning finantsinstitutsiooni suuruse ja keerukusega. Hindamine peaks hõlmama sisemudeleid, näiteks selliseid, mis on seotud kliendikäitumisega (nt deposiidi stabiilsusmudelite või laenu enneaegse tagasimaksega). Nad peaksid arvestama järgmist:

- a. kas infosüsteemid ja mõõtmistehnikad võimaldavad juhtkonnal mõõta pangaportfelli olemuslikku intressiriski kõigi selle oluliste bilansi- ja bilansivälistel riskipositsioonide puhul kauplemisportfellivälistes portfellides (kui need on grupi tasandil asjakohased), sealhulgas sisemist riskimaandust;
- b. kas finantsinstitutsioonil on piisavalt töötajaid ja meetodikad, et mõõta pangaportfelli intressiriski (vastavalt EBA suunistele kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski juhtimise kohta), võttes arvesse nende intressimäärariski riskipositsiooni suurust, vormi ja keerukust;
- c. kas finantsinstitutsiooni sisesüsteemid, mida finantsinstitutsioon rakendab finantsinstitutsioonide finantsseisundist tuleneva intressiriski hindamiseks direktiivi 2013/36/EL artikli 84 lõike 3 kontekstis, on rahuldavad, võttes arvesse ka EBA suuniseid kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski juhtimise kohta kohta;
- d. kas sisemudelite ja -meetodikate aluseeldused võtavad arvesse juhiseid, mis on kehtestatud EBA suunistes kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva

intressiriski juhtimise kohta. Pädevad asutused peaksid eelkõige hindama, kas finantsinstitutsiooni eeldused, mis on seotud lepingulise tähtajata ja kliendi optiooni tunnustega positsioonidega, on mõistlikud. Pädevad asutused peaksid hindama ka seda, kas finantsinstitutsioonid kaasavad majandusväärtuse arvutamisse omakapitali, ja kui nad seda teevad, siis kas nad analüüsivad sellest arvutusest omakapitali eemaldamise mõju;

- e. kas finantsinstitutsiooni riskimõõtmisüsteemides arvestatakse finantsinstitutsioonile avalduvaid intressiriski olulisi vorme (nt intressilõhe riski, alusriski ja optiooniriski). Kui mõni instrument ja/või tegur arvatakse riskimõõtmisüsteemidest välja, peaksid finantsinstitutsioonid suutma seda järelevalveasutustele põhjendada ja kvantifitseerida väljaarvamiste olulisust;
- f. kas finantsinstitutsiooni sisemudelid, mida kasutatakse pangaportfelli intressiriski mõõtmiseks, on nõuetekohaselt välja töötatud, sõltumatult valideeritud (sh kas sisemudelites kasutatud eksperdiarvamusi ja -hinnanguid on põhjalikult hinnatud), kas need on järeltestitud (võimalikus ulatuses) ja kas neid vaadatakse regulaarselt läbi;
- g. infosüsteemide esitatava teabe kvaliteet, üksikasjalikkus ja õigeaegsus ning kas süsteemid suudavad agregeerida kõigi portfelli, tegevuste ja üksuste konsolideerimisega hõlmatud riskitegureid. Infosüsteemid peaksid vastama juhistele, mis on kehtestatud EBA suunistega kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski kohta;
- h. riskimõõtmisprotsessi sisendandmete usaldusväärsus ja õigeaegsus, mis peaks samuti vastama juhistele, mis on kehtestatud EBA suunistega kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski kohta;
- i. kas finantsinstitutsiooni riskimõõtmisüsteemid suudavad tuvastada võimalikud pangaportfelli intressiriski kontsentratsioonid (nt teatud tähtajaklassides);
- j. kas riskijuhid ja finantsinstitutsiooni kõrgem juhtkond mõistavad mõõtmisüsteemide aluseeldusi, eelkõige seoses ebakindla lepingulise tähtajaga positsioonide ning tuletatud või otseste optioonidega positsioonidega, ning ka finantsinstitutsiooni omakapitaliga seotud eeldusi;
- k. kas riskijuhid ja finantsinstitutsiooni kõrgem juhtkond teadvustavad finantsinstitutsiooni riskimõõtmise tehnikatele avalduva mudeliriski määra;
- l. kas intressimäära tuletisinstrumentide kasutamine vastab pangaportfelli intressiriski strateegiale ja kas neid tegevusi viiakse läbi riskivalmiduse raamistikus ning vastavalt kehtestatud adekvaatsele sisejuhtimiskorraale.

354. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioon on rakendanud adekvaatsed stressitestistsenaariumid, mis täiendavad tema riskimõõtmisüsteemi. Hindamisel peaksid nad hindama vastavust direktiivi 2013/36/EL artikli 98 lõike 5 kohaselt väljastatud EBA suunistes kehtestatud asjakohastele juhistele.

355. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on olemas pangaportfelli intressiriski nõuetekohane järelevalve- ja sisearuandluse raamistik, millega tagatakse vajaduse korral kiire tegutsemine asutuse kõrgema juhtkonna või juhtorgani asjakohasel tasandil. Järelevalve süsteem peaks hõlmama konkreetseid näitajaid ja asjakohaseid käivitajaid tulemuslike varajaste hoiatuste andmiseks. Pädevad asutused peaksid arvestama, kas juhtimise ja kontrolli funktsioon esitab juhtorganile või kõrgemale juhtkonnale regulaarselt (sagedus oleneb pangaportfelli intressiriski positsioonide ulatusest, keerukusest ja riski tasemest) aruandeid, mis sisaldavad vähemalt järgmist teavet:

- a. olemasolevate pangaportfelli intressiriski positsiooni ülevaade, kasumi ja kahjumi tulemused ja riski arvutused, pangaportfelli intressiriski taset ja suunda määravad tegurid;
- b. pangaportfelli intressiriski limiitide olulised rikkumised;
- c. oluliste eelduste või näitajate muutused, millele tuginevad pangaportfelli intressiriski hindamise menetlused;
- d. muutused intressimäära tuletisinstrumentide positsioonides ja kas need on seotud muudatustega üldises riskimaandamise strateegias ning
- e. teave kasutatud mudelite toimivuse kohta.

Sisekontrolliraamistik

356. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on usaldusväärne ja põhjalik kontrolliraamistik ning kindlad kaitsemeetmed pangaportfelli intressiriski positsioonide maandamiseks kooskõlas finantsinstitutsiooni riskijuhtimise strateegia ja riskivalmidusega. Nad peaksid võtma arvesse järgmist:

- a. kas finantsinstitutsiooni kontrollifunktsioonid hõlmavad kõiki konsolideeritud ettevõtjaid, kõiki geograafilisi asukohti ja kõiki finantstegevusi;
- b. kas on olemas sisekontrollid, tegevuspiirangud ja muud tavad, mille eesmärk on hoida pangaportfelli intressiriski positsioone finantsinstitutsioonile aktsepteeritavatel või neist madalamatel tasemetel vastavalt juhtorgani ja kõrgema juhtkonna kehtestatud parameetritele ning finantsinstitutsiooni riskivalmidusele, ning

- c. kas finantsinstitutsioonil on olemas asjakohased sisekontrollid ja tavad, et tagada poliitikate, menetluste ja limiitide rikkumiste ning erandite korral õigeaegne teatamine meetmete võtmiseks juhtkonna asjakohasele tasandile.

357. Pädevad asutused peaksid hindama limiidisüsteemi, sealhulgas järgmist:

- a. kas see on kooskõlas finantsinstitutsiooni riskijuhtimise strateegia ja riskivalmidusega;
- b. kas see on finantsinstitutsiooni korralduse ning pangaportfelli intressiriski positsioonide keerukuse ning tema riski mõõtmise ja juhtimise suutlikkuse jaoks adekvaatne;
- c. kas see võtab arvesse intressimäärade muutuste võimalikku mõju tulule ja finantsinstitutsiooni majanduslikule väärtusele (limiitides tuleks täpsustada konkreetsetes intressimäära stsenaariumides aktsepteeritavad tulu volatiilsuse tasemed; finantsinstitutsiooni majanduslikule väärtusele avalduvat intressimäärade mõju arvesse võtvate limiitide vorm peaks olema asjakohane finantsinstitutsiooni tegevuste ning aluseks olevate positsioonide suuruse ja keerukuse suhtes);
- d. kas kehtestatud limiidid on absoluutsed või kas limiitide rikkumised on võimalikud (viimasel juhul peaks finantsinstitutsiooni poliitikates olema selgelt märgitud ajavahemik ja eritingimused, mille korral on lubatud limiitide rikkumine; pädevad asutused peaksid küsima teavet meetmete kohta, millega tagatakse limiitide järgimine) ning
- e. kas finantsinstitutsioonil on olemas adekvaatsed menetlused limiitide regulaarseks läbivaatamiseks.

358. Pädevad asutused peaksid hindama siseauditi funktsiooni toimivust. Selleks peaksid nad hindama järgmist:

- a. kas finantsinstitutsioon teeb regulaarselt pangaportfelli intressiriski juhtimise raamistiku siseauditeid;
- b. kas siseaudit hõlmab pangaportfelli intressiriski juhtimise, mõõtmise ja kontrolli põhielemente kogu finantsinstitutsioonis;
- c. kas siseauditi funktsioon on tõhus sisepoliitikate ja mis tahes asjakohaste väliseeskirjade järgimise väljaselgitamisel ning nendest kõrvalekallete käsitlemisel.

6.5.4 Tulemuste kokkuvõte ja skoori määramine

359. Kirjeldatud hindamiste tulemusel peaksid pädevad asutused kujundama seisukoha finantsinstitutsiooni pangaportfelli intressiriskist. See seisukoht peaks kajastuma tulemuste

kokkuvõttes, mis esitatakse koos tabelis 7 kirjeldatud kaalutluste alusel määratud skooriga. Kui pädev asutus otsustab teatud riski alamkategoriate olulisuse tõttu neid hinnata ja anda neile punkte eraldi, tuleks alljärgneva tabeli juhiseid kohaldada analoogia alusel nii suures ulatuses kui võimalik.

Tabel 7. Pangaportfelli intressiriski skoori määramise järelevalvekaalutlused

Riskis koor	Järelevalveline arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
1	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk väike.	<ul style="list-style-type: none"> Majandusväärtuse tundlikkus intressimäärade muutuste suhtes on ebaoluline / väga väike. Tulu tundlikkus intressimäärade muutuste suhtes on ebaoluline / väga väike. Majandusväärtuse ja tulu tundlikkus aluseelduste (nt kliendi optiooni tunnustega tooted) muutuste suhtes on ebaoluline / väga väike. 	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsiooni intressiriski poliitika ja strateegia on kooskõlas finantsinstitutsiooni üldstrateegia ja riskivalmidusega. Intressiriski organisatsiooniline raamistik on kindel, selles on selged vastutusvaldkonnad ja riskivõtjate ning juhtimis- ja kontrollifunktsioonide ülesanded on selgelt eraldatud.
2	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk keskmine või väike.	<ul style="list-style-type: none"> Majandusväärtuse tundlikkus intressimäärade muutuste suhtes on väike kuni keskmine. Tulu tundlikkus intressimäärade muutuste suhtes on väike kuni keskmine. Majandusväärtuse ja tulu tundlikkus aluseelduste (nt kliendi optiooni tunnustega tooted) muutuste suhtes on väike kuni keskmine. 	<ul style="list-style-type: none"> Intressiriski mõõtmise, järelevalve ja aruandluse süsteemid on asjakohased. Intressiriski siseliimid ja kontrolliraamistik on usaldusväärsed ning kooskõlas finantsinstitutsiooni riskistrateegia ja riskivalmidusega.
3	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk keskmine või suur.	<ul style="list-style-type: none"> Majandusväärtuse tundlikkus intressimäärade muutuste suhtes on keskmine kuni suur. Tulu tundlikkus intressimäärade muutuste suhtes on keskmine kuni suur. Majandusväärtuse ja tulu tundlikkus aluseelduste (nt kliendi optiooni tunnustega tooted) muutuste suhtes on keskmine kuni suur. 	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsiooni intressiriski poliitika ja strateegia on kooskõlas finantsinstitutsiooni üldstrateegia ja riskivalmidusega. Intressimäärariski organisatsiooniline raamistik ei lahuta teineteisest piisavalt riskivõtjate ning juhtimis-

Riskis koor	Järelevalveline arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
4	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk suur.	<ul style="list-style-type: none"> • Majandusväärtuse tundlikkus intressimäärade muutuste suhtes on suur. • Tulu tundlikkus intressimäärade muutuste suhtes on suur. • Majandusväärtuse ja tulu tundlikkus aluseelduste (nt kliendi optiooni tunnustega tooted) muutuste suhtes on suur.	ja kontrollifunktsioonide kohustusi ja ülesandeid. <ul style="list-style-type: none"> • Intressimäärariski mõõtmis-, järelevalve- ja aruandlussüsteeme ei rakendata piisava täpsuse ja sagedusega. • Intressimäärariski siseliimidid ja kontrolliraamistik ei ole kooskõlas finantsinstitutsiooni riskistrateegia ja riskivalmidusega.

Jaotis 7. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kapitali hindamine

7.1 Üldised kaalutlused

360. Pädevad asutused peaksid määrama järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kapitali hindamise kaudu, kas finantsinstitutsiooni hoitavad omavahendid katavad usaldusväärset talle avalduvaid või avalduda võivaid kapitaliriske, kui need hinnatakse olulisteks finantsinstitutsiooni jaoks.
361. Pädevad asutused peaksid seda tegema, määrates kindlaks ja kehtestades selliste täiendavate omavahendite koguse (summa) ja kvaliteedi (koosseis), mida finantsinstitutsioon peab hoidma, et katta finantsinstitutsioonipõhiseid riske ja riskielemente, mis ei ole kaetud või ei ole piisavalt kaetud määruse (EL) nr 575/2013 III, IV ja VII osaga ning määruse (EL) 2017/2402 2. peatükiga („esimese samba omavahendite nõuded“), ning kui asjakohane, omavahendite nõuded, et kõrvaldada puudused mudelites, kontrollides, juhtimises või muud puudused, samuti finantsinstitutsiooni ärimudelist tulenevad riskid („täiendavad omavahendite nõuded“). Finantsinstitutsioon peaks igal ajahetkel täitma täiendavaid omavahendite nõudeid.
362. Et käsitleda muu hulgas stressitingimustes tekkiva võimaliku kapitalipuudujääki, peaksid pädevad asutused võtma asjakohaseid järelevalvemeetmeid, sealhulgas, kui asjakohane, koostama teise samba kapitalisuunised ja teatama, mis on finantsinstitutsioonide omavahendite kvantiteet (summa) ja kvaliteet (koosseis), mis peaks ületama nende üldist kapitalinõuet või üdist finantsvõimenduse määra nõuet.
363. Täiendavate omavahendite nõuete ja vajaduse korral suuniste kehtestamisel peaksid pädevad asutused tegema järgmist:
- a) võtma arvesse järelevalvemeetmeid, mida pädev asutus on kohaldanud või kavatses kohaldada finantsinstitutsiooni suhtes kooskõlas 10. peatükiga, võttes arvesse punkte 386–388;
  - b) selgelt põhjendama kõiki teise samba kapitalisuuniste ja ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate teise samba kapitalinõude täiendavate omavahendite nõuete ning teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste elemente;
  - c) kohaldama teise samba kapitalinõuet ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevaid kapitalisuuniseid, samuti teise samba kapitalisuuniseid ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevaid kapitalisuuniseid järjepideval viisil, et tagada usaldatavustulemuste üldine järjepidevus finantsinstitutsioonide lõikes.

364. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni omavahendite adekvaatsust ja neile avalduva majandusliku stressi mõju, kui ka liigest finantsvõimendusest tulenevaid riske kui asutuse elujõulisuse peamist määravat tegurit. See määramine tuleks kvantifitseerida ja see peaks kajastuma käesoleva jaotise lõpus kirjeldatud kriteeriumidel põhinevas skooris.

Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kapitali hindamise protsess

365. Pärast jaotises 6 käsitletud kapitalile avalduvate riskide hindamise tulemuste kaalumist peaksid pädevad asutused võtma järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kapitali hindamise protsessi raames järgmised meetmed:

- a. täiendavate omavahendite nõuete kindlaksmääramine muude riskide kui ülemäärase finantsvõimenduse riski korral;
- b. ülemäärase finantsvõimenduse riski hindamine ja täiendavate omavahendite nõuete kindlaksmääramine selle riski käsitlemiseks;
- c. teise samba kapitalinõude, teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste, teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste kooskõlastav võrdlemine kapitalipuhvrite ja makrotasandi usaldatavusnõuetega;
- d. järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõude, järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõude ja üldise kapitalinõude, üldise finantsvõimenduse määra nõude kindlaksmääramine;
- e. omavahendite nõuete väljendamine ja põhjendamine;
- f. hinnang, kas järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõuet, järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõuet ja üldist kapitalinõuet, üldise finantsvõimenduse määra nõuet on võimalik täita stressitingimustes;
- g. teise samba kapitalisuuniste ja ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste kindlaksmääramine;
- h. kapitali adekvaatsuse skoori määramine.

7.2 Täiendavate omavahendite nõuete kindlaksmääramine muude riskide kui ülemäärase finantsvõimenduse riski korral

366. Pädevad asutused peaksid määrama täiendavad omavahendite nõuded muude riskide kui ülemäärase finantsvõimenduse riski jaoks, kui nad tuvastavad seoses finantsinstitutsiooniga

mõne direktiivi 2013/36/EL artikli 104a lõikes 1 loetletud olukordadest, sealhulgas eelkõige järgmised:

- a. ootamatute kahjude risk ja eraldistega ebapiisavalt kaetud oodatavate kahjude risk 12 kuu jooksul (v.a kui määruses (EL) nr 575/2013 on sätestatud omavahendite nõuded teistsuguse perioodi kohta) („ootamatu kahjum“), mis avaldub üksikutele finantsinstitutsioonidele nende tegevuse tõttu, sealhulgas need, mis kajastavad teatud majanduslike ja turusuundumuste mõju;
- b. mudeli puudused, mida on hinnatud direktiivi 2013/36/EL artikli 101 kontekstis;
- c. puudused sisejuhtimise korras, sealhulgas sisekontrolli korras ja muud puudused, samuti finantsinstitutsiooni ärimudelitest tulenevad riskid, mis on tuvastatud pärast jaotistes 4–6 kirjeldatud riskihindamist.

7.2.1 Täiendavate omavahendite kindlaksmääramine ootamatu kahju katmiseks

367. Punkti 365 alapunkti a kohaselt täiendavate omavahendite nõuete kehtestamisel ootamatu kahju riski suhtes peaksid pädevad asutused võtma arvesse iga riskiliiki, mis võib olla oluline risk finantsinstitutsiooni kapitalile. Pädevad asutused peaksid kehtestama ootamatute kahjude riski katmiseks vajalikud täiendavad omavahendid, määrates kindlaks riskiliigi katmiseks piisavaks peetava kapitali ja lahutades sellest määruse (EL) nr 575/2013 kolmandas ja neljandas osas ning määruse (EL) 2017/2402 2. peatükis sätestatud omavahendite nõuete asjakohase osa.

368. Eelmise lõike kohaldamisel peaksid pädevad asutused määrama riskipõhiselt kindlaks adekvaatsed kapitalisummad, tuvastades, hinnates ja kvantifitseerides riskid, millele finantsinstitutsioon on avatud, ning nad peaksid võtma arvesse asutuse kogu riskiprofiili. Adekvaatseks peetavate kapitalisummade kindlaksmääramine peaks hõlmama järgmist:

- a. finantsinstitutsioonipõhised riskid või selliste riskide elemendid, mis on esimese samba omavahendite nõuetest sõnaselgelt välja jäetud või mida ei ole sõnaselgelt käsitletud;
- b. finantsinstitutsioonipõhised riskid või selliste riskide elemendid, mida ei peeta kohaldatavate esimese samba omavahendite nõuetega piisavalt kaetuks.

369. Pädevad asutused peaksid tagama, et kapitali summa, mida peetakse adekvaatseks iga direktiivi 2013/36/EL artiklite 79–85 kohaselt tuvastatud riski katmiseks, ei ole väiksem, kui seda riski katva kohaldatava esimese samba omavahendite nõude asjakohane osa. Erandjuhtudel, kui eelkõige väikeste finantsinstitutsioonide jaoks on liiga koormav lahutada kapitali summa, mida peetakse adekvaatseks kahe või enama koos kvantifitseeritud riskiliigi korral, peaksid pädevad asutused järgima käesoleva lõike esimest lauset parimal võimalikul viisil, kasutades sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise kava arvutusi, järelevalvelist

hinnangut ja muid teabeallikaid, määrates täiendavate omavahendite nõuete taseme konservatiivselt, võttes arvesse punkte 372–374.

370. Finantsinstitutsioonile avalduvate riskide tuvastamist, hindamist ja kvantifitseerimist peaksid toetama järgmised teabeallikad:

- a. sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsess ja pädeva asutuse hinnangu tulemused, sealhulgas sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi arvutused, kui neid peetakse usaldusväärseks või osaliselt usaldusväärseks vastavalt punktidele 375–377;
- b. järelevalveline aruandlus;
- c. järelevalvealase hindamise ja võrdlusanalüüsi tulemused;
- d. varasemate asjakohaste järelevalvetoimingute tulemused ning
- e. muud asjakohased sisendid, sealhulgas need, mis tulenevad suhtlusest ja dialoogist finantsinstitutsiooniga.

371. Pädevad asutused peaksid võtma finantsinstitutsiooni jaoks oluliste riskide tuvastamisel ja hindamisel ühe peamise sisendina arvesse sisemise kapitali adekvaatsuse hindamist ja selle tulemusi. Piisavaks peetavate kapitalisummade ja täiendavate omavahendite nõuete kindlaksmääramisel riskipõhiselt tuleks arvesse võtta sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise arvutusi, kui neid peetakse usaldusväärseks või osaliselt usaldusväärseks, samuti järelevalvealase võrdlusuuringu tulemusi ja vajaduse korral muid asjakohaseid sisendeid, sealhulgas järelevalvelisi hinnanguid.

372. Pädevad asutused ei tohiks lubada määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 kohaselt hoitud omavahendite kasutamist, et täita või kompenseerida täiendavate omavahendite nõudeid nii agregeeritud kui ka riskipõhisel alusel.

373. Direktiivi 2013/36/EL artikli 98 lõike 1 punkti f kohaldamisel ja täiendavate omavahendite nõuete kindlaks määramise eesmärgil peaksid pädevad asutused hindama ja võtma arvesse geograafilistest, sektoripõhistest või mis tahes muudest asjakohastest teguritest põhjustatud hajutamise mõju igas olulises riskikategoorias (riskisisene hajutamine). Määrusega (EL) nr 575/2013 hõlmatud kapitali iga riski korral ei tohiks kõnealune hajutamise mõju vähendada omavahendite miinimumnõudeid, mis on arvutatud kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikliga 92.

374. Samas ei tohiks eri kategooriate riskide vahelist hajutamist, sealhulgas määrusega (EL) nr 575/2013 hõlmatud riskid (riskidevaheline hajutamine) pidada täiendavate omavahendite nõuete kindlaksmääramise osaks.

Sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi arvutused

375. Pädevad asutused peaksid hindama sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi arvutuste usaldusvärsust, hinnates järgmist.

- a. Detailed: arvutused/metoodikad peaksid võimaldama jaotada arvutusi riskiliigi alusel ja mitte esitama kõiki riske hõlmavat ühist (majanduskapitali) arvutust. Seda jaotust peaks võimaldama sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi meetodika ise. Riske ei tohiks sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessist välja jätta, kui neid on raske kvantifitseerida või kui asjakohased andmed ei ole kättesaadavad; hinnangud võib esitada olemasoleva teabe ja eksperdiarvamuse põhjal. Kui pädev asutus peab seda asjakohaseks, siis võib esitada hinnanguid, näiteks kui seda peetakse asjakohaseks, siis täiendava panuse arvutuste kaudu riskide puhul, mida ei saa eraldi mõõta (nt krediidi kontsentratsioonirisk).
- b. Usaldusväärsed: arvutused/metoodikad, mida kasutatakse tõendatult selle riski katmiseks, mida nendega soovitakse käsitleda (nt krediidi kontsentratsiooniriski arvutamisel tuleks kasutada asjakohaseid sektorite jaotusi, mis kajastavad tegelikke korrelatsioone ja portfelli struktuuri) ning need peaksid olema piisavalt robustsed, stabiilsed, riskitundlikud ja konservatiivsed, et adekvaatselt kvantifitseerida riskidega seotud kahjusid. Sellised arvutused/meetodid peaksid olema kooskõlas finantsinstitutsioonide strateegiliste protsessidega, sealhulgas finantsinstitutsioonide riskivalmidusega.
- c. Arusaadavad: arvutuste/metoodikate alustegurid peaksid olema selgelt määratud. Nn musta kasti arvutust ei tohiks aktsepteerida. Pädevad asutused peaksid tagama, et finantsinstitutsioon esitab selgituse kasutatud põhieelduste kohta, sealhulgas vähemalt ajavahemiku, usaldatavustasemete, korrelatsioonieelduste, põhiparameetrite, kasutatud mudelite kõige vearohkemate valdkondade kohta ning selle kohta, kuidas neid võetakse arvesse ja korrigeeritakse sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi lõplikus arvutuses.
- d. Võrreldavad: arvutustes/meetodites tuleks selgelt märkida peamised eeldused konservatiivsuse üldise taseme, hoidmisperiodide/riskiperioodide ja usaldustasemete (või samaväärsete mõõtmiste) kohta, et võimaldada teha korrigeerimisi, mida pädevad asutused võivad nõuda või kehtestada, et hõlbustada võrreldavust konkurentidega ja järelevalvealast võrdlusanalüüsi.

376. Pädevad asutused peaksid hindama ka sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi arvutuste usaldusvärsust, võrreldes neid samade riskide ja muude asjakohaste sisendite järelevalve võrdlusaluste tulemustega.

377. Sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi arvutust tuleks pidada osaliselt usaldusväärseks, kui vaatamata kõigi eespool nimetatud kriteeriumide täitmata jätmisele näib arvutus olevat siiski väga usaldusväärne, kuigi see peaks olema erandlik ja sellega peaksid kaasnema meetmed, millega kõrvaldatakse sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi arvutamisel tuvastatud puudused.

Järelevalve võrdlusalused

378. Pädevad asutused peaksid välja töötama riskipõhised järelevalve võrdlusalused ja neid kohaldama, et kontrollida nende abil sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi arvutusi selliste oluliste riskide või nende riskide elementide korral, mis ei ole hõlmatud või ei ole piisavalt hõlmatud määrusega (EL) nr 575/2013, või toetada täiendavalt riskipõhist täiendavate omavahendite nõuete määramist, eriti juhul, kui oluliste riskide või nende elementide sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi arvutusi peetakse ebausaldusväärseks või need ei ole kättesaadavad.

379. Tuleks välja töötada järelevalve võrdlusalused, et tagada usaldusväärne, järjepidev (st nagu asjakohane, kalibreeritud ekvivalentsete hoidmise perioodidega / riskiperioodidega ja usaldatavustasemetega, nagu on nõutud määruses (EL) nr 575/2013), läbipaistev ja võrreldav meede, mille abil arvutada ja võrrelda finantsinstitutsioonide kapitali, mida peetakse adekvaatseks konkreetse riskiliigi jaoks.

380. Finantsinstitutsioonide ärimudelite mitmekesisuse tõttu ei pruugi järelevalve võrdlusaluste tulemus olla alati asjakohane iga finantsinstitutsiooni jaoks. Pädevad asutused peaksid seda käsitlema, kasutades alternatiivide olemasolu korral kõige asjakohasemat võrdlusalust ja kohaldades võrdlusaluse tulemuse hinnangut, et arvestada ärimudelipõhiseid ja finantsinstitutsioonipõhiseid kaalutlusi.

381. Kui pädevad asutused arvestavad täiendavate omavahendite nõuete määramisel järelevalve võrdlusaluseid, peaksid nad dialoogi osana põhjendama finantsinstitutsioonile võrdlusaluste loogikat ja põhimõtteid.

Muud asjakohased sisendid

382. Pädevad asutused peaksid kasutama täiendavate omavahendite nõuete riskipõhise määramise toetamiseks muid asjakohaseid sisendeid. Muud asjakohased sisendid võivad olla näiteks riskihindamiste tulemused (kooskõlas jaotises 6 esitatud kriteeriumidega), võrdlused näidisgrupiga, sealhulgas EBA poolt direktiivi 2013/36/EL artikli 78 nõuete kohaselt väljastatud aruanne või aruanded, EBA poolt direktiivi 2013/36/EL artikli 101 kohaselt väljastatud võrdlusalused jne.

383. Muud asjakohased sisendid peaksid ajendama pädevat asutust uuesti hindama sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi / järelevalve võrdlusaluse asjakohasust/usaldusväarsust spetsiifilise riski korral ja/või korrigeerima tulemust, kui tekib kahtlusi selle täpsuse kohta (nt kui riskiskoorist tuleneb arvutusega võrreldes oluliselt erinev

riskitase või kui konkurentide läbivaatamistest selgub, et finantsinstitutsioon erineb oluliselt konkurentidest seoses võrreldava riskipositsiooni katmiseks vajalike omavahendite nõuetega).

384. Täiendavate riskipõhiste omavahendite nõuete määramisel järjepidevuse tagamiseks peaksid pädevad asutused kasutama samu näidisgrupe kui kapitalile avalduva riski analüüsimiseks, mida on kirjeldatud jaotises 6.
385. Kui pädevad asutused arvestavad täiendavate omavahendite nõuete määramisel muid asjakohaseid sisendeid, peaksid nad dialoogi osana põhjendama finantsinstitutsioonile kasutatavate sisendite loogikat ja põhimõtteid.

7.2.2 Omavahendite või muude meetmete kindlaksmääramine mudeli puuduste kõrvaldamiseks

386. Kui pädevad asutused tuvastavad käimasoleva direktiivi 2013/36/EL artikli 101 nõuete kohase sisemeetodite läbivaatamise ajal või direktiivi 2013/36/EL artikli 78 kohase konkurentide analüüsi ajal mudeli puudusi, mis võivad põhjustada määruse (EL) nr 575/2013 alusel kehtestatud omavahendite miinimumnõuete alahindamist, siis peaksid nad kehtestama täiendavate omavahendite nõuded mudeli puudustest tekkiva riski katmiseks, kui tehakse kindlaks, et see on asjakohasem kui muud järelevalvemeetmed. Pädevad asutused peaksid kehtestama täiendavad omavahendite nõuded nende puuduste kõrvaldamiseks üksnes juhul, kui neid ei ole võimalik käsitleda esimese samba omavahendite nõuete alusel muude järelevalvemeetmete abil, näiteks nõudes, et finantsinstitutsioonid kohandaksid oma mudeleid või kohaldaksid oma hinnangute suhtes asjakohast konservatiivsuse varu. Sellised täiendavate omavahendite nõuded tuleks kehtestada üksnes ajutise meetmena kuni puudusi kõrvaldatakse.

7.2.3 Omavahendite või muude meetmete kindlaksmääramine muude puuduste kõrvaldamiseks

387. Pädevad asutused peaksid kehtestama täiendavad omavahendid, et kõrvaldada puudused juhtimises, kontrollides, ärimudelid või muudes puudustes, mis on tuvastatud pärast jaotistes 4–6 kirjeldatud riskihindamist, kui muid järelevalvemeetmeid peetakse nõuete täitmise tagamiseks ebapiisavaks või asjakohatuks. Pädevad asutused peaksid kehtestama sellised täiendavad omavahendite nõuded üksnes ajutise meetmena kuni puudusi kõrvaldatakse.
388. Pädevad asutused peaksid kehtestama täiendavad omavahendite nõuded rahastamisriski katmiseks, mis tehakse kindlaks pärast jaotises 8 kirjeldatud riskihindamist, kui see on tunnistanud asjakohasemaks kui muud jaotise 9 kohaselt kohaldatavad järelevalvemeetmed.
389. Kui finantsinstitutsioon ei suuda korduvalt kehtestada või säilitada direktiivi 2013/36/EL artikli 104b lõike 3 kohaselt edastatud suuniste täitmiseks piisavat omavahendite taset, peaksid pädevad asutused kehtestama täiendava riski katmiseks täiendavad omavahendite nõuded hiljemalt 2 aastat pärast suuniste rikkumist. Pädevad asutused võivad selle otsuse tegemise edasi lükata, kui nad lubavad finantsinstitutsioonidel tegutseda majandus- või turutingimuste

või finantsinstitutsioonipõhiste asjaolude tõttu allpool suuniste taset kooskõlas punktidega 584 ja 585.

7.2.4 Täiendavate omavahendite nõuete koosseisu kindlaksmääramine

390. Pädevad ametiasutused peaksid kehtestama täiendavate omavahendite nõuete koosseisu vähemalt 56,25% esimese taseme põhiomavahenditest (CET1) ja vähemalt 75% esimese taseme põhiomavahenditest. Pädevad asutused võivad kehtestada täiendavate omavahendite nõuete koosseisu kõigi riskide korral, v.a ülemäärase finantsvõimenduse risk agregeeritud tasandil.
391. Vajaduse korral ja võttes arvesse finantsinstitutsiooni konkreetseid asjaolusid, võivad pädevad asutused nõuda, et finantsinstitutsioonid kataksid täiendavad omavahendite nõuded kvaliteetsema kapitaliga, kui on osutatud lõikes 390. Mis tahes kvaliteetsema kapitali kehtestamine peaks olema põhjendatud, võttes arvesse finantsinstitutsiooni individuaalset riskiolukorda ja arvestades selliseid riske, mis võivad vajada kvaliteetsemat kapitali, et katta võimalikku kahju.

7.3 Täiendavad omavahendite nõuded ülemäärase finantsvõimenduse riski korral

392. Kooskõlas direktiivi 2013/36/EL³⁷ artikli 104a lõigetega 3 ja 4 peaksid pädevad asutused hindama ülemäärase finantsvõimenduse riski muudest riskiliikidest eraldi. Kui pädevad asutused määravad sellise hindamise tulemusel kindlaks täiendava omavahendite nõude, et käsitleda ülemäärase finantsvõimenduse riski, peaksid nad lisama selle nõude määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõike 1 punktis d sätestatud finantsvõimenduse suhtarvul põhinevale omavahendite nõudele, mitte selle artikli kõnealuse lõike punktides a–c sätestatud riskipositsiooni kogusummal põhinevale omavahendite nõudele. Pädevad asutused peaksid kaaluma finantsvõimenduse määra nõuet ja lisaomavahendite nõuet ülemäärase finantsvõimenduse riski käsitlemiseks kui eraldi kogumit riskipositsiooni kogusummal põhinevatest nõuetest ja täiendavatest omavahendite nõuetest kõigi muude riskiliikide puhul (st olemasolevaid omavahendeid saab samaaegselt kasutada nii riskipositsiooni kogusumma põhises kogumis olevate nõuete täitmiseks kui finantsvõimenduse määral põhinevate omavahendite nõuete kogumi nõuete täitmiseks).

7.3.1 Ülemäärase finantsvõimenduse riski hindamine

393. Kooskõlas finantsvõimenduse määra (ja selle nõuete kogumi) kui koguriskipositsioonil põhinevate omavahendite nõuete kaitsemeetmega peaksid pädevad asutused määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punktides 93 ja 94 määratletud ülemäärase finantsvõimenduse riski hindamisel keskenduma võimalikele olulistele puudustele, mis ei ole hõlmatud või ei ole

---

³⁷ Täiendavalt selgitatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta direktiivi (EL) 2019/878 (millega muudetakse direktiivi 2013/36/EL seoses vabastatud üksuste, finantsvaldusettevõtjate, segafinantsvaldusettevõtjate, tasustamise, järelevalvemeetmete ja -volituste ning kapitali säilitamise meetmetega) põhjenduses 15 (ELT L 150, 7.6.2019, lk 253).

piisavalt kaetud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõike 1 punktis d sätestatud omavahendite nõuetega, mis võivad nõuda parandusmeetmete võtmist finantsinstitutsiooni äritegevuse suhtes, mida ei ole ette nähtud tema äriplaanis.

394. Ülemäärase finantsvõimenduse riski hindamisel peaksid pädevad asutused võtma arvesse kõiki järgmisi aspekte ning kohandama iga aspekti hindamise põhjalikkust olenevalt selle olulisusest finantsinstitutsiooni jaoks:

- a. ülemäärase finantsvõimenduse riski elemendid, mida loetakse olevat määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõike 1 punktis d sätestatud finantsvõimenduse määra omavahendite nõudega hõlmamata või piisavalt hõlmamata, eelkõige järgmistel põhjustel:
  - i. finantsvõimenduse määra regulatiivne arbitraaž/optimeerimine, vahetades finantsvõimenduse määras arvesse võetud riskipositsioonid majanduslikult sarnaste riskipositsioonide vastu, mida võib finantsvõimenduse määra riskipositsiooni arvutamisel vähem arvesse võtta;
  - ii. regulatiivne arbitraaž/optimeerimine, minimeerides finantsvõimenduse määra riskipositsiooni, vähendades tehingumahtu peamistel finantsturgudel (eelkõige rahaturul, teatud tegevustes, nt väärtpaberite kaudu finantseerimise tehingutes, kuid ka tuletisinstrumentide turul) aruandekuupäevade ümber, mille tulemusena teatatakse ³⁸ ja avalikustatakse kõrged finantsvõimenduse määrad (olukorra ilustamise tegevused), ning
  - iii. ärimudeli, äritegevuse või muud panga iseärasused, mis kas suurendavad või vähendavad finantsinstitutsiooni ülemäärase finantsvõimenduse riski ulatust (nt aspektid punktis 393), kuid mida finantsvõimenduse määra arvutamisel ei käsitleta või ei ole piisavalt käsitletud. Pädevad asutused peaksid vajaduse korral kaaluma kõrgeid riskipositsioone seoses aktsiate või lühikeste positsioonide kirjutatud optioonidega krediitituletisinstrumentide kaudu, millel võib olla suurem riskipositsioon maksimaalse kahju suhtes, kuna need positsioonid ei ole finantsvõimenduse määra riskipositsioonis täielikult arvesse võetud (erinevalt näiteks väljakirjutatud krediitituletisinstrumentidest) ja kontsentreerumist teatud bilansiväliste kirjete korral, kus finantsinstitutsiooni äritegevusele omane eripära võib põhjustada väljamaksete suurema volatiilsuse;

---

³⁸ Ülevaate andmiseks on komisjoni 17. detsembri 2020. aasta rakendusmäärusega (EL) 2021/451 kehtestatud vorm C48.00, milles esitatakse väärtpaberite kaudu finantseerimise tehingute päevaväärtused ühises aruandluses (COREP) seoses suurte finantsinstitutsioonidega. Lisaks tuleb märkida, et kauplemisteabehoidlatele esitatakse ulatuslikud igapäevased andmed vastavalt komisjoni 13. detsembri 2018. aasta rakendusmäärusele (EL) 2019/363 (seoses väärtpaberite kaudu finantseerimise tehingutega) ja vastavalt komisjoni 19. detsembri 2012. aasta rakendusmäärusele (EL) nr 1247/2012 (seoses tuletisinstrumentidega).

- b. ülemäärase finantsvõimenduse riski elemendid, mis on finantsvõimenduse määra omavahendite nõudest sõnaselgelt välja jäetud või mida ei ole sõnaselgelt käsitletud, sealhulgas määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 429a loetletud väljajätmise tõttu, eelkõige juhul, kui on kahtlusi seoses nende väljajätmise tingimuste jätkuva täitmise hindamisega ja kui tuginemine ühele väljajätmisele on finantsinstitutsiooni jaoks väga oluline ja väljajäetud summa on põhjendamatult volatiilne;
- c. finantsinstitutsiooni finantsvõimenduse määra ja selle komponentide muutused, sealhulgas praeguse ja tulevase eeldatava kahju prognoositav mõju finantsvõimenduse määrale, võttes arvesse finantsinstitutsiooni ärimudelit.

7.3.2 Täiendavate omavahendite nõuete kindlaksmääramine ülemäärase finantsvõimenduse riski käsitlemiseks

395. Käesolevate suuniste punkti 7.3.1 kohaselt tehtud hindamise põhjal peaksid pädevad asutused kindlaks määrama täiendavad omavahendite nõuded ülemäärase finantsvõimenduse riski käsitlemiseks vahena ülemäärase finantsvõimenduse riski katmiseks adekvaatseks peetava kapitali ja finantsvõimenduse määra omavahendite nõuete vahel, nagu on sätestatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõike 1 punktis d. See summa ei saa olla negatiivne.

396. Täiendavate omavahendite nõuete kehtestamisel ülemäärase finantsvõimenduse riski käsitlemiseks peaksid pädevad asutused eelkõige kaaluma järgmist:

- a. ülemäärase finantsvõimenduse riskielemendid, mida ei peeta määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõike 1 punktis d sätestatud finantsvõimenduse määra omavahendite nõudega kaetuks või piisavalt kaetuks, eelkõige juhul, kui punktides 393 või 394 kirjeldatud aspektide hindamine viitab suurele haavatavusele võrreldes finantsvõimenduse määra riskipositsiooniga;
- b. ülemäärase finantsvõimenduse riskielemendid, mis on finantsvõimenduse määra omavahendite nõudest sõnaselgelt välja jäetud või mida ei ole sõnaselgelt käsitletud, sealhulgas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 429a lõikes 1 loetletud väljajätmise tõttu, mida hinnatakse vastavalt punktile 394b. Pädevad asutused peaksid kehtestama täiendavad omavahendite nõuded ainult nendel juhtudel, kui teatava väljajätmise eriti ulatuslik kasutamine toob kaasa finantsvõimenduse määra taseme, mis ei kajasta asjakohaselt finantsinstitutsiooni riski.

397. Pädevad ametiasutused peaksid tagama, et kapital, mida peetakse adekvaatseks, et katta ülemäärase finantsvõimenduse riski, ei ole väiksem kui finantsvõimenduse määra omavahendite nõuded (st täiendavad omavahendite nõuded ülemäärase finantsvõimenduse riski katmiseks ei saa olla negatiivsed).

398. Pädevad asutused peaksid kindlaks tegema, hindama ja kvantifitseerima ülemäärase finantsvõimenduse riski, järgides punktides 370 ja 371 sätestatud teabeallikaid ja meetodeid

ning kasutades kättesaadavaid teabeallikaid ulatuses, milles need on asjakohased ülemäärase finantsvõimenduse riski suhtes.

7.3.3 Täiendavate omavahendite nõuete koosseis ülemäärase finantsvõimenduse riski käsitlemiseks

399. Pädevad asutused peaksid lisama ülemäärase finantsvõimenduse riski käsitlemiseks täiendavad omavahendite nõuded esimese taseme omavahendite miinimumnõudele. Selle lisanõude täitmiseks peaks finantsinstitutsioonidel olema võimalik kasutada ka mis tahes esimese taseme omavahendeid.

400. Vajaduse korral ja võttes arvesse finantsinstitutsiooni konkreetseid asjaolusid, võivad pädevad asutused nõuda, et finantsinstitutsioonid kataksid täiendavad omavahendite nõuded kvaliteetsema kapitaliga, kui on osutatud lõikes 399. Mis tahes kvaliteetsema kapitali kehtestamine peaks olema põhjendatud, võttes arvesse finantsinstitutsiooni individuaalset riskiolukorda ja arvestades olukordi, kus ülemäärase finantsvõimenduse riski realiseerumine võib vajada kvaliteetsemat kapitali, et katta võimalikke kahjusid.

7.4 Kooskõlastav võrdlemine kapitalipuhvritega ja makrotasandi usaldatavusnõuetega

401. Pädevad asutused peaksid täiendavate omavahendite nõuete (või teiste kapitalimeetmete) määramisel kooskõlastavalt võrdlema täiendavate omavahendite nõudeid mis tahes olemasolevate kapitalipuhvri nõuetega, mis katavad samu riske või nende riskide samu elemente. Pädevad asutused ei tohiks kehtestada täiendavaid omavahendite nõudeid ega muid kapitalimeetmeid (sh teise samba kapitalisuuniseid), kui sama risk on juba kaetud kapitalipuhvri nõuetega. Kõik täiendavad omavahendite nõuded või muud kapitalimeetmed peaksid olema finantsinstitutsioonipõhised ega tohiks hõlmata makrotasandi usaldatavusnõudeid või süsteemseid riske. Kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikli 104a lõike 1 punktiga f võivad need siiski hõlmata riske, mis kajastavad teatavate majandustingimuste ja turusuundumuste mõju konkreetse finantsinstitutsiooni riskiprofiilile.

7.5 Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõude, järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõude ja üldise kapitalinõude, üldise finantsvõimenduse määra nõude kindlaksmääramine

402. Pädevad asutused peaksid kindlaks määrama järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõude (väljendatuna omavahendite kogusummas) järgmiste elementide summana:

- a. omavahendite nõue vastavalt määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõike 1 punktile c ning
  - b. täiendavate omavahendite nõuete summa (mis määratakse punktis 7.2 esitatud kriteeriumide kohaselt) ja mis tahes täiendavad omavahendid, mida on vaja oluliste sisemiste riskikontsentratsioonide katmiseks.
403. Pädevad asutused peaksid kindlaks määrama järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõude (esimese taseme omavahendid) järgmiste elementide summana:
  - a. omavahendite nõue vastavalt määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõike 1 punktile b ning
  - b. punkti 402 alapunktis b osutatud täiendavate omavahendite nõuete osa, mille hoidmist pädev asutus nõuab esimese taseme põhiomavahenditena.
404. Pädevad asutused peaksid määrama järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõude (esimese taseme põhiomavahendite osas) järgmiste elementide summana:
  - a. omavahendite nõue vastavalt määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõike 1 punktile a ning
  - b. punkti 402 alapunktis b osutatud täiendavate omavahendite nõuete osa, mille hoidmist pädev asutus nõuab esimese taseme põhiomavahenditena.
405. Pädevad asutused peaksid kindlaks määrama järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõude (esimese taseme omavahendite osas) järgmiste elementide summana:
  - a. finantsvõimenduse määra omavahendite nõue vastavalt määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõike 1 punktile d ning
  - b. täiendavad omavahendid, mis on vajalikud ülemäärase finantsvõimenduse riski käsitlemiseks (määratud vastavalt punktis 7.3 sätestatud kriteeriumidele).
406. Kui pädevad asutused nõuavad, et finantsinstitutsioonid kataksid teise samba kapitalisuuniste ülemäärase finantsvõimenduse riski kvaliteetsema kapitaliga kooskõlas punktiga 400, peaksid nad määrama kindlaks järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõude (esimese taseme põhiomavahendite osas) osana punkti 405 alapunktis b osutatud täiendavatest omavahenditest, mida pädev asutus nõuab hoitavana esimese taseme põhiomavahendite kujul.
407. Pädevad asutused peaksid määrama üldise kapitalinõude järgmiste elementide summana:
  - a. järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõue ning

- b. kombineeritud kapitalipuhvri nõuded.

408. Pädevad asutused peaksid määrama üldise finantsvõimenduse määra nõude järgmiste elementide summana:

- a. kogu järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra nõue ning
- b. globaalse süsteemselt olulise ettevõtja finantsvõimenduse määra puhvri nõue vastavalt määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõikele 1a.

409. Pädevad asutused ei tohiks võtta arvesse muid kirjeid ja instrumente kui need, mis on kõlblikud omavahendite (nagu on määratletud määruse (EL) nr 575/2013 teises osas) kindlaksmääramisel järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõude, järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõude, üldise kapitalinõude või üldise finantsvõimenduse määra nõude hindamisel/arvutamisel.

7.6 Omavahendite nõuete väljendamine ja põhjendamine

410. Pädevad asutused peaksid tagama, et täiendavate omavahendite nõuete esitamine ning nendest finantsinstitutsioonidele ja/või vajaduse korral teistele pädevatele asutustele teatamine on järjepidev. See peaks vähemalt hõlmama järgmisest teatamist:

- a. finantsinstitutsiooni järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõue osakaaluna (suhtena) koguriskipositsioonist, mis on jaotatud nõude koosseisu alusel, ning
- b. finantsinstitutsiooni järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõue osakaaluna (suhtena) finantsvõimenduse määra koguriskipositsioonist, mis on jaotatud nõude koosseisu alusel.

411. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõude teatamiseks suhtarvuna peaksid pädevad asutused seda väljendama, kasutades järgmist valemit:

$$= \frac{\text{järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõude suhtarv}}{\text{järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõude koguriskipositsioon}}$$

412. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõude teatamiseks suhtarvuna peaksid pädevad asutused seda väljendama, kasutades järgmist valemit:

$$= \frac{\text{järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõude suhtarv}}{\text{järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõude finantsvõimenduse määra riskipositsioon}}$$

413. Suurema järjepidevuse saavutamiseks peaksid pädevad asutused lisaks edastama finantsinstitutsioonidele ja/või vajaduse korral teistele pädevatele asutustele järgmise teabe:
- a. üldine kapitalinõue ja selle komponendid – esimese samba omavahendite nõuded, täiendavate omavahendite nõuded muude riskide kui ülemäärase finantsvõimenduse riski käsitlemiseks ja puhvri nõuded – osakaaluna (suhtarvuna) koguriskipositsioonist, jaotatuna nõude koosseisu järgi;
  - b. üldise finantsvõimenduse määra nõue ja selle komponendid – finantsvõimenduse määra omavahendite nõue, täiendavad omavahendite nõuded ülemäärase finantsvõimenduse riski käsitlemiseks ja globaalse süsteemselt olulise ettevõtja finantsvõimenduse määra puhvri nõue – osakaaluna (suhtarvuna) finantsvõimenduse määra koguriskipositsioonist, jaotatuna nõude koosseisu järgi.
414. Usaldatavusnõuete teatamisel finantsinstitutsioonidele peaksid pädevad asutused põhjendama oma otsust kehtestada täiendavad omavahendite nõuded vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 104a lõikele 5 eraldi ülemäärase finantsvõimenduse riski ja muude riskiliikide kohta. Põhjendus peaks olema finantsinstitutsioonipõhine ja sisaldama selget viidet täiendavate omavahendite nõude aluseks olevatele peamistele teguritele, sealhulgas riskidele ja riskielementidele, mis aitavad kaasa täiendavate omavahendite nõuete tekkimisele.
415. Täiendavate omavahendite nõuete põhjendamisel peaksid pädevad asutused võimalikult suures ulatuses viitama jaotises 6 ja punktides 7.2 ja 7.3 kirjeldatud riskikategooriatele ja -alamkategooriatele/riskielementidele, võttes arvesse kohaldatavates õigusaktides sisalduvaid konkreetseid riskiliike käsitlevaid määratlusi, ning nende eesmärk peaks olema finantsinstitutsioonide üldine võrreldavus.
416. Täiendavate omavahendite nõuete põhjendamisel peaksid pädevad asutused tuvastama ka peamised puudused, mida need nõuded peavad katma kuni nende kõrvaldamiseni kooskõlas punktidega 386 ja 387. Võttes arvesse jaotise 10 kohaseid asjakohaseid järelevõetavaid meetmeid, peaksid pädevad asutused nõudma, et finantsinstitutsioonid määraksid asjakohased puuduste kõrvaldamise meetmed ja teataksid puuduste kõrvaldamise eeldatavad tähtsused.
417. Pädevad asutused peaksid teatama meetmed finantsinstitutsioonidele täiendavate omavahendite nõuete asjakohase miinimumkoosseisu eraldi ülemäärase finantsvõimenduse riski ja muude riskiliikide kohta. Kui pädevad asutused kasutavad direktiivi 2013/36/EL artikli 104a lõike 4 kolmandas lõigus sätestatud erandit, nõudes kvaliteetsemat kapitali, kui on sätestatud kõnealuse artikli esimeses ja teises lõigus, peaksid nad seda otsust selgelt põhjendama, osutades finantsinstitutsiooni konkreetsetele asjaoludele, mis tingivad vajaduse kõrgema kapitali kvaliteedi järele. Oma põhjendustes peaksid pädevad asutused viitama järgmistele elementidele:
- a. finantsinstitutsiooni, selle aktsionäride ja vajaduse korral konsolideerimisgrupi struktuuri eripära, mis võib mõjutada kapitali kaasamise võimalust sõltuvalt teatud kapitaliinstrumentide omadustest;

- b. konkreetse finantsinstitutsiooni riskide eripära, mis võib põhjustada esimese taseme põhiomavahendite eriti kiiret ammendumist.

418. Pädevad asutused peaksid edastama järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi lõpptulemused asjaomastele kriisilahendusasutustele. Pädevad asutused peaksid esitama teabe täiendavate omavahendite nõuete kohta, mida kriisilahendusasutused nõuavad komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2021/1118 osutatud hinnangu andmiseks.³⁹

419. Kui pädevad asutused kaaluvad võimalust nõuda kvaliteetsemat kapitali, peaksid nad püüdma vältida kattumist muude olemasolevate nõuetega asjaomase koguriskipositsioonil põhineva või finantsvõimenduse määral põhineva nõuete kogumi raames ning omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõudega.

7.7 Nõuete täitmine stressitingimustes

420. Pädevad asutused peaksid stressitestimise abil määrama kindlaks finantsinstitutsiooni omavahendite (kvantiteedi ja koosseisu) adekvaatsuse stressitingimustes ja selle, kas järelevalvemeetmeid, sealhulgas teise samba kapitalisuuniseid, ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevaid kapitalisuuniseid, muudetud kapitali planeerimist või muid meetmeid, nagu on sätestatud jaotises 10, on vaja võtta võimalike puuduste käsitlemiseks.

421. Kapitali adekvaatsuse hindamiseks stressitingimustes peaksid pädevad asutused kaaluma järgmist:

- a. finantsinstitutsioonide stressitestide ja järelevalvelise stressitestimise kvalitatiivsete tulemuste kasutamine (nt riskijuhtimises ja kontrollis tuvastatud puudused) ning
- b. finantsinstitutsioonide stressitestide tulemuste kasutamine, kui sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsess on vastavalt punktile 375 tunnistatud usaldusväärseks, ning järelevalveliste stressitestide tulemuste kasutamist (st omavahendite suhtarvude muutustega seotud tulemused) kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikliga 100, nagu on märgitud käesolevate suuniste jaotises 12, hõlmates näiteks järgmist:
  - i. finantsinstitutsioonidele rakendamiseks konkreetsete nn ankrustsenariumide/-eelduste määramine;
  - ii. süsteemiüleste stressitestide tegemine, kasutades finantsinstitutsioonide või järelevalveasutuste rakendatavaid järjepidevaid meetodikaid.

³⁹ Komisjoni 26. märtsi 2021. aasta delegeeritud määrus (EL) 2021/1118, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/59/EL regulatiivsete tehniliste standarditega, millega määratakse kindlaks meetodika, mida kriisilahendusasutused kasutavad, et hinnata Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/36/EL artiklis 104a osutatud nõuet ja kombineeritud puhvri nõuet kriisilahendusobjektide puhul kriisilahendusala grupi konsolideeritud tasandil, kui kriisilahendusala grupi suhtes ei kohaldata neid nõudeid kõnealuse direktiivi kohaselt.

422. Pädevad asutused peaksid hindama stressitestide asjakohaseid kvantitatiivseid tulemusi seoses finantsinstitutsioonide omavahendite adekvaatsuse ja kvaliteediga ning kindlaks määrama, kas omavahendite adekvaatsus ja kvaliteet on piisav, et katta kohaldatavaid kapitalinõudeid ning eelkõige järgmist:
- a. üldine kapitalinõue koos baasstsenaariumi kombineeritud puhvrinõuetega vähemalt 2-aastase tulevikku suunatud ajavahemiku jooksul ning
  - b. järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõue ebasoodsa stsenaariumi korral vähemalt 2-aastase tulevikku suunatud ajavahemiku jooksul.

7.7.1 Teise samba kapitalisuuniste kasutamine stressitestimise kvantitatiivsete tulemuste käsitlemiseks

Teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste kindlaksmääramine ja kehtestamine

423. Pädevad asutused peaksid kindlaks määrama teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuuniste, nagu on sätestatud käesolevas punktis, ja kui tulemuseks on positiivne väärtus, peaksid nad kehtestama teise samba kapitalisuuniste või teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuuniste, et käsitleda järelevalveküsimusi, mis tulenevad finantsinstitutsiooni tundlikkusest järelevalvelistes stressitestides kasutatud ebasoodsate stsenaariumide suhtes.
424. Teise samba kapitalisuuniste on kapitalisumma, mis tuleks kehtestada nii, et saavutada järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi raames asjakohaseks peetavate omavahendite üldine tase ning järelevalveliste stressitestide tulemused. Teise samba kapitalisuuniste tase peaks kaitsma järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõude võimaliku rikkumise eest ebasoodsa stsenaariumi korral. Teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste tase peaks ebasoodsa stsenaariumi korral kaitsma järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõude rikkumise eest. Kui järelevalvealaste stressitestide kvantitatiivsed tulemused viitavad sellele, et finantsinstitutsioon tõenäoliselt ei riku oma järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõuet, võivad pädevad asutused otsustada teise samba kapitalisuuniste mitte kehtestada. Samuti võivad pädevad asutused otsustada mitte kehtestada teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevaid kapitalisuuniste, kui stressitesti ebasoodsa stsenaariumi korral ei eeldata järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõude rikkumist.
425. Pädevad asutused peaksid kehtestama teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuuniste vastavalt asjakohaste järelevalveliste stressitestide ebasoodsate stsenaariumide tulemustele, sealhulgas EBA tehtud ELi-ülestele stressitestidele või muudele asjakohastele järelevalvelistele stressitestidele, mis

tehti süsteemiüleselt, kasutades mitmetegurilist stsenaariumi analüüsi vähemalt 2-aastase tulevikku suunatud ajavahemiku jooksul (kas ülalt-allapoole või alt-ülespoole).

426. Tuginedes proportsionaalse lähenemisviisi kehtestamisele muude kui 1. kategooria finantsinstitutsioonide ning piiriüleste konsolideerimisgruppide tütarettevõtjate suhtes, võivad pädevad asutused teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste kehtestamisel ja ajakohastamisel arvestada järelevalveliste stressitestide lihtsustatud vormide tulemusi (nt kasutades järelevalves ettenähtud ankurstsenaariume, tundlikkusanalüüsi, määratud asutuste tehtud ülalt-allapoole stressiteste, konsolideeritud tasandi stressitestide mõju portfelli tasandil), varasemaid järelevalvelisi stressiteste või finantsinstitutsioonide stressiteste vastavalt punktile 421. Järelevalveliste stressitestide lihtsustatud vorme võib kasutada individuaalselt, mitte kogu süsteemi hõlmava tegevuse osana.
427. Pädevad asutused peaksid määrama teise samba kapitalisuunised ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised kooskõlas punktis 2.2.4 sätestatud minimaalse sekkumise mudeliga. Eelkõige peaks minimaalne sagedus, millega määratakse kindlaks ja kehtestatakse teise samba kapitalisuunised ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised, olema kapitali adekvaatsuse hindamise sagedus vastavalt järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi minimaalse sekkumise mudelile. Eelkõige ei eeldata punktis 426 osutatud järelevalveliste stressitestide lihtsustatud vormide korral järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessist suuremat sagedust, v.a kui pädev asutus peab seda vajalikuks.
428. Olenemata eelmisest lõikest, pädevad asutused
- a. peaksid hindama, kas teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste kehtiv tase on endiselt asjakohane, kui uute järelevalveliste stressitestide tulemused on kättesaadavad, ning muutma teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste taset, kui vaja;
  - b. võivad määrata teise samba kapitalisuunised ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised üksnes iga kahe aasta tagant, mitte igal aastal, sealhulgas nende finantsinstitutsioonide korral, mille kapitali adekvaatsust tuleks järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi minimaalse sekkumise mudeli kohaselt hinnata igal aastal (nt järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi 1. kategooria finantsinstitutsioonid). Pädevad asutused peaksid siiski teise samba kapitalisuuniste määramise aastale järgneval aastal hindama kogu asjakohase teabe, sealhulgas varasemate järelevalveliste stressitestide tulemuste ja täiendava tundlikkusanalüüsi alusel (st järelevalveliste stressitestide lihtsustatud vormid), kas teise samba kapitalisuunised ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuunised on endiselt asjakohased või vajavad ajakohastamist.

429. Pädevad asutused ei tohiks üldiselt kasutada teise samba kapitalisuuniseid selleks, et katta riskielemente, mida tuleks katta täiendavate omavahendite nõuetega kooskõlas käesolevate suuniste punktiga 7.2. Samuti ei peaks teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised hõlmama neid ülemäärase finantsvõimenduse riski aspekte, mis on kaetud täiendavate omavahendite nõuetega vastavalt käesolevate suuniste punktile 7.3.
430. Teise samba kapitalisuuniste suuruse määramisel peaksid pädevad asutused tagama, et see määratakse tasemel, mis on asjakohane vähemalt eeldatava maksimaalse stressimõju katmiseks, mille arvutamisel tuleks kasutada esimese taseme põhiomavahendite suhtarvu muutusi (st arvestada tuleb liikumisi nii esimese taseme põhiomavahendites kui ka koguriskipositsioonis) stressi kõige raskemal aastal ja arvestades punktides 422, 432–436 kirjeldatud kohaldatavate kapitalinõuete taset ja kaalutlusi. Maksimaalset stressimõju teise samba kapitalisuuniste määramisel tuleks mõista kui erinevust stressitesti ebasoodsa stsenaariumi esimese taseme põhiomavahendite vähima suhtarvu ja tegeliku esimese taseme põhiomavahendite suhtarvu vahel lähtepunktis. Seoses teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste suuruse kindlaksmääramisega tuleks maksimaalne stressimõju arvutada esimese taseme omavahendite muutuste põhjal halvimal stressiaastal ja võttes arvesse kohaldatava finantsvõimendusemäära kapitalinõudeid. Teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste määramise eesmärgil tuleks maksimaalset stressimõju mõista kui stressitesti ebasoodsa stsenaariumi vähima finantsvõimendusemäära ja lähtepunkti tegeliku finantsvõimendusemäära vahet.
431. Pädevad asutused peaksid saama igale finantsinstitutsioonile konkreetse teise samba kapitalisuuniste lähtepunkti, tasaarvestades elemendid, mis juba katavad maksimaalses stressimõjus kajastatud riske. Eelkõige peaksid pädevad asutused tasaarvestama asjakohaseid meetmeid, eelkõige kapitali säilitamise puhvrit, nagu on sätestatud punktis 435. Lisaks võivad pädevad asutused teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste lähtepunktide kindlaksmääramisel kaaluda vajaduse korral muid maksimaalse stressimõju korrigeerimisi, mis on seotud staatilise bilansi eeldusega või stressitesti ja lähtepunkti vahelise erineva ajavahemikuga.
432. Teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste kehtestamisel peaksid pädevad asutused tagama adekvaatse seose teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste lähtepunktide ning vastavalt lõplike teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste vahel. Selleks võivad nad otsustada kasutada tähtajaklassimeetodit, et klassifitseerida finantsinstitutsioone vastavalt teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste lähtepunktidele, tuginedes punktis 425 sätestatud asjakohastele järelevalvelistele stressitestidele või muudele punktis 426 sätestatud meetoditele. Sellest tulenevalt võivad pädevad asutused määrata kindlaksmääratud teise samba kapitalisuuniste või teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste taseme vahemiku igale klassile ning määrata lõplikud teise samba kapitalisuunised või teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised määratud klassi vahemikus või

erandkorras väljaspool asjakohase klassi vahemikku, lähtudes finantsinstitutsioonipõhistest kaalutlustest. Pädevad asutused peaksid püüdma vältida nn kaljuefekti klaaside vahel, näiteks võimaldades osalist kattumist naaberklassi teise samba kapitalisuuniste või teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste tasemetega, ning nad peaksid tagama, et tulenevad lõplikud teise samba kapitalisuunised ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised on finantsinstitutsioonipõhised.

433. Lõplike teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste määramisel peaksid pädevad asutused, kui asjakohane, arvestama järgmisi tegureid:

- a. aasta, mil ilmneb stressi maksimaalne mõju seoses stressitestides kasutatud stressistsenaariumide lähtepunkti ja ajavahemikuga;
- b. finantsinstitutsiooni usaldusväärse stressitesti tulemus, võttes arvesse konkreetse stsenaariumi määratlusi ja eeldusi, eelkõige juhul, kui neid peetakse finantsinstitutsiooni ärimudeli või riskiprofiili jaoks asjakohasemaks või kui sisestsenaariumid on tõsisemad kui järelevalvelised stsenaariumid;
- c. muutused, mis toimuvad pärast stressitesti lõppkuupäeva ja millel on oluline mõju finantsinstitutsiooni riskiprofiilile või kapitalipositsioonile (nt viivislaenude müük). Need muutused võivad hõlmata riskiprofiili vahepealseid muutusi, sealhulgas finantsinstitutsioonide tegevuse või bilansi struktuurimuutusi;
- d. finantsinstitutsiooni juhtkonna asjakohaseid tegevused, mis on järelevalvealase hindamise järel tunnistanud väga usaldusväärseks ja kindlaks;
- e. teave ja järelevalvelised arvamused seoses järelevalvelise stressitestimise asjakohasusega finantsinstitutsiooni strateegia, finantsplaanide ja ärimudeli suhtes;
- f. finantsinstitutsiooni tegeliku tundlikkuse vähenemine ebasoodsate stsenaariumide suhtes;
- g. võimalikud kattumised teise samba kapitalinõude ja ülemäärase finantsvõimenduse riski käsitlevate teise samba kapitalisuunistega;
- h. finantsinstitutsiooni üldine finantsseisundi taastamise võime, nagu on sätestatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2016/1075 artikli 12 lõikes 3⁴⁰, kui finantsinstitutsiooni arvutust peetakse piisavalt usaldusväärseks ja realistlikuks;

---

⁴⁰ Komisjoni 23. märtsi 2016. aasta delegeeritud määrus (EL) 2016/1075, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/59/EL seoses regulatiivsete tehniliste standarditega, millega määratakse kindlaks finantsseisundi taastamise kavade sisu.

- i. finantsinstitutsiooni olemasolevate omavahendite kvaliteet (koosseis), sealhulgas stressistsenaariumi kõige halvemal aastal, ning
- j. kas finantsinstitutsioon on restruktureerimise või kriisilahenduse objektiks või mitte.

434. Teise samba kapitalisuuniste kindlaksmääramisel vastavalt punktile 433.b peaksid pädevad asutused arvesse võtma ka seda, mil määral hõlmavad stressistsenaariumid kõiki olulisi riske, mis toetavad täiendavate omavahendite nõudeid järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõudes. Pädevad asutused peaksid eelkõige võtma arvesse asjaolu, et makromajanduslikud langusstsenaariumid ei pruugi kõiki riske katta, näiteks käitumisrisk, pensionirisk või mõned krediidi kontsentratsiooniriski elemendid (nt ühest allikast lähtuv kontsentratsioonirisk), mis võivad kordistada võimalikke kahjusid testitavates ebasoodsates stsenaariumides.

435. Lisaks peaksid pädevad asutused kaaluma, mil määral olemasolevad puhvrinõuded ja teised kohaldatavad makrotasandi usaldatavusmeetmed katavad stressitestimisel ilmnunud riske. Pädevad asutused peaksid tasaarvestama teise samba kapitalisuuniste kapitalisäilitamise puhvri suhtes, sest teise samba kapitalisuuniste ja kapitalisäilitamise puhver kattuvad olemuslikult. Kui eeldatakse, et teise samba kapitalisuuniste ja vastutsükliline kapitalipuhver omavahel ei kattu, peaksid pädevad asutused erandkorras tasaarvestama teise samba kapitalisuuniste juhtumipõhiselt vastutsüklilise kapitalipuhvri suhtes, kaaludes mõju avaldavaid puhvriga kaetud ja stressitestide stsenaariumides kavandatud riske, pärast konsulteerimist makrotasandi usaldatavusjärelvalvet teostava asutusega. Pädevad asutused ei tohiks teise samba kapitalisuuniste tasaarvestada süsteemse riski puhvrite suhtes (globaalse süsteemselt olulise ettevõtja / muu süsteemselt olulise ettevõtja puhver ja süsteemse riski puhver), sest nende eesmärk on katta riske, mida finantsinstitutsioon põhjustab finantsüsteemile. Samuti ei tohiks pädevad asutused tasaarvestada teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevaid kapitalisuuniste määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõikes 1a sätestatud globaalse süsteemselt olulise ettevõtja finantsvõimenduse määra puhvri nõude suhtes.

436. Kui pädevad asutused määravad teise samba kapitalisuuniste, peaksid nad lisama need suuniste üldisele kapitalinõudele. Kui pädevad asutused määravad teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevaid kapitalisuuniste, peaksid nad lisama need suuniste üldise finantsvõimenduse määra nõudele. Pädevad asutused peaksid käsitlema üldist kapitalinõuet ja üldise finantsvõimenduse määra nõuet kui kahte eraldiseisvat nõuete kogumit. Sellest tulenevalt võib olemasolevaid omavahendeid kasutada samaaegselt teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste täitmiseks.

Teise samba kapitalisuunistest ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevatest kapitalisuunistest teavitamine ja nende koosseis

437. Finantsinstitutsioonide teavitamisel teise samba kapitalisuunistest ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevatest kapitalisuunistest peaksid pädevad asutused oma otsuseid põhjendada. Põhjendus peaks olema finantsinstitutsioonipõhine ning selles tuleks esile tuua teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste määramise meetoodika põhielemendid.
438. Teise samba kapitalisuuniste või teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste määramisel ja ajakohastamisel peaksid pädevad asutused finantsinstitutsiooni teavitama nende tasemetest ja asjakohastest tähtaegadest nende kehtestamiseks kooskõlas punktiga 442. Pädevad asutused peaksid selgitama ka võimalikku järelevalvereageerimist olukorras, kus teise samba kapitalisuuniseid või teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevaid kapitalisuuniseid ei täideta.
439. Pädevad asutused peaksid teatama finantsinstitutsioonidele, et teise samba kapitalisuuniseid tuleks katta aktsepteeritavate esimese taseme põhiomavahenditega ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevaid kapitalisuuniseid tuleks katta esimese taseme kõlblike omavahenditega. Nii teise samba kapitalisuunised kui ka teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised tuleks lisada nende kapitaliplaneerimise ja riskijuhtimise raamistikesse, sealhulgas riskivalmiduse raamistikku ja finantsseisundi taastamise kavandamise.
440. Pädevad asutused peaksid finantsinstitutsioonidele teatama ka sellest, et omavahendeid, mida hoitakse teise samba kapitalisuuniste eesmärgil, ei saa kasutada üldise kapitalinõude ühegi elemendi täitmiseks ning et teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevaid kapitalisuuniseid ei saa kasutada üldise finantsvõimenduse määra nõude ühegi elemendi täitmiseks.
441. Pädevad asutused peaksid finantsinstitutsioonidele ning, kui asjakohane, teistele pädevatele asutustele teatama kõigist kohaldatavatest omavahendite suhtarvudest, mida mõjutavad teise samba kapitalisuunised (esimese taseme põhiomavahendid, esimese taseme omavahendid ja omavahendid kokku), ning finantsvõimenduse suhtarvu nõudest, mida mõjutavad teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised.
442. Pädevad asutused peaksid teise samba kapitalisuuniste või teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste määramise tähtaegade kehtestamisel ja nendest finantsinstitutsioonidele teatamisel arvestama vähemalt järgmist:
- a. kas finantsinstitutsioon on ümberstruktureerimise või kriisilahenduse objektiks ning
  - b. võimalikku mõju, mida esimese taseme põhiomavahendite suhtarvuga nomineeritud teise samba kapitalisuunised või teise samba ülemäärast

finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised võivad avaldada kapitalinõuete teistele osadele, ning finantsinstitutsioonide võimekust väljastada täiendavate esimese või teise taseme omavahendite instrumente.

7.7.2 Kapitali planeerimine ja muud järelevõetavad meetmed kapitali adekvaatsuse käsitlemiseks stressiolukordades

Kapitali planeerimine

443. Kui punktis 7.7.1 viidatud kvantitatiivsed tulemused osutavad, et vastavates stressistsenaariumides ei suuda finantsinstitutsioon kohaldatavaid kapitalinõudeid täita, peaksid pädevad asutused nõudma, et finantsinstitutsioon esitaks usaldusväärse kapitaliplaani, mis käsitleb kohaldatavate kapitalinõuete mittetäitmise riski.

444. Kapitaliplaani usaldusväärse määramiseks peaks pädev asutus kaaluma järgmist, kui asjakohane:

- a. kas kapitaliplaan katab tervet eeldatud stressitestimise ajavahemikku;
- b. kas kapitaliplaan esitab usaldusväärse leevendus- ja juhtimistegevuste, dividendimaksete piiramise ja teiste tegevuste komplekti;
- c. kas finantsinstitutsioon soovib ja suudab neid tegevusi teostada, et käsitleda kapitalinõuete rikkumisi süsteemiülestes stressitestides;
- d. kas neid leevendus- ja juhtimistegevusi mõjutavad õiguslikud või maineriskid, näiteks varasemate avalike teadete (nt seoses dividendipoliitika, äriplaanide ja riskivalmidusega) vastandumise või vastuollu minemise tõttu;
- e. tõenäosus, et leevendus- ja juhtimistegevused võimaldavad finantsinstitutsioonil kohaldatavaid kapitalinõudeid asjakohase aja jooksul täielikult täita;
- f. kas esitatud tegevused vastavad üldjoontes makromajanduslikele kaalutlustele ja teadaolevatele tulevikus rakenduvatele õiguslikele muudatustele, mis mõjutavad finantsinstitutsiooni eeldatud ebasoodsa stressistsenaariumi ulatuses ja ajaperioodi jooksul;
- g. finantsinstitutsiooni finantsseisundi taastamise kavas kirjeldatud taastumisvõimalused ja nende analüüs.

445. Kapitaliplaanide hindamisel peaks pädev asutus, kui asjakohane, pärast finantsinstitutsiooniga peetud tõhusat dialoogi nõudma, et finantsinstitutsioon teeks kapitaliplaanides, sealhulgas esitatud juhtimistegevustes muudatusi, kui asjakohane, või nõudma, et finantsinstitutsioonid rakendaksid täiendavaid leevendustegevusi, mis muutuvad asjakohaseks, arvestades stsenaariume ja kehtivaid makromajanduslikke tingimusi.

446. Pädevad asutused peaksid eeldama, et finantsinstitutsioonid rakendavad muudetud kapitaliplaani, sealhulgas muudatusi, mis põhinevad järelevalvealase hindamise tulemustel ja finantsinstitutsiooniga peetud dialoogil.

Täiendavad järelevalvemeetmed

447. Pädevad asutused peaksid vajaduse korral kaaluma jaotises 10 kirjeldatud täiendavate järelevalvemeetmete rakendamist, et tagada, et finantsinstitutsioon on stressiolukorras adekvaatselt kapitaliseeritud.

448. Näiteks kui stressitestide kvantitatiivsed tulemused viitavad, et finantsinstitutsioon tõenäoliselt rikub oma kapitalinõudeid järgmise 12 kuu jooksul ebasoodsa stsenaariumi olukorras, peaksid pädevad asutused vajaduse korral käsitlema seda teavet kui ühte võimalikku asjaolu direktiivi 2013/36/EL artikli 102 lõike 1 punkti b alusel. Sellisel juhul peaksid pädevad asutused rakendama nõuetekohaseid meetmeid kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõikega 1 omavahendite piisava taseme tagamiseks. Eelkõige juhul, kui need meetmed on seotud kapitaliga, peaksid pädevad asutused eelkõige kaaluma ühe või mõlema järgmise meetme võtmist, nagu on sätestatud artikli 104 lõike 1 punktides a ja f:

- a. nõuda, et finantsinstitutsioonidel oleks asjakohane kogus täiendavaid omavahendeid nominaalsummas, arvestades järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi hindamise tulemusi;
- b. nõuda finantsinstitutsiooni tegevuse, toodete ja süsteemidega seonduvate riskide vähendamist.

7.8 Tulemuste kokkuvõte ja skoori määramine

449. Pärast eespool kirjeldatud hindamist peaksid pädevad asutused kujundama seisukoha, kas olemasolevad omavahendite ressursid tagavad usaldusväärse katte riskidele, millele finantsinstitutsioon on avatud või võib olla avatud. See seisukoht peaks kajastuma tulemuste kokkuvõttes, mis esitatakse koos tabelis 8 loetletud kaalutluste alusel määratud elujõulisuse skooriga.

Tabel 8. Kapitali adekvaatsuse skoori määramise järelevalvekaalutlused

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
1	Hoitavate omavahendite kogus ja koosseis põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele väikest riski.	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsioon suudab raskusteta täita oma teise samba kapitalisuunised ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised. • Finantsinstitutsiooni omavahendid on tunduvalt suuremad kui tema üldine kapitalinõue ja üldise

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
		<p>finantsvõimenduse määra nõue ja seda eeldatavasti ka tulevikus.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stressitestimisest ei nähtu märgatavat riski seoses tõsise, kuid usutava majanduslanguse mõjuga omavahendite finantsvõimendusele. • Kapitali vaba liikumine grupi ettevõtjate vahel ei ole piiratud (kui asjakohane) või kõik ettevõtjad on järelevalvenõudeid ületaval määral hästi kapitaliseeritud. • Finantsinstitutsioonil on usutav ja usaldusväärne kapitaliplaan, mis võib olla vajaduse korral tõhus. • Ülemäärase finantsvõimenduse risk ei ole oluline / on väga väike.
2	<p>Hoitavate omavahendite kogus ja koosseis põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele keskmist või väikest riski.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsioonil on raskusi oma teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäära finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste täitmisel. Juhtkonna olukorra leevendamise meetmed on hinnatud usaldusväärseteks. • Finantsinstitutsioon on lähedal oma mõne kapitalipuhvri rikkumisele, kuid ületab siiski selgelt oma järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõuet ja järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõuet. • Stressitestimisest ilmneb väike risk seoses tõsise, kuid usutava majanduslanguse mõjuga omavahenditele või finantsvõimendusele, aga selle käsitlemiseks võetavad juhtimismeetmed tunduvad usaldusväärsed. • Kapitali vaba liikumine grupi ettevõtjate vahel, kui asjakohane, on või võib olla vähesel määral piiratud. • Finantsinstitutsioonil on usutav ja usaldusväärne kapitaliplaan, mis ei ole riskivaba, kuid võib olla vajaduse korral tõhus. • Ülemäärase finantsvõimenduse risk on väike.

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
3	<p>Hoitavate omavahendite kogus ja koosseis põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele keskmist või suurt riski.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsioon ei täida oma teise samba kapitalisuuniseid ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevaid kapitalisuuniseid. Juhtkonna leevendusmeetmete usaldusväärsus on küsitav. • Finantsinstitutsioon kasutab osaliselt oma kapitalipuhvleid. Kui olukord halveneb, siis võib finantsinstitutsioon rikkuda oma järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõuet ja järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõuet. • Stressitestimisest ilmneb keskmine risk seoses tõsise, kuid usutava majanduslanguse mõjuga omavahenditele või finantsvõimendusele. Juhtimismeetmed ei pruugi seda usaldusväärset käsitleda. • Kapitali vaba liikumine grupi ettevõtjate vahel, kui asjakohane, on piiratud. • Finantsinstitutsioonil on kapitaliplaan, mis ei ole tõenäoliselt tõhus. • Ülemäärase finantsvõimenduse risk on keskmine.
4	<p>Hoitavate omavahendite kogus ja koosseis põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele suurt riski.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsioon ei täida oma teise samba kapitalisuuniseid ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevaid kapitalisuuniseid (või ei ole tahtlikult kehtestanud teise samba kapitalisuuniseid ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevaid kapitalisuuniseid) ja ei suuda seda teha ka lähitulevikus. Juhtkonna leevendusmeetmed selle käsitlemiseks on hinnatud ebausaldusväärseteks. • Finantsinstitutsioon on lähedal oma järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõude või järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra nõude kogurikkumisele. • Stressitestidest ilmneb, et järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõuet või järelevalvelase läbivaatamise ja

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
		<p>hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõuet rikutaks tõsise, kuid usutava majanduslanguse alguses. Juhtimismeetmed ei käsitle seda usaldusväärset.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kapitali vaba liikumine grupi ettevõtjate vahel, kui asjakohane, on piiratud. • Finantsinstitutsioonil ei ole kapitaliplaani või see on ilmselgelt ebaadekvaatne. • Ülemääraste finantsvõimenduse risk on suur.

Jaotis 8. Likviidsusele ja rahastamisele avalduvate riskide hindamine

---

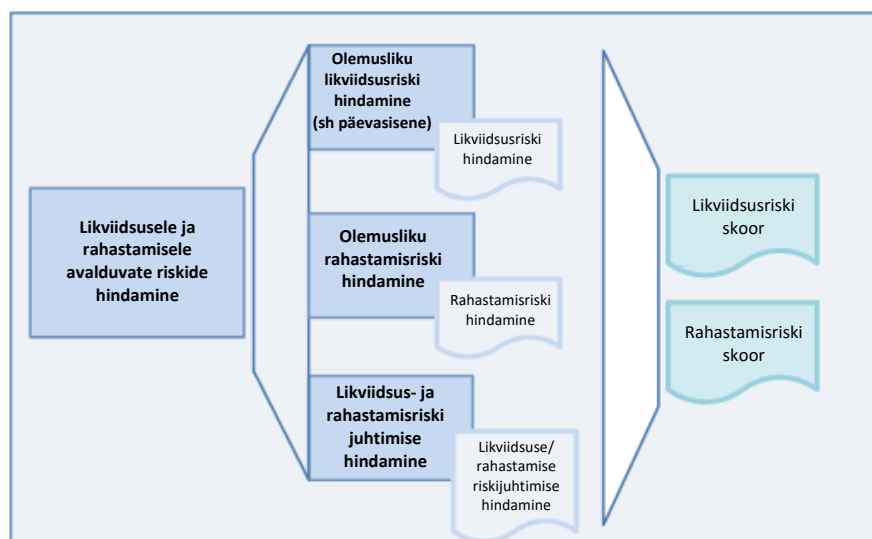
8.1 Üldised kaalutlused

450. Pädevad asutused peaksid hindama likviidsusele ja rahastamisele avalduvaid riske, mis on tuvastatud finantsinstitutsiooni jaoks olulistena. Käesoleva jaotise eesmärk on esitada ühismetoodikad, mida tuleks arvestada üksikriskide hindamisel ning riskijuhtimise ja kontrolli raames. Loetelu ei ole ammendav ja annab pädevatele asutustele vabaduse arvestada muid lisakriteeriume, mida nad võivad pidada asjakohaseks oma kogemuse alusel ja finantsinstitutsiooni eriomaduste tõttu.
451. Käesolevas jaotises esitatakse pädevatele asutustele ühiselementide kogum, millega hinnata likviidsusele ja rahastamisele avalduvaid riske.
452. Metoodika koosneb kolmest põhikomponendist:
- a. olemusliku likviidsusriski hindamine;
  - b. olemusliku rahastamisriski hindamine ning
  - c. likviidsus- ja rahastamisriski juhtimise hindamine.
453. Likviidsus- ja rahastamisriskide hindamisel peaksid pädevad asutused kontrollima, kas finantsinstitutsioon vastab ELi regulatiivsetele miinimumnõuetele, komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2015/61⁴¹ sätestatud likviidsuskattekohaldajale ja määruse (EL) nr 575/2013 kuuenda osa IV jaotises sätestatud stabiilse netofinantseerimise suhtarvule. Samas on hindamine käesolevate suuniste kohaselt ulatuslikum kui need miinimumnõuded, et pädevad asutused saaksid kujundada tervikliku seisukoha riskide kohta.
454. Hindamiskäik on graafiliselt esitatud joonisel 5.

---

⁴¹ Komisjoni 10. oktoobri 2014. aasta delegeeritud määrus (EL) 2015/61, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 575/2013 seoses krediidasutuste suhtes kohaldatava likviidsuskatte nõudega.

Joonis 2. Likviidsusele ja rahastamisele avalduvate riskide hindamise elemendid

455. Pädevad asutused peaksid käesolevas jaotises sätestatud kriteeriumide kohaselt hindama kõiki kolme komponenti, et saada ülevaade finantsinstitutsiooni olemusliku likviidsus- ja rahastamisriski tasemest ning tema likviidsus- ja rahastamisriski juhtimise ning kontrolli kvaliteedist. Arvestades, et likviidsus- ja rahastamisrisk ning nende juhtimine on üksteisega seotud ja üksteisest sõltuvad, on likviidsus- ja rahastamisriski juhtimise ja kontrolli hindamise jaotis mõlema riski jaoks sama.

456. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi raames likviidsusele ja rahastamisele avalduva riski hindamisel võivad pädevad asutused kasutada mitme teabeallika kombinatsiooni, sealhulgas järgmisi:

- a. finantsinstitutsiooni ärimudeli analüüsi tulemused, eelkõige need, mis võivad aidata mõista likviidsusele ja rahastamisele avalduva riski põhiallikaid;
- b. põhinäitajate jälgimisest saadud teave;
- c. järelevalveline aruandlus ja eelkõige määruse (EL) nr 575/2013 artikli 415 kohaselt finantsinstitutsiooni poolt likviidsusriski ja rahastamisriski aruandluse raames esitatud teave;
- d. järelevalvetegevuste tulemused;
- e. rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise pädevatelt asutustelt saadud teave, mis võib mõjutada likviidsust ja rahastamispositsiooni;
- f. finantsinstitutsiooni esitatud teave, sealhulgas sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi teave;
- g. sise- või välisauditi aruannete tulemused ja tähelepanekud;

- h. EBA väljastatud aruannetele, mis käsitlevad likviidsuskattekindajate ja stabiilse netorahastamise kindajate rakendamist, lisatud soovitus, suunised ja juhised, samuti makrotasandi usaldatavusjärelvalve asutuste või Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu hoiatused ja soovitus ning
- i. sarnase ärimudeliga tegutsevates teistes finantsinstitutsioonides (näidisgrupp) tuvastatud riskid.

457. Pädevad asutused peaksid käesolevas jaotises kirjeldatud meetodite ja ühiselementide rakendamisel tuvastama asjakohased kvantitatiivsed näitajad ja muud parameetrid, millega saaks jälgida põhinäitajaid, nagu on sätestatud jaotises 3.

458. Iga üksiku riski hindamise tulemus peaks kajastuma tulemuste kokkuvõttes, milles esitatakse peamiste riskitegurite selgitused ja skoor, nagu on selgitatud järgmistes punktides.

8.2 Likviidsusriski hindamine

459. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni lühiajalist ja keskpikka likviidsusriski asjakohaste ajavahemike, sealhulgas päevasiseste ajavahemike jooksul, et tagada, et ta säilitab likviidsuspuhvrite adekvaatsed tasemed nii tava- kui ka stressitingimustes. See hindamine hõlmab järgmisi elemente:

- a. lühiajalise ja keskpika perspektiivi likviidsusvajaduste hindamine;
- b. päevasisese likviidsusriski hindamine;
- c. likviidsuspuhvri ja likviidsuse tagamise suutlikkuse hindamine ning
- d. järelvalvelised likviidsuse stressitestid.

460. Likviidsusvajaduste, puhvrite ja tasakaalustamissuutlikkuse hindamiseks tavatingimustes peaksid pädevad asutused esitama koos analüüsiga tõendid täiendava järelvalve parameetrite aruandlusvormidelt, nagu on sätestatud ja kasutusele võetud rakenduslikus tehnilises standardis järelvalvelise aruandluse kohta⁴². Pädevad asutused võivad teha vähem detailse päevasisese likviidsusriski hindamise ja likviidsuse stressitestimise, kui see on põhjendatud nende riskiallikate väiksema olulisusega, eelkõige 3. ja 4. kategooria finantsinstitutsioonide korral.

Lühiajalise ja keskpika perspektiivi likviidsusvajaduste hindamine

461. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni likviidsusvajadusi lühiajalises ja keskpikas perspektiivis nii tavatingimustes kui ka stressitingimustes (šokid). Nad peaksid võtma arvesse järgmist:

---

⁴² Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2021/451.

- a. finantsinstitutsiooni stressitingimustes likviidsusvajadused eri ajal, eelkõige enne 30 päeva möödumist, 30 päevast kuni 3 kuuni ja pärast 3–12 kuu möödumist, ning eelkõige tõsistest, kuid usutavatest stressidest tema likviidsusvajadustele (sularaha netoväljavoolud) avalduv mõju, et katta idiosünkraatilised, turuülesed ja kombineeritud šokid, ning
- b. likviidsusvajaduste suurus, asukoht ja valuuta ning kui finantsinstitutsioon tegutseb mitme olulise valuutaga, siis šokkide eri mõju eri valuutades, et kajastada valuuta konverteeritavuse riski.

462. Pädevad asutused peaksid toetama lühiajalise likviidsusriski hindamist, analüüsides vähemalt likviidsuskattekordajat, mis on sätestatud komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2015/61, ja eelkõige järgmist:

- a. kas finantsinstitutsioon teatab õigesti oma likviidsuskattekordaja positsiooni ning
- b. kas likviidsuskattekordaja tuvastab adekvaatselt finantsinstitutsiooni likviidsusvajadused.

463. Šokkidest finantsinstitutsiooni likviidsuse vajadustele avalduva mõju hindamisel peaksid pädevad asutused võtma arvesse finantsinstitutsiooni likviidsusriski kõiki olulisi allikaid. Eelkõige peaksid nad arvestama järgmist, kui asjakohane:

- a. võimalus, et mis tahes kohaldatav ELi regulatiivne nõue ei määra piisavalt kindlaks finantsinstitutsiooni likviidsusvajadusi nõude puhul kasutatava stressistsenaariumi tüübi korral, sealhulgas juhul, kui tähtajad on lühemad kui 30 päeva.
- b. Bilansikirjete ja rahastamise kontsentratsioonide korral suurklentidest vastaspooltega seoses tekkiv risk, arvestades meetmeid, mida finantsinstitutsioon võib võtta oma maine/frantsiisi säilitamiseks.
- c. Tingimuslikest rahavoogudest / bilansivälistest kirjetest (nt krediidiliinid, lisatagatise nõuded) ja tegevustest (nt konsolideerimata eriotstarbeliste ettevõtjate lepingulisi kohustusi ületava toetamise likviidsus) tekkivad riskid, arvestades meetmeid, mida finantsinstitutsioon võib võtta oma maine/frantsiisi säilitamiseks.
- d. Neto- ja brutosissevool ning -väljavool: kui sissevool ja väljavool on väga suur, peaksid pädevad asutused pöörama erilist tähelepanu finantsinstitutsioonile avalduvale riskile sissevoolu eeldatud ajal mittelaekumise tõttu, isegi kui netoväljavoolu risk on piiratud;
- e. Jaeklientidest vastaspooltega seoses tekkiv risk, arvestades meetmeid, mida finantsinstitutsioon võib võtta oma maine/frantsiisi säilitamiseks. Selleks peaksid

pädevad asutused kasutama jaehoiuste eri riskiklassidesse liigitamise metoodikat vastavalt komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2015/61 artiklitele 24 ja 25.

- f. Risk, et keskpika kuni pika perspektiivi rahastamisprofiili liigsed riskid mõjutavad kahjulikult vastaspoolte käitumist, mis on seotud lühiajalise likviidsuspositsiooniga, ning
- g. anonüümsete hoiuste kontekstis tekkiv risk⁴³.

Päevasisese likviidsusriski hindamine

464. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni päevasisese likviidsusriski positsiooni valitud ajavahemiku vältel, sealhulgas likviidse vara päevasisest kättesaadavust, arvestades ootamatute päevasiseste väljavoolude või sissevoolude puudumise prognoosimatut olemust. Pädevad asutused võivad võtta arvesse selle riskiallika võimalikku väiksemat olulisust, eriti 3. ja 4. kategooria finantsinstitutsioonide korral. Kõigi teiste finantsinstitutsioonide korral, kui seda riskiallikat peetakse oluliseks, peaks see hinnang hõlmama vähemalt päevasisese likviidsuse hindamist, mis on kättesaadav või juurdepääsetav tavapärastel tingimustel või finants- või tegevusstressi all (nt infotehnoloogia tõrked, õiguslikud piirangud rahaliste vahendite ülekandmisel, korrespondentpanga teenustele ja/või finantsinstitutsiooni jaoks oluliste valuutade, kaupade või instrumentide arveldusteenustele juurdepääsu peatamine/lõpetamine).

465. Jurisdiktsioonides, kus päevasisese riski teatamine ei ole veel võimalik, peaksid pädevad asutused tuginema finantsinstitutsiooni enda päevasisese likviidsusriski analüüsile.

Likviidsuspuhvri ja likviidsuse tagamise suutlikkuse hindamine

466. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni likviidsuspuhvri ja likviidsuse tagamise suutlikkuse adekvaatsust tema likviidsusvajaduste täitmiseks ühe kuu jooksul ning mitme ajavahemiku jooksul (kuni 1 aastani), sealhulgas üleöö. Selles hindamises tuleks arvestada järgmist:

- a. otseselt saada olevad likviidsuspuhvrid või finantsinstitutsiooni üleelamisperioodid eri stressistsenaariumide korral;
- b. finantsinstitutsioonil kogu asjakohase stressistsenaariumi vältel olemasolev üldine likviidsuse tagamise suutlikkus;
- c. finantsinstitutsiooni likviidsusvajaduste hindamisel arvestatud mitmesuguste stressistsenaariumide ja ajavahemike omadused (nt raskus ja kestus);
- d. vara summa, mis oleks vaja muuta likviidseks asjakohase ajavahemiku vältel;

---

⁴³ Parimad tavad on esitatud EBA aruandes: „Likviidsuskattekindaja rakendamise järelevalve ELis – teine aruanne“ (EBA/REP/2021/07).

- e. kas tegelik likviidsuspuhver ja likviidsuse tagamise suutlikkus, sealhulgas likviidsete varade kvaliteet, on kooskõlas finantsinstitutsiooni likviidsusriski valmidusega;
- f. likviidsete varade liigitus ja kvaliteet, nagu on sätestatud komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2015/61 (likviidsuskattekohajajat käsitlev delegeeritud määrus)⁴⁴.

467. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni võimet muuta oma likviidsed varad rahaks piisavalt kiiresti, et täita stressiperioodil oma likviidsusvajadused. Nad peaksid võtma arvesse järgmist:

- a. kas finantsinstitutsioon testib oma turulepääsu, tehes regulaarselt müügi- või repotehinguid;
- b. kas on suuri kontsentratsioone, mille korral võib esineda likviidsuspuhvri ja likviidsuse tagamise suutlikkuse ülehindamise risk;
- c. kas puhvri vara on koormamata (nagu on määratletud EBA suunistes koormatud ja koormamata vara avalikustamise kohta⁴⁵), asjaomaste töötajate kontrolli all ja likviidsuse juhtimise funktsiooni jaoks kergesti kättesaadav;
- d. kas likviidse vara nimiväärtus on kooskõlas likviidsusvajaduste jaotusega valuuta alusel;
- e. kui finantsinstitutsioon on võtnud likviidset vara laenuks, siis kas ta peab selle lühiajalise likviidsuse stressiperioodi vältel tagastama, mis võib tähendada, et see ei ole enam tema jaoks kättesaadav stressi all olevate väljavoolude katmiseks, arvestades tehingu netomõju;
- f. kokkulepitud likviidsete vahendite tõenäoline väärtus, kui pädevad asutused määravad kindlaks, et neid vahendeid saab teatud ulatuses arvestada tasakaalustamissuutlikkuses.

Järelevalvelised likviidsuse stressitestid

468. Pädevad asutused peaksid kasutama pädevate asutuste määratletud ja tehtavaid likviidsuse stressiteste lühiajaliste ja keskpikkade likviidsusriskide hindamise sõltumatu vahendina järgmiseks:

- a. eri ajavahemikega ja eri stressistsenaariumidega seotud likviidsusriskide tuvastamine. Stressistsenaariumid peaksid olema seotud 30 päeva likviidsuskattekohajaja stressi eeldustega, kuid pädevad asutused võivad laiendada oma hindamise ulatust, uurides riske 30 päeva jooksul ja ka rohkem kui 30 päeva

---

⁴⁴ Komisjoni 10. oktoobri 2014. aasta delegeeritud määrus (EL) 2015/61, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 575/2013 seoses krediidasutuste suhtes kohaldatava likviidsuskatte nõudega (EL L 11, 17.1.2015, lk 1–36).

⁴⁵ Suunised koormatud ja koormamata varade andmete avalikustamiseks ([EBA/GL/2014/03](#)).

jooksul ning muutes likviidsuskattekindaja eeldusi, et kajastada likviidsuskattekindajaga adekvaatselt katmata riske;

- b. lisaks stressitestide teabele andma teavet oma seisukoha jaoks finantsinstitutsiooni sisemiste likviidsusriskide kohta;
- c. likviidsusriski konkreetsete valdkondade tuvastamine ja kvantifitseerimine ning
- d. finantsinstitutsioonile avalduvast üldisest likviidsusriskist seisukoha kujundamine, mis võimaldab neil võrrelda finantsinstitutsioonide suhtelist riski. See peaks vähemalt hõlmama järelevalve stressitesti, milles on kombineeritud finantsinstitutsioonipõhine ja turuülene stress.

469. Pädevad asutused võivad hinnata likviidsuskatte nõude võimalikku muutust ja tundlikkust pärast määruse (EL) nr 575/2013 artikli 412 lõike 3 ja artikli 414 kohaldamist leebete stressistsenaariumide korral järelevalve või finantsinstitutsiooni likviidsuspõhiste stressitestide abil. Selle hindamise jaoks kohaldatavad stsenaariumid peaksid üldiselt olema vähem ranged (nt ainult turuülene stress) kui finantsinstitutsiooni üleelamise testimise stsenaariumid (turuülene ja süsteemne stress) ning seega kajastama olukordi, kus ei eeldataks finantsinstitutsioonidelt nende minimaalse likviidsuspuhvri kasutamist. Pädevad asutused võivad 3. ja 4. kategooria finantsinstitutsioonide likviidsuse stressitestide tegemisel kasutada vähem stsenaariume ja kohaldada analüüsi väiksemat detailsust kui muude finantsinstitutsioonide korral.

8.3 Olemusliku rahastamisriski hindamine

470. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni rahastamisriski ning kas keskpikad ja pikaajalised varad ja bilansivälised kohustused on asjakohaselt ja piisavalt täidetud mitmesuguste stabiilsete rahastamisvahendite abil nii tava- kui ka stressitingimustes. See hindamine hõlmab järgmisi elemente:

- a. finantsinstitutsiooni rahastamisprofili hindamine;
- b. rahastamisprofili stabiilsusele avalduvate riskide hindamine;
- c. tegeliku turulepääsu hindamine ning
- d. rahastamisriskide eeldatavate muutuste hindamine lähtuvalt finantsinstitutsiooni rahastamiskavast.

Finantsinstitutsiooni rahastamisprofili hindamine

471. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni rahastamisprofili asjakohasust, sealhulgas keskpikka ja pikaajalist lepingulist ning käitumuslikku mittevastavust lähtuvalt tema ärimudelidest, strateegiast ja riskivalmidusest. Eelkõige peaksid nad arvestama järgmist:

- a. kas finantsinstitutsiooni keskpikad ja pikaajalised varad ja bilansivälised kohustused on adekvaatselt täidetud mitmesuguste stabiilsete rahastamisvahendite abil kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikliga 413 ning kas tegelikud mittevastavused asjakohaste ajavahemike vältel jäävad tema konkreetse ärimudeli korral vastuvõetavatesse piiridesse;
  - b. kas finantsinstitutsiooni tegelik rahastamisprofiil ei vasta tema soovitud rahastamisprofiilile, arvestades pädeva asutuse seisukohta tema soovitud rahastamisprofiili suhtes;
  - c. rahastajate käitumisomadusi mõjutavad (kohalikud) regulatiivsed ja lepingulised tegurid (nt kliiringu, kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise, hoiuste tagamise skeemide jne eeskirjad, sest need võivad mõjutada rahastamise tagajate käitumist), eelkõige kui finantsinstitutsiooni tegutsemise jurisdiktsioonide vahel on olulisi muutusi või erinevusi, ning
  - d. et tähtaegade ümberkujundamine põhjustab teatud tasemel mittevastavusi, kuid need peavad jääma hallatavatesse ja kontrollitavatesse piiridesse, et vältida ärimudeli ebaõnnestumist stressiperioodidel või turutingimuste muutumise korral.
  - e. kui olemas, rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutuselt saadud lisateave rahapesu ja terrorismi rahastamise riskidega seotud positsioonide ning finantsinstitutsiooni rahapesu ja terrorismi rahastamise riskijuhtimissüsteemi võimalike puuduste kohta, mis võivad suurendada rahastamisrisiki.
472. Pädevad asutused peaksid toetama finantsinstitutsiooni rahastamisprofiili, analüüsides vähemalt stabiilse netofinantseerimise suhtarvu, mis on sätestatud määruse (EL) nr 575/2013 kuuenda osa IV jaotises, ja eelkõige järgmist:
- a. kas finantsinstitutsioon teatab õigesti oma stabiilse netofinantseerimise suhtarvu positsiooni ning
  - b. kas stabiilse netofinantseerimise suhtarv tuvastab adekvaatselt finantsinstitutsiooni rahastamisvajadused.
473. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsiooni rahastamisprofiilist tekkivad võimalikud puudused, näiteks vastuvõetavaid piire rikkuvad lõpptähtaegade mittevastavused, rahastamisallikate liigsed kontsentratsioonid, varade koormatuse liigsed tasemed või pikaajaliste varade asjakohatu või ebastabiilne rahastamine, võivad põhjustada finantsinstitutsiooni rahastamise kulu vastuvõetamatut suurenemist. Nad peaksid võtma arvesse järgmist:
- a. suurema intressiga rahastamise krediitipikendusrisk, kui sõltutakse liiga palju konkreetsetest rahastamisallikatest, finantsinstitutsiooni rahastamisvajadus suureneb või rahastamisallikad hindavad tema riskiprofiili riskialtimaks, eelkõige

kui ei ole tõenäoline, et need suuremad kulud kantakse automaatselt üle klientidele, ning

- b. kas vara koormatuse aktsepteeritavaid limiite ületavale tasemele suurendamine vähendab juurdepääsu tagamata rahastamisele ja suurendab selle hinda.

Rahastamisprofiili stabiilsusele avalduvate riskide hindamine

474. Pädevad asutused peaksid arvestama tegureid, mis võivad vähendada rahastamisprofiili stabiilsust varade, bilansiväliste kohustuste ning kohustuste tüübi ja omaduste tõttu. Nad peaksid võtma arvesse järgmist:

- a. võimalus, et ükski kohaldatav ELi regulatiivne nõue ei tuvasta piisavalt finantsinstitutsiooni rahastamisprofiili stabiilsust tava- või stressistsenaariumide korral, sealhulgas pikemate kui 1-aastaste ajavahemike korral;
- b. asjaolu, et teatud konkreetset varaklassid on finantsinstitutsiooni ja/või süsteemi jaoks teistest olulisemad;
- c. olulistes valuutades varade ja kohustuste struktuurne lõpptähtaegade mittevastavus, kui asjakohane, ka agregeerituna, ning kuidas struktuurse lõpptähtaegade mittevastavuse ülesed valuuta mittevastavused mõjutavad rahastamisprofiili stabiilsusele avalduvat üldriski, ning
- d. asjakohased struktuurse rahastamise parameetrid (mis on asjakohased finantsinstitutsiooni ärimudeli suhtes). Struktuurse rahastamise parameetrite hulka võivad kuuluda näiteks laenude ja hoiuste suhtarv, kliendi rahastamispuudujääk ja käitumuslikult kohandatud lõpptähtaegade jaotus;
- e. rahastamisnäitajad, mis võivad viidata rahapesu ja terrorismi rahastamise suurenenud riskidele ja usaldatavusprobleemidele (nt sõltuvus mitteresidentide hoiustest, eriti kõrge riskiga jurisdiktsioonidest (nagu on tuvastanud Euroopa Komisjon), hoiused, mille välismaised broneerimiskohad ei vasta ärimudelile, või ebaharilikud intressimäärad võrreldes teiste klientidega, mis ei ole kooskõlas tooteliigi või finantsinstitutsiooni ärimudeliga). Selliste omaduste tuvastamisel peaksid pädevad asutused võtma ühendust rahapesu ja terrorismi rahastamise järelevalve eest vastutava asutusega, et saada nende hinnang rahapesu ja terrorismi rahastamise riskijuhtimise süsteemile ja määrata kindlaks selle mõju rahastamisriskile⁴⁶.

475. Pädevad asutused peaksid hindama rahastamisallikate kontsentratsioonidest rahastamisprofiili kestlikkusele tekkivaid riske. Nad peaksid vajadusel võtma arvesse järgmisi tegureid:

---

⁴⁶ Kooskõlas EBA suunistega rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise koostöö kohta (EBA/GL/2021/15).

- a. mitmesugused kontsentratsioonid, eelkõige ja kui asjakohane, seoses järgmisega: kasutatavate rahastamisvahendite tüüp, konkreetsed rahastamisturud, üksikud või seotud vastaspoolled ja muud kontsentratsiooniriskid, mis võivad mõjutada tulevikus rahastamisele juurdepääsu (võib olla asjakohane keskenduda seotud turgudele ja instrumentidele ja jälgida nende arusaama kontsentratsiooniriskist lühiajalise likviidsusprofiili korral), ning
- b. risk, et vara koormatus võib kahjustada turu huvi finantsinstitutsiooni tagatiseta võla vastu (tema tegutsemisturu/-turgude eriomaduste kontekstis ja tema ärimudeli kontekstis). Selle hindamise tegurid võivad hõlmata järgmist:
  - koormatud ja/või laenuks võetud varade kogusumma võrreldes bilansiga;
  - vaba vara (vara, mis on koormamata, kuid võib olla koormatud) kättesaadavus, eelkõige kui seda arvestatakse kogu tagamata hulгимүүги rahastamise kontekstis;
  - omakapitaliga seotud ületagatuse tase; ületagatus näitab, kui palju ületab tagatud rahastamise saamiseks kasutatava vara väärtus saadava rahastuse tinglikku summat (näiteks kui 100 euro tagatud rahastamise jaoks kasutatakse 120 eurot vara, on ületagatus 20), ning
  - ületagatuse taseme mõju hoiuste tagamise skeemile, kui finantsinstitutsioon jääb maksejõuetuks.

Tegeliku turulepääsu hindamine

476. Pädevad asutused peaksid olema teadlikud finantsinstitutsiooni tegelikust turulepääsust ning turulepääsule avalduvatest praegustest ja tulevastest ohtudest. Nad peaksid võtma arvesse järgmisi tegureid, kui asjakohane:
- a. mis tahes teave, millest nad on teadlikud, sealhulgas teave finantsinstitutsioonilt endalt, mis näitab, et ta seab suured nõuded konkreetsetele turgudele või vastaspooltele (sh keskpankadele), mis on tema jaoks nende turgude/vastaspoolte suutlikkuse seisukohast tähtsad;
  - b. mis tahes olulised või ootamatud muutused võla väljastamises, millest pädevad asutused on saanud teadlikuks igal konkreetsel turul (sh olulistest valuutades). NB! Pädevad asutused eeldavad, et finantsinstitutsioonid teatavad neile mis tahes sellistest muutustest. Nad peaksid hindama ka, kas mis tahes sellistest muutustest on põhjustatud finantsinstitutsiooni strateegiavalikutest või kas need on turulepääsu vähenemise märgid;

- c. risk, et uudised finantsinstitutsiooni kohta võivad negatiivselt mõjutada turgu (taju/usaldusväärsus) ja seega turulepääsu. Sellised uudised võivad, kuid ei pruugi olla turule teada; ning
- d. märgid, et lühiajalised likviidsusriskid (nt kui lühiajalise likviidsusrisk hinnatakse suureks) võivad vähendada finantsinstitutsiooni juurdepääsu olulistele rahastamisturgudele.

Rahastamisriskide eeldatavate muutuste hindamine lähtuvalt finantsinstitutsiooni rahastamiskavast

477. Pädevad asutused peaksid hindama rahastamisriskide eeldatavaid muutusi lähtuvalt finantsinstitutsiooni rahastamiskavast. See hindamine peaks arvesse võtma järgmisi asjaolusid:
- a. viis, kuidas finantsinstitutsiooni rahastamiskava mõjutab selle täies ulatuses täitmise korral tema rahastamisriske, arvestades et rahastamiskava täitmine võib suurendada või vähendada rahastamisprofili riske, ning
  - b. järelevalveline arvamus kava teostatavuse kohta.

8.4 Likviidsus- ja rahastamisriski juhtimise hindamine

478. Pädevad asutused peaksid finantsinstitutsiooni likviidsus- ja rahastamisriski profiili põhjalikuks mõistmiseks vaatama läbi ka tema likviidsus- ja rahastamisriski aluseks oleva juhtimiskorralduse ja riskijuhtimise raamistiku. Selleks peaksid pädevad asutused hindama järgmist:
- a. likviidsusriski strateegia ja likviidsusriski valmidus;
  - b. organisatsiooniline raamistik, poliitikad ja menetlused;
  - c. riski tuvastamine, mõõtmine, juhtimine, järelevalve ja aruandlus;
  - d. finantsinstitutsiooni likviidsuspõhine stressitestimine;
  - e. likviidsusriski juhtimise sisekontrolliraamistik;
  - f. finantsinstitutsiooni likviidsuse hädaolukorra lahendamise kavad ning
  - g. finantsinstitutsiooni rahastamiskavad.

Likviidsusriski strateegia ja likviidsusriski valmidus

479. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioon määratleb asjakohaselt oma likviidsusriski strateegia ja likviidsusriski valmiduse ning teatab sellest. Nad peaksid võtma arvesse järgmist:

- a. kas juhtorgan kehtestab likviidsusriski strateegia ja likviidsusriski valmiduse, kiidab selle heaks ja ajakohastab seda;
- b. kas finantsinstitutsioonil on olemas asjakohane raamistik, millega tagatakse, et likviidsusriski strateegia teatatakse tulemuslikult asjaomastele töötajatele;
- c. kas likviidsusriski strateegia ja valmidus on selgelt määratletud, nõuetekohaselt dokumenteeritud, tõhusalt rakendatud ja kõigile asjaomastele töötajatele teatatud;
- d. kas likviidsusriski valmidus on finantsinstitutsiooni jaoks asjakohane, arvestades tema ärimudelit, üldist riskitaluvust, rolli finantsüsteemis, finantsseisundit ja rahastamissuutlikkust;
- e. kas finantsinstitutsiooni likviidsusriski strateegia ja valmiduse raamistik on nõuetekohaselt integreeritud tema üldise riskivalmiduse raamistikku.

Organisatsiooniline raamistik, poliitikad ja menetlused

480. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on olemas asjakohased likviidsus- ja rahastamisriskiga seotud juhtimiskorralduse ning riskijuhtimise korrad. Hindamisel peaksid pädevad asutused arvestama järgmist:

- a. kas juhtorgan kiidab heaks likviidsus- ja rahastamisriskiga seotud juhtimiskorralduse ning riskijuhtimise poliitika ning arutab ja vaatab neid regulaarselt läbi;
- b. kas kõrgem juhtkond vastutab likviidsus- ja rahastamisriski juhtimise poliitika ja menetluste väljatöötamise ning rakendamise eest;
- c. kas kõrgem juhtkond tagab juhtorgani otsuste järelevalve;
- d. kas likviidsus- ja rahastamisriski juhtimise raamistik on sisemiselt sidus ja tagab, et sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsess on terviklik ning lõimitud hästi finantsinstitutsiooni laiemasse riskijuhtimisprotsessi;
- e. kas poliitika ja menetlused on finantsinstitutsiooni jaoks asjakohased, arvestades tema likviidsusriski valmidust, ning
- f. kas poliitika ja menetlused on nõuetekohaselt määratletud ja sõnastatud ning neist teavitatakse tõhusalt kogu finantsinstitutsioonis.

481. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on asjakohane likviidsus- ning rahastamisriski juhtimise, mõõtmise ja kontrolli funktsioonide täitmise organisatsiooniline raamistik, piisavate inim- ja tehniliste ressurssidega, et arendada ja rakendada neid funktsioone ja viia läbi nõutavaid järelevalveülesandeid. Nad peaksid võtma arvesse järgmist:

- a. kas likviidsusriski kontrolli ja järelevalve süsteeme ning protsesse kontrollivad sõltumatud kontrollifunktsioonid;
- b. kas riski juhtimise, mõõtmise ja kontrolli funktsioonid hõlmavad kogu finantsinstitutsiooni (sh filiaalide) likviidsusriski ning eelkõige kõiki valdkondi, kus likviidsusriske saab võtta, maandada või teha nende järelevalvet;
- c. kas finantsinstitutsioonil on likviidsus- ja rahastamispoliitika dokumentide komplekt, mis on adekvaatne tema töötajate usaldusväärse käitumise edendamiseks (sh seoses hoiuste võtmisega) ja võimaldab kontrollifunktsioonide tõhusat toimimist, ning
- d. kas finantsinstitutsioonil on likviidsus- ja rahastamisriski juhtimiseks asjakohased kirjalikud sisepoliitikad ja -menetlused ning kas tema likviidsus- ja rahastamisriski juhtimise raamistik on adekvaatne.

482. Pädevad asutused peaksid hindama, kui adekvaatne on finantsinstitutsiooni lähenemisviis olulistel rahastamisturgudel turulepääsu säilitamiseks. Nad peaksid võtma arvesse järgmist:

- a. finantsinstitutsiooni lähenemisviis turgudel pideva kohalolu säilitamiseks (turulepääsu testimine); konkreetsete väikeettevõtjate või spetsialiseerunud ärimudelite korral ei pruugi turulepääsu testimine olla asjakohane;
- b. finantsinstitutsiooni lähenemisviis rahastajatega tugevate suhete loomiseks, et vähendada oma juurdepääsu vähenemise riski, ning
- c. mis tahes tõendid, et finantsinstitutsioonil oleks stressitingimustes jätkuvalt turulepääs (isegi kui see on tema jaoks sel ajal kulukam).

Riski tuvastamine, mõõtmine, juhtimine, järelevalve ja aruandlus

483. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on asjakohane raamistik ja IT-süsteemid likviidsus- ja rahastamisriski tuvastamiseks ning mõõtmiseks kooskõlas tema suuruse, keerukuse, riskivalmiduse ja riskide võtmise suutlikkusega. Nad peaksid arvestama järgmisi tegureid:

- a. kas finantsinstitutsioon on rakendanud asjakohased meetodid asjakohaste ajavahemike vältel oma rahavoogude prognoosimiseks tava- ja stressiolukordades ning hõlmates kõiki olulisi riskitegureid;
- b. kas finantsinstitutsioon kasutab asjakohaseid peamisi eeldusi ja meetodikaid, mida vaadatakse regulaarselt läbi, arvestades mitmesuguste riskide (krediidi-, tururisk jm) vastastikmõju, mis tekib nii bilansi- kui ka bilansivälisest kirjetest;
- c. kui asjakohane, kas on hõlmatud kõik olulised juriidilised isikud, filiaalid ja tütarettevõtjad finantsinstitutsiooni tegutsemise jurisdiktsioonis, ning

- d. kas finantsinstitutsioon mõistab oma võimet saada juurdepääs finantsinstrumentidele nende hoidmiskohast olenemata, arvestades mis tahes õigus-, regulatiiv- ja tegevuspiiranguid nende kasutamisele, sealhulgas näiteks juurdepääsu puudumist varadele koormatiste tõttu eri ajavahemike jooksul.

484. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonidel on likviidsus- ja rahastamisriski jaoks asjakohane aruandlusraamistik. Nad peaksid võtma arvesse järgmist:

- a. kas kõrgem juhtkond on leppinud kokku aruandluskriteeriumide komplekti, milles sätestatakse likviidsus- ja rahastamisriski teatamise ulatus, viis ja sagedus ning kes on vastutav aruannete koostamise eest;
- b. likviidsus- ja rahastamisriski juhtimist toetavate infosüsteemide, juhtimisteabe ning sisemiste teabevoogude kvaliteet ja asjakohasus; kas finantsinstitutsiooni kasutatavad andmed ja teave on sihtrühma jaoks mõistetav, täpne ja kasutatav (nt õigeaegne, mitte liiga keerukas, õige käsitlusala jne) ning
- c. kas eriaruandeid ja -dokumente, mis sisaldavad terviklikku ja lihtsalt kättesaadavat teavet likviidsusriski kohta, esitatakse regulaarselt asjakohastele sihtrühmadele (nt juhtorganile, kõrgemale juhtkonnale või varade ja kohustuste komiteele).

485. Pädevad asutused peaksid hindama päevasisese likviidsusriski mõõtmise protsessi adekvaatsust, eelkõige nende finantsinstitutsioonide korral, mis osalevad maksete, arveldamise ja kliiringu süsteemides. Nad peaksid võtma arvesse järgmist:

- a. kas finantsinstitutsioon teeb adekvaatselt päevasiseste nõuete täitmiseks vajalike rahavoogude ja likviidsete vahendite järelevalvet ning kontrollib neid ja prognoosib, millal rahavood päeva jooksul tekivad, ning
- b. kas finantsinstitutsioon teeb päevasiseste toimingute jaoks adekvaatsed konkreetset stressitestid (kui ta peaks arvestama eespool nimetatutega sarnaseid stsenaariume).

486. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on likviidsuse ja rahastamise positsiooni jaoks adekvaatne näitajate komplekt, mis on asjakohane tema ärimudeli ning olemuse, mastaabi ja keerukuse suhtes. Nad peaksid võtma arvesse järgmist:

- a. kas näitajad kajastavad adekvaatselt finantsinstitutsiooni likviidsusriski profiili, näiteks järgmist:
  - likviidsete varade hajutatuse määr likviidsuspuhvrts erinevate likviidsete varade kategooriate vahel ja samas likviidsete varade kategoorias ning mis tahes muud asjakohased hajutamistegurid, nagu emitentide ja vastaspoolte liigid või nende emitentide ja vastaspoolte geograafiline asukoht;

- nende likviidsete varade valuuta nimiväärtuse ja nende likviidsuse netoväljavoolu järjepidevuse määr valuutade kaupa;
- b. kas näitajad katavad piisavalt peamisi likviidsusriski aspekte, mis on seotud muu hulgas järgmiste potentsiaalsete kaljuefekti riskidega:
- väljamaksete tähtaegade kontsentratsioon, võttes arvesse ka kohustuste võimalikku ennetähtaegset sissenõudmist, eelkõige lühikeses ja keskpikas perspektiivis;
  - keskpanga toetusprogrammid;
- c. kas näitajad katavad adekvaatselt finantsinstitutsiooni peamised struktuursed rahastamise haavatavused, hõlmates järgimisi aspekte, kui asjakohane:
- sõltuvuse ulatus ühest turust või liiga vähestest turgudest/vastaspooltest;
  - rahastamisallikate ning käitumist mõjutavate tegurite „kleepuvus“;
  - tegevuste kontsentreerumine eri valuutadesse, nimelt olemasoleva stabiilse rahastamise vääringu nimiväärtuse ja nõutava stabiilse rahastamise jaotus vääringute kaupa;
  - konkreetsete laenuandjate, sealhulgas keskpankade rahastamise kontsentreerumine lühikeses, keskpikas ja pikas perspektiivis;
  - tähtaegade olulised kontsentratsioonid ja tähtaegade vahed pikas perspektiivis ning
- d. kas näitajaid dokumenteeritakse adekvaatselt ja vaadatakse regulaarselt läbi, kas neid kasutatakse sisenditena finantsinstitutsiooni riskivalmiduse määramisel, juhtimisaruandluses ja tegevuspiirangute kehtestamisel.

Finantsinstitutsiooni likviidsuspõhine stressitestimine

487. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioon on rakendanud oma üldise stressitestimise programmi osana adekvaatse likviidsuspõhise stressitestimise koostöös *EBA suunistega finantseerimisasutuste stressitestiide kohta*, et mõista kahjulike sündmuste mõju tema riskipositsioonile ning tema likviidse vara kvantitatiivsele ja kvalitatiivsele adekvaatsusele ning määrata kindlaks, kas finantsinstitutsiooni hoitavad likviidsed vahendid on piisavad eri tüüpi stressistsenaariumide korral avalduda võivate riskide katmiseks ja/või kontrolli, juhtimise või muudest puudustest tulenevate riskide käsitlemiseks. Selleks peaksid pädevad asutused arvestama, kas finantsinstitutsiooni stressitestimise raamistik on asjakohane järgmiste elementide jaoks:

- a. finantsinstitutsiooni üleelamise ajavahemiku määramine, arvestades tema olemasolevat likviidsuspuhvrit ja stabiilseid rahastamisallikaid ning arvestades finantsinstitutsiooni riskivalmidust tõsise, kuid usutava likviidsusstressi perioodi vältel;
- b. stressistsenaariumidest tema konsolideeritud grupiülesele likviidsuspositsioonile ning konkreetsete ettevõtjate ja ärivaldkondade likviidsuspositsioonile avalduva mõju analüüsimine;
- c. riskide tekkevaldkondade mõistmine olenemata tema organisatsioonilisest struktuurist ja likviidsusriski tsentraalse juhtimise määrast.

488. Pädevad asutused peaksid samuti hindama, kas on vaja täiendavaid teste konkreetsete ettevõtjate ja/või likviidsuse alamgruppide jaoks, millele avalduvad olulised likviidsusriskid. Testides tuleks arvestada stsenaariumide tagajärgi mitmesuguste ajavahemike jooksul, sealhulgas päevasiseselt.

489. Pädevad asutused peaksid tagama, et finantsinstitutsioon esitab eri tüüpi stressistsenaariumide modelleeritud mõju ja mitu tundlikkustesti (proportsionaalsuse kohta). Tuleks hoolikalt kaaluda stressistsenaariumide kavandamise ja nendes matkitavate mitmesuguste šokkide hindamist, arvestades, et sellisel kavandamisel esitaks finantsinstitutsioon mineviku arvestamisele lisaks ka eksperdihinnangul põhinevaid hüpoteese. Pädevad asutused peaksid analüüsima, kas on arvestatud vähemalt järgmisi stsenaariume:

- a. lühiajaline ja pikaajaline;
- b. finantsinstitutsioonipõhine ja turuülene (toimub samal ajal mitmel turul) ning
- c. punktide i ja ii kombinatsioon.

490. Tähtis asjaolu, mida pädevad asutused peaksid finantsinstitutsiooni stressitestimise raamistiku hindamisel arvestama, on hüpoteetilis(t)est stressistsenaariumi(de)st tema rahavoogudele ja likviidsuse tagamise suutlikkusele ning üleelamise ajavahemikule avalduva mõju modelleerimine ning kas modelleerimine kajastab eri mõju, mida majandusstress võib avaldada nii tema varadele kui ka sisse- ja väljavooludele.

491. Pädevad asutused peaksid hindama ka, kas finantsinstitutsiooni lähenemisviis stressitestimise eelduste määramisel on konservatiivne. Olenevalt stsenaariumi tüübist ja tõsidusest peaksid pädevad asutused vajadusel arvestama paljude eelduste, eelkõige järgmiste asjakohasust:

- a. jaerahastamise ammendumine;
- b. tagatud ja tagamata hulgimüügi rahastamise vähenemine;
- c. rahastamisturgude ja eri turgude vahelise hajutamise korrelatsioon;

- d. täiendavad tingimuslikud bilansivälised riskipositsioonid;
- e. rahastamistähtjad (nt kui rahastamise pakkujal on tagasiostu võimalus);
- f. finantsinstitutsiooni krediidireitingu mis tahes halvenemise mõju;
- g. välisvaluuta konverteeritavus ja juurdepääs valuutaturgudele ning korrespondentpanga kontodele;
- h. võime kanda likviidsust üle ettevõtjate, sektorite ja riikide vahel;
- i. tuleviku bilansikasvu hinnangud ning
- j. maineriskidest põhjustatud kaudne nõue, et finantsinstitutsioon uuendaks varasid ja pikendaks või säilitaks muid likviidsuse toetamise vorme.

492. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsiooni likviidsuspõhise stressitestimise juhtimisraamistik on asjakohane ja kas see on nõuetekohaselt lõimitud üldisesse riskijuhtimisstrateegiasse. Nad peaksid võtma arvesse järgmist:

- a. kas stressitestide ulatus ning sagedus on asjakohane seoses finantsinstitutsiooni olemuse ja keerukuse, tema likviidsusriski positsioonide ning suhtelise tähtsusega finantssüsteemis;
- b. kas stressitestide tulemused on integreeritud finantsinstitutsiooni likviidsuse ja rahastamise strateegiakavade koostamise protsessidesse ning kas neid kasutatakse kriisiolukorras likviidsuse juhtimise tõhususe suurendamiseks, sealhulgas finantsinstitutsiooni likviidsuse, talitluspidevuse ja taastamise kavas;
- c. kas finantsinstitutsioonil on olemas adekvaatne protsess stressitestimiseks sobivate riskitegurite tuvastamiseks, arvestades kõiki olulisi haavatavusi, mis võivad halvendada tema likviidsuspositsiooni;
- d. kas eeldusi ja stsenaariume vaadatakse läbi ning ajakohastatakse piisava sagedusega ning
- e. kui hinnatakse grupi likviidsuse juhtimist, kas finantsinstitutsioon pöörab piisavalt tähelepanu grupi piires likviidsuse ülekandmise mis tahes võimalikele takistustele.

Likviidsusriski sisekontrolliraamistik

493. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on tugev ja terviklik siseliimit ja kontrolliraamistik ning usaldusväärsed kaitsemeetmed enda likviidsusriski maandamiseks või piiramiseks kooskõlas tema riskivalmidusega. Nad peaksid arvestama järgmist:

- a. kas liimit ja kontrolliraamistik on adekvaatne finantsinstitutsiooni keerukuse, suuruse ja ärimudeli suhtes ning kajastab likviidsusriski olulisi tegureid, näiteks

tähtaegade mittevastavust, valuuta mittevastavust, tuletisinstrumentide tehinguid, tagatise haldamist, bilansiväliseid kirjeid ja päevasisest likviidsusriski;

- b. kas finantsinstitutsioonil on kehtestatud limiidid, et tagada kooskõla nende likviidsete varade vääringu nimiväärtuse ja likviidsete vahendite netoväljavoolu valuutade kaupa jaotamise vahel, vastavalt komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2015/61 artikli 8 lõikele 6;
- c. kas finantsinstitutsioon on rakendanud adekvaatsed limiidid ja järelevalvesüsteemid, mis on kooskõlas tema likviidsusriski valmidusega ja mille korral kasutatakse likviidsuse stressitestide tulemusi;
- d. kas finantsinstitutsiooni pädevad organid vaatavad riskilimiidid regulaarselt läbi ning teatavad need selgelt kõigile asjakohastele ärivaldkondadele;
- e. kas kasutusel on likviidsusriski individuaalsete limiitide heakskiitmise ja läbivaatamise selged ja läbipaistvad menetlused;
- f. kas on olemas selged ja läbipaistvad menetlused seoses sellega, kuidas jälgitakse vastavust individuaalsetele likviidsusriski limiitidele ning kuidas käsitletakse limiitide rikkumisi (sh selged eskalatsiooni- ja aruandlusmenetlused), ning
- g. kas limiit ja kontrolliraamistik aitavad finantsinstitutsioonil tagada hajutatud rahastamisstruktuuri ning piisavate ja juurdepääsetavate likviidsete varade kättesaadavuse.

494. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioon on rakendanud oma likviidsusriski kontrolliraamistiku osana adekvaatse ülekande hinnakujunduse süsteemi. Nad peaksid võtma arvesse järgmist:

- a. kas finantsinstitutsiooni ülekande hinnakujunduse süsteem hõlmab kõiki olulisi äritegevusi;
- b. kas finantsinstitutsiooni vahendite ülekandmise hinnakujunduse süsteem hõlmab kõiki olulisi likviidsuse kulusid, tulusid ja riske;
- c. kas sellest tulenev mehhanism võimaldab juhtkonnal anda asjakohaseid stiimuleid likviidsusriski juhtimiseks;
- d. kas ülekande hinnakujunduse meetodikat ja selle kalibreerimist vaadatakse läbi ning ajakohastatakse asjakohaselt kooskõlas finantsinstitutsiooni suuruse ja keerukusega;
- e. kas ülekande hinnakujunduse süsteemist ja selle meetodikast teatatakse asjakohastele töötajatele;

- f. lisategurina: kas finantsinstitutsiooni poliitikat vahendite ülekande hinnakujunduse meetodika lõimimiseks hinnakujunduse siseraamistikku kasutatakse klientidega tehtavate tehingute hindamiseks ja nende üle otsustamiseks (see hõlmab bilansi mõlemat poolt, st laenude andmist ja hoiuste võtmist).

495. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on likviidsete varade puhvri jaoks kasutusel adekvaatsed kontrollid. Nad peaksid arvestama järgmist:

- a. kas kontrolliraamistik hõlmab õigeaegset järelevalvet likviidsete varade puhvri, sealhulgas varade kvaliteedi, varasid likviidsusrisiki katmiseks kasutavale grupi ettevõtjale viivitamatu kättesaadavuse ning nende õigel ajal sularahaks konverteerimise mis tahes takistuste üle;
- b. kas finantsinstitutsioon on kehtestanud riskide kontsentreerumise piirmäärad likviidsuspuhvri eri liiki likviidsete varade ja samasse kategooriasse kuuluvate likviidsete varade vahel (vastaspoole, emitendi liigi või nende emitentide ja vastaspoolte geograafilise asukoha kaupa) vastavalt komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2015/61 artikli 8 lõikele 1 ning
- c. kas finantsinstitutsioonil on olemas asjakohane poliitika nende turutingimuste järelevalveks, mis võivad mõjutada tema võimet vara turul kiiresti müüa või tagasi osta.

Likviidsuse hädaolukorra lahendamise kavad

496. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsiooni likviidsuse hädaolukorra lahendamise kavas on piisavalt kirjeldatud finantsinstitutsiooni eneserahastamise võimalikele olulistele katkestustele reageerimise poliitika, menetlused ja tegevuskavad. Nad peaksid arvestama likviidsuse hädaolukorra lahendamise kavasse lisatud hädaolukorra rahastamise meetmete sisu ja ulatust ning eelkõige järgmisi tegureid:

- a. kas likviidsuse hädaolukorra lahendamise kava selgitab adekvaatselt selle käivitamiseks ja teostamiseks vajalikku juhtimiskorda;
- b. kas likviidsuse hädaolukorrakava kajastab asjakohaselt finantsinstitutsiooni likviidsuspõhist ja laiemat riskiprofiili;
- c. kas finantsinstitutsioonil on likviidsuse varajase hoiatuse indikaatorite raamistik, sealhulgas need, mis on EBA suunistes finantsseisundi taastamise kava näitajate kohta kehtestatud likviidsusnäitajadena ja mis tõenäoliselt võimaldavad finantsinstitutsioonil õigeaegselt tuvastada halvenevaid turutingimusi ja määrata kiiresti kindlaks, mis meetmeid tuleb võtta;
- d. kas likviidsuse hädaolukorra lahendamise kava kirjeldab selgelt, et likviidsuskattekindaja likviidsuspuhvrit kasutatakse stressiolukorras, isegi kui selle

tulemusena on likviidsuskattekindaja väärtus alla 100 %, sealhulgas, et stressi korral on see osa eeldatavast likviidsusriski juhtimisest, et kehtestatud väiksemate likviidsuskattekindaja väärtuste saavutamise järel toimub teabevahetus kõrgema juhtkonnaga. Likviidsuse hädaolukorra lahendamise kava peaks selgelt kajastama ja kirjeldama, kuidas likviidsusriski tuleks stressiolukorras juhtida, et saavutada likviidsuskattekindaja sihttasemele võimalikult lähedased tasemed;

- e. kas likviidsuse hädaolukorra lahendamise kavas on selgelt märgitud kõik olulised (võimalikud) rahastamisallikad, sealhulgas likviidsuse eri allikate jaoks kättesaadavad hinnangulised summad ning nendest vahendite saamiseks vajalik hinnanguline aeg;
- f. kas meetmed on kooskõlas finantsinstitutsiooni üldise riskistrateegia ja likviidsusriskide valmidusega;
- g. keskpanga rahastamise rolli eelduste asjakohasus finantsinstitutsiooni likviidsuse hädaolukorra lahendamise kavas. Näited teguritest, mida pädevad asutused võivad arvestada, võivad hõlmata finantsinstitutsiooni arvamust järgmisest:
  - keskpanga laenuandmise programmidega seotud võimalike alternatiivsete rahastamisallikate praegune ja tulevane kättesaadavus;
  - laenuvõimaluste tüübid, aktsepteeritav tagatis ja tegevusmenetlused keskpanga vahenditele juurdepääsu saamiseks ning
  - tingimused, mille korral oleks vaja keskpanga rahastust, nõutav summa ja ajavahemik, mille vältel oleks sellist keskpanga rahastust tõenäoliselt vaja.

497. Pädevad asutused peaksid hindama, kas likviidsuse hädaolukorra lahendamise kavas kirjeldatud meetmed on teostatavad seoses nende stressistsenaariumidega, mille rakendamiseks need on ette nähtud. Nad peaksid arvestama näiteks järgmisi tegureid:

- a. finantsinstitutsiooni likviidsusega seotud stressitestide, tema likviidsuse hädaolukorrakava ja likviidsuse varajase hoiatuse indikaatorite kooskõla tase ja vastastikmõju;
- b. kas likviidsuse hädaolukorrakavas määratletud meetmed võimaldavad finantsinstitutsioonil tõenäoliselt adekvaatselt reageerida raske likviidsusstressi võimalikele stsenaariumidele, sealhulgas konkreetset talle omasele ja turuülelele stressile ning nende potentsiaalsele vastastikmõjule;
- c. kas likviidsuse hädaolukorra lahendamise kavas määratletud meetmed on usaldusväärselt kvantifitseeritud seoses stressitingimustes likviidsuse tekitamise suutlikkusega ning nende võtmiseks vajaliku ajaga, arvestades tegevusnõudeid, näiteks tagatise pantimist keskpangas.

498. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni juhtimisraamistiku asjakohasust seoses tema likviidsuse hädaolukorra lahendamise kavaga. Nad peaksid arvestama näiteks järgmisi tegureid:

- a. eskaleerimis- ja prioriseerimismenetluste asjakohasus, millega määratakse iga meetme võtmise aeg ja viis;
- b. kas finantsinstitutsioonil on adekvaatsed poliitikad ja menetlused seoses tema sise- ja välissuhtlusega ning
- c. likviidsuse hädaolukorra lahendamise kava ja finantsinstitutsiooni talitluspidevuse kava kooskõla.

Rahastamiskavad

499. Pädevad asutused peaksid hindama, kas rahastamiskava on teostatav ja asjakohane seoses finantsinstitutsiooni olemuse, mastaabi ja keerukuse, tema praeguste ja tulevaste tegevuste ning tema likviidsuse ja rahastamisprofiiliga. Nad peaksid arvestama näiteks järgmisi tegureid:

- a. kas rahastamiskava on kindel seoses selle võimega toetada prognoositud äritegevusi ebasoodsate stsenaariumide korral;
- b. rahastamiskava täitmisest põhjustatud eeldatav muutus finantsinstitutsiooni rahastamisprofiilis ning kas see on sobiv, arvestades tema tegevusi ja ärimudelit;
- c. kas rahastamiskava toetab mis tahes nõutavaid või soovitud parandusi finantsinstitutsiooni rahastamisprofiilis;
- d. nende enda arusaam oma jurisdiktsioonis planeeritud finantsinstitutsioonide turutegevusest (ja selle muutustest) agregeeritud tasandil ning sellest, mida see tähendab individuaalsete rahastamiskavade teostatavusele;
- e. kas rahastamiskava on
  - lõimitud finantsinstitutsiooni üldisesse strateegiakavasse,
  - kooskõlas tema ärimudeliga ning
  - kooskõlas tema likviidsusriski valmidusega;

500. Lisaks sellele võivad pädevad asutused arvestada järgmist:

- a. kas finantsinstitutsioon analüüsib adekvaatselt rahastamiskava asjakohasust ja adekvaatsust ning on sellest teadlik, arvestades finantsinstitutsiooni praegusi likviidsuse ja rahastamise positsioone ja nende prognoositavaid muutusi. Selle

osana võivad pädevad asutused kaaluda, kas finantsinstitutsiooni kõrgem juhtkond suudab põhjendada rahastamiskava teostatavust ja selgitada selle puudusi;

- b. finantsinstitutsiooni poliitika selle määramisel, mis rahastamismõõtmel ja mis turud on tema jaoks asjakohased (ja kas see on adekvaatne);
- c. finantsinstitutsiooni poolt ette nähtud ajavahemik üleminekuks teistsugusele rahastamisprofiilile, kui seda on vaja või seda soovitakse, arvestades, et lõppolukorrani liiga kiire või aeglase liikumise korral võivad tekkida riskid, ning
- d. kas rahastamiskava sisaldab eri strateegiaid ja selgeid juhtimismenetlusi strateegiamuudatuste õigeaegseks rakendamiseks.

501. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsiooni rahastamiskava on asjakohaselt rakendatud. Nad peaksid arvestama vähemalt järgmist:

- a. kas rahastamiskava on nõuetekohaselt dokumenteeritud ja teatatud kõigile asjaomastele töötajatele ning
- b. kas rahastamiskava hõlmab finantsinstitutsiooni igapäevast tegevust, eelkõige rahastamisotsuste tegemise protsessi.

502. Lisaks sellele võivad pädevad asutused arvestada, kas finantsinstitutsioon suudab kooskõlastada rahastamiskava andmetega, mida esitatakse pädevatele asutustele rahastamiskava vormiga.

503. Pädevad asutused peaksid arvestama finantsinstitutsiooni rahastamiskava rakendamise järelevalve protsesside kvaliteeti ja tema suutlikkust kõrvalekalletele õigeaegselt reageerida. Hindamisel peaksid pädevad asutused arvestama järgmist:

- a. (kõrgemale) juhtkonnale esitatavate uuenduste kvaliteet seoses rahastamiskava praeguse täitmise olekuga;
- b. kas rahastamiskavaga nähakse ette alternatiivsed asendusmeetmed, mis rakendatakse turutingimuste muutumise korral, ning
- c. finantsinstitutsiooni poliitika ja tavad seoses rahastamiskava regulaarse läbivaatamise ja ajakohastamisega, kui saadud tegelik rahastamine erineb oluliselt rahastamiskavast.

8.5 Tulemuste kokkuvõtte ja skoori määramine

504. Pärast eespool nimetatud hindamist peaksid pädevad asutused kujundama seisukoha finantsinstitutsiooni rahastamis- ja likviidsusriskist. See seisukoht peaks kajastuma tulemuste kokkuvõttes, mis esitatakse koos tabelites 9 ja 10 kirjeldatud kaalutluste alusel määratud riskiskooriga.

Tabel 9. Likviidsusrisi skoori määramise järelevalvekaalutlused

Riskis koor	Järelevalveline arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
1	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk väike.	<ul style="list-style-type: none"> • Mittevastavustest (nt tähtaegade, valuutade jm vahel) tekkiv risk on ebaoluline või väga väike. • Likviidsuspuhvri suurus ja koosseis on adekvaatne ja asjakohane. • Likviidsusrisi muude tegurite (nt mainerisk, võimetus grupi sees likviidsust üle kanda jne) tase on ebaoluline või väga väike. 	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni likviidsusrisi poliitika ja strateegia on kooskõlas asutuse üldstrateegia ja riskivalmidusega. • Likviidsusrisi organisatsiooniline raamistik on kindel, selles on selged vastutusvaldkonnad ja riskivõtjate ning juhtimis- ja kontrollifunktsioonide ülesanded on selgelt eraldatud.
2	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk keskmine või väike.	<ul style="list-style-type: none"> • Mittevastavused (nt tähtaegade, valuutade jm vahel) põhjustavad väikest kuni keskmist riski. • Likviidsuspuhvri suurusest ja koosseisust põhjustatud risk on väike kuni keskmine. • Likviidsusrisi muude tegurite (nt mainerisk, võimetus grupisiseselt likviidsust üle kanda jne) tase on väike kuni keskmine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Likviidsusrisi mõõtmise, järelevalve ja aruandluse süsteemid on asjakohased. • Likviidsusrisi sisemised piirmäärad ja kontrolli raamistik on kindlad ning kooskõlas finantsinstitutsiooni riskijuhtimise strateegia ja riskivalmidusega.
3	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk keskmine või suur.	<ul style="list-style-type: none"> • Mittevastavused (nt tähtaegade, valuutade jne vahel) põhjustavad keskmist kuni suurt riski. • Likviidsuspuhvri suurusest ja koosseisust põhjustatud risk on suur. • Likviidsusrisi muude tegurite (nt mainerisk, võimetus grupisiseselt likviidsust üle kanda jne) tase on keskmine kuni suur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni likviidsusrisi poliitika ja strateegia ei ole täielikult kooskõlas tema üldstrateegia ja riskivalmidusega. • Likviidsusrisi organisatsiooniline raamistik ei lahuta teineteisest piisavalt riskivõtjate ning juhtimis- ja kontrollifunktsioonide kohustusi ja ülesandeid.
4	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk suur.	<ul style="list-style-type: none"> • Mittevastavused (nt tähtaegade, valuutade jne vahel) põhjustavad suurt riski. • Likviidsuspuhvri suurusest ja koosseisust põhjustatud risk on suur. • Likviidsusrisi muude tegurite (nt mainerisk, võimetus grupisiseselt 	<ul style="list-style-type: none"> • Likviidsusrisi mõõtmis-, järelevalve- ja aruandlussüsteeme ei rakendata piisava täpsuse ja sagedusega.

Riskis koor	Järelevalveline arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
		likviidsust üle kanda jne) tase on suur.	<ul style="list-style-type: none"> Likviidsusriski sisemised piirmäärad ja kontrolliraamistik on ei ole kooskõlas finantsinstitutsiooni riskijuhtimise strateegia ja riskivalmidusega.

Tabel 10. Rahastamisriski skoori määramise järelevalvekaalutlused

Riskis koor	Järelevalveline arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
1	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk väike.	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsiooni rahastamisprofiilist või kestlikkusest tekkiv risk on ebaoluline või väga väike. Rahastamise stabiilsusest põhjustatud risk ei ole oluline. Rahastamisriski muud tegurid (nt mainerisk, juurdepääs rahastamisturgudele jne) ei ole olulised/on väga väikesed. 	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsiooni rahastamisriski poliitika ja strateegia on kooskõlas asutuse üldstrateegia ja riskivalmidusega. Rahastamisriski organisatsiooniline raamistik on kindel, selles on selged vastutusvaldkonnad ja riskivõtjate ning juhtimis- ja kontrollifunktsioonide ülesanded on selgelt eraldatud. Rahastamisriski mõõtmise, järelevalve ja aruandluse süsteemid on asjakohased. Rahastamisriski sisemised piirmäärad ja kontrolliraamistik on usaldusväärsed ning kooskõlas finantsinstitutsiooni riskijuhtimise strateegia ja riskivalmidusega/-taluvusega.
2	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk keskmine või väike.	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsiooni rahastamisprofiilist ja selle kestlikkusest põhjustatud risk on väike kuni keskmine. Rahastamise stabiilsusest põhjustatud risk on väike kuni keskmine. Rahastamisriski muud tegurid (nt mainerisk, juurdepääs rahastamisturgudele jne) on väikesed kuni keskmised. 	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsiooni rahastamisriski poliitika ja strateegia ei ole täielikult kooskõlas tema
3	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsiooni rahastamisprofiilist ja selle kestlikkusest põhjustatud risk on keskmine kuni suur. 	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsiooni rahastamisriski poliitika ja strateegia ei ole täielikult kooskõlas tema

	usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk keskmine või suur.	<ul style="list-style-type: none"> • Rahastamise stabiilsusest põhjustatud risk on keskmine kuni suur. • Rahastamisriski muud tegurid (nt mainerisk, juurdepääs rahastamisturgudele jne) on keskmised kuni suured.	üldstrateegia ja riskivalmidusega. <ul style="list-style-type: none"> • Rahastamisriski organisatsiooniline raamistik ei lahuta teineteisest piisavalt riskivõtjate ning juhtimis- ja kontrollifunktsioonide kohustusi ja ülesandeid.
4	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk suur.	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni rahastamisprofiilist ja selle kestlikkusest põhjustatud risk on suur. • Rahastamise stabiilsusest põhjustatud risk on suur. • Rahastamisriski muud tegurid (nt mainerisk, juurdepääs rahastamisturgudele jne) on suured.	<ul style="list-style-type: none"> • Rahastamisriski mõõtmis-, järelevalve- ja aruandlussüsteeme ei rakendata piisava täpsuse ja sagedusega. • Rahastamisriski sisemised piirmäärad ja kontrolliraamistik ei ole koosõlas finantsinstitutsiooni riskijuhtimise strateegia ja riskivalmidusega.

Jaotis 9. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi likviidsuse hindamine

---

9.1 Üldised kaalutlused

505. Pädevad asutused peaksid järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi likviidsuse hindamise kaudu määrama, kas finantsinstitutsiooni hoitav likviidsus ja stabiilne rahastamine tagavad jaotise 8 kohaselt hinnatud likviidsusele ja rahastamisele avalduvate riskide asjakohase katte. Pädevad asutused peaksid järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi likviidsuse hindamise kaudu samuti kindlaks määrama, kas on vaja kehtestada konkreetseid likviidsusnõudeid, et katta likviidsusriske, millele finantsinstitutsioon on või võib olla avatud.
506. Pädevad asutused peaksid samuti arvestama finantsinstitutsiooni likviidsuspuhvleid, likviidsuse tagamise suutlikkust ja rahastamisprofiili ning samuti sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi ning likviidsus- ja rahastamisriski mõõtmise ning juhtimise korraldusi, poliitikaid, protsesse ja mehhanisme kui tema elujõulisuse peamisi näitajaid. See määramine tuleks kvantifitseerida ja see peaks kajastuma käesoleva jaotise lõpus kirjeldatud kriteeriumidel põhinevas skooris.
507. Sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi tulemused, kui see on kohaldatav ja asjakohane, peaksid olema aluseks pädeva asutuse järeltulele likviidsuse adekvaatsuse kohta.
508. Pädevad asutused peaksid järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi likviidsuse hindamise protsessi teostama, kasutades järgmisi etappe:
- a. likviidsuse üldine hindamine,
  - b. konkreetsete likviidsusmeetmete vajaduse määramine,
  - c. potentsiaalsete konkreetsete likviidsusnõuete kvantifitseerimine – võrdlusaluste arvutused,
  - d. konkreetsete likviidsusnõuete väljendamine ning
  - e. likviidsuse skoori määramine.

9.2 Likviidsuse üldine hindamine

509. Et hinnata, kas finantsinstitutsiooni hoitav likviidsus tagab likviidsusele ja rahastamisele avalduvate riskide asjakohase katmise, peaksid pädevad asutused kasutama järgmisi teabeallikaid:

- a. finantsinstitutsiooni sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsess,
  - b. likviidsusriski hindamise tulemused,
  - c. rahastamisriski hindamise tulemused,
  - d. järelevalve võrdlusaluste arvutuste tulemus ning
  - e. muud asjakohased sisendandmed (kohapealsetest kontrollidest, näidisgrupi analüüsist, stressitestidest jne).
510. Pädevad asutused peaksid arvestama finantsinstitutsiooni sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi usaldusväärst, sealhulgas finantsinstitutsiooni likviidsus- ja rahastamisriski parameetreid.
511. Finantsinstitutsiooni sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi raamistiku, sealhulgas, kui asjakohane, sisemiste likviidsusnõuete arutamise sisemetoodikate hindamisel peaksid pädevad asutused hindama, kas sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi arvutused on
- a. usaldusväärsed: kas kasutatavad arvutused/metoodikad hõlmavad nõuetekohaselt riske, mille leevendamiseks on need ette nähtud;
  - b. arusaadavad: kas sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi arvutuste aluskomponentide kohta on olemas selge jaotus ja kokkuvõte.
512. Finantsinstitutsiooni likviidsuse adekvaatsuse hindamiseks peaksid pädevad asutused samuti kombineerima oma likviidsus- ja rahastamisriski hindamised, eelkõige arvestades tulemusi seoses järgmisega:
- a. riskid, mis ei ole kaetud likviidsusnõuetega, mis on sätestatud komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2015/61 seoses likviidsuskattekindajaga või määruses (EL) nr 575/2013 seoses stabiilse netorahastamise kindajaga, sealhulgas päevasisene likviidsusrisk ja likviidsusrisk pärast 30-päevast ajavahemikku ning rahastamisrisk pärast 1 aastat;
  - b. muud finantsinstitutsiooni adekvaatselt katmata ja mõõtmata riskid, mis on põhjustatud väljavoolude alahindamisest, sissevoolude ülehindamisest, puhvervara likviidse väärtuse või likviidsuse tagamise suutlikkuse ülehindamisest või likviidse vara tegevuslikust kättesaamatusest (vara, mis ei ole müügiks kättesaadav, koormatud vara jne);
  - c. tasakaalustamissuutlikkuse ja/või rahastamise konkreetsed kontsentratsioonid vastaspoole ja/või toote/tüübi kaupa;

- d. konkreetsete tähtajaklasside rahastamispuudujäägid lühiajalises, keskpikas ja pikas perspektiivis;
- e. eri valuutades rahastamispuudujääkide asjakohane kate;
- f. kalju efektid;
- g. järelevalveliste likviidsusstressitestide muud asjakohased tulemused.

513. Pädevad asutused peaksid teisendama selle üldhinnangu likviidsuse skooriks, mis peaks kajastama pädevate asutuste seisukohta finantsinstitutsiooni elujõulisusele avalduvatest riskidest, mis tulenevad likviidsus- ja rahastamisriskidest.

9.3 Konkreetsete likviidsusnõuete määramine

514. Pädevad asutused peaksid otsustama finantsinstitutsiooni likviidsuse konkreetsete järelevalvenõuete vajaduse üle, lähtuvalt nende järelevalvelisest hinnangust ja pärast finantsinstitutsiooniga konsulteerimist, arvestades järgmist:

- a. finantsinstitutsiooni ärimudel ja strateegia ning nende järelevalvehindamine;
- b. finantsinstitutsiooni sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessist saadud teave ning
- c. likviidsusele ja rahastamisele avalduvate riskide järelevalvehindamine, sealhulgas olemusliku likviidsusriski, olemusliku rahastamisriski ning likviidsus- ja rahastamisriski juhtimise ning kontrolli hindamine, arvestades võimalust, et tuvastatud riskid ja haavatavused võivad üksteist võimendada.

515. Kui pädevad asutused järelavad, et likviidsuse ja rahastamise probleemide lahendamiseks on vaja konkreetseid likviidsusnõudeid, peaksid nad otsustama käesolevas jaotises ja/või jaotises 10 käsitletud kvalitatiivsete nõuete kohaldamise.

516. Struktuursete pikaajaliste järelevalvenõuete kehtestamisel peaksid pädevad asutused arvestama täiendavate lühiajaliste/keskpikkade nõuete vajadust ajutise meetmena, et leevendada riske ajani, mil struktuurset nõudeid annavad soovitud tulemused.

517. Kui pädevad asutused järelavad, et esineb finantsinstitutsiooni rahastamise kulu vastuvõetamatu suurenemise suur risk, peaksid nad kaaluma meetmete võtmist, sealhulgas täiendavate omavahendite nõuete kehtestamist (käsitletud jaotises 7), et kompenseerida suurema kasumi ja kahjumi mõju, kui finantsinstitutsioon ei saa kanda suuremaid rahastamiskulusid üle oma klientidele, või nõuda rahastamiskulude riski maandamiseks rahastamisstruktuuri muutmist.

9.4 Konkreetsete kvantitatiivsete likviidsusnõuete määramine

518. Pädevad asutused peaksid töötama välja ja rakendama järelevalvelised likviidsuse võrdlusalused, mis toetaksid kvantitatiivsete vahenditena selle hindamist, kas finantsinstitutsiooni hoitav likviidsus tagab likviidsusele ja rahastamisele avalduvate riskide usaldusväärse katte. Neid tuleks kasutada, et tagada usaldusväärne, järjepidev, läbipaistev ja võrreldav võrdlusalus finantsinstitutsioonide konkreetsete kvantitatiivsete likviidsusnõuete arvutamiseks ja võrdlemiseks.
519. Järelevalvelisi likviidsuse võrdlusaluseid välja töötades peaksid pädevad asutused arvestama järgmisi kriteeriume:
- a. võrdlusalused peaksid olema usaldusväärsed, järjepidevad ja läbipaistvad;
  - b. võrdlusalused tuleks välja töötada likviidsusele ja rahastamisele avalduvate riskide järelevalvehindamise ning järelevalveliste likviidsuse stressitestide abil; need stressitestid peaksid olema võrdlusaluse keskne osa;
  - c. võrdlusalused peaksid andma võrreldavaid tulemusi ja arvutusi, et finantsinstitutsioonide kvantifitseeritud likviidsusnõudeid saaks võrrelda sarnaste ärimudelite ja riskiprofiilidega, ning
  - d. võrdlusalused peaksid aitama järelevalveasutustel määrata finantsinstitutsiooni likviidsuse asjakohase taseme.
520. Finantsinstitutsioonide ärimudelite mitmekesisuse tõttu ei pruugi järelevalve võrdlusaluste tulemus olla alati asjakohane iga finantsinstitutsiooni jaoks. Pädevad asutused peaksid seda käsitlema, kasutades alternatiivide olemasolu korral kõige asjakohasemat võrdlusalust ja/või kohaldades võrdlusaluse tulemuse hinnangut, et arvestada ärimudelipõhiseid kaalutlusi.
521. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsioonidele kohaldatud mis tahes võrdlusaluste sobivust, vaatama neid pidevalt läbi ja neid ajakohastama, arvestades nende kasutamisel saadud kogemusi.
522. Kui pädevad asutused arvestavad konkreetsete likviidsusnõuete määramisel järelevalve võrdlusaluseid, peaksid nad dialoogi osana põhjendama finantsinstitutsioonile võrdlusaluste loogikat ja põhimõtteid.
523. Kui pädevad asutused ei ole konkreetsete kvantitatiivsete likviidsusnõuete kvantifitseerimiseks välja töötanud oma võrdlusalust, võivad nad kohaldada võrdlusalust, kasutades järgmisi etappe, eelkõige likviidsusriski korral:
- a. väljaminevate neto rahavoogude ja aktsepteeritava likviidse vara võrdlev analüüs stressitingimustes mitmete ajavahemike vältel: kuni 1 kuu (sh üleöö), 1 kuu – 3 kuud ja 3 kuud – 1 aasta. Selleks peaksid pädevad asutused prognoosima neto

väljavoole (bruto väljavoolud ja sissevoolud) ja likviidsuse tagamise suutlikkust mitmesuguste tähtajaklasside korral, võttes arvesse stressitingimusi (nt likviidsete varade väärtuse usaldusväärne hinnang stressi eeldustel võrreldes praeguse hinnanguga tavatingimustes ja pärast väärtuskärbet), koostades stressitingimustes tähtaegade astmestiku aastaks ette;

- b. finantsinstitutsiooni üleelamisperioodi hindamine stressitingimustes lõpptähtaegade hinnangu alusel;
- c. soovitava/järelevalvelise minimaalse üleelamisperioodi määramine, arvestades finantsinstitutsiooni riskiprofiili ning turu- ja makromajandustingimusi, ning
- d. kui soovitav/järelevalveline minimaalne üleelamisperiood on pikem kui finantsinstitutsiooni praegune üleelamisperiood, võivad pädevad asutused hinnata likviidse vara täiendavaid summasid (täiendavad likviidsuspuhvid), mida finantsinstitutsioon peab hoidma oma üleelamisperioodi pikendamiseks nõutava miinimumini.

524. Pädeva asutuse konkreetsete kvantitatiivsete likviidsusnõuete kvantifitseerimise võrdlusaluse põhisisend on määruse (EL) nr 575/2013 artikli 415 kohase järelevalvelise aruandluse raames kogutud andmed likviidsuse ja stabiilse rahastamise kohta individuaalsel ning konsolideeritud alusel ning täiendavate likviidsuse seire parameetrite kohta. Võrdlusaluste koostamist mõjutab aruandluse sisu ja võrdlusaluste rakendamine oleneb aruannete kättesaadavusest.

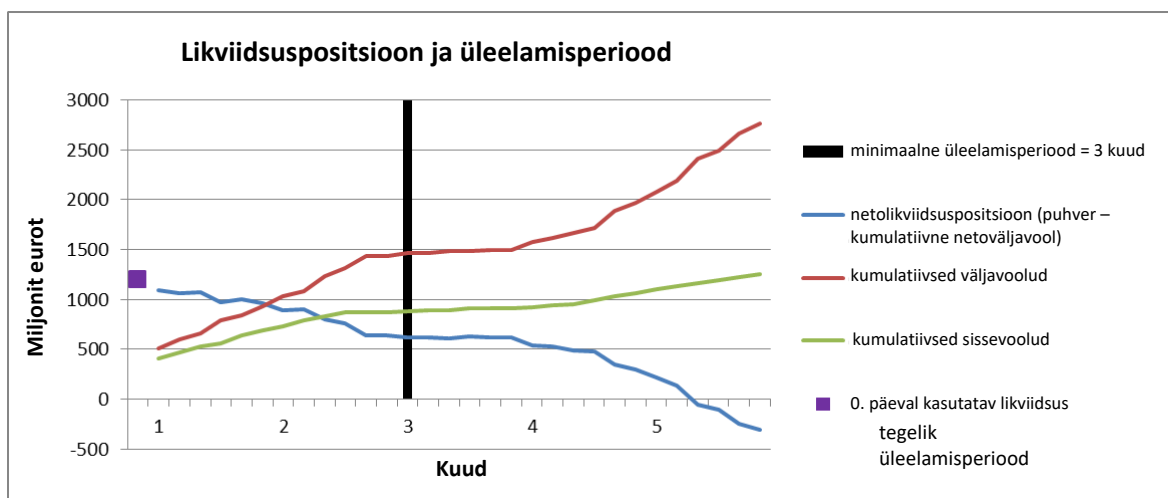
525. Võimalike lähenemisviiside näited on järgmised.

- a. 1. näide: finantsinstitutsioon, mille esialgne likviidsuspuhver on 1200 miljonit eurot. Kumulatiivne sissevool ja stressiolukorras hinnatud kumulatiivne vahendite väljavool prognoositakse ajahorisondil 5 kuud. Selle ajavahemiku vältel kasutab finantsinstitutsioon likviidsuspuhvrit alati, kui sissevoolud on väljavooludest väiksemad. Selle tulemusena suudaks finantsinstitutsioon määratletud stressitingimustes üle elada 4,5 kuud, mis on pikem kui järelevalveasutuste määratud minimaalne üleelamisperiood (siin näites 3 kuud).

Tabel 11. Likviidsuse kvantifitseerimise võrdlusaluse näide

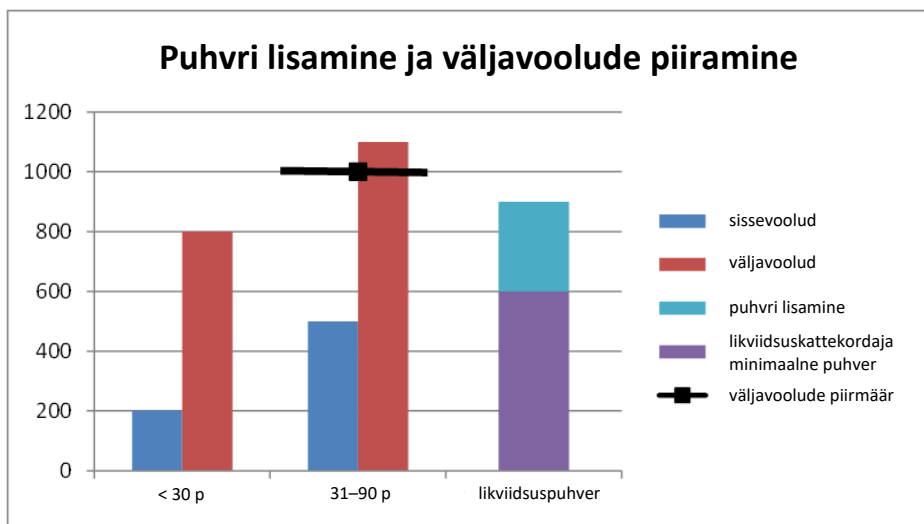
Ajavahemik kuudes	kumulatiivsed väljavoolud	kumulatiivsed sissevoolud	kumulatiivsed netoväljavoolud	netolikiidsuspositsioon (puhver – kumulatiivne netoväljavool)	0. päeval kasutatav likviidsus
					1200
1	511	405	106	1094	
	598	465	133	1067	
	659	531	128	1072	
	787	563	224	976	
	841	642	199	1001	
2	933	693	240	960	
	1037	731	306	894	
	1084	788	295	905	
	1230	833	397	803	
	1311	875	435	765	
3	1433	875	558	642	
	1440	876	564	636	
	1465	882	583	617	
	1471	889	582	618	
	1485	891	594	606	
4	1485	911	574	626	
	1492	916	576	624	
	1493	916	577	623	
	1581	918	663	537	
	1618	945	673	527	
5	1666	956	710	490	
	1719	993	726	474	
	1885	1030	856	344	
	1965	1065	900	300	
	2078	1099	980	220	
5	2192	1131	1061	139	Üleelamisperiod
	2415	1163	1252	-52	
	2496	1194	1302	-102	
	2669	1224	1445	-245	
	2764	1253	1511	-311	

Joonis 3. Konkreetse kvantitatiivse likviidsusnõude määramise näide

- b. 2. näide: järelevalveliseks minimaalseks üleelamisperioodiks on määratud 3 kuud. Minimaalse üleelamisperioodi määramise alternatiivne meede, mis võib samuti lahendada järelevalveprobleemi, et sissevoolude ja väljavoolude vahe on liiga suur, on määrata väljavooludele piirmäär. Järgmisel joonisel on kujutatud väljavooludele piirmäära kehtestamise mehhanism musta rõhtjoonena. Finantsinstitutsioon peab vähendama oma väljavoolu piirmäärast väiksemaks. Piirmäära saab kehtestada ühele või mitmele ajaklassile ja netoväljavooludele (pärast sissevoolude korrigeerimist) või brutoväljavooludele. Selle asemel puhvri nõude lisamise alternatiiv on esitatud kolmandas tulbas.

Joonis 4. Konkreetsete kvantitatiivsete likviidsusnõuete määramise näide

9.5 Konkreetsete kvantitatiivsete likviidsusnõuete väljendamine

526. Konkreetsete kvantitatiivsete likviidsusnõuete asjakohaseks väljendamiseks peaksid pädevad asutused kasutama ühte järgmistest meetoditest, v.a kui konkreetsetel asjaoludel peetakse asjakohasemaks muud meetodit:

1. lähenemisviis – nõuda regulatiivsest miinimumist suuremat likviidsuskattekorrajajat, mis on nii suur, et tuvastatud puudusi leevendatakse piisavalt;
2. lähenemisviis – nõuda sellise kestusega minimaalset üleelamisperioodi, mille tulemusena leevendatakse tuvastatud puudusi piisavalt; üleelamisperioodi võib kehtestada kas otseselt nõudena või kaudselt, kehtestades piirmäära käsitletud asjakohaste tähtajaklasside vältel väljavoolude summale; pädevad asutused võivad nõuda mitmesugust tüüpi likviidseid varasid (nt keskpankadele aktsepteeritavaid varasid), et katta likviidsuskattekorrajaga (adekvaatselt) katmata riskid;

- c. 3. lähenemisviis – nõuda likviidse vara minimaalset kogusummat või likviidsuse tagamise suutlikkust kas minimaalse kogusummana või kohaldatavat regulatiivmiinimumi ületava minimaalse summana, mille suurus võimaldab tuvastatud puudusi piisavalt leevendada; pädevad asutused võivad kehtestada likviidse vara koosseisu nõudeid, sealhulgas tegevusnõudeid (nt otsene konverteeritavus sularahasse või likviidse vara hoiustamine keskpangas).

527. Konkreetsete kvantitatiivsete stabiilsete rahastamisnõuete asjakohaseks väljendamiseks peaksid pädevad asutused kasutama ühte järgmistest meetoditest, v.a kui konkreetsetel asjaoludel peetakse asjakohasemaks muud meetodit:

- a. 4. lähenemisviis – nõuda regulatiivsest miinimumist suuremat stabiilse netorahastamise kordajat, mis on nii suur, et tuvastatud puudusi leevendatakse piisavalt;
- b. 5. lähenemisviis – nõuda kättesaadava stabiilse rahastamise minimaalset kogusummat, kas minimaalse kogusummana või minimaalse summana, mis ületab kohaldatavat regulatiivset miinimumi, sellises suuruses, et tuvastatud puudusi leevendatakse piisavalt.

528. Järjepidevuse tagamiseks peaksid pädevad asutused struktureerima konkreetset kvantitatiivsed likviidsusnõuded nii, et saavutada eri finantsinstitutsioonides üldiselt ühetaolised usaldatavustulemused, arvestades et sätestatud nõuete tüübid võivad olla erinevad iga finantsinstitutsiooni konkreetse olukorra tõttu. Lisaks kogusele tuleks struktuuriga määratleda nõude eeldatav koosseis ja olemus. Alati tuleb määratleda järelevalvenõue ja mis tahes kohaldatavad direktiivi 2013/36/EL nõuded. Järelevalvenõuete täitmiseks peaksid finantsinstitutsiooni likviidsuspuhvrid ja likviidsuse tagamise suutlikkus olema talle stressiolukorras kasutamiseks kättesaadavad.

529. Konkreetsete kvantitatiivsete likviidsusnõuete kehtestamisel ja nende teatamisel finantsinstitutsioonile peaksid pädevad asutused tagama, et finantsinstitutsioon teatab neile otsekohe, kui ta ei vasta nõuetele või eeldatavasti ei suuda lühikeses perspektiivis nõudeid täita. Pädevad asutused peaksid tagama, et finantsinstitutsioon esitab selle teate ilma asjatu viivitusega ning koos tema koostatud kavaga nõuete täitmise õigeaegseks taastamiseks. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsiooni taastamiskava on teostatav, ning võtma vastasel juhul asjakohaseid järelevalvemeetmeid. Kui kava peetakse teostatavaks, peaksid pädevad asutused määrama finantsinstitutsiooni olukorra alusel mis tahes vajalikud ajutised järelevalvemeetmed; tegema taastamiskava rakendamise järelevalvet; ning jälgima täpselt tema likviidsuspositsiooni, nõudes, et ta suurendaks teatamissagedust, kui vaja.

530. Olenemata eespool märgitust võivad pädevad asutused kehtestada ka kvalitatiivseid nõudeid mittevastavuste, kontsentratsioonide, riskivalmiduse, hüpoteeklaenude väljastamise kvantitatiivsete piirangute jt keeldude/piirangute/limiitidena kooskõlas suuniste jaotises 10 sätestatud kriteeriumidega.

531. Konkreetsete kvantitatiivsete likviidsusnõuete struktuuri eri lähenemisviiside näited on järgmised.

Konkreetsete nõuete väljendamise näide

Seisuga 1. jaanuar 2021 ja kuni ei ole määratud teisiti, nõutakse pangalt X järgmist.

- a. 1. lähenemisviis – tagada, et tema tasakaalustamissuutlikkus on alati vähemalt 125% tema likviidsuse netoväljavooludest, mis on mõõdetud likviidsuskattekordaja alusel.
- b. 2. lähenemisviis – tagada, et tema tasakaalustamissuutlikkusest tuleneb alati vähemalt 3-kuuline üleelamisperiood, mõõdetuna sisemise likviidsuse stressitesti / lõpptähtaegadel põhineva meetodi / järelevalveasutuse väljatöötatud konkreetsete parameetrite alusel.
- c. 3. lähenemisviis –
  - tagada, et tema tasakaalustamissuutlikkus on alati vähemalt X miljardit eurot, või
  - tagada, et tema tasakaalustamissuutlikkus on alati vähemalt X miljardit eurot üle likviidsuskattekordaja alusel kehtestatud miinimumnõude;
- d. 4. lähenemisviis – tagada, et tema tasakaalustamissuutlikkus on näiteks alati vähemalt 125% tema likviidsuse netoväljavooludest, mis on mõõdetud likviidsuskattekordaja alusel.
- e. 5. lähenemisviis –
  - tagada, et tema tasakaalustamissuutlikkus on alati vähemalt X miljardit eurot, või
  - tagada, et tema tasakaalustamissuutlikkus on alati vähemalt X miljardit eurot üle likviidsuskattekordaja alusel kehtestatud miinimumnõude;

9.6 Tulemuste kokkuvõte ja skoori määramine

532. Pärast eespool kirjeldatud hindamist peaks pädeval asutusel kujunema arusaam, kas olemasolevad likviidsed vahendid tagavad usaldusväärse katte finantsinstitutsioonile avalduvatele või avalduda võivatele riskidele. See seisukoht peaks kajastuma tulemuste kokkuvõttes, mis esitatakse koos tabelis 12 kirjeldatud kaalutluste alusel määratud elujõulisuse skooriga.

533. Pädevad asutused peaksid kasutama ühisotsuse jaoks (kui asjakohane) likviidsuse hinnangut ja skoori, et määrata, kas likviidsed ressursid on adekvaatsed.

Tabel 12. Likviidsuse adekvaatsuse skoori määramise järelevalvekaalutlused

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
1	Finantsinstitutsiooni likviidsuspositsioon ja rahastamisprofiil põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele väikest riski.	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni likviidsuse tagamise suutlikkus ja likviidsuspuhvid on tunduvalt suuremad kui konkreetset kvantitatiivsed järelevalvenõuded ja on seda eeldatavasti ka tulevikus. • Pikemaajalise rahastamise (> 1 aasta) koosseis ja stabiilsus põhjustavad finantsinstitutsiooni tegevusele ja ärimudelile ebaolulist / väga väikest riski. • Likviidsuse vaba liikumine grupi ettevõtjate vahel on piiratud, kui asjakohane, või kõigil ettevõtjatel on järelevalvenõudeid ületav likviidsuse tagamise suutlikkus ja neid ületavad likviidsuspuhvid. • Finantsinstitutsioonil on usutav ja usaldusväärne likviidsuse hädaolukorra lahendamise kava, mis võib olla vajaduse korral tõhus.
2	Finantsinstitutsiooni likviidsuspositsioon ja/või rahastamisprofiil põhjustab/põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele keskmist või väikest riski.	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni likviidsuse tagamise suutlikkus ja likviidsuspuhvid on suuremad kui kvantitatiivsed järelevalvenõuded, kuid on risk, et nad ei ole seda tulevikus. • Pikemaajalise rahastamise (> 1 aasta) koosseis ja stabiilsus põhjustavad finantsinstitutsiooni tegevusele ja ärimudelile väikest riski. • Likviidsuse vaba liikumine grupi ettevõtjate vahel, kui asjakohane, on või võib olla vähesel määral piiratud. • Finantsinstitutsioonil on usutav ja usaldusväärne likviidsuse hädaolukorra lahendamise kava, mis ei ole riskivaba, kuid võib olla vajaduse korral tõhus.
3	Finantsinstitutsiooni likviidsuspositsioon ja/või rahastamisprofiil põhjustab/põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele keskmist või suurt riski.	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni likviidsuse tagamise suutlikkus ja likviidsuspuhvid vähenevad ja/või on väiksemad kui konkreetset kvantitatiivsed järelevalvenõuded ning finantsinstitutsiooni võime taastada õigeaegselt vastavus nendele nõuetele on küsitav. • Pikemaajalise rahastamise (> 1 aasta) koosseis ja stabiilsus põhjustavad

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
		<p>finantsinstitutsiooni tegevusele ja ärimudelile keskmist riski.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Likviidsuse vaba liikumine grupi ettevõtjate vahel, kui asjakohane, on piiratud. • Finantsinstitutsioonil on likviidsuse hädaolukorra lahendamise kava, mis ei ole tõenäoliselt tõhus.
4	<p>Finantsinstitutsiooni likviidsuspositsioon ja/või rahastamisprofiil põhjustab/põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele suurt riski.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni likviidsuse tagamise suutlikkus ja likviidsuspuhvid vähenevad kiiresti ja/või on väiksemad kui konkreetsed kvantitatiivsed järelevalvenõuded ning asutuse võime taastada õigeaegselt vastavus nendele nõuetele on küsitav. • Pikemaajalise rahastamise (> 1 aasta) koosseis ja stabiilsus põhjustavad finantsinstitutsiooni tegevusele ja ärimudelile suurt riski. • Likviidsuse vaba liikumine grupi ettevõtjate vahel, kui asjakohane, on oluliselt piiratud. • Finantsinstitutsioonil ei ole likviidsuse hädaolukorra lahendamise kava või see on ilmselgelt ebaadekvaatne.

Jaotis 10. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamine ning järelevalvemeetmete kohaldamine

---

10.1 Üldised kaalutlused

534. Käesolev jaotis käsitleb järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide hindamiste tulemuste koondamist järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhinnangusse. See käsitleb samuti pädevate asutuste poolt järelevalvemeetmete kohaldamist järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide hindamisel tuvastatud puuduste lahendamiseks. Pädevad asutused võivad kohaldada direktiivis 2013/36/EL (artiklites 102, 104 ja 105) ja riiklikes õigusaktides sätestatud järelevalvemeetmeid ning, kui asjakohane, direktiivi 2014/59/EL artiklis 27 sätestatud varajase sekkumise meetmeid või eespool nimetatute mis tahes kombinatsiooni.

535. Pädevad asutused peaksid kasutama oma järelevalvevolitusi järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi individuaalsete elementide hindamisel tuvastatud puuduste alusel ning arvestades järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhinnangut, sealhulgas skoori, samuti arvestades järgmist:

- a. puuduste/haavatavuste olulisus ning probleemide mittelahendamisest põhjustatud võimalik mõju usaldatavusele (st kas probleemi on vaja lahendada konkreetse meetme abil);
- b. kas meetmed on kooskõlas/proportsionaalsed järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi konkreetse elemendi üldhinnanguga (ning järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhinnanguga);
- c. kas on vaja järelevalve- või muid haldusmeetmeid, et käsitleda usaldatavusnõuete täitmise seotud puudusi/riske, mis on seotud rahapesu ja terrorismi rahastamise riskidega, mis kuuluvad nende järelevalve alla, olles teinud koostööd asjaomaste rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutusega kooskõlas rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise koostöö suuniste jaotisega 8⁴⁷;
- d. kas puudusi/haavatavusi on juba käsitletud / kas need on juba hõlmatud teiste meetmetega;

---

⁴⁷ EBA suunised usaldatavusnõuete täitmise järelevalve tegijate, rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutuste ning rahapesu andmebüroode koostöö ja teabevahetuse kohta vastavalt direktiivile 2013/36/EL (EBA/GL/2021/15).

- e. kas teised meetmed saavutaksid sama eesmärgi, tekitades finantsinstitutsioonile väiksema haldusliku ja rahalise mõju;
- f. meetme kohaldamise optimaalne tase ja kestus järelevalve eesmärgi saavutamiseks;
- g. võimalus, et tuvastatud riskid ja haavatavused võivad olla korrelatsioonis või isevõimenduvad või mõlemat, mille tõttu tuleb muuta järelevalvemeetmeid rangemaks, ning
- h. kriisilahendusasutuse kriisilahenduskõlblikkuse hindamise tulemused, sealhulgas sellega seotud tööprogramm, et tagada järelevalvemeetmete järjepidevus.

536. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide hindamisel tuvastatud konkreetsete puuduste lahendamiseks järelevalvemeetmete kohaldamisel peaksid pädevad asutused arvestama üldisi kvantitatiivseid omavahendite ja likviidsusnõudeid, mida tuleb kohaldada jaotistes 7 ja 9 sätestatud kriteeriumide alusel.

537. Kui pädevad asutused kohaldavad rahapesu ja terrorismi rahastamise riskiga seotud usaldatavusnõuete täitmise puuduste kõrvaldamiseks järelevalvemeetmeid, peaksid pädevad asutused tegema koostööd rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutustega, nii aluseks olevaid puudusi/haavatavusi käsitletaks adekvaatselt rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutuste ja pädevate asutuste vastavates pädevusvaldkondades ning lähtudes nende vastavatest perspektiividest.⁴⁸

538. Pädevad asutused võivad võtta järelevalvemeetmeid, mis on otseselt seotud järelevalvetegevuste ulatusega (nt kohapealsed kontrollid, juhtorgani liikmete ja põhifunktsioonide sobivuse hindamine jne), kui selle tegevuse tulemused eeldavad oluliste puuduste kõrvaldamiseks järelevalvemeetmete viivitamatut kohaldamist.

10.2 Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamine

539. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhinnangu määramisel peaksid pädevad asutused arvestama järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide hindamise tulemusi, eelkõige järgmist:

- a. riskid, millele finantsinstitutsioon on avatud või võib olla avatud;
- b. tõenäosus, et finantsinstitutsiooni juhtimiskorraldus, kontrolli puudused ja/või ärimudel või strateegia süvendavad või maandavad tõenäoliselt neid riske või põhjustavad tema jaoks uusi riskiallikaid;

---

⁴⁸ Kooskõlas EBA suunistega rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise koostöö kohta (EBA/GL/2021/15).

- c. kas finantsinstitutsiooni omavahendid ja likviidsed vahendid tagavad nende riskide usaldusväärse katte ning
- d. elementide positiivse ja negatiivse vastastikmõju võimaluse (nt võivad pädevad asutused käsitada tugevat kapitalipositsiooni likviidsuse ja rahastamise valdkonnas tuvastatud teatud probleeme potentsiaalselt leevendava tegurina või, vastupidi, nõrka kapitalipositsiooni probleeme süvendavana).

540. Pädevad asutused peaksid nende kaalutluste alusel määrama finantsinstitutsiooni elujõulisuse, mis on määratletud kui tema lähedus mitteelujõulisuse punktile lähtudes tema omavahendite adekvaatsusest ja likviidsetest ressurssidest, juhtimiskorraldusest, kontrollist ja/või ärimudelist või strateegiast talle avalduvate või avalduda võivate riskide leevendamiseks.

541. Nimetatud määramise alusel peaksid pädevad asutused tegema järgmist:

- a. võtma mis tahe järelevalvemeetmed, mis on vajalikud probleemide lahendamiseks;
- b. määrama kindlaks finantsinstitutsiooni tulevased järelevalvealased ressursid ja planeerimise, sealhulgas selle, kas finantsinstitutsiooni jaoks tuleks järelevalvealase kontrolliprogrammi osana kavandada mis tahes konkreetseid järelevalvetegevusi;
- c. kindlaks määrama direktiivi 2014/59/EL artiklis 27 sätestatud varajase sekkumise meetmete vajaduse ning
- d. kindlaks määrama, kas finantsinstitutsiooni võib pidada direktiivi 2014/59/EL artikli 32 tähenduses maksejõuetuse ohus olevaks või tõenäoliselt maksejõuetusse sattuvaks.

542. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhinnang peaks kajastuma tabelis 13 esitatud kaalutlustel põhineval elujõulisuse skooril ja see peaks olema selgesti dokumenteeritud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamise aastakokkuvõttes. See aastakokkuvõtte peaks sisaldama ka järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldskoori ning elementide skoore, samuti eelmise 12 kuu jooksul saadud mis tahes järelevalvelisi tulemusi.

Tabel 13. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldskoori määramise järelevalvekaalutlused

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
1	Tuvastatud riskid põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele väikest riski.	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni ärimudel ja strateegia ei tekita küsitavusi. • Sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide korraldus ei tekita küsitavusi.

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
		<ul style="list-style-type: none"> • Risk, et finantsinstitutsiooni kapitalile ja likviidsusele avalduvad riskid mõjutavad oluliselt usaldatavust, on ebaoluline või väga väike. • Hoitavate omavahendite koosseis ja kogus ei tekita küsitavusi. • Finantsinstitutsiooni likviidsuspositsioon ja rahastamisprofiil ei tekita küsitavusi. • Puuduvad olulised kahtlused finantsinstitutsiooni finantsseisundi taastamise kava usaldusväarsuse ja teostatavuse, sealhulgas selle üldise taastamissuutlikkuse suhtes.
2	Tuvastatud riskid põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele keskmist või väikest riski.	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni ärimudelis ja strateegias on küsitavusi vähe kuni keskmiselt. • Finantsinstitutsiooni juhtimiskorras või kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide korras on küsitavusi vähe kuni keskmiselt. • Risk, et kapitalile ja likviidsusele avalduvad riskid mõjutavad oluliselt usaldatavusnõuete täitmist, on väike kuni keskmine. • Hoitavate omavahendite koosseisus ja summas on küsitavusi vähe kuni keskmiselt. • Finantsinstitutsiooni likviidsuspositsioonis ja/või rahastamisprofiilis on küsitavusi vähe kuni keskmiselt. • Kahtlused finantsinstitutsiooni finantsseisundi taastamise kava usaldusväarsuse ja teostatavuse suhtes, sealhulgas selle üldise taastamissuutlikkuse suhtes, on väikesed kuni keskmised.
3	Tuvastatud riskid põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele keskmist või suurt riski.	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni ärimudelis ja strateegias on küsitavusi keskmiselt kuni palju. • Finantsinstitutsiooni juhtimiskorras või kogu asutust hõlmavate kontrollide korras on küsitavusi keskmiselt kuni palju. • Risk, et kapitalile ja likviidsusele avalduvad riskid mõjutavad oluliselt usaldatavusnõuete täitmist, on keskmine kuni suur. • Finantsinstitutsiooni hoitavate omavahendite koosseisus ja summas on küsitavusi keskmiselt kuni palju.

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
		<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni likviidsuspositsioonis ja/või rahastamisprofiilis on küsitavusi keskmiselt kuni palju. • Kahtlused finantsinstitutsiooni finantsseisundi taastamise kava usaldusväarsuse ja teostatavuse suhtes, sealhulgas selle üldise taastamissuutlikkuse suhtes, on keskmised kuni suured.
4	Tuvastatud riskid põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele suurt riski.	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni ärimudelid ja strateegias on palju küsitavusi. • Finantsinstitutsiooni juhtimiskorralduses või kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide korras on palju küsitavusi. • Risk, et kapitalile ja likviidsusele avalduvad riskid mõjutavad oluliselt usaldatavust, on suur. • Finantsinstitutsiooni hoitavate omavahendite koosseis ja koguses on palju küsitavusi. • Finantsinstitutsiooni likviidsuspositsioonis ja/või rahastamisprofiilis on palju küsitavusi. • Kahtlused finantsinstitutsiooni finantsseisundi taastamise kava usaldusväarsuse ja teostatavuse suhtes, sealhulgas selle üldise taastamissuutlikkuse suhtes, on suured.
F	Finantsinstitutsiooni peetakse maksejõuetuse ohus olevaks või tõenäoliselt maksejõuetusse sattuvaks.	<ul style="list-style-type: none"> • Risk finantsinstitutsiooni elujõulisusele on vahetu. • Finantsinstitutsioon vastab maksejõuetuse ohus olemise või tõenäoliselt maksejõuetusse sattumise määratlusele, mis on sätestatud direktiivi 2014/59/EL⁴⁹ artikli 32 lõikes 4.

543. Kui pädevad asutused leiavad, et finantsinstitutsioon on maksejõuetuse ohus või satub tõenäoliselt maksejõuetusse, mida väljendab järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldskoor „F“, peaksid pädevad asutused võtma ühendust kriisilahendusasutustega, et

⁴⁹ Eelkõige kehtib pädeva asutuse hinnangul järgmine: 1) finantsinstitutsioon rikub loa säilitamise nõudeid või on objektiivseid asjaolusid, mis tõendavad tulevikus nende rikkumist, viisil mis põhjendab pädeva asutuse loa tagasivõtmist põhjustel, mis on muu hulgas asjaolu, et finantsinstitutsioonil on tekkinud kahju või tekib tõenäoliselt kahju, mis ammendab kõik selle omavahendid või nende olulise osa; 2) finantsinstitutsiooni vara on väiksem selle kohustustest või on objektiivseid asjaolusid, mis tõendavad, et selle vara on lähitulevikus väiksem selle kohustustest või 3) finantsinstitutsioon ei ole suuteline tasuma oma võlgasid või muid kohustusi, kui need tasumisele kuuluvad, või on objektiivseid asjaolusid, mis tõendavad, et ta ei ole suuteline seda lähitulevikus tegema.

Direktiivi [2014/59/EU](#) artikli 32 lõike 4 punktis d nimetatakse ka erakorralise riigitoetuse kriteeriumid, et teha kindlaks, kas finantsinstitutsioon on maksejõuetuse ohus või satub tõenäoliselt maksejõuetusse, kuid neid kriteeriume ei arvestata järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi eesmärgil ning pädevate asutuste tehtud otsuste korral.

konsulterida saadud tulemuste üle direktiivi 2014/59/EL artiklis 32 sätestatud menetluse alusel.

10.3 Kapitalimeetmete kohaldamine

544. Pädevad asutused peaksid kehtestama täiendavad omavahendite nõuded ja omavahendite ootused, kehtestades järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõude ja määrates kindlaks teise samba kapitalisuunised, kui asjakohane, vastavalt jaotises 7 sätestatud protsessile ja kriteeriumidele.

545. Olenemata eelmises lõikes nimetatud nõuete kohaldamisest võivad pädevad asutused järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide hindamisel tuvastatud haavatavuste ja puuduste alusel kehtestada täiendavaid kapitalimeetmeid, sealhulgas järgmisi:

- a. nõude, et finantsinstitutsioon kasutaks omavahendite tugevdamiseks puhaskasumit vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktile h;
- b. finantsinstitutsiooni aktsionäridele, osanikele või täiendavate esimese taseme omavahenditesse kuuluvate instrumentide omanikele eraldiste või intressimaksete keelamine või piiramine, kui see keeld ei ole tema makseviivitus vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktile i, ning/või
- c. nõuda, et finantsinstitutsioon kohaldaks konkreetset provisoriseerimise poliitikat või varade käsitlemist omavahendite nõuete osas vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktile d.

10.4 Likviidsusmeetmete kohaldamine

546. Pädevad asutused peaksid kehtestama konkreetsete likviidsusnõuded kooskõlas jaotises 9 sätestatud protsessi ja kriteeriumidega.

547. Olenemata eelmises lõikes nimetatud konkreetsete kvantitatiivsete nõuete kohaldamisest võivad pädevad asutused likviidsusele ja rahastamisele avalduvate riskide hindamisel tuvastatud haavatavuste ja puuduste alusel kehtestada täiendavaid likviidsusmeetmeid, sealhulgas järgmisi:

- a. konkreetsete likviidsusnõuete kehtestamine, sealhulgas piirangud varade ja kohustuste lõpptähtaegade erinevusele vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktile k ja/või
- b. muude halduskaristuste või haldusmeetmete, sealhulgas usaldatavusnõuete täitmise tasude kohaldamine vastavalt direktiivi 2013/36/EL artiklile 105.

10.5 Muude järelevõlve meetmete kohaldamine

548. Pädevad asutused võivad kaaluda järelevõlvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide hindamisel tuvastatud konkreetsete puuduste lahendamiseks selliste meetmete kohaldamist, mis ei ole otseselt seotud kvantitatiivsete kapitali- või likviidsusnõuetega. Käesolevas punktis esitatakse mitteamendav loetelu võimalikest järelevõlve meetmetest, mida saab kohaldada direktiivi 2013/36/EL artiklite 104 ja 105 alusel. Pädevad asutused võivad kohaldada muid kõnealustes artiklites sätestatud järelevõlve meetmeid, kui need on asjakohasemad tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks, nagu on kirjeldatud käesolevas punktis. Meetmete valikul tuleks arvesse võtta käesolevate suuniste jaotiste 4, 5, 6 ja 8 kohaselt tehtud hindamise tulemusi.
549. Kui pärast rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise pädeva asutusega suhtlemist on pädevatel asutustel vaja kõrvaldada järelevõlvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide hindamise tulemusel rahapesu ja terrorismi rahastamise riskidega seoses usaldatavusnõuete täitmise puudusi/riske, peaksid pädevad asutused kehtestama täiendavad omavahendite nõuded üksnes juhul, kui seda peetakse muudest järelevõlve meetmetest asjakohasemaks. Täiendavate omavahendite nõuete kehtestamisel tuleks neid kasutada üksnes ajutise meetmena kuni puudusi kõrvaldatakse.

Ärimudeli analüüs

550. Ärimudeli analüüsil tuvastatud puuduste lahendamise järelevõlve meetmed hõlmavad tõenäoliselt finantsinstitutsioonilt juhtimise ja kontrolli korralduste kohandamise nõudmist, et soodustada ärimudeli ja strateegia rakendamist või teatud äritegevuste piiramist.
551. Pädevad asutused võivad direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punkti b kohaselt nõuda, et finantsinstitutsioon korrigeeriks riskijuhtimise ja kontrolli korda või juhtimiskorda nii, et need sobiksid soovitud ärimudeli või strateegiaga, muu hulgas järgmiselt:
- a. korrigeerides strateegiaga eeldatavat finantsplaani, kui seda ei toeta sisene kapitaliplaneerimine või usaldusväärsed eeldused;
  - b. nõudes organisatsiooniliste struktuuride muudatusi, riskijuhtimise ja kontrolli funktsioonide ning korra tugevdamist, et toetada ärimudeli või strateegia rakendamist, ja/või
  - c. nõudes IT-süsteemide muutmist ja tugevdamist, et toetada ärimudeli või strateegia rakendamist.
552. Pädevad asutused võivad direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punkti e kohaselt nõuda, et finantsinstitutsioon teeks ärimudelisse või strateegiasse muudatusi, kui
- a. neid ei toeta nõuetekohased organisatsioonilised, juhtimis- või riskikontrolli ja -juhtimiskorrad;

- b. neid ei toeta kapitali- ja tegevusplaanid, sealhulgas asjakohaste rahaliste, inim- ja tehnoloogiliste (IT) ressursside eraldamine, ning/või
- c. ärimudeli kestlikkuse suhtes on olulisi kahtlusi.

553. Pädevad asutused võivad direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punkti f kohaselt teha järgmist:

- a. nõuda, et finantsinstitutsioon vähendaks tema pakutavate/turustatavate toodete olemuslikku riski, muu hulgas järgmiselt:
  - nõudes teatud toodete pakkumiste olemuslike riskide muutmist ja/või
  - nõudes tootearenduse ja -halduse juhtimise ning kontrolli korralduste täiustamist;
- b. nõuda, et finantsinstitutsioon vähendaks oma süsteemide olemuslikku riski, muu hulgas järgmisega:
  - nõudes süsteemide täiustamist või investeeringu taseme suurendamist või uute süsteemide rakendamise kiirendamist ja/või
  - nõudes süsteemi arenduse ja halduse juhtimiskorralduse ning kontrolli korralduste täiustamist;
- c. nõuda finantsinstitutsioonidelt, et nad vähendaksid oma tegevuste, sealhulgas edasiantud tegevuste olemuslikku riski, muu hulgas järgmistega:
  - nõudes teatud tegevuste muutmist või vähendamist, et vähendada nendega kaasnevat riski, ja/või
  - nõudes juhtimis- ja kontrollikorra parandamist ning edasiantud tegevuste järelevalvet.

Sisejuhtimine ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavad kontrollid

554. Sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide hindamisel tuvastatud puuduste lahendamiseks võetavad järelevalvemeetmed võivad keskenduda nõudmisele, et finantsinstitutsioon tugevdaks juhtimis- ja kontrollikorda, või nõudmisele, et ta vähendaks oma toodete, süsteemide ja toimingute olemusliku riski.

555. Pädevad asutused võivad direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punkti b kohaselt teha järgmist:

- a. nõuda, et finantsinstitutsioon muudaks oma üldist juhtimiskorda ja organisatsiooni, nõudes muu hulgas järgmist:
  - organisatsioonilist või funktsionaalset struktuuri, sealhulgas aruandlusliinide muutmist;

- riskipoliitika muutmist või organisatsioonis nende väljatöötamise ja rakendamise muutmist ja/või
    - juhtimiskorra läbipaistvuse suurendamist;
  - b. nõuda, et finantsinstitutsioon muudaks juhtorgani organisatsiooni, koosseisu või töökorraldust;
  - c. nõuda, et finantsinstitutsioon tugevdaks oma üldisi riskijuhtimiskorda, nõudes muu hulgas järgmist:
    - riskivalmiduse muutmist (vähendamist) või riskivalmiduse kehtestamise juhtimiskorra muutmist ja üldise riskistrateegia väljatöötamist;
    - sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi või sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi menetluste ja mudelite täiustamist, kui neid ei peeta otstarbekohaseks;
    - stressitestimise suutlikkuse ja üldise stressitestimise programmi täiustamist ja/või
    - hädaolukorra lahendamise paremat plaanimist;
  - d. nõuda, et finantsinstitutsioon tugevdaks oma sisekontrolli korraldusi ja funktsioone, nõudes muu hulgas järgmist:
    - siseauditi funktsiooni sõltumatust ja sellele piisavate töötajate tagamist ja/või
    - sisemiste aruandlusprotsesside parandamist, et tagada juhtorganile aruandluse asjakohasus;
  - e. nõuda, et finantsinstitutsioon täiustaks infosüsteeme või talitluspidevuse korraldusi, nõudes näiteks järgmist:
    - süsteemide usaldusväärsuse parandamist ja/või
    - talitluspidevuse kavade väljatöötamist ja testimist.

556. Pädevad asutused võivad direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punkti g kohaselt nõuda, et finantsinstitutsioon teeks järgmist:

- a. muudaks tasustamispoliitikat ja/või
- b. piiraks muutuvtasusid netotulude teatud protsendiga.

557. Stressitestimise kvalitatiivse läbivaatamise tulemuste ja tuvastatud puuduste alusel peaksid pädevad asutused nõudma finantsinstitutsioonilt järgmist:

- a. parandusmeetmete kava koostamine stressitestimise programmide ja tavade parandamiseks. Kui tuvastatakse olulisi puudusi selles, kuidas finantsinstitutsioonid käsitlevad stressitestide tulemusi, või kui juhtkonna tegevust ei peeta usaldusväärseks, peaksid pädevad asutused nõudma finantsinstitutsioonilt täiendavaid parandusmeetmeid, sealhulgas kapitaliplaani muutmise nõuded;
- b. kui asjakohane, konkreetsete määratud stsenaariumide (või nende elementide) rakendamist või konkreetsete eelduste kasutamist.

Krediidirisk ja vastaspoole risk

558. Krediidiriski ja vastaspoole riski hindamisel tuvastatud puuduste lahendamise järelevalvemeetmed ning nendega seotud juhtimise ja kontrolli korraldused keskenduvad tõenäoliselt nõudmisele, et finantsinstitutsioon vähendaks olemusliku riski taset või tugevdaks juhtimis- ja kontrollikorda.

559. Pädevad asutused võivad direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punkti b kohaselt nõuda, et finantsinstitutsioon teeks järgmist:

- a. kaasaks juhtorgani või selle komiteed aktiivsemalt asjakohaste krediidiotsuste tegemisse;
- b. parandaks krediidiriski mõõtmise süsteeme;
- c. parandaks kontrolli krediidi protsesside, sealhulgas krediidi andmise, järelevalve ja sissenõudmise üle;
- d. parandaks tagatisraha juhtimist, hindamist ja järelevalvet ja/või
- e. parandaks juhtorganile ja kõrgemale juhtkonnale krediidiriskist teatamise kvaliteeti ja sagedust.

560. Pädevad asutused võivad direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punkti d kohaselt nõuda, et finantsinstitutsioon teeks järgmist:

- a. kohaldaks konkreetset provisjoneerimispoliitikat ning kui majandusarvestuse eeskirjad ja määrused seda lubavad, suurendaks eraldisi;
- b. korrigeeriks sisemise riski parameetreid ja/või riski osakaalusid, mille alusel arvutatakse konkreetsete toodete, sektorite või võlgnike tüüpide riskipositsioonide summad, ja/või
- c. kehtestaks tagatise väärtusele suuremad väärtuskärped.

561. Pädevad asutused võivad direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktide e ja f kohaselt nõuda, et finantsinstitutsioon teeks järgmist:

- a. vähendaks krediidi kontsentratsiooniriski suuri riskipositsioone või muid allikaid;
- b. muudaks kõigi või teatud toote- või võlgnike kategooriate korral krediidi andmise kriteeriume rangemaks;
- c. vähendaks oma riskipositsioone või hangiks kaitse seoses konkreetset tüüpi vahendite (nt hüpoteegid, ekspordi rahastamine, äri kinnisvara, väärtpaberistamine jne), võlgnike kategooriate, sektorite, riikide jm osas ja/või
- d. rakendaks asjakohast strateegiat viivisnõuete summa või osakaalu vähendamiseks.

Tururisk

562. Tururiski hindamisel tuvastatud puuduste lahendamise järelevalvemeetmed ning nendega seotud juhtimise ja kontrolli korraldused keskenduvad tõenäoliselt nõudmisele, et finantsinstitutsioon vähendaks olemusliku riski taset või tugevdaks juhtimis- ja kontrollikorda.
563. Pädevad asutused võivad direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punkti b kohaselt nõuda, et finantsinstitutsioon käsitleks puudusi, mis on tuvastatud seoses tema suutlikkusega tuvastada, mõõta ja kontrollida tururiski ning teha selle järelevalvet, muu hulgas järgmiselt:
- a. suurendades finantsinstitutsiooni sisemeetodite tulemuslikkuse või tema järeltestimise või stressitestimise suutlikkust;
  - b. suurendades finantsinstitutsiooni juhtorganile ja kõrgemale juhtkonnale tururiskist teatamise kvaliteeti ja sagedust ja/või
  - c. nõudes turutegevuse kohta sagedamini ja põhjalikumaid siseauditeid.
564. Pädevad asutused võivad direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punkti e kohaselt teha järgmist:
- a. piirata teatud toodetesse investeerimist, kui finantsinstitutsiooni poliitikad ja menetlused ei taga, et toodetest tekkiv risk on adekvaatselt kaetud ja reguleeritud;
  - b. nõuda, et finantsinstitutsiooni esitaks oma probleemsete varade ja/või mittelikviidsete positsioonide riskipositsioonide järk-järgult vähendamise kava ja/või
  - c. nõuda finantstoodete investeringust väljumist, kui finantsinstitutsiooni väärtuse hindamise protsessidest ei saada määruse (EL) nr 575/2013 standarditele vastavaid konservatiivseid hinnanguid.
565. Pädevad asutused võivad direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punkti f kohaselt teha järgmist:

- a. nõuda, et finantsinstitutsioon vähendaks olemusliku tururiski taset (riskide maandamise või vara müügi kaudu), kui tema mõõtmisüsteemides on leitud olulisi puudusi, ja/või
- b. nõuda, et finantsinstitutsiooni suurendaks kesksete vastaspoolte kaudu arveldatavat tuletisinstrumentide summat.

Operatsioonirisk

566. Operatsiooniriski hindamisel tuvastatud puuduste lahendamise järelevõtmemeetmed ning nendega seotud juhtimise ja kontrolli korraldused keskenduvad tõenäoliselt nõudmisele, et finantsinstitutsioon vähendaks olemusliku riski taset või tugevdaks juhtimis- ja kontrollikorda.

567. Pädevad asutused võivad direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punkti b kohaselt teha järgmist:

- a. nõuda, et finantsinstitutsioon kaasaks juhtorgani või selle komiteed aktiivsemalt operatsiooniriski juhtimisotsustesse;
- b. nõuda, et finantsinstitutsiooni arvestaks uute toodete ja süsteemide heakskiitmisel olemuslikku operatsiooniriski ja/või
- c. nõuda, et finantsinstitutsioon täiustaks operatsiooniriski tuvastamise ja mõõtmise süsteeme.

568. Pädevad asutused võivad direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktide e ja f kohaselt teha järgmist:

- a. nõuda, et finantsinstitutsioon vähendaks tegevuse edasiandmise kohaldamisala ja/või ulatust, sealhulgas restruktureerimine või tegevuse edasiandmise korrast loobumine ja üleminek teisele teenuseosutajale;
- b. nõuda, et finantsinstitutsioon maandaks operatsiooniriski positsioone (nt kindlustuse abil, võttes kasutusele rohkem kontrollpunkte jne);
- c. nõuda, et finantsinstitutsioon võtaks konkreetseid parandusmeetmeid, et tõhustada oma üldist sisejuhtimiskorda, sealhulgas riskijuhtimisraamistikku ja sisekontrolli;
- d. nõuda, et finantsinstitutsioon määratleks konkreetsed peamised riskinäitajad ja/või peamised tulemusnäitajad ja jälgiks neid;
- e. piirata finantsinstitutsioonide majandustegevust, operatsioone või võrgustikku või nõuda sellise tegevuse lõpetamist, mis ülemääraselt ohustab asjaomase finantsinstitutsiooni usaldusväarsust, ja/või

- f. nõuda finantsinstitutsioonide tegevuse, toodete ja süsteemidega seotud riski, sealhulgas usaldatavusnõuete täitmisele avalduvate rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide vähendamist.

Kauplemisega mitteseotud tegevustest tulenev intressirisk

569. Olenemata direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punkti a kohaselt täiendavate omavahendite hoidmise nõudest peaksid pädevad asutused kaaluma järelevalvemeetmete kohaldamist järgmistel juhtudel:

- a. kui kohaldub mõni direktiivi 2013/36/EL artikli 98 lõike 5 punktis a või b osutatud juht või
- b. kui järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi tulemused näitavad mis tahes puudusi finantsinstitutsiooni pangaportfelli intressiriski olemusliku taseme hindamises ning sellega seotud juhtimis- ja kontrollikorras.

570. Pädevad asutused võivad direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punkti b kohaselt nõuda, et finantsinstitutsioon võtaks meetmeid, et kõrvaldada puudused oma suutlikkuses tuvastada, mõõta ja kontrollida kauplemisega mitteseotud tegevustest tulenevat intressiriski ning teha selle järelevalvet, näiteks järgmist:

- a. parandada oma stressitestimise suutlikkust ja/või
- b. parandada pangaportfelli intressiriski juhtimise teabe esitamist asutuse juhtorganile ja kõrgemale juhtkonnale.

571. Pädevad asutused võivad direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punkti f kohaselt nõuda, et finantsinstitutsioon muudaks siseliimite tegevuste, toodete ja süsteemide olemusliku riski vähendamiseks.

572. Pädevad asutused võivad direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punkti j kohaselt ja vastavalt sama artikli lõikele 2 nõuda finantsinstitutsiooni pangaportfelli intressiriski positsioonide kohta täiendavat või sagedamat aruandlust.

573. Kui seda peetakse vajalikuks, võivad pädevad asutused kohaldada meetmeid ka vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 84 lõikele 3.

Likviidsusrisk

574. Direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punkti k kohaselt ning vastavalt komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2015/61 artikli 8 lõigetes 1 ja 6 sätestatule, võivad pädevad asutused selleks, et täpsustada likviidsuskattekindajate seoses likviidsuspuhvri hajutamise ja ning likviidsete varade ja netoväljavoolu valuutade kooskõlaga, teha järgmist:

- a. kehtestada hoitavate likviidsete varade kontsentratsiooni nõudeid, sealhulgas järgmisi:

- finantsinstitutsiooni likviidsete varade profiili nõuded seoses vastaspooltega, valuuta ning muuga ja/või
  - rahastamise kontsentratsioonide piirmäärad, limiidid või piirangud;
- b. kehtestada piiranguid lühiajalistele lepingulistele või käitumuslikele tähtaegade mittevastavustele varade ja kohustuste vahel, sealhulgas järgmisi:
- varade ja kohustuste tähtaegade mittevastavuste limiidid (konkreetsetes tähtajaklassides);
  - minimaalsetele üleelamisperioodide limiidid ning/või
  - teatud lühiajalistest rahastamisallikatest (nt rahaturult pärit rahastamine) sõltuvuse limiidid.

575. Pädevad asutused võivad direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punkti j kohaselt ja vastavalt sama artikli lõikele 2 kehtestada nõude, et finantsinstitutsioon esitaks likviidsuspositsioonide kohta sagedamini aruandeid, sealhulgas järgmise:

- a. regulatiivse aruandluse sagedus likviidsuskattekindaja kohta ja/või
- b. teiste likviidsusaruannete sagedus ja detailsus, näiteks täiendavad likviidsuse seire parameetrid.

576. Pädevad asutused võivad direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punkti b kohaselt nõuda meetmete võtmist, et lahendada puudused, mis on tuvastatud seoses finantsinstitutsiooni suutlikkusega selgitada välja, mõõta ja kontrollida likviidsusriski ning teha selle järelevalvet, muu hulgas järgmiselt:

- a. täiustades stressiteste suutlikkust, et parandada võimet tuvastada ja kvantifitseerida finantsinstitutsioonile avalduva likviidsusriski olulised allikad;
- b. tõhustades likviidse vara rahaks muutmise võimet;
- c. tõhustades likviidsuse hädaolukorra lahendamise kava ja likviidsuse varajase hoiatuse indikaatorite raamistikku ning/või
- d. tõhustades likviidsusriski juhtimise teabe esitamist asutuse juhtorganile ja kõrgemale juhtkonnale.

Rahastamisrisk

577. Vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktile k ja võttes arvesse määruse (EL) nr 575/2013 artikli 428b lõiget 5 võivad pädevad asutused seoses stabiilse netorahastamise kindaja olemasoleva ja nõutava stabiilse rahastamise vahelise valuutapõhise järjepidevusega nõuda meetmete võtmist finantsinstitutsiooni rahastamisprofiili muutmiseks, sealhulgas järgmist:

- a. vähendades sõltuvust teatud (potentsiaalselt volatiilsetest) rahastamisturgudest, näiteks hulgirahastamisest;
- b. vähendades rahastamisprofiili kontsentreerumist vastaspoolte, pikaajalise tähtaja profiili tippväärtuste, valuutade (mittevastavused) jm osas ning/või
- c. vähendades koormatud vara määra, potentsiaalselt eristades kogu koormatust ja ületagatust (nt pandikirjad, lisatagatise nõuded jne).

578. Pädevad asutused võivad direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punkti j kohaselt ja vastavalt sama artikli lõikele 2 nõuda finantsinstitutsiooni rahastamispositsioonide kohta täiendavat või sagedamat aruandlust, sealhulgas järgmist:

- a. järelevalve regulatiivaruandluse suurem sagedus seoses rahastamisprofiiliga (nt stabiilse netorahastamise kordaja aruanne ja täiendavad likviidsuse seire parameetrid) ning/või
- b. sagedam aruandlus järelevalveasutusele seoses finantsinstitutsiooni rahastamiskavaga.

579. Pädevad asutused võivad direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punkti b kohaselt teha järgmist:

- a. nõuda meetmete võtmist, et lahendada finantsinstitutsiooni rahastamisriski kontrolliga seoses tuvastatud puudusi, sealhulgas järgmiselt:
  - tõhustades finantsinstitutsiooni rahastamisriski teabe esitamist asutuse juhtorganile ja kõrgemale juhtkonnale;
  - sõnastades uuesti või tõhustades rahastamiskava ja/või
  - kehtestades riskivalmiduse limiidid;
- b. tõhustada finantsinstitutsiooni stressitestimise suutlikkust, nõudes muu hulgas finantsinstitutsioonilt pikema stressiperioodi katmist.

10.6 Järelevalvealane reageerimine olukorras, kus järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõuet või üldist kapitalinõuet ei täideta

580. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõue on õiguslikult siduv nõue, mida finantsinstitutsioonid peavad kogu aeg täitma, sh stressitingimustes. Kui käesolevate suunistega kooskõlas kehtestatud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõuet enam ei täideta, peaksid pädevad asutused kaaluma täiendavaid sekkumisvõimalusi vastavalt direktiividele 2013/36/EL ja 2014/59/EL, sh tegevusloa tagasivõtmine vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 18 punktile d, varajaste

sekkumismeetmete rakendamine vastavalt direktiivi 2014/59/EL artiklile 27 ja sama direktiivi kohased kriisilahendusmeetmed. Nende volituste teostamisel peaksid pädevad asutused kaaluma, kas meetmed vastavad olukorrale ja nende hinnangule olukorra tõenäolise arengu kohta.

581. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõude rikkumist tuleb samuti arvestada, kui analüüsitakse, kas finantsinstitutsioonil on tõenäosus muutuda maksejõuetuks vastavalt direktiivi 2014/59/EL artikli 32 lõike 4 punktile a ja *EBA suunistele erinevate asjaolude tõlgendamise kohta, mille korral peetakse finantsinstitutsiooni maksejõuetuse ohus olevaks või tõenäoliselt maksejõuetusse sattuvaks*, sest see on üks tingimus, mille alusel võivad pädevad asutused tegevusloa tagasi võtta vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 18 punktile d.
582. Pädevad asutused peaksid jälgima ka seda, kas finantsinstitutsioonid järgivad üldist kapitalinõuet. Vajaduse korral peaksid pädevad asutused võtma meetmeid tagamaks, et finantsinstitutsioonid täidavad direktiivi 2013/36/EL artiklites 141–142 sätestatud nõudeid.

10.7 Järelevalvereageerimine olukorras, kus teise samba kapitalisuuniseid ei täideta

583. Pädevad asutused peaksid jälgima, kas finantsinstitutsioon suudab teise samba kapitalisuuniste põhjal eeldatavat omavahendite summat saavutada ja aja jooksul hoida.
584. Kui finantsinstitutsiooni omakapital väheneb või on tõenäosus, et see väheneb, alla teise samba kapitalisuunistes määratud taset, eeldab pädev asutus, et finantsinstitutsioon teatab sellest ja koostab korrigeeritud kapitaliplaani. Oma teates peaks finantsinstitutsioon tõhustatud järelevalvelise dialoogi osana selgitama, mis kahjulikud tagajärjed sunnivad teda tõenäoliselt nii toimima ning mis meetmeid kavandatakse, et taastada vastavus teise samba kapitalisuuniste nõuetele.
585. Pädev asutus kaalub tavaliselt kolme olukorda, mille korral ei pruugi finantsinstitutsioon oma teise samba kapitalisuuniseid täita.
- a. Olukorras, kus omavahendite tase langeb alla teise samba kapitalisuuniste taset (püsides samas ülalpool üldist kapitalinõuet) finantsinstitutsioonipõhiste või väliste asjaolude tõttu, kus realiseerusid riskid, mida teise samba kapitalisuunised pidid katma, võib pädev asutus lubada finantsinstitutsioonil ajutiselt tegutseda teise samba kapitalisuuniste tasemest allpool eeldusel, et muudetud kapitaliplaani peetakse usaldusväärseks vastavalt punktis 7.7.2 esitatud kriteeriumidele. Pädev asutus võib kaaluda ka teise samba kapitalisuuniste taseme korrigeerimist, kui asjakohane.
  - b. Olukorras, kus omavahendite tase langeb allapoole teise samba kapitalisuuniste taset (püsides samas ülalpool üldist kapitalinõuet) finantsinstitutsioonipõhiste või

välise asjaolude tõttu, kus materialiseeruvad riskid, mida teise samba kapitalisuunised ei pidanud katma, eeldavad pädevad asutused, et finantsinstitutsioon suurendab asjakohase ajaperioodi jooksul omakapitali taset teise samba kapitalisuuniste tasemeni.

- c. Kui finantsinstitutsioon eirab teise samba kapitalisuuniseid, ei lisa neid oma riskijuhtimise raamistikku või ei määra punktis 438 sätestatud tähtaja jooksul kindlaks omakapitali, millega teise samba kapitalisuuniseid täita, võib pädev asutus rakendada täiendavaid järelevalvemeetmeid, nagu on sätestatud punktides 10.3 ja 10.5.

Kui ei ole antud luba tegutseda allpool punktis a osutatud teise samba kapitalisuuniste taset ja finantsinstitutsiooni omavahendid on korduvalt väiksemad kui teise samba kapitalisuuniste tase, peaks pädev asutus kehtestama täiendavate omavahendite nõuded vastavalt jaotisele 7.

586. Olenemata eelmises lõigus kirjeldatud konkreetsetest järelevalvemeetmetest võivad pädevad asutused kaaluda ka punktides 10.3 ja 10.5 kirjeldatud kapitali- ja täiendavate järelevalvemeetmete rakendamist, kui neid peetakse asjakohaseks, et kõrvaldada olukorra põhjused, kus omakapital langeb allapoole teise samba kapitalisuunistega määratud tasemest.

10.8 Järelevalvemeetmete ja varajase sekkumise meetmete vastastikmõju

587. Lisaks käesolevas jaotises nimetatud järelevalvemeetmetele võivad pädevad asutused kohaldada direktiivi 2014/59/EL artiklis 27 sätestatud varajase sekkumise meetmeid, mille eesmärk on täiendada direktiivi 2013/36/EL artiklites 104 ja 105 sätestatud järelevalvemeetmete komplekti.

588. Pädevad asutused peaksid kohaldama varajase sekkumise meetmeid piiramata mis tahes järelevalvemeetmete kohaldamist ning nad peaksid varajase sekkumise meetmeid kohaldades valima kõige asjakohasema(d) meetme(d), et tagada proportsionaalne reageerimine konkreetsele olukorrale.

10.9 Järelevalvemeetmete ja makrotasandi usaldatavusmeetmete vastastikmõju

589. Kui finantsinstitutsiooni suhtes kohaldatakse makrotasandi usaldatavusmeetmeid ja järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi hindamisel tehakse kindlaks, et need makrotasandi usaldatavusmeetmed ei käsitle piisavalt finantsinstitutsiooni spetsiifilist riskiprofiili või finantsinstitutsioonis esinevaid puudusi (st finantsinstitutsioon on avatud suuremale riskile või põhjustab suuremat riskitaset kui see, millele makrotasandi usaldatavusmeede on suunatud, või kui tuvastatud puudused on olulisemad kui need, millele

meede on suunatud), peaksid pädevad asutused kaaluma makrotasandi usaldatavusmeetmete täiendamist täiendavate finantsinstitutsioonipõhiste meetmetega.

10.10 Järelevalvemeetmete ja rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmete vastastikmõju

590. Kui pädevatel asutustel on oma järelevalvetegevuse käigus piisavalt viiteid puudustele finantsinstitutsiooni süsteemides ja kontrolliraamistikus või sisejuhtimise raamistikus, mis on seotud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega, või kui neil on põhjendatud alus kahtlustada, et finantsinstitutsioon on suurendanud avatust rahapesu ja terrorismi rahastamise riskidele, peaksid nad:

- a. teavitama rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutust nendest puudustest ja riskidest kohe, kui need on tuvastatud, ning tegema nendega koostööd kooskõlas rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise koostöö suunistega⁵⁰;
- b. hindama mõju, mida sellised puudused ja riskid võivad avaldada finantsinstitutsiooni usaldatavusolukorrale;
- c. tegema koostööd rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutustega ning kooskõlas asjaomaste asutuste volituste ja ülesannetega kaaluma lisaks rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutuste võetud meetmetele kõige asjakohasemaid usaldatavusnõuete täitmise järelevalve meetmeid nende puuduste ja riskide kõrvaldamiseks.

591. Kui pädevaid asutusi teavitatakse rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutuste kavandatavatest või kehtestatud järelevalvemeetmetest või sanktsioonidest või nad saavad neist teada, peaksid nad kaaluma, kas ja kuidas tuleb maandada rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutuste tuvastatud puuduste ja häirete võimalikku mõju usaldatavusolukorrale.

---

⁵⁰ EBA suunised rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise koostöö kohta (EBA/GL/2021/15).

Jaotis 11. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kohaldamine piiriülestele konsolideerimisgruppidele

---

592. Jaotis käsitleb käesolevates suunistes sätestatud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi ühismenetluste ja -metoodika kohaldamist seoses piiriülestele konsolideerimisgruppide ja nende ettevõtjatega. Selles esitatakse ka seosed ühise hindamise ja otsustamise protsessiga, mis tuleb teha vastavalt direktiivi 2013/36/EL artiklile 113 ning komisjoni rakendusmäärusele (EL) nr 710/2014 seoses ühisotsuste tegemise protsessi kohaldamise tingimustega finantsinstitutsioonipõhistele usaldatavusnõuetele.
593. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessis peaksid pädevad asutused arvesse võtma ka võimalikke rahapesu ja terrorismi rahastamise riske, arvestades sisendit, mis on saadud emaettevõtja asukohaliikmesriigi rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise pädevalt asutuselt ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutustelt, kes vastutavad grupi üksuste rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalve eest eri jurisdiktsioonides, eelkõige rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide, oluliste puuduste ja rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise õigusaktide rikkumiste hindamiste eest, mis on seotud piiriülese pangandusgrupi struktuuriga.
594. Hinnates piiriülese konsolideerimisgrupile avalduvate rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide mõju usaldatavusele järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi raames, peaksid pädevad asutused kasutama teavet, mis on saadud asjaomaste rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise pädevate asutustega sõlmitud kahepoolsete kokkulepete kaudu kooskõlas rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise koostöösunistega ning nende osalemisega rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise kolleegiumides⁵¹ ja usaldatavuse järelevalvekolleegiumides.

11.1 Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kohaldamine piiriülestele konsolideerimisgruppidele

595. Piiriülestele konsolideerimisgruppidele järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi ning käesolevate suuniste kohaldamisel peaksid pädevad asutused hindama grupi kui terviku ja selle individuaalsete ettevõtjate elujõulisust. Selleks saab jagada protsessi kahte etappi: 1) pädevad asutused teevad nende otsese järelevalve alla kuuluvate ettevõtjate esialgse hindamise ning 2) pädevad asutused arutavad hindamist ühiselt ja viivad selle lõpule

---

⁵¹ Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise kolleegiumid, nagu on määratletud ühissuunistes, mis käsitlevad krediidi- ja finantseerimisasutuste üle järelevalvet tegevate pädevate asutuste vahelist koostööd ja teabevahetust direktiivi (EL) 2015/849 tähenduses (edaspidi „rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise kolleegiumide suunised“).

järelevalvekolleegiumide raamistikus vastavalt direktiivi 2013/36/EL artiklite 113 ja 116 nõuetele.

596. Kooskõlas jaotises 1 käsitletud suuniste kohaldamisalaga:

- a. konsolideerivad järelevalveasutused peaksid tegema emaettevõtja ja finantsinstitutsioonide grupi esialgse hindamise konsolideeritud tasandil ning
- b. pädevad asutused peaksid tegema nende järelevalve alla kuuluvate ettevõtjate esialgse hindamise (individuaalne või allkonsolideeritud, kui asjakohane).

597. Kui käesolevaid suuniseid kohaldatakse eelmises lõigus sätestatu kohaselt piiriülese konsolideerimisgrupi tütarettevõtjatele, peaksid tütarettevõtjate pädevad asutused esialgsel hindamisel arvestama peamiselt finantsinstitutsioone individuaalselt, st hindama ettevõtja ärimudelit, strateegiat, sisejuhtimist ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavaid kontrole, kapitalile ja likviidsusele avalduvaid riske ning kapitali ja likviidsuse adekvaatsust nii, nagu eraldi finantsinstitutsiooni korral. Selliste esialgsete hindamiste tulemused peaksid vajaduse korral hõlmama ka piiriülese või konsolideerimisgrupi kontekstis peamiste nõrkade kohtade väljaselgitamist, mis võivad olla seotud finantsinstitutsiooni tuginemisega emaettevõtjale/konsolideerimisgrupile rahastamise, kapitali, tehnoloogilise toe jne korral. Individuaalsetes esialgsetes hinnangutes peaksid pädevad asutused kajastama ka konsolideerimisgruppi kuuluva ettevõtjaga seotud eeliseid ja leevendavaid tegureid, mis võivad olla seotud konsolideerimisgrupi tehnoloogilise toega, finantstoetuse kokkulepetega jne.

598. Mis tahes sellise järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide esialgse hindamise tulemused, sealhulgas seisukohad emaettevõtjast/grupist peamiste sõltuvuste kohta, kui need on tuvastatud, peaksid olema ühise hindamise ja otsustamise protsessi sisendid vastavalt direktiivi 2013/36/EL artiklile 113 ning seega peaksid pädevad asutused neid arutama direktiivi 2013/36/EL artikli 116 kohaselt asutatud järelevalvekolleegiumide raamistikus.

599. Pärast arutelusid järelevalvekolleegiumide raamistikus ja ühishindamise protsessi tulemuste alusel peaksid pädevad asutused viima lõpule oma järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi hindamised, tehes vajalikud korrigeerimised kolleegiumi arutelude tulemuste alusel.

600. Kui pädeva asutuse esialgsest hinnangust nähtuvad grupisiseste positsioonidega seotud konkreetsed puudused (nt emaettevõtja riskipositsioonide suur kontsentratsioon, tuginemine grupisisesele rahastamisele, küsitavused ettevõtja strateegia kestlikkuses jne), mis mõjutavad negatiivselt ettevõtja individuaalset üldist elujõulisust, peaksid pädevad asutused arutama järelevalvekolleegiumide raamistikus, kas ettevõtja lõpphinnangut tuleks muuta, arvestades grupi üldmõõdet, sealhulgas konsolideerimisgrupi ärimudelit, strateegiat ning grupisisese finantstoetuse korra olemasolu ja eriomadusi.

601. Pädevad asutused peaksid arutama ja koordineerima järelevalvekolleegiumide raamistikus järgmist:

- a. planeerimine, sealhulgas konsolideerimisgrupi ning selle ettevõtjate järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide hindamise sagedus ja ajakavad, et saaks koostada ühisotsuste jaoks nõutavate grupi riski ja likviidsusriski aruanded, nagu on sätestatud direktiivi 2013/36/EL artiklis 113;
- b. üksikasjalikud andmed järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi hindamiseks kasutatud võrdlusaluste kohaldamise kohta;
- c. lähenemisviis riskide alamkategoriate individuaalsele hindamisele ja nende skoori määramisele, kui on tuvastatud selliste alamkategoriate olulisus;
- d. sisendid, mida nõutakse finantsinstitutsioonilt järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide hindamiseks konsolideeritud ja ettevõtja tasandil, sealhulgas sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi sisendid;
- e. hindamise tulemused, sealhulgas erinevatele elementidele määratud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi skoorid ning järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhinnang ja üldskoor konsolideeritud ning ettevõtja tasandil. Kui arutatakse kapitalile ja likviidsusele avalduvate individuaalsete riskide hindamist, peaksid pädevad asutused keskenduma riskidele, mis on tuvastatud olulistena vastavate ettevõtjate jaoks;
- f. rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide ja probleemide piiriülene mõju usaldatavusolukorrale ning
- g. planeeritud järelevalve- ja varajase sekkumise meetmed, kui asjakohane.

602. Pädevad asutused peaksid piiriülese konsolideerimisgrupi ja selle ettevõtjate jaoks järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamise kokkuvõtte koostamisel struktureerima selle viisil, mis lihtsustab järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi aruande, grupi riski aruande, likviidsusriski hindamise ja grupi likviidsusriski hindamise aruande vormide täitmist, mida on vaja direktiivi 2013/36/EL artikli 113 kohase ühisotsuse jaoks, nagu on sätestatud komisjoni rakendusmääruses (EL) nr 710/2014 seoses krediidasutuse või investeerimisühingu usaldatavusnõuete kohta ühisotsuste tegemise protsessi kohaldamise tingimustega.

11.2 Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kapitali hindamine ning finantsinstitutsioonipõhised usaldatavusnõuded

603. Kapitali adekvaatsuse ning sellega seotud nõuete ja suuniste kindlaksmääramine vastavalt jaotises 7 kirjeldatud menetlusele piiriüleste konsolideerimisgruppide korral on osa pädevate asutuste ühisotsuste tegemise protsessist vastavalt direktiivi 2013/36/EL artiklile 113.

604. Järelevalveloetuste kasutamine ja järelevalvemeetmete võtmine, sealhulgas seoses täiendavate omavahendite nõuete kehtestamisega kooskõlas artikli 104 lõike 1 punktiga a konsolideeritud või individuaalse ettevõtja tasandil, nagu on sätestatud jaotises 7, peaks toimuma pädevate asutuste ühisotsuse alusel vastavalt direktiivi 2013/36/EL artiklile 113.
605. Piiriülese konsolideerimisgrupi emaettevõtjast või tütarettevõtjast finantsinstitutsioonide korral tuleks direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punkti a kohaste täiendavate omavahendite nõuded kohaldada kooskõlas sama direktiivi artikli 113 lõike 1 punktis a kirjeldatud ühisotsuseprotsessiga.
606. Omavahendite taseme adekvaatsuse ja täiendavate omavahendite nõuete määramise arutelude kontekstis peaksid pädevad asutused arvestama järgmist:
- a. nii konsolideeritud kui ka individuaalse ettevõtja tasandil tuvastatud riskide ja puuduste olulisuse hinnang (st mis riskid on olulised grupile tervikuna ja mis on olulised ainult ühele ettevõtjale) ning nende riskide katmiseks vajalike omavahendite taseme hinnang;
  - b. kui tuvastatud puudused on kõigi ettevõtjate korral samad (nt kõigi ettevõtjate korral esinevad samad juhtimiskorra puudused või mitme ettevõtja mudelite korral esinevad samad puudused), siis hindamise ja järelevalve reageerimise koordineerimine ning eelkõige otsustamine, kas meetmed tuleks kehtestada konsolideeritud tasandil või proportsionaalselt ettevõtja tasandil nendele ettevõtjatele, kellel esinevad samad puudused;
  - c. sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi hindamise tulemused ja seisukohad sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi arvutuste usaldusväärsusest ning nende kasutamisest täiendavate omavahendite nõuete määramise sisendina;
  - d. grupi kõigi ettevõtjate ja konsolideeritud tasandil täiendavate omavahendite nõuete määramisel kasutatud järelevalve võrdlusaluste arvutuste tulemused;
  - e. ettevõtjatele ja konsolideeritud tasandil kehtestatud täiendavate omavahendite nõuded, mille eesmärk on tagada lõplike omavahendite nõuete järjepidevus, ja kas on vaja kanda omavahendeid üle konsolideeritud tasandilt ettevõtja tasandile.
607. Et määrata kindlaks järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõue, nagu on määratletud jaotises 7, peaksid pädevad asutused kaaluma sama kohaldamise tasandit kui ühisotsuse nõuetes vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 113 lõike 1 punktile a. Eelkõige tuleks määrata järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõue ja teised kapitalimeetmed, kui asjakohane, konsolideeritud ning individuaalsel tasandil teistes liikmesriikides tegutsevatele ettevõtjatele. Allkonsolideeritud tasandil peaksid järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõue ning muud kapitalimeetmed hõlmama ainult allkonsolideerimisgrupi emaettevõtjat, et vältida

pädevate asutuste poolt kaalutavate täiendavate omavahendite nõuete topelt arvestamist teiste liikmesriikide tütarettevõtjate korral.

608. Kui piiriülese konsolideerimisgrupi emettevõtjast või tütarettevõtjast finantsinstitutsioonide ülemääraste finantsvõimenduse riski järelevalvealase hindamise tulemus on, et ülemääraste finantsvõimenduse riski käsitlemiseks tuleks kehtestada täiendavad omavahendite nõuded, tuleks see läbi viia kooskõlas kapitalinõuete direktiivi artikli 113 lõike 1 punktis a sätestatud ühisotsuse tegemise protsessiga ja kajastada finantsvõimenduse määral põhinevate omavahendite nõuete eraldi kogumit.

609. Seoses aruteludega omavahendite taseme piisavuse üle ülemääraste finantsvõimenduse riski katmiseks ja täiendavate omavahendite nõuete kindlaksmääramiseks, peaksid pädevad asutused kaaluma järgmist:

- a. punktis 394 esitatud aspekte;
- b. täiendavad omavahendite nõuded, mis on kehtestatud ettevõtjatele ülemääraste finantsvõimenduse riski katmiseks ja konsolideeritud tasandil, et tagada lõplike omavahendite nõuete järjepidevus ja vajadus kanda omavahendid konsolideeritud tasandilt ettevõtja tasandile.

610. Kogu asjakohast teavet piiriülesesse konsolideerimisgruppi kuuluvatele emettevõtjast või tütarettevõtjast finantsinstitutsioonidele teise samba kapitalisuuniste määramise kohta (sh selle suurus, selle katmiseks vajaliku omakapitali koosseis ja järelevalveageerimine) tuleks jagada pädevate asutuste vahel ja teise samba kapitalisuuniste ning teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste määramine tuleks teha kooskõlas ühisotsuste tegemise protsessiga vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 113 lõike 1 punktile c. Eelkõige peaksid pädevad asutused arutama teise samba kapitalisuuniste kehtestamise võimalust üksiktasandil olukorras, kus üksiktasandil puuduvad järelevalveliste stressitestide andmed, või, kui asjakohane, leppima kokku teise samba kapitalisuuniste rakendamises üksnes konsolideeritud tasandil.

611. Teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste suhtes tuleks kohaldada pädevate asutuste ühisotsust vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 113 lõike 1 punktile c ning neid tuleks nõuetekohaselt kajastada ühisotsuse dokumendis, mis on koostatud vastavalt direktiivi 2013/36/EL artiklile 113.

11.3 Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi likviidsuse hindamine ning finantsinstitutsioonipõhised usaldatavusnõuded

612. Direktiivi 2013/36/EL artikli 113 lõike 1 punktis b nimetatud küsimusi ja järeldusi peaksid pädevad asutused käsitlema olulisena vähemalt siis,

- a. kui pädevad asutused teevad konkreetsete kvantitatiivsete likviidsusnõuete ettepaneku ning/või
- b. kui pädevad asutused esitavad muude meetmete kui konkreetsete kvantitatiivsete likviidsusnõuete ettepaneku ning likviidsusriski ja/või rahastamisrisi skoor on 3 või 4.

11.4 Muude järelevalvemeetmete kohaldamine

613. Piiriüleste konsolideerimisgruppide ja nende ettevõtjate järelevalve eest vastutavad pädevad asutused peaksid võimaluse korral arutama ja kooskõlastama kõigi järelevalve- ning varajase sekkumise meetmete kohaldamist grupiga ja/või selle oluliste ettevõtjatega, et tagada kõige asjakohasemate meetmete järjepidev kohaldamine tuvastatud haavatavuste suhtes, arvestades grupi mõõdet, sealhulgas omavahelisi sõltuvusi ja grupisiseseid korraldusi, nagu on käsitletud eespool.
614. Piiriülesesse konsolideerimisgruppi kuuluvate üksuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalve eest vastutavad pädevad asutused peaksid järelevalve- või haldusmeetmete, sealhulgas finantsinstitutsioonide suhtes kohaldatavate sanktsioonide kehtestamisel rahapesu ja terrorismi rahastamise riskidega seotud puuduste nõuetekohases kõrvaldamiseks tegema koostööd asjaomaste rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutustega kooskõlas rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise koostöö suuniste⁵² 8. jaoga ning kooskõlas vastavate asutuste volituste ja ülesannetega kaaluma lisaks rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutuste võetud meetmetele kõige asjakohasemaid usaldatavusnõuete täitmise järelevalve meetmeid nende puuduste ja riskide kõrvaldamiseks.

---

⁵² EBA suunised rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise koostöö kohta (EBA/GL/2021/15).

Jaotis 12. Järelevalveline stressitestimine

12.1 Järelevalvelise stressitestimise kasutamine pädevate asutuste poolt

615. Pädevad asutused peaksid samuti direktiivi 2013/36/EL artikli 100 alusel kasutama järelevalvelist stressitestimist järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi hõlbustamiseks ja eelkõige selle põhielementide järelevalvealaseks hindamiseks, nagu on kirjeldatud jaotistes 4–9. Eelkõige peaks järelevalveline stressitestimine aitama pädevaid asutusi, kui asjakohane, seoses järgmisega:

- a. Finantsinstitutsioone mõjutavate käesolevate suuniste jaotises 6 osutatud kapitalile avalduvate individuaalsete riskide hindamine või suuniste jaotises 8 osutatud likviidsusele ja rahastamisele avalduvate riskide hindamine.
- b. Finantsinstitutsioonide stressitestimise programmide usaldusväärsuse hindamine ning sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi eesmärgil kasutatavate finantsinstitutsioonide oma stressitestide stsenaariumide asjakohasuse, mõju ja usutavuse hindamine. See võib hõlmata finantsinstitutsioonide peamiste eelduste ja riskitegurite vaidlustamist.
- c. Finantsinstitutsioonide võimekuse täita järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõuet ja üldist kapitalinõuet hindamine kapitali adekvaatsuse hindamise kontekstis, nagu on sätestatud punktis 7.7. Olenevalt järelevalvealase stressitesti ulatusest ja tüübist võib see hindamine piirduda vaid järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõude teatud elementidega, mis tulenevad järelevalvealase stressitestimise eripärast (nt individuaalsete riskikategooriate täiendavad omakapitali nõuded, kui stressitest hõlmab üksnes selliseid riskikategooriaid).
- d. Teise samba kapitalisuuniste määramine finantsinstitutsioonidele.
- e. Finantsinstitutsioonide individuaalsete riskivaldkondade riskijuhtimise ja kontrollide võimalike haavatavuste või puuduste tuvastamine.
- f. Võimalike puuduste tuvastamine sisejuhtimise üldkorras või kogu finantsinstitutsiooni hõlmavates kontrollides: pädevad asutused peaksid järelevalvelist stressitestimist kasutama lisateabe allikatena jaotises 5 osutatud sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide järelevalvealase

läbivaatamise ja hindamise üldise hindamise eesmärkidel. Näiteks kui pädev asutus tuvastab järelevalvelise stressitestimise abil puudusi finantsinstitutsiooni stressitestimise programmides või toetavate riskiandmete infrastruktuuris, tuleks neid arvesse võtta selle finantsinstitutsiooni üldise ja riskijuhtimise raamistiku hindamisel.

- g. Konkreetsete kvantitatiivsete likviidsuse nõuete määramine likviidsuse adekvaatsuse hindamise kontekstis, eriti olukorras, kus pädev asutus ei ole koostanud konkreetset järelevalve võrdluslust likviidsusnõuetele. Likviidsuse järelevalvelise stressitestimise teatud elemente tuleks vajaduse korral kasutada sisendina finantsinstitutsiooni konkreetsete likviidsuse nõuete määramisel (nt väljaminevate netorahavoogude ja aktsepteeritava likviidsuse vara võrdlev analüüs ebasoodsas stsenaariumis mitme ajavahemiku vältel, stressitingimustes loodud tähtaegade astmestiku hindamine), nagu on kirjeldatud punktis 9.4.

616. Lisaks peaks järelevalveline stressitestimine aitama pädevatel asutustel hinnata järelevalvelisi organisatsioonilisi menetlusi ja kavandada järelevalvelisi ressursse, arvestades ka muud asjakohast teavet, eelkõige muude kui 1. kategooria finantsinstitutsioonide sagedama ja põhjalikuma järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi teatud elementide hindamisel ning direktiivis 2013/36/EL artiklis 99 nõutud järelevalvelase kontrolliprogrammi ulatuse määramisel.

617. Pädevad asutused peaksid järelevalveliste stressitestide stsenaariume ja tulemusi kasutama vajaduse korral ka finantsinstitutsioonide finantsseisundi taastamise kava hindamisel lisateabe allikatena, eelkõige finantsinstitutsioonide stsenaariumide ja eelduste valiku ja mõju hindamisel.

618. Pädevad asutused peaksid, kui asjakohane, kasutama ka järelevalveliste stressitestide tulemusi määruses (EL) nr 575/2013 või direktiivis 2013/36/EL nõutavate mitmesuguste lubade andmiseks vajalike analüüside toetamiseks, näiteks seoses osaluste, ühinemiste ja omandamiste ning aktsiate tagasiostmisega.

619. Pädevad asutused peaksid kasutama järelevalveliste stressitestide tulemusi, kui asjakohane, ka konsolideerimisgrupi sarnaste riskiprofiilidega finantsinstitutsioonidele avalduvate võimalike haavatavuste temaatiliste analüüside toetamiseks.

620. Pädevad asutused peaksid vajaduse korral kasutama ka järelevalvelist stressitesti, et motiveerida finantsinstitutsioone parandama oma sisemist stressitestimis- ja riskijuhtimissuutlikkust: eelkõige võiks alt-ülespoole komponendiga järelevalveline stressitest motiveerida finantsinstitutsioone arendama ja parandama oma andmete agregeerimist, riskide modelleerimist ja IT-vahendeid stressitestimise ja riskijuhtimise eesmärgil.

12.2 Järelevalvelise stressitestimise põhielemendid

621. Järelevalvelise stressitestimise põhielementide üle otsustamisel peaksid pädevad asutused muu hulgas kaaluma järgmist:

- a. *kaetus*, seoses teatud riskitegurite või mitmikriskitegurite, teatud individuaalsete portfelli või tegevuste või sektorite / geograafiliste asukohtade, kõigi või mitme portfelli katmisega;
- b. *ülesehitus*, seoses järgmisega: 1) tundlikkuse analüüs (üheteguriline või lihtne mitmeteguriline), 2) stsenaariumi analüüs või 3) vastupidine stressitestimine. Pädevad asutused peaksid valima struktuuri, mis on stressitestiga taotletava eesmärgi saavutamiseks kõige asjakohasem: individuaalse kapitaliriski või likviidsus- või rahastamisriskide hindamisel tuleks tavaliselt eelistada ühe riskiteguri või mitme riskiteguri suhtes tehtavat tundlikkusanalüüsi; üldise kapitali adekvaatsuse hindamisel tuleks tavaliselt eelistada stsenaariumianalüüsi meetodit; samas võib vastupidist stressitestimist pidada muu hulgas asjakohaseks finantsinstitutsiooni kasutatavate stsenaariumide tõsiduse hindamisel;
- c. *reguleerimisala*, mis hõlmab piiriüleseid konsolideerimisgruppide tervikuna: üldise kapitaliadekvaatsuse hindamiseks peaksid pädevad asutused tagama, et stressitestides arvestatakse kõiki asjakohaseid grupi ettevõtjaid;
- d. stressitestidega hõlmatud finantsinstitutsioonide *näide*: kui stressitestimist kavatakse teha mitme finantsinstitutsiooniga, peaksid pädevad asutused kaaluma stressitestimise jaoks asjakohase valimi koostamist, eelkõige juhul, kui järelevalvelist stressitestimist kasutatakse kindlate ärivaldkondade/-mudelite või mõju-uuringute/-hinnangute temaatiliseks hindamiseks;
- e. *lähenemisviis* (ülalt-allapoole stressitest, alt-ülespoole stressitest, mõlema kombinatsioon, finantsinstitutsioonidele konkreetsete ankrustsenaariumide määramine).

622. Järelevalvelise läbivaatamise ja hindamise protsessi jaoks stressitestide koostamisel ja läbiviimisel peaksid pädevad asutused kaaluma vara kvaliteedi läbivaatamise tulemusi, kui need on kättesaadavad, asjakohased ja neid ei ole veel lisatud finantsinstitutsiooni finantsaruannetesse. Järelevalvelise stressitestimise kombineerimine vara kvaliteedi läbivaatamisega võib osutada kasulikuks juhul, kui on vaja olla kindel, et stressitestidega kaetud finantsinstitutsioonide bilansilisi positsioone kajastatakse õigesti, võttes arvesse kõikide osalevate finantsinstitutsioonide parandatud ja võrdlemist võimaldavaid alguspunkte.

623. Pädevad asutused võivad kaaluda ka eelnevalt kehtestatud omavahendite sihtsuhtarvude kehtestamist, eriti süsteemiüleste stressitestide kontekstis (sh riigi tasandil tehtav stressitestimine), või üldiste või idiosünkraatiliste künniste kehtestamist. Sellisel juhul peavad need olema sobilikud ja arvestama järelevalve eesmärkidega. Neid sihtmäärasid või künniseid

tuleks läbivalt kohaldada järelevalvelise stressitestimise kohaldamisalasse kuuluvatele finantsinstitutsioonidele.

12.3 Pädevate asutuste organisatsiooniline ja juhtimiskord

624. Pädevad asutused peaksid kehtestama tõhusa järelevalvelise stressitestimise programmi. Programmi peaks toetama asjakohane organisatsiooniline, juhtimis- ja IT-kord, tagades, et järelevalvelist stressitestimist tehakse asjakohase sagedusega. Järelevalvelise stressitestimise programm peaks toetama järelevalvealase kontrolliprogrammi tõhusat kohaldamist individuaalsetele finantsinstitutsioonidele. Programm peaks kajastama ka seda, kuidas pädev asutus valib järelevalvelise stressitestimise vorme vastavalt iga testimise eesmärkidele.
625. Järelevalvelist stressitestimise programmi toetav juhtimis-, organisatsiooniline ja IT-kord peaksid hõlmama vähemalt järgmist:
- a. järelevalveliste stressitestide koostamiseks ja läbiviimiseks piisavad inim- ja materiaalsed ressursid, andmed ja IT-taristu. Eelkõige peaks järelevalvelise stressitestimise programmi toetama piisavad andmed ja asjakohane meetodiline lähenemisviis, mis katab kõiki aspekte, sealhulgas stsenaariume ja eeldusi (nt vormid, juhised, dokumentatsioon), ning tagab kvaliteedi ja kontrollide paindlikkuse ja asjakohase taseme.
  - b. Kvaliteeditagamise protsess, mis hõlmab stressitestimise koostamist, arendamist ja tegemist ning finantsinstitutsioonide tulemuste võrdlemist.
  - c. Järelevalvelise stressitestimise lõimimine teistesse asjakohastesse järelevalveprotsessidesse. Seega, kui see on nõutud ja õigusliku piiranguga sätestatud, peaks organisatsioon toetama teabe sisemist jagamist ja kasutamist kõigis stressitestimise programmi aspektides (nt nii kvantitatiivseid kui kvalitatiivseid tulemusi).
626. Pädevad asutused peaksid tagama, et juhtimiskorra osana vaadataks järelevalvelist stressitestimise programmi regulaarselt läbi nii kvalitatiivselt kui kvantitatiivselt, et tagada selle adekvaatsus.
627. Pädevad asutused peaksid tagama, et oleks kehtestatud protsessid ja korrad finantsinstitutsioonidega tõhusa dialoogi pidamiseks seoses järelevalveliste stressitestide ja nende tulemustega. See dialoog peaks peegeldama soovitud eesmärke ja selle toimumine on eriti oluline siis, kui finantsinstitutsioonide üldise kapitali adekvaatsuse hindamise eesmärgil korraldatakse järelevalvelisi stressitestimisi ning see tuleks korraldada käesolevates suunistes kirjeldatud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi laiemas kontekstis. Sellise dialoogi pidamiseks nii tehnilisel kui juhtimise tasandil, kui asjakohane, peaksid pädevad asutused tagama järgmist:

- a. finantsinstitutsioonidele antakse adekvaatsed, piisavalt üksikasjalikud ja täpsed selgitused ja juhised alt-ülespoole stressitestides kasutatavate meetodikate ja eelduste rakendamise kohta;
- b. finantsinstitutsioonidele antakse adekvaatsed, piisavalt üksikasjalikud ja täpsed juhised seoses tugiteabega, mida nad peavad koos stressitestimise tulemustega esitama pädevatele asutustele;
- c. finantsinstitutsioonidele selgitatakse pärast arutelusid, kui asjakohane, järelevalveliste stressitestide tulemusi, mis tingisid järelevalvemeetmete kohaldamise. Seda peaksid pädevad asutused kaaluma eelkõige süsteemiüleste stressitestide korral, mis tingisid järelevalvemeetmete rakendamise.

628. Järelevalveliste stressitestide kohaldamisel piiriülestele konsolideerimisgruppidele ja nende ettevõtjatele peaksid pädevad asutused teavet vahetama ja – kui see on praktikas võimalik –, arutama protsessi järelevalvekolleegiumide raamistikus. Eelkõige peaksid pädevad asutused tagama, et avalikustatakse ja arutletakse asjakohaste üksikasjade ja meetodikate, stsenaariumide ja peamiste eelduste üle, samuti järelevalveliste stressitestide tulemuste, eelkõige nende tulemuste üle, mille eesmärgiks on kapitali või likviidsuse adekvaatsuse hindamine.

629. Pädevad asutused peaksid tuvastama, mis teavet järelevalveliste stressitestide ja nende tulemuste kohta võib avalikustada, arvestades järelevalveliste stressitestide eesmärki. Järelevalveliste stressitestide tulemuste ja meetodikate avalikustamise üle otsustamisel peaksid pädevad asutused kaaluma oma rolli testimises ja valitud lähenemisviisis (ülalt-allapoole stressitest, alt-ülespoole stressitest) ning avalikustatud tulemustele lisatava pädeva asutuse analüüsi ulatust.

12.4 Protsess ja metodoloogilised kaalutlused

630. Pädeva asutuse kehtestatud järelevalvelise stressitestimise programm peaks tagama vähemalt järgmist.

- a. Järelevalvelistes stressitestides kasutatavate meetodikate ja eelduste kavandamisel peaksid pädevad asutused määrama testi ülesehituse ja omadused, mis on selle eesmärgile kõige sobivamad, st on seotud järelevalveliste (või muude) eesmärkidega, mille pädev asutus on seadnud.
- b. Kui järelevalvelisi stressiteste tehakse suuremale finantsinstitutsioonide valimile, võivad pädevad asutused kaaluda eri kategooria finantsinstitutsioonidele koostatud järelevalveliste stressitestide ülesehituse kasutamist, nagu on sätestatud punktis 2.4, eriti kui stressitest on ülalt-allapoole.
- c. Pädevad asutused peaksid kaaluma järelevalveliste stressitestide tegemiseks asjakohaseid ajakavasid, sealhulgas stsenaariumide ajavahemikke ja perioode,

mille jooksul analüüsitakse testis osalevate finantsinstitutsioonide kavandatud juhtimistegevusi. Testi ajaperioode tuleks arutada dialoogis finantsinstitutsioonidega, kui see on asjakohane testi eesmärgi jaoks, ja ulatuses, kus osaleva finantsinstitutsiooni esitatud teave püsib asjakohane.

- d. Pädevad asutused peaksid kaaluma, kui see on asjakohane testi eesmärgi jaoks, kõiki teadaolevaid tulevase regulatiivseid muudatusi, mis mõjutavad testi ulatusse ja ajavahemikku jäävaid finantsinstitutsioone.

631. Stsenaariumi analüüsi stressitesti korral peaksid pädevad asutused otsustama, kas kasutada kõigi testi kohaldamisalasse kuuluvate finantsinstitutsioonide jaoks ühte stsenaariumi või koostada individuaalsete finantsinstitutsioonide jaoks eraldi stsenaariumid (finantsinstitutsioonidele jääb siiski oma stsenaariumi loomise kohustus kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi stressitestimise jaoks) või kasutada mõlemat lähenemisviisi. Pädevad asutused peaksid kaaluma kapitali ja likviidsuse ressursside ülekantavust stressitingimustes ja kõiki võimalikke takistusi, sealhulgas õiguslikke ja tegevuslikke takistusi, mis võivad olemas olla.

632. Lisaks tuleks järelvalveliste stressitestide meetodikate väljatöötamisel kaaluda järgmisi aspekte.

- a. Kapitali adekvaatsuse hindamisel peaksid pädevad asutused kaaluma stressitestide mõju finantsinstitutsioonide kasumile ja kahjumile, riskipositsiooni suurust ja finantsvõimenduse määra ning analüüsima stressitestimise mõju osalevate finantsinstitutsioonide kapitalimääradele.
- b. Alt-ülespoole stressitestides peaksid pädevad asutused kaaluma finantsinstitutsioonide bilansi ja kasumi ning kahjumi modelleerimiseks etteantud meetodikate ulatust. Indikatiivselt peaks finantsinstitutsioonide bilansse vaatlema staatiliselt, mis võimaldab pädevatel asutustel hinnata olemasolevaid riske ajas. Teisalt võib neid kasutada dünaamiliselt, näiteks tulevikku suunatult uurida, kuidas finantsinstitutsiooni äriplaanid võivad stressiolukordades areneda või kuidas krediidimahud muutuvad ajas. Tõhusama võrdlemise saavutamiseks võivad pädevad asutused kasutada staatilise bilansi lähenemisviisi. Kui tahetakse seevastu saada paremat tagasisidet finantsinstitutsiooni kavandatud või plaanitud tegevuste kohta stressi- või šokitingimustes, võib eelistada dünaamilise bilansi lähenemisviisi.
- c. Pädevad asutused peaksid kaaluma, kuidas võtta stressitestides arvesse süsteemset tagasisidet või järeelmõju, kui asjakohane, tunnistades *ex ante* eelduste tegemise piiranguid alt-ülespoole stressitestides.
- d. Alt-ülespoole stressitestides peaksid pädevad asutused seadma eesmärgi hinnata järjepidevalt ja õiglaselt selliste testide mõju kõikidele järelvalvelistes stressitestides osalevatele finantsinstitutsioonidele, kasutades võrdseid tingimusi. Lisaks peaksid pädevad asutused arvestama, mil määral kajastavad stressitesti

tulemused pigem finantsinstitutsioonide modelleerimisvalikute ja hinnangute erinevusi, kui tegelikke erinevusi neile avalduvates riskides.

633. Pädevad asutused peaksid hindama mudeliriski kõigi stressitestide lõikes ja kasutama eri tüüpi võrdlusteavet. Soovitav on vajaduse korral kasutada mitut vaatenurka/võrdlusalust. Oluline on märkida, et ükski mudel ei ole ideaalne, ning selgelt tuvastada teadaolevad ja võimalikud puudused. Individuaalsete finantsinstitutsioonide stressitestimise mudelite piirangute ja puuduste mõistmine võib anda teavet järelevalvelise stressitestimise protsessi jaoks ja leevendada mudeli riskist tulenevaid võimalikke probleeme.

Lisad

1. lisa. Operatsioonirisk, kahju ja riskitegurite seose näited

Operatsiooniriski väljendumise näitena on vaja mõista konkreetse riskisündmuse tegurite ja riskisündmuse mõju (tulemuse) seost. Mõni näide on alljärgnevas tabelis⁵³.

	Tegur	Riskisündmus	Mõju tüübid (tulemused)
Inimesed	Süütamine – inimese toime pandud tahtlik tegu	Tulekahju – sündmus	<ul style="list-style-type: none"> • Surm/vigastus • Rahaline kahju/kulu • Vara kahjustamine • Klientide teenindamise häired
Protsess	Inimtekkeline viga	Ebatäpne majandusarvestus	<ul style="list-style-type: none"> • Rahaline kahju • Majandusarvestuse uuesti läbitöötamine
Süsteemid	IT-tarkvara viga	Sularahaautomaadid lülituvad välja / ei ole kasutusel	<ul style="list-style-type: none"> • Klientide kaebused • Hüvitis • Mainekahju • Regulaatiivpiirangud
Väline	Väga tugev tuisk	Puudub juurdepääs hoonetele / rakendatakse hädaolukorra kavad	<ul style="list-style-type: none"> • Klientide teenindamise häired • Rahaline kahju • Remondikulud

⁵³ Lähtepõhjus tekitab riskisündmuse, mis mõjutab mitmeid tulemusi, millest mõned on arvuliselt määratavad.

2. lisa. Täiendavate omavahendite nõude ja teise samba kapitalisuuniste põhiomadused ja erinevused

	<u>Teise samba kapitalinõue</u>	<u>Teise samba kapitalisuunist</u>
Olemus	Nõue ülalpool esimest sammast ja allpool kombineeritud puhvrinõuet, nagu on sätestatud kapitalinõuete direktiivi artiklis 104.	Eeldus ülalpool kombineeritud puhvrinõuet
Ulatus	1) Ettenägematu kahju risk 12 kuu jooksul, mis ei ole kaetud miinimumnõuetega; 2) eeldatava kahju risk 12 kuu jooksul, mis on ebapiisavalt kaetud eraldistega; 3) riski alahindamise oht mudeli puuduste tõttu; 4) juhtimispuudustest tulenevad riskid	Asjakohaste stressitestide kvantitatiivsed tulemused (muid võimalikke valdkondi uuritakse hiljem)
Määramine	Arvutuses arvestatakse sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi andmeid, kui need on hinnatud usaldusväärseks, mida toetavad näiteks sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessiga seotud arvutuste tegemiseks rakendatud järelevalve võrdlusalused, järelevalvelised hinnangud jne.	Arvutus põhineb ebasoodsa stsenaariumi maksimaalsel mõjul esimese taseme põhiomavahendite suhtarvule, mida on korrigeeritud, näiteks usaldusväärsete leevendavate asjaolude ja muude teguritega, ning tasaarveldatud kapitali säilitamise puhvriga ning erandkorras vastutsükliilise kapitalipuhvri täitmiseks ettenähtud omavahenditega, kui see katab stressitestis eeldatud riske
Kapitali kvaliteet	Õiguslikult kõlblikud omavahendid, vähemalt sarnases koosseisus esimese sambaga	Ainult esimese taseme põhiomavahendid
Asjakohasus direktiivi 2013/36/EL artiklis 141 sätestatud	Jah	Ei

väljamakse piirangutele		
Finantsinstitutsiooni teavitamine	Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõude suhte osana, mis väljendatakse kõigi esimese samba suhtarvude suhtes (koguomavahendid, esimese taseme omavahendid, esimese taseme põhiomavahendid)	Eraldi suhtarvuna, mis ei ole järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõude või üldise kapitalinõude osa, selgitades, kuidas see mõjutab kõiki kapitali suhtarve (esimese taseme omavahendid ja koguomavahendid)
Vastavuskontroll	Nõudeid tuleb täita kogu aeg, sh stressitingimustes	Eeldatakse, et finantsinstitutsioonid lõimivad teise samba kapitalisuunised oma kapitaliplaneerimisse, riskijuhtimisse ja finantsseisundi taastamise planeerimisse, ning tegutsevad ülalpool teise samba kapitalisuuniste taset
Järelevalve-reageerimine rikkumistele	Võib kohaldada kõiki järelevalvemeetmeid; rikkumine on tegevusloa tühistamise võimalik tingimus; rikkuvat finantsinstitutsiooni peetakse kriisilahenduse eesmärgil maksejõuetuks või tõenäoliselt jäävaks finantsinstitutsiooniks	Puudub otsene seos omavahendite taseme langemisel allapoole teise samba kapitalisuuniseid ja konkreetsete järelevalvemeetmete vahel, kuid tõhustatud järelevalveline dialoog ja ühenduse pidamine finantsinstitutsiooniga käivitatakse, kui seda on vaja, et tagada usaldusväärne kapitaliplaan